

DIGITÁLIS KIADÁS!
2024. október

A LEGHANGOSABB ROCKMAGAZIN!

HAMMER

W L D

ÉLŐ FÉM

- × 1349 / KAMPFAR
- × AXEL RUDI PELL
- × BATUSHKA / VLTIMAS /
GOD DETHRONED
- × DEVON GRAVES
- × FORGOTTEN TOMB

LELKI POKOLJÁRÁS ÉS EU-TURNÉ

NEST OF PLAGUES

AT NIGHT I FLY ★ D-A-D ★ SEPULTURA ★ MYLES KENNEDY
KK'S PRIEST ★ WATCH MY DYING ★ WIND ROSE ★ RIVAL SONS
WARKINGS ★ CHARLOTTE WESSELS ★ AXEL RUDI PELL

Parhelia The Amity Affliction

20 YEAR ANNIVERSARY

EUROPEAN TOUR 2025

THE AMITY
AFFLICTION

2025.11.08.
BUDAPEST
MVM DOME

CONCERTO MUSIC

AVOCADO|BOOKING

TIXA

EUROPE 20 YEAR
ANNIVERSARY
TOUR 2025

HAVI METAL

ÍRTA: CSELÓTEI LÁSZLÓ

Az elmúlt majdnem negyven évben a Hammer olyan volt nekünk, mint a levegő. Természetesen vettük, hogy létezik, hogy körülvesz minket, hogy „belélegezzük”, mindig rendelkezésre áll. Ott volt, ott van és ott is lesz az újságosoknál, hozza friss híreket, infókat a kedvenc zenéinkről. Pedig ez a „természetes jelenlét” sosem volt magától értetődő. Mindig kemény munka állt mögötte, sok szellemi és anyagi erőbefektetés, ami lehetővé tette a folyamatos létezését. Nem csoda, ha mindenkit sokként ért, amikor közzétettem, hogy ideiglenesen szüneteltetjük a nyomtatott magazin kiadását.

Talán majd egyszer részletesen is megírom egy könyvben, hogy mi minden történt a Hammer háza táján, hogy is volt mindez valójában, vagy legalább is én hogyan láttam és éltem meg mindezt. Itt, a Havi Metal rovatban, de a saját posztjaimban, az általam adott interjúkban igyekeztem és igyekszem rendszeresen elmagyarázni, hogyan működünk, milyen problémáink vannak, milyen tervekkel készülünk. Ám az a tapasztalatom, hogy hiába beszélek, hiába írom meg, mondom el, sokan el sem olvassák, vagy ha elolvassák, akkor sem értik igazán a lényegét. Jönnek a kommentek, hogy „Na, ezt is sikerült tönkretenni! Sőt, a Cselő tönkretette, mert amíg Lénárd Laci élt, addig klasszul mentek a dolgok.” Meg, hogy „bezzeg a német és az angol Hammer, ők prosperálnak, ott egy szál gond

sincs, hiszen mindig megjelenik az újság.” És persze, hogy „a Rock Hardnak kéne Magyarországon kijönni, ők megmutatnák, hogyan is kell rockmagazint csinálni és kiadni, hogy álljon a lábán!” Nos, szerencsére ennyi, a média világában eltöltött évtized megerősíti és felvertezi az embert, és így a szerkesztőségben csak mosolygunk az ilyen és ehhez hasonló megnyilvánulásokon. Kívülről – és főleg utólag – mindig könnyű okosnak lenni. Kommentekre nem válaszolok, inkább teszem a dolgom.

A lényeg, ahogy ez a digitális kiadás is mutatja, folyamatosan dolgozunk, utat keresünk, mert szeretjük és akarjuk is csinálni a Hammert. Fontos tudni, hogy ezek a digitális „lapszámok” kísérleti jelleggel készülnek – nem számítanak „sormagazinnak”, így nem is sorszámozzuk őket, nem a nyomtatott verzió helyett érkeznek, hiszen ingyenesek és oldal-számban is mások. Inkább egyfajta hidat képeznek a múlt és a jövő között, fenn tartják az érdeklődést és persze szórakoztatnak. Mert amiben ugyanolyanok, mint a nyomtatott lap, az a változatosság, a kedvenc rovatok jelenléte és az írások minősége, hiszen ugyanaz a stáb dolgozik rajtuk. Lesz novemberi és decemberi digitális kiadás is, tehát olvasnivalóban nem lesz hiány, ha klasszikus értelemben véve lapozgatni nem is lehet. Közben a háttérben folyik a meló a nyomtatott verzió folytatásán. Amint van új hír, rögtön mondjuk majd! **HW**

vezető szerkesztő

laszlo.cselotei@hammerworld.hu

OLVASÓI HANGPRÓBA 24/9.

WATCH MY DYING Egyenes kerülő	8,18
AT NIGHT I FLY collision/fusion/division	7,91
SEAR BLISS Heavenly Down	7,73
THE DEAD DAISIES Light 'em Up	7,42
DARK TRANQUILITY Endtime Signals	7,20
FLOTSAM AND JETSAM I Am The Weapon	6,89
UNTO OTHERS Never, Neverland	6,82
LEPROUS Melodies Of Atonement	6,65
NEST OF PLAGUES Hellsolation	6,54
WOLFHEART Draconian Darkness	6,37
THE BLACK DAHLIA MURDER Servitude	6,34
GOD DETHRONED The Judas Paradox	6,18
WINTERFYLLETH The Imperious Horizon	6,02
SIMONE SIMONS Vermillion	5,90
THE FUNERAL PORTRAIT Greetings From Suffocate City	4,96

PONTOZZ TE IS!
HAMMERWORLD.HU/HP

CÍMLAPPOTÓ: PHOTO LEGIONS

TARTALOM A-Z

AT NIGHT I FLY 50

„A mi 'progresszivitásunk' abban áll, hogy a hatásokat igyekszünk valamilyen saját összképre gyúrni.”

AXEL RUDI PELL 80

„Ha nincs varázslat a levegőben, akkor nem lesznek jó dalok.”

CHARLOTTE WESSELS ... 82

„Olyan zenét akarok, aminek részese egy teljes zenekar is.”

D-A-D 102

„Tényleg arra kérnek fel egy punkmozgalomból indult zenekart, hogy a Dán Nemzeti Múzeumban állítson ki, és ezzel reprezentálja az utóbbi negyven évet?”

ÉLŐ FÉM 106

1349, Vltimas, Devon Graves, Axel Rudi Pell és a többiek...

HANGPRÓBA 21

KK'S PRIEST 10

„Továbbra is ugyanúgy gondolkodom zenéről, mint amikor még a Judas Priestben voltam.”

MYLES KENNEDY 56

„Amikor az univerzum egy ilyen jó riffet az öledbe pottyant, szeretnéd, hogy a többi rész is méltó legyen hozzá.”

NEST OF PLAGUES 12

„Sokan örülnek, hogy végre nem egy sokadik komolykodó, feketébe öltözött metalbandát látnak.”

OLD SCHOOL 79

Volt egyszer egy 1994. október...

RIVAL SONS 64

„A zene olyan dolog, amibe újra és újra beleszeretsz.”

RONNIE RADKE 70

Itt lakom látod, ez az a ház...

SEPULTURA 6

„Egy művésznek mindig a kihívásokat kell keresnie, hiszen az viszi előre. Kész lettem volna bármit megtenni annak érdekében, hogy a Sepultura énekese legyen.”

SOKKOLÓ KORONGOK .. 22

A hangpróbás albumok és még némi extra

SPLEEN 62

„Ha valami nem kedvünkre való, akkor addig variáljuk, amíg valami teljesen értelmezhetetlen ritmusképlet ki nem jön, és akkor mindenkinek megnyugszik a kis lelke.”

SVOID 72

„Számomra a zene, a művészet nem egő kérdése, hanem egy olyan út, amely egyirányú, amelyen nincsen más választásom.”

TRANSYLVANIUM 88

„Elsősorban a Kárpát-medencében élő, és ott magyarul beszélő embereknek akarunk az anyanyelvükön zenélni.”

WARKINGS 86

„Senki sem volt olyan hiteles, mint a Warkings. Mi ugyanis saját magunk vagyunk a háborúk királyai.”

WATCH MY DYING 92

„Én csak megkapom a számot, és annyi instrukciót mellé, hogy legyen belőle sláger.”

WIND ROSE 76

„A zenében egyetlen arany szabály létezik: mindig azt csináld, amit szeretsz.”

HAMMER ROCKZENEI MAGAZIN METAL & HARD ROCK 1986 óta – Alapítók: Cselőtei László és Lénárd László (†2022) – Kiadó: Hammerworld Media Entertainment, 1114 Budapest, Fadrusz u. 12., +36 30 952 3550 – Felelős kiadó: Cselőtei László – Örökös, tiszteletbeli főszerkesztő: Lénárd László – Vezető szerkesztő: Cselőtei László laszlo.cselotei@hammerworld.hu – Szerkesztők: Posta János janos.posta@hammerworld.hu, Pintér Miklós miklos.pinter@hammerworld.hu, Zubor Olly (online) zubar.olly@hammerworld.hu – Tervezőszerkesztő: Posta János – Munkatársak: Gáti Viktor, Gyuricza Ferenc, Gyuricza Tamás Marcell, Kánya Ferenc, Kiss Daniella, Kiss Gábor, Milán Péter, Schmidt Péter, Szénégető Richárd, Uzseka Norbert – Fotók: kiadói archívumok – Sales és marketing: Hammerworld Media Entertainment – Hirdetésfelvétel: hirdetes@hammerworld.hu – Irodavezető: Kacsurné Szarka Bianka – Levélcím: Hammerworld, 1114 Budapest, Fadrusz u. 12. E-mail: info@hammerworld.hu – Terjesztés: www.hammerworld.hu és www.laptapir.hu

Copyright: A HammerWorld szókép és embléma a Hammerworld Media Entertainment bejegyzett védjegye. A szókép és embléma, valamint az újságban található minden szöveg, grafika és képanyag felhasználásához a Hammerworld Media Entertainment előzetes, írásbeli engedélye szükséges. HU ISSN 1589-4088

A LIVESOUNDS AGENCY BEMUTATJA:

MODERN PRIMITIVE
EUROPEAN TOUR 2024

SEPTICFLESH

EQUILIBRIUM

OPENING: SCAR OF THE SUN

2024. OKTÓBER 24.
ANALOG MUSIC HALL 19:00

SEPTICFLESH.COM • LIVESOUND.HU

SOEN

MEMORIAL TOUR 2024

2024. OKTÓBER 26.
DÜRER KERT 19:00

LIVESOUND.HU * SOENMUSIC.COM

SWEX Bookings & Productions
SILVER LINING New album coming September 1, 2023 on Silver Lining Music.

ALDRICH LOWY CORABI DEVIN CLUFETOS

The DEAD DAISIES

Light 'Em Up
European Tour 2024

2024. NOVEMBER 15. 19:00
Barba Negra
WWW.LIVESOUND.HU

BEASTO BIANCO

With Special Guests
MIKE TRAMP
playing songs of White Lion

SILVER ROMANTIC METAL NIGHTS

FREEDOM CALL

SPECIAL GUEST NIGHT LASER

2024. NOVEMBER 29.
ANALOG MUSIC HALL 20:00

FREEDOM-CALL.NET | LIVESOUND.HU

A BÖLCSŐTŐL A SÍRIG

SEPULTURA

Derrick Green ének, Andreas Kisser gitár, Paulo Xisto Jr. basszusgitár, Greyson Nekrutman dobok

A metal műfajának újabb legendája fejezi be pályafutását, a Black Sabbath, majd a Slayer után a '80-as évek közepén Brazíliából indult Sepultura tagjai is úgy döntöttek, hogy abbahagyják a koncertezést. Mielőtt azonban sor kerülne erre, utoljára még egyszer alaposan körbejárják a világot, hogy többek közt Budapesten is elköszönjenek rajongóiktól. Az okokról Derrick Green énekes nyilatkozott lapunknak.

SZÖVEG: GYURICZA FERENC/GYURICZA TAMÁS MARCELL
FOTÓ: EDU DEFFERRARI, ZENEKARI ARCHÍVUM

Alaposan sokkoltátok a zenei világot tavaly decemberben, amikor bejelentettétek a Sepultura végét, hiszen kívülről nézve úgy tűnt, minden rendben veletek. Az utóbbi években tényleg kiváló albumokat készítettetek, és a koncertjeitek nézőszámai is jól alakultak. Kérlek, mondd el nekünk, hogy mindezek ellenére miért döntöttetek úgy, hogy ennyi volt, s nincs tovább!

„Nehéz erre mint mondani, mert valóban a karrierünk egyik csúcspontján vagyunk, s nagyon jól megvagyunk egymással is, nincsenek személyi ellentétek, sem bármilyen más természetű problémák közöttünk. Viszont ez a helyzet arra is lehetőséget kínál, hogy akkor álljunk le, amikor méltósággal és büszkén nézhetünk bele a rajongók szemébe, hogy köszönetet mondjunk nekik az elmúlt négy évtizedért. Nem azért kell befejeznünk, mert rosszra fordultak volna a dolgaink, vagy valamelyikünk ki akarna lépni a zenekarból, mindössze ennyi történt. Olyan pillanatban akarjuk abbahagyni zenélést, amikor jól érezzük magunkat, és még a karrierünk is rendben van. Nem szeretnénk robotokká válni, hogy gépiesen készítsünk egy albumot, majd turnézni menjünk azért, hogy utána ismét csinálhassunk egy albumot, amivel aztán szintén turnézunk. Számos zenekarról tudok, akik belekényszerültek ebbe a mókuskerékbe, és ezért egyáltalán nem okoz örömet számukra a zenélés. A bejelentés előtt legalább másfél évvel ter-

vezgettük már a búcsúturnét, csak a legjobb időpontra vártuk, ami szerintünk most jött el. A Sepultura negyven éve alakult, s ez az évforduló méltó arra is, hogy befejezze a működését.”

Közös döntés volt, hogy abbahagyjátok?

„Természetesen. Mármint együtt döntöttük el, hogy itt lenne az ideje, és egyikünknek sincsenek emiatt rossz érzései.”

Közrejátszott a döntésekben az, hogy a zenekar korábbi tagjai, a Cavalera testvérek, vagyis Max és Igor elkezdtek újra Sepultura-dalokat játszani?

„Nem, ennek semmi köze nincs hozzá. Egymás között, mármint a zenekaron belül sem foglalkoztunk ezzel a kérdéssel, mint ahogy velük sem beszéltünk erről. Nem érdekelt bennünket.”

Már javában tart a búcsúturné, aminek az első koncertjeit Brazíliában adtátok, ahonnan annak idején indult a zenekar. Mi volt a rajongók reakciója arra, hogy utoljára láthatják a Sepulturát?

„Ha azt mondom, hogy eddig érzelmekkel teli koncertjeink voltak, talán akkor állok legközelebb az igazsághoz. Nagyon izgatottak voltak az emberek, de egyben szomorúak is. Főleg Brazíliában éreztem ezt, de akkor még mi magunk sem tudtuk, hogy mit is várhatunk a turnétól. Fogalmam sem volt arról, hogy milyen érzések kerülgetnek majd a színpadon, és milyen emlékek jutnak majd az eszembe, de szerintem ezzel mindenki így volt. A brazil koncertek azonban fantasztikusak voltak, annyi energiát kaptunk a rajongóktól, ami az egész turnéra kitart. De a többi helyszín is rendben volt, szerintem soha nem voltak még ilyen jó koncertjeink, mint a búcsúturnén.”

Mindenhol ugyanazzal a programmal léptek fel?

„Eredetileg ez volt a tervünk, de aztán történtek kisebb változások. Közel két órát játszottunk, ami eléggé megterhelő, de úgy gondoltuk, ennyit muszáj, mert úgy kell elköszönnünk a közönségtől, hogy ne maradjon bennük hiányérzet. Teljesen új színpadképet találtunk ki, az viszont minden helyszínen ugyanaz.”

Amikor bejelentettétek a búcsúturnét, azt mondtátok, hogy az utolsó koncertek Európában lesznek. Azóta már változott ez, jelenleg úgy tűnik, hogy Brazíliában lesz az utolsó két fellépésetek. Miért döntöttetek így?

**„EGY MŰVÉSZNEK MINDIG
A KIHÍVÁSOKAT KELL KERESNIE,
HISZEN AZ VISZI ELŐRE. KÉSZ
LETTEM VOLNA BÁRMIT MEGTENNİ
ANNAK ÉRDEKÉBEN, HOGY
A SEPULTURA ÉNEKESE LEGYEK.”**

„Szerintem ez teljesen logikus. A Sepultura Brazíliából indult, és ott is kell, hogy befejezze a karrierjét. Ahogyan a mondás is tartja: a bölcsőtől a sírig.”

Jól tudom, hogy lesz egy olyan koncertalbumotok is, aminek a felvételei a búcsúturnén készülnek?

„Minden koncertet rögzítünk, és a legvégén majd ezekből a felvételekből állítunk össze egy albumot. Azt szeretnénk, ha minél több helyszínről kerülnének rá dalok, ennek azonban az a feltétele, hogy a felvételek jók legyenek.”

Azt el tudod képzelni, hogy a jövőben újra összeálljatok még egy-egy koncert erejéig, ahogy azt a Slayer is tette?

„Erre nem igazán tudok mit felelni. Minden idegszálunkkal a jelenre, a búcsúturnéra összpontosítunk, ezért egyáltalán nem foglalkozunk a távoli jövővel. Nem álmodunk róla, s nem is aggódunk miatta.”

Akkor ne is kérdezzek arról, hogy esetleg stúdióalbumot készítenétek-e még Sepultura név alatt...?

„Ki tud erre most válaszolni? Amikor a búcsúturnét tervezni kezdtük, egyáltalán nem gondoltunk ilyesmire. Azóta viszont történtek dolgok, néhány körülmény megváltozott. Van egy új dobosunk, akivel sokkal jobban érezzük magunkat, mint bárki mással előtte. Lehet, hogy Greyson (Nekrutman) megérdemelné azt, hogy stúdióban is megmutathassa, mire vagyunk közösen képesek. Szóval nem elképzelhetetlen, hogy veszünk fel vele új dalt, de ki tudja...?”

Az mennyire lepett meg benneteket, hogy Eloy Casagrande a búcsúturné előtt kivált a zenekarból?

„Mindenkit meglepett. Senki nem gondolt számított erre, és elég érdekes volt maga a szituáció is, ahogyan a tudomásomra jutott. Éppen szálltam volna be a repülőgépre, amikor hívtak a többiek. Úgy volt, hogy lesz egy közös próbánk, amibe pár nappal előtte Eloy is beleegyezett. Szóval, lehetett volna egy kicsit professzionálisabban is kezelnie a helyzetet.”

Miért éppen Greyson került a helyére?

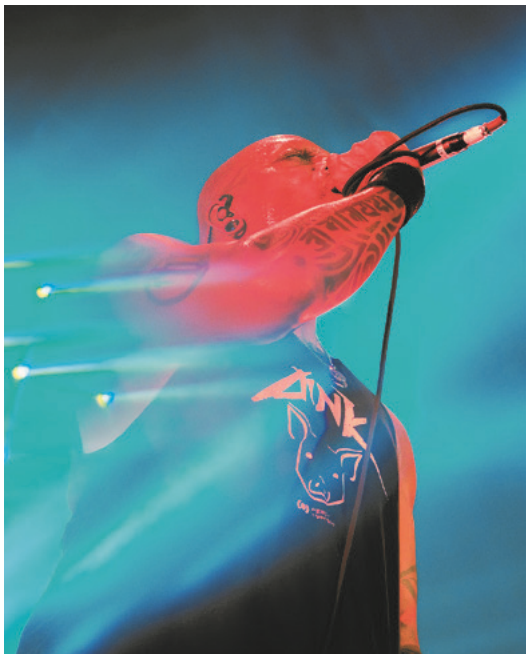
„Mert nagyon tehetséges dobos. Én láttam már azt megelőzően is játszani őt a Suicidal Tendenciesben, hogy Eloy lelépett volna tőlünk, és teljesen lenyűgözött a tehetsége. Azóta az is kiderült róla, hogy nagyon jólelkű ember; így még jobban örülök, hogy rá esett a választásunk.”

Beszélgünk egy kicsit személyesebb kérdésekről. Mennyire változtatta meg az életedet, hogy 1998-ban a Sepultura tagja lettél?

„Mindent megváltoztatott. Mindig arra vágytam, hogy tagja lehessenek egy híres, nagy zenekarnak. Kihívásként éltem meg ezt az egészet, de szerintem ez így van jól. Egy művésznek mindig a kihívásokat kell keresnie, hiszen az viszi előre. Kész lettem volna bármit megtenni annak érdekében, hogy a Sepultura énekese legyek. Senkit nem ismertem a zenekarból, és azt sem tudtam, hogy Brazíliában mi vár rám, hiszen azt megelőzően még sohasem jártam ott, és internet sem volt még akkoriban. Beültem egy könyvtárba, és ott kezdtem el utána olvasni annak, hogy mire is számítsak. Azóta persze teljesen beleszerettem Brazíliába, ami mára már a második otthonomná vált. Nagyon hálás vagyok a sorsnak azért, hogy a részese lehetek egy ilyen zenekar történelmének.”

Mi a legszebb élményed, ami a Sepultura zenekarhoz köt?

„Talán az, hogy olyan nagyszerű embereket ismerhettem meg, mint a zenekar és a stáb tagjai. Nagyon jó kontaktus alakult ki közöttünk, és persze számos más szereplője is van a zenei világnak, akiket szintén a barátainknak mondhatok. Nagyon jó érzés az is, hogy

rengeteg rajongónk van, akik mindannyian támogatnak bennünket. Nekik köszönhetem, hogy már több mint nyolcvan országban járhattam. Gyermekként mindig is utazni akartam, egész világot bejárni, a Sepultura tagjaként erre lehetőségem is nyílt.”

Mi volt a legnehezebb feladatod, amit a zenekar tagjaként meg kellett oldanod?

„Talán az, hogy fenntartsam a zenekar és a családom között az egyensúlyt. Rengeteg dolgot fel kellett áldoznom amiatt, hogy a Sepultura ügyei rendben legyenek. A zenekari tagságom nagyon sok időt elvett a családomtól, ez olykor nagyon nehéz helyzeteket teremtett. De a turnézás is nagyon fárasztó tud lenni, amikor egymás utáni napokon van öt-hat koncerted, az nemcsak a testedet és a hangodat teszi próbára, mentálisan is nagyon megerőltető.”

Melyik a kedvenc Sepultura-albumod vagy dalod?

„Természetesen a Sepulquarta, mert az a legutolsó, és ahhoz fűződik a legtöbb friss élményem. Nagyon szeretem az Arise albumot is, mert annak idején azzal ismertem meg a zenekart. Amikor annak a dalait játszuk a koncerteken, mindig eszembe jutnak azok az emlékek, amelyek hozzájuk kötnek. De szívesen gondolkodom vissza az Against albumra is, hiszen azzal váltam a zenekar tagjává. Gyakran jut az eszembe az is, hogy milyen nehézségeken mentem keresztül a korai időszakban.”

Januárban leszel ötvennégy éves, tehát túl fiatal vagy még ahhoz, hogy lenyugdíjazd magad. Tudod már, hogy mit fogsz csinálni a Sepultura leállása után?

„Eszembe sem jutott, hogy visszavonuljak az aktív munkától. Remélem, hogy sok lehetőséget tartogat még számomra az élet, szeretnék például hangszinkronokkal foglalkozni, reklámmal vagy animációval, az már teljesen mindegy. Nyitott vagyok a zene felé is, de valami mással szeretnék foglalkozni, nem a Sepulturához hasonló dolgokkal, mert érdekel a benne rejlő kihívás. Talán lesz majd zenekar, aki fantáziát lát bennem.”

Ha jól tudom, profi fotós vagy. Hivatásos fotósként is el tudod képzelni a jövőbeni életedet?

„Persze, hiszen imádom fotózni. Szeretnék kiadni egy saját fotóalbumot, de majd csak azután, ha vége a Sepulturának. Rengeteget fotózom a turnék során, és nagyon sokat tanultam is belőle. Jó lenne, ha meg tudnám mutatni másoknak is.” **HW**

Zene nélkül mit érnék én?

A West Bromwich-i születésű Kenneth Keith Downing Jr. valószínűleg nem szorul különösebb bemutatásra olvasóink előtt. A világszerte K.K. Downing néven ismert gitáros több mint négy évtizednyi közös munka után, még 2011-ben lépett ki minden idők egyik legjobb heavy metal zenekarából, majd hozta létre nyolc évvel később KK's Priest elnevezésű saját csapatát, amely azóta két nagyszerű albumot is kiadott már. K.K. és új zenekara a nyári FEZEN-es fellépés óta megjárta Amerikát is, ezért aztán a gitáros a közelmúlt történéseiről ugyanúgy beszélt lapunknak, mint jövőbeni terveiről.

SZÖVEG: GYURICZA FERENC/GYURICZA TAMÁS MARCELL • FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

Öt év telt el a KK's Priest megalkakulása óta, és megjelent két albumotok is. Ez már elegendő alap lehet ahhoz, hogy az eredményeitekről mérleget vonjunk. Mennyire vagy elégedett azzal, amit a zenekarral elértetek?

„Nagyon. Őszintén szólva, amikor megszakadt a kapcsolatom a Judas Priesttel, elég megkeseredett lettem. Úgy éreztem, elég volt a zenélésből, soha többé nem akarok már színpadon állni. Az idő azonban tényleg gyógyír sok mindenre, és szép lassacskán kezdtem azt érezni, hogy nem élhetem az életemet úgy, hogy teljesen hátat fordítok mindannak, amit korábban csináltam. Nagyszerű társakat találtam az

új zenekaromhoz, akikkel teljesen azonos hullámhosszon vagyunk, így remekül megértjük egymást. Két éven belül két albumot is ki tudtunk adni, szerintem ez is azt jelzi, hogy milyen pozitív módon állunk hozzá ehhez a projekthez. Nem is tudok mást mondani, mint azt, hogy nagyon jó újra úton lenni.”

Lassacskán betöltöd a hetvenhármat. Olyan karrier van mögötted, amit bárki megirigyelhetne. Mi motivál arra, hogy még mindig zenélj?

„Nos, ez egy nagyon jó kérdés. Szerintem egyértelműen az eddigi életem. Nagyon mozgalmas életet éltem negyven éven keresztül, amit nem lehet az egyik pilla-

natról a másikra csak úgy megváltoztatni. Megpróbáltam, de rádöbbsentem, hogy nem megy. Ahogy elkezdtem öregebb lenni, egyre másra eszembe jutottak a régi szép emlékek. Egy idő után végül azt mondtam magamnak: újra szeretném körbe utazni a világot, látni azt a rengeteg gyönyörű várost, és a rajongókkal is találkozni akarok. Ez sarkalt arra, hogy új zenekart alapítsak, s újra színpadra álljak.”

Érezted-e azt valaha is, hogy bizonyítanod kell a Judas Priest régi rajongóinak?

„Csak jó értelemben. Rengeteg olyan üzenetet kaptam, hogy hallani akarják az általam írt dalokat, újra látni akarnak a

színpadon, és találkozni szeretnék velem. Úgy éreztem, hogy nem hagyhatom őket cserben. A magyarországi koncertünk előtt ott aludtunk abban a városban, ahol felléptünk. Előző este kimentünk a hotelből, hogy megvacsorázzunk, és igyunk egy sört. Találkoztunk több régi Judas Priest-rajongóval, akik odajöttek hozzánk, fotózkodni akartak, és megszorítani a kezünket. Ugyanez történt a koncert után is, a fesztivál területén. Ezek nagyon jó dolgok, nagyon élvezem. Szeretnék minél több albumot kiadni, mert úgy érzem, hogy rengeteg jó ötletem van még.”

Azon a magyarországi fesztiválon, a FEZEN-en napi headliner pozícióban léptetek fel, a csehországi Masters Of Rockon, ahol szintén láttalak benneteket, mint napi co-headliner, de több más európai fesztiválon is hasonló volt a helyzet. Mit gondolsz, ezek a lehetőségek a zenekarnak szólnak, vagy inkább személy szerint neked?

„Szerintem így együtt, hiszen elválaszthatatlan egymástól a kettő. A KK's Priest az én zenekarom, és én vagyok a KK's Priest vezetője. Én már elég régi harcos vagyok ahhoz, hogy kiismerjem a zeneipar működését, így azt is jól tudom, hogy mennyi minden múlik a személyes kapcsolatokon. Ugyan a KK's Priest egy nemrégiben indult zenekar, de miután tudtam jól, hogy egyáltalán nem rossz, amit csinálunk, ezért nem féltem attól, hogy nem lesznek lehetőségeink. A csapatban vannak fiatalabbak, ők izgultak emiatt, de én egyáltalán nem. Olyan volt ez, mintha elutaztam volna egy hosszabb ideig tartó vakációra, majd onnan visszatérve felvettem a telefont, hogy felhívjam a régi barátokat, ismerősöket. Mindenki nagy örömmel fogadott, én pedig boldog vagyok attól, hogy újra itt lehetek.”

Változott bármit is a zeneszerzői gondolkodásod azóta, hogy otthagytad a Judas Priestet?

„Nem. Szerintem továbbra is ugyanúgy gondolkodom zenéről, mint amikor még a Judas Priestben voltam. Ma is ugyanazt a zenét játszom, ugyanúgy írom a dalokat, mint a kezdetektől fogva. Ebben nincs változás.”

Hacsak az nem, hogy a KK's Priest-albumok dalait szinte teljes egészében egyedül írtad... Nem érezted azt, hogy szükség lenne olyan zeneszerző társra vagy producerre, akivel átbeszélheted az ötleteidet?

„Nem. Persze jó lett volna, de teljesen szétszórva élünk a világban, mindannyiunknak máshol van a lakása. Én azon a két egymást követő télen bezárkóztam az angliai otthonomba, és csak a dalszerzéssel foglalkoztam. Először a dalcímeiket találtam ki, majd amikor azok megvoltak, azokhoz kezdtem el zenét írni. Nálam mindig is ez volt a munkamódszer. Először

legyen meg egy hangzatos, jó erős cím, aztán az ahhoz illő refrén, a legvégén pedig jöhet a verzékhez szükséges dallam. Én énekdallamokban gondolkodom, dalszerzés közben végig ott hallom az elképzelt éneket a fejemben. Lehet, hogy valóban szerencsésebb lett volna Timet (*Tim „Ripper” Owens, a KK's Priest frontembere, aki 1996 és 2003 között a Judas Priest énekese is volt – Gy.F.*) is bevonni a munkába, de mint már mondtam, a köztünk lévő nagy földrajzi távolságok miatt nem igazán tudtunk volna együtt dolgozni. Nagyon kényelmes volt így nekem, hiszen nem kellett folyamatosan egyeztetgetnem a többiekkel. Emiatt gyorsabban tudtam dolgozni, mint annak idején a Judas Priestben, ráadásul szellemileg is rendkívül felfrissített ez a módszer.”

Egy év telt el a második KK's Priest-album, a The Sinner Rides Again megjelenése óta. Készülsz-e már a következő nagylemezre?

„Még nem igazán. Most az élő fellépéseinkre fordítottuk az energiánkat. A nyáron volt egy csomó fesztiválkoncertünk, s bár azok között akadtak szabadnapok, de azt a sok utazás miatt inkább pihenésre fordítottam. Utána volt egy rövidebb brit turnénk, közösen a Tailgunner zenekarral. Ez egy nagyon fiatal csapat, de szerintem elég jók és tehetségesek. Aztán átrepültünk az Egyesült Államokba, itt az Accepttel közösen turnézunk egészen október közepéig, majd Mexikóba megyünk tovább, egy ottani fesztiválra. Amikor ott is végzünk, akkor megyünk haza, és csak azt követően tudok majd az új dalokon dolgozni.”

Mennyi időre van szükséged, hogy megírj egy nagylemeznyi anyagot?

„Szerintem elég jó vagyok ebben, ezért a konkrét dalszerzői munka az első két KK's Priest-albumnál csupán két-két hetet vett igénybe, de a teljes kreatív folyamat, a hangszerelést is beleértve, mindkét esetben négy hétig tartott. Szerintem ez nagyon jónak számít, de az igazság az, hogy a Sermons of the Sinner és a The Sinner Rides Again esetében is voltak kész dalvázlataim, amiket már csak ki kellett dolgoznom. Ez nagyon kényelmessé tette a munkát. Most nincsenek ilyenek.”

A harmadik album előtt várható önálló európai turné?

„Mindenképpen szeretnénk, de erről teljes felelősséggel én nem tudok beszélni. A turnékat egy ügynökség szervezi. Bár átbeszéljük, hogy mikor volna elég időnk egy hosszabb önálló európai koncertsorozatra, azt ebben a pillanatban nem tudom megmondani, hogy ennek a szervezésével hogy állnak. Nagyon szeretnénk önálló európai turnét, mert a nyári fesztiválok is megerősítettek abban, hogy rajongónk van.”

Beszéljünk egy picit más dolgokról is. Steel Mill néven van egy saját

koncertklubod Közép-Angliában. Mióta érdekel a koncertszervezés?

„Volt egy olyan gondolatom, miszerint jó lenne az otthonom közelében egy hely, ahol azok a zenekarok léphetnének fel, akikkel baráti kapcsolatban vagyok. Rengeteg olyan zenekar van, akiket szerettem volna meghívni, de a Judas Priestben töltött évek alatt nem igazán volt rá lehetőségem. A Steel Mill egy tradicionális rock/metal klub, ami egy nagyon régi autógyár épületében található. Szerintem már önmagában az nagyszerű dolog, hogy kezdünk valamit azzal a helyel, és nem hagytuk, hogy lerohadjon. Annak pedig különösen örülök, hogy van egy hely, ami az én nevem alatt működik, a klubnak ugyanis K.K. Downing's Steel Mill a hivatalos neve.”

Valóban meg szoktad nézni a fellépőket?

„Igen. A nyáron egy csomó zenekart láttam ott, például a W.A.S.P.-ot, valamint Michael Schenkert is.”

Az új zenékre is kíváncsi vagy?

„A zene folyamatosan változik, mindig lesznek új stílusok és új zenekarok, akikre érdemes odafigyelni, de én már abban a korban vagyok, amikor a klasszikus metal sokkal erősebben vonz, mint az új zenék felfedezésének szándéka. Ezért inkább a régi albumokat hallgatom. Olyan zenekaroké, mint a Saxon, a U.F.O., a Scorpions vagy az Accept. Koncerteken is inkább őket nézem meg.”

Kérdeznék a Judas Priestről is. Meghallgattad-e az új albumot?

„Igen, hallottam, és szerintem jó lett. Sok olyan megoldás van benne, ami a régi Judas Priest-dalokra emlékeztet.”

A jelenlegi tagok közül tartod valakivel a kapcsolatot?

„Sajnos, nem igazán. Nagyon fura helyzet van most, én magam sem igazodom ki benne. Általában nagyon jó a kapcsolatom az emberekkel, mindenkivel megtalálom a közös hangot, jelenleg azonban kölcsönös távolságtartás jellemzi a viszonyunkat, mást nem tudok erre a szituációra mondani.”

Azt el tudod képzelni, hogy valamikor, akárcsak egyetlen koncert erejéig újra együtt színpadra állj Ian Hill-lel, Rob Halforddal és Scott Travisszel?

„Jelen pillanatban erre nem sok esélyt látok, de ez a világ folyamatos változásban van, bármi elképzelhető. Nagyon sok olyan eset történt, hogy zenekartagok, akik már egyáltalán nem beszéltek egymással, újra együtt léptek fel, például a Rock 'n Roll Hall of Fame beiktatáson, vagy kibékültek egy-egy haláleset kapcsán. Vannak tehát dolgok, jók és szomorúak is, amik képesek újra összehozni embereket. Ki tudja, mit hoz a jövő?” **HW**

NEST OF PLAGUES

LELKI POKOL ÉS EURÓPAI TURNÉK

A Nest Of Plagues harmadik albuma Hellsolation címmel jelent meg ősszel, és a csapat nyomban Európa-turnéra indult az Orphaned Land előzenekaraként. A kezdeti death metal/metalcore vonalat jócskán kitágító, lélekszupaszító dalszövegekkel teli új anyagról Kövecses Evelin gitárost és Ivanics Dániel énekes-basszusgitárost faggattuk.

SZÖVEG: UZSEKA NORBERT • FOTÓ: PHOTO LEGIONS, ZENEKARI ARCHÍVUM

Tíz éve indult a banda, mi az, amit akkor teljesen elképzelhetetlennek tartottatok, ám mostanra megtörtént, elértétek?

Dani: „Kezdetben csak gyors és súlyos zenét akartunk játszani, ezért ilyen death metal/deathcore dologból indult az egész. Én a vokálokból mindig ki akartam hozni a maximumot, ezért örülök, hogy olyan emberekkel zenélek a kezdetek óta, akikkel ezt meg lehet tenni. Nagyjából az ötéves forduló után csatlakozott hozzánk Evi, és akkor kezdtünk el igazán csinálni dolgokat.

Emellett emlékszem egy szombathelyi koncertünkre, ahol már négyen játszottunk és akkor éreztem azt, hogy na igen, ez az az előadásmód, amit mindig is akartam ezzel a zenekarral. Ezt ezzel a felállással lehetett elérni, és számomra ez volt az első dolog, amit úgy érzem, igazán elértünk.”

Evi: „Tíz év baromi hosszú idő, rengeteg dolog változik a saját életedben és a környezetedben is, meg tíz éve még nagyjából semmit nem értettem és tapasztaltam a zeneipar működéséből azon kívül, hogy kisebb klubbulikat szerveztünk magunknak itthon. A Nestben

még csak négy-öt éve vagyok, pont a covid előtt fél évvel csatlakoztam és az első két koncertünk után jöttek a lezárások, ami miatt meg megint azt éreztem, hogy hiába a váltás, hiába próbálok meg valami mászt csinálni, egyszerűen mindig van valami nehezítő tényező, és lehetetlen sikereket elérni a zenéléssel.

De ha konkrét példát kell mondani, számomra például négy éve elképzelhetetlen volt, hogy három-négyhetes Európa turnéra menjünk nightlinerrel. Az is, hogy 1000 embernek játszottunk Romániában a Pantera előtt. Vagy az, hogy szóba álljon velünk egy olasz kiadó, meg egy amerikai menedzsment. De még az is, hogy két év alatt összepattintsunk egy új albumot pontosan úgy, ahogy megálmodtuk, nem csak zeneileg, hanem vizualitásában, mondanivalójában és minden körítéssel együtt. Csomó ember összehangolt munkája és elhivatottsága kell ehhez, amit és a Nest előtt sehol sem találtam.”

Azt minden lemezkritika megjegyzi, hogy a két korábbi album metalcore/deathcore volt, míg az újon ez a vonal csak az egyik összetevő. De milyen zene ez, hogy írnátok le valakinek, aki még sosem hallotta?

Evi: „Alternatív metal groove metal elemekkel, core hatásokkal. Kábé. De ha valaki ismeri a zenénket, akkor felfedezheti benne, hogy egyébként annyira nagyon nem szakadtunk el a korábbi dolgainktól, csak megtanultunk strukturáltabban gondolkodni, értelmezhetőbb dalszerkezeteket összerakni, meg énekelhető refrént írni. A Nest-riffek még mindig ott vannak, és a deathcore/metalcore vonal sem veszett ki a zenénk-ből. Meg azt is hozzátenném, hogy már a To Kill A God lemez sem volt tisztán metalcore vagy deathcore, már akkor is szerintem inkább groove metalként lehetett jellemezni, csak akkor még nem használtuk annyira ezt a megnevezést.”

Vári Gábor a Miracle Sound stúdióból keverte és masterelte az anyagot. Mivel nagyon erős a lemez koncepciója, kíváncsi vagyok, mennyire kapott szabad kezet, hogy zajlott a felvétel és a többi?

Evi: „A gitárokat ketten vettük fel otthon Mátéval, a basszusgitárt pedig Ferenczi Marcinál. A Miracle-ben a dobokat meg az éneket rögzítettük, és Gabi főleg az éneket segített sokat. Nem csak azért mentünk hozzá, mert tudtuk, hogy brutálisan jól fog szólni a lemez, hanem azért, mert ő egyébként nem csak egy kurvajó gitáros, hanem egy kurvajó énekes is, ezért szívesen kikértük a véleményét, ha dilemmáztunk egy-egy hangon, vagy hogy felfele íveljen a refrén vagy éppen lefele. A soundolásban is nagyon jó meglátásai voltak és egy percig sem aggódtam, hogy nem olyan lesz az album, mint ahogy elképzeltük.”

Hogy kerültetek az olasz WormholeDeath kiadóhoz? Mit tudnak tenni értetek?

Evi: „Amikor már nálunk voltak a nyers felvételek, elküldtem nekik, és a csávó kb. azonnal visszaírt egy A4-es oldalnyi szöveget arról, hogy mennyire imádja a zenénket, mi tetszik neki benne, mi a véleménye a klipjeinkről, és mennyire szívesen dolgozna velünk. Elküldte a szerződést és egy teljesen korrekt, általános dealt kaptunk, így nem kellett túl sokat gondolkodni azon, hogy belemenjünk-e vagy se. Utána még elég sok kört kellett futnunk, csúszásban voltak a masterek, a grafikák, a klipek és tulajdonképpen minden, aminek időre készen kellett volna lennie, így volt egy pont, amikor azt mondta a kiadó, hogy nem tudják vállalni a CD-k

legyártását, mert szimplán nincs rá idő, és ki akartak hátrálni a szerződésből. Erre mi annyit tudtunk felajánlani, hogy az első kör CD-ket legyártatjuk itthon saját magunknak, így ők egyelőre a digitális terjesztést intézték, még most kezdik majd el gyártani a promóciós célra készülő lemezeket, amiket kiküldenek a sajtónak, és lesz Japán, meg USA megjelenés is. Úgyhogy eddig főleg PR-t kaptunk tőlük, sokan cikkeztek rólunk külföldön, de ezután jön még a java.”

„A TÖRTÉNETEK A MODERN TÁRSADALOMRA, A SZOCIÁLIS ÉS MENTÁLIS BETEGSÉGEKRE REFLEKTÁLNAK.”

Rendkívül erős mondanivalója van a dalaitoknak. Mennyiben határozza meg a zenét a koncepció? Azért is kérdezem, mert a háttér ismerete nélkül, első hallásra is átjött a zaklatottság, ami persze alapnak tűnhet ilyesmi típusú zenénél, mégis sokkal erősebben érződött, mint a legtöbb metalbandánál.

Evi: „Ennél az albumnál már próbáltunk tudatosabban lenni, és előre megvoltak az elképzeléseink, hogy milyen témakörökről akarunk írni, és ezekhez milyen zenét képzelünk el. Így bár a szövegek is nagyjából egy időben készültek el a zenével, már jóval előre tudtuk, hogy az X szöveg erről fog szólni, ezért ehhez Y hangulatú refrén kell, kell a közepére egy slam, a vége meg legyen szétesős, stb.”

Dani: „Szövegekben mindig konceptalbumokban gondolkodom és írok szövegeket. A Hell Is A Place On Earth, a Circle meg a Supreme Evi ötletéből jött, de nagyon jól be tudtuk illeszteni a koncepcióba ezeket a szövegeket is. Annyit megemlítenék, hogy az album szövegi zaklatottsága abból jött, hogy elkezdtem rengeteg H. P. Lovecraftot olvasni és saját novellákat írni. A dalszövegek alapját ezek a novellák adták, a történetek pedig a modern társadalomra, a szociális és mentális betegségekre reflektálnak.”

Dani, a dalokban és interjúkban is őszintén beszélsz a kényszerbetegségről. Magam úgy tapasztalom, hogy a legtöbb ember számára az is közel meglepő, hogy egyáltalán felismerje és elismerje, hogy van valami baja, és ahhoz képest kiállni és erről énekelni óriási lépésnek hat. Hogy alakult ez? Miért?

Dani: „A kényszerbetegség egy olyan tüneti betegség, ami a szorongásból alakul ki, és a legtöbb embernél a gyerekkori traumákból és bizonytalanságból fakad. Ez alól én sem vagyok kivétel. Azt vettem észre, hogy egyfajta gyógyuláshoz vezet kiállni és erről énekelni, mert ha gyerekkorodban nem találtál értő fülekre, jó érzés, hogy kiállhatsz a színpadra és kiüvöltetheted magadól. Az, hogy embereknek még tetszik is az üzenet és volt, aki már mondta nekem, hogy ezekkel tudtam segíteni neki, az gyönyörű érzés. Volt, aki mesélte, hogy ezeknek köszönhetően ismerte fel, hogy neki is vannak OCD-s tünetei.”

Azt nyilatkoztad, 2019-ben kaptad az OCD diagnózist, de a Hellsolation nem csak a te élményeidről szól, ismerőseitek problémáit is beleírtátok a dalokba. Össze lehet foglalni, hogy mik ezek, és ennyi év tapasztalattal

Breier Máté
gitár

Kövecses Evelin
gitár

Ivanics Dániel
ének, basszusgitár

Fűr Balázs
dobok

mire jutottál, mit lehet tenni, hogy az ember jobban legyen?

Dani: „Ezen az albumon igyekeztem olyan dolgokról is írni, amik habár bennem is jelen vannak, szerintem kicsit általánosabb dolgok, így mások is könnyen tudnak azonosulni velük, legyen az szociális szorongás vagy függőségek adott esetben. Hogy mit lehet tenni? Szerintem, ha segítséget kérsz és keresed(!) a segítséget, akkor megtalálod. Ez bár sablonosnak hangzik, de azért mondom el mindig, mert működik. Ezután jön a terápia és az önmagunkon való munka. A gyakorlatban az szokott működni még, hogy megpróbálsz együtt élni ezekkel a mentális zavarokkal és elfogadod, hogy ott vannak. Ez egy nagyon nehéz folyamat, nekem sem működik minden nap.

Evi: „Három dal van, aminek a szövegét én írtam. Nagyvonalakban már több interjúban meg posztban is elmeséltem, hogy ezek miről szólnak, és szerintem aki egy kicsit is képben van a zenekar dolgaival meg azzal, hogy hogy kerültem én ide, annak ennyiből világos is lehetett, hogy miről van szó. Így nem akarom szándékosan kikerülni a kérdést, meg direkt titkolózni, mert egyáltalán nem titok, hogy két szöveg az előző zenekarom énekeséről szól, aki egyben öt évig a párom is volt még tini/ fiatal felnőttkoromban, és pár éve öngyilkos lett. Elég komoly mentális betegségben szenvedett, amiről én már csak mindezek után értesültem.

Persze utólag már könnyű belemagyarázni, hogy mindig is láttad a jeleit, és könnyű hibáztatni magad, hogy miért nem tettél valamit, de valójában az az igazság, hogy fogalmunk sem volt, hogy mi történik. Amikor egy ember, legyen az a barátod, szerelmed, akárkid, szimplán elhídegül tőled és már nem keresi a társaságod, akkor nem az az első gondolatod, hogy ja, biztos paranoid pszichózisban szenved, gyorsan szóljunk valakinek...

„SOKAN BELERAGADNAK ROMBOLO HELYZETEKBE, AMIKBŐL AZÉRT NEM TUDNAK KIMOZDULNI, MERT AZ AZ EGY DOLOG VAN, AMIT ISMERNEK.”

A Circle és a Supreme szövegeiben azt a tehetetlenséget, kilátástalanságot, dühöt és fájdalmat írtam meg, amin ő keresztülmehetett, és amin mi is keresztülmertünk, akik szerettük. A Circle-ben az ő szemüvegén keresztül próbálok meg leírni a dolgokat, hogy ő hogyan láthatta a világot, mit érezhetett, a Supreme-ben pedig a valóságot, ahogyan mi láttuk őt.

Ha nem kellett volna a dalszerkezetek meg a refrének miatt átstrukturálni a szövegek sorrendjét, akkor egyébként egymás mellé téve a két szöveg teljesen lineáris, és egyszerre értelmezhető az ő fejében zajló gondolat, meg a külvilág gondolata. Persze mivel ténylegesen nem voltam ott, és senki sem tudhatta igazán, hogy min ment keresztül, ez a része fikció, és csak az én elképzelésem.

A harmadik szám, a Hell Is A Place On Earth pedig nagyjából Szolnok metaforájaként írható le, persze nem szó szerint, csak mivel szolnoki vagyok, erre volt a legkönnyebb ráhúzni a témát. Arról szól a dal, hogy sokan beleragadnak romboló helyzetekbe, amikből azért nem tudnak kimozdulni, mert az az egy dolog van, amit ismernek. Hiába tudják, hogy nem úgy élik

az életüket, ahogy szeretnék, és hiába érzik magukat emiatt állandóan rosszul, az még mindig egyszerűbb, mintha ténylegesen tenni kéne azért, hogy jobb legyen.

Szerintem ezt mindannyian látjuk azokon az embereken, akik adott esetben egy kisvárosban, vagy a szülőfalujukban ragadtak, utálják a munkájukat, utálnak reggel felkelni, netán családot alapítottak úgy, hogy nem is akartak valójában, már rég lemondtak az álmaikról és cinikusan legyintenek azokra, akik más utakon járnak, esetleg elértek valamit az életben – de ahelyett, hogy változtatnának a helyzetükön, amit egyébként megtehetnének, mégsem teszik, mert egyszerűbb belesüppedni a kilátástalanságba, minden hétvégén széthasználni magukat valamivel és azt hajtogatni, hogy »nekem már úgyis mindegy«. A dalszövegben ezt úgy jeleníttem meg, mint egy exet, akihez újra és újra visszahív, pedig tudod, hogy árt neked és toxikus az egész, de mégis ez az egy dolog van, amit ismersz és biztonságot ad.”

Talán nem túlzás azt mondani, hogy nagyon sokat koncerteztek. Mennyire megterhelő ezt a zenét, ezeket a szövegeket újra meg újra előadni?

Dani: „Rengetegszer hallom, hogy amikor zenészek kiüvöltik magukból ezeket a dolgokat a színpadon, utána sokkal jobban érzik magukat. Ennek valóban van gyógyító hatása, de én pont nem ezt az oldalát veszem észre. Nem beszélnek sokan arról, hogy mennyire szét-szed újra és újra előadni és traumáidról vagy a szenvedéseidről. Rengetegszer sírtam már el magam színpadon a To Kill A God végén, de egyébként több másik számon és szövegen is érzékenyültem már el.”

Evi: „Nekem még mindig nagyon fura visszahallani a saját szövegeimet. Amikor a legelsőt, még a To Kill A Godon lévő The Silent Onest megmutattam otthon Daninak, az életem egyik legnehezebb feladata volt. Konkrétan úgy éreztem, hogy most vége mindennek, elsüllyedek. Odaadtam neki és szégyelltem magam, rettegtem, és totálisan semmisnek éreztem magam. Végigolvasta, és azt mondta, hogy ez baromi szép és nagyon tetszik neki, csináljuk meg. Ez semmit nem változtatott a rossz érzésemen. A stúdióban, amikor felvettük, végig borsózott a hátam, nem bírtam hallgatni, ahogy énekl. Aztán azt sem bírtam hallgatni, ahogy Lena énekl. Mára már annyiszor hallottam, hogy kicsit megszoktam, de itthon a mai napig megkönnyezem a dal végét. Élőben kicsit más, ott annyifele kell figyelni, hogy nem tudod annyira átérezni a dalokat, de a szőgyenérzet ott is megvan bennem, hogy na most lebuktam, most már mindenki tudja, hogy mi van a fejemben, mi az istenért kellett ezt leírni? A Hellsolationön lévő három dal nagyjából ugyanez az érzés, de picit tudtam magam függetleníteni, és nem zavar annyira, ha visszahallom. De a Supreme végén sírok mindig, ami egyébként fullosan annak köszönhető, hogy Máté át tudta érezni ezt a dalt, és úgy írta meg a zenét, ahogy a lelkemben van.”

Nemrég ért véget az Orphaned Landdel közös európai turné, '23 januárjában pedig a Fleshgod Apocalypse társaságában turnézta-tok. Hogy jöttek ezek a dolgok?

Evi: „A Fleshgod-turné egy véletlen szerencsének köszönhető; kiesett egy zenekar és last minute kerestek a helyükre valakit, mi meg pont jókor voltunk jó helyen. Igyekeztünk a lehető legtöbbet kihozni ebből a lehetőségből, mert tudtuk, hogyha ezen elbukunk, akkor nagyon nehéz lesz visszakerülni a körforgásba. És itt nem csak arról van szó, hogy jófejeknek kell lenni meg profinak kell lenni a színpadon, hanem alázattal kell hozzáállnod az egészhez és iszonyú tempóban kell melóznod. Egy turnén tulajdonképpen egész nap időre pakolsz, összeraksz, szétszedsz, kipróbálsz, segítesz, miközben próbálsz nem láb alatt lenni és a személyes dolgadoit is intézni. Ilyenkor minden hétköznapi dolog baromi körülményes, rengeteget vársz emberekre, és senkit nem érdekel, ha neked nem fért bele aznap a fürdés, mert mindig csinálnod kellett valamit, mikor felszabadult volna az az egyetlen fürdő az egész crew-ra, oldd meg. *(nevet)* Hál'istennek mindenki tudta hozni a maxot, így a turné utolsó állomásán odajött hozzánk a turnémenedzser és megkérdezte, hogy lenne-e kedvünk még hasonló utakhoz. Így jött az Orphaned Land.”

„KONKRÉTAN AZ UTOLSÓ REGGEL KIRAKTAK AZ ÚT SZÉLÉRE AZ ÖSSZES CUCCUNKAL EGYÜTT.”

És milyenek voltak ezek a turnék? Úgy a bulik, mint az egész – az utazás, a szervezés, a többi csapat és résztvevő stb.

Evi: „A Fleshgod-turné egy álom volt, tényleg kb. mint a filmekben. A legtöbb állomáson rengetegen voltak, egy-két helyszín volt csak, ami nem működött, és általában ezeknek is volt valami oka, például másik nagyobb koncert volt aznap a városban. A szervezés része részünkről brutál volt, összesen három hetünk volt az indulásig, mikor beesett ez a lehetőség. Konk-

rétan karácsonykor nyomtatgattam otthon a szerződéseket, január eleje-közepe fele meg már indultunk is. Addig végig kellett mennünk a bürokrácia összes lépcsőfokán – én Budapesten élek, de akkor még szolnoki lakcímem volt, és a turné előtt pár nappal, már tényleg a finishben közölték velem az egyik hivatalban, hogy hát ezt itt nem intézhetem el, menjek haza. Nem emlékszem már mi volt, talán az ATA carnet – a dokumentum, ami a hangszerek listáját tartalmazza, és Angliába meg Svájcba kellett. Szerintem látta rajtam a srác, hogy összedőltem bennem egy világ, és talált egy kiskaput, amivel mégis el tudtuk intézni helyben.

Az utazás is trükkös volt, mert akkor még nem volt turnébuszunk, és Máté szüleinek a Volkswagen Boráját kértük kölcsön az útra, amivel már belföldön is alig mertünk bárhova elindulni, nemhogy lenyomni egy amszterdami utat – ott volt ugyanis a találkozási pont. Nem volt más választásunk, és bezsúfolódtunk három doboz merchcel, a hangszerekkel, pedálokkal, dobkiégszítőkkel, plusz fejenként háromheti cuccal; tényleg csoda, hogy elindult alattunk.

Amszterdamban aztán otthagytuk az autót és két nightlinerrel töltük a turnét, viszont már a visszafele úton derült ki, hogy minket nem ugyanott fognak kidobni, hanem Párizsban. Konkrétan az utolsó reggel kiraktak az út szélére az összes cuccunkkal együtt. Az volt a legjobb megoldás, hogy átkínlódtuk a cuccokat a buszpályaudvarra és megvártunk az este 10-es

Flixbust a januári fagyban egy nyitott váróteremben a gettó közepén, majd utaztunk 8-10 órát vissza Amszterdamba. Még most is fázom, ha erre visszagonolok. *(nevet)*

A társaság is nagyon jó volt. Már az első holland állomáson odaköszönt hozzánk a Fleshgod dobosa magyarul – mint kiderült, ő félig magyar, félig ukrán származású, úgyhogy ez meg is adta az alap hangulatot. Sokat lógtunk együtt a görög W.E.B.-bel meg az izraeli Structurallel is. A koreaiak (Dark Mirror ov Tragedy) is hatalmas arcok voltak, meg volt egy japán csapat, az Ethereal Sin is.

Ezen a turnén viszonylag sokat buliztunk, mert két busszal mentünk, és pont a másikban lakott a turnémenedzser meg a Fleshgod, úgyhogy szabad volt a pálya. Volt a buszunk emeletén egy 'VIP szoba', amit kb. csak mi használtunk – volt benne saját hűtő, fotel meg asztal. Az állomásokon megmaradt piákat mindig összegyűjtöttük ebbe a hűtőbe és néha tartottunk bulikat, de azért nem úgy kell elképzelni, hogy minden nap szétestünk, mert azért képben kellett lenni, rengeteg melő volt egész nap.

Az Orphaned Land-turné sokkal kisebb volt ennél, kisebb helyeken is játszottunk meg sajnos kevesebb embernek is, de itt is voltak bulik, amik eszméletlenül jól sikerültek. Egy átlagos turné inkább erre a mostanira hasonlít, csak mi elsőre belecsöppentünk egy átlagon felüli turnéba, így egy picit magasan volt a lécz. De abszolút pozitívan értékeljük ezt a három hetet, és simán bevállalnánk újra.

Az a helyzet, hogy még mindig az aktív koncertezéssel lehet a legkönnyebben rajongói bázist építeni, ezt nem igazán lehet 'megúszni'. Lehet nyomni a social hirdetéseket meg hatalmas nézettséget/hallgatottságot elérni a Youtube-on meg a streaming oldalakon, de nekem az a tapasztalatom, hogy azokból lesznek az igazi fanok, akik élőben is láttak és be tudtak szippantani őket a kis világodba.

Sokan voltak ezen a turnén, akik már láttak minket korábban és kifejezetten ránk jöttek, ami tök jó érzés volt. Vagy volt egy srác Hollandiában, aki csak miattunk vett jegyet, de lekésett rólunk, ezért cserébe megvette az összes merchünket, hogy támogasson minket, mi meg csak pislogtunk.

De visszatérve, a hallgatottsági statisztikáinkból egyértelműen látszik, hogy hol koncertezünk sokat, például Romániában és Németországban is ugyanannyian hallgatnak minket, mint itthon. Meg valamiért az USA nagyon megy, de oda azért még idő lesz eljutni. *(nevet)*

A társaság itt is nagyon jó volt, újra találkoztunk a Structurallel, volt egy svájci zenekar, a Science of Disorder, a francia Lone Survivors meg ugye az Orphaned Land Izraelből. Egy turnén 0-24-ben össze vagy zárva a többiekkel, úgyhogy viszonylag gyorsan megtörik a jég, és már az első napokon meg tudod ismerni a másikat.

Erre az egyik legjobb sztorim az, hogy az első állomáson, Siegburgban kipakoltunk, kajáltunk, majd volt egy kis időnk semmíteni a koncert előtt. Én bementem az egyik backstage-be egy kicsit dolgozni, és beült mellém a Science of Disorder dobosa. Szó nélkül elvett egy könyvet és elkezdett olvasni. Két órát lenyomtunk egymás mellett egy árva szó nélkül. Olyan kocka arcnak tűnt, vékony, hosszú hajú, szemüveges figura, mondom tuti valami fantaszt olvas. A második nap már váltottunk pár szót, elmondta, hogy ő session zenészként van itt a turnén. Kérdeztük, hogy iszik-e velünk egy sört és nagy vonakodva elfogadta, de mondta, hogy ez a társaság nem igazán szokott inni meg bulizni. Kocintottunk, aztán az első sör után úgy feloldódott, hogy onnantól kezdve csak sörrrel a kezében láttam az egész turnén, legyen reggel vagy este. Megtanítottam neki, hogy lehet a legbuzisabban kimondani a szót, hogy 'Egi', és onnantól akárhányszor elmentünk egymás mellett, ezt nyomtuk, a megfelelő kéztartással kísérve. Ja, és kiderült, hogy a könyve valami elméleti jazz könyv volt, amit meg akart tanulni a turné végéig – bár ennyi sör mellett nem tudom, sikerült-e neki."

„SOKAN ÖRÜLNEK, HOGY VÉGRE NEM EGY SOKADIK KOMOLYKODÓ, FEKETÉBE ÖLTÖZÖTT METALBANDÁT LÁTNAK.”

Hogy fogadja a közönség – magyar és külföldi – a zenekar sajátosan színes külsőségeit?

Evi: „Tetszik nekik, tök sokan szoktak odajönni hozzánk, hogy örülnek, hogy végre nem egy sokadik komolykodó, feketébe öltözött metalbandát látnak. Persze van, akit kiakaszt Balázs mankinije, de ezt teljes mértékben megértem. *(nevet)* Sokan kiemelik azt az eklektikusságot, ami a mondanivalónk és a megjelenésünk között van, és baromira örülök, hogy ez mindenféle magyarázkodás nélkül átmegy az embereknek.”

Dani: „Én is örülök, hogy átvjön az eklektikusság. Szeretnénk azt az üzenetet átadni – ha már a szövegek ilyen komoly dolgokról szólnak –, hogy bár az élet tele van sötétséggel és dühvel, attól még rengeteg szín és öröm is van benne. Kicsit ez a minden rosszban van valami jó üzenet átadásáról szól.”

Fűr Balázs dobos a neonszíneken túlmenően is elég egyedi látványt képvisel, ha az időjárás enged. Honnan jött ez a színpadi outfit?

Evi: „Engem rendkívül szórakoztat, hogy öltöztethetem a zenekart és gyakorlatilag bármit kitalálok, felveszik. *(nevet)* Mindenkinél kitaláltam egy-két egyedi stílus elemet meg ruhadarabot, amitől felismerhetőek lesznek a színpadon, és azon agyaltam, hogy ezeket a merchbe is be kéne hozni. A mankini amellet, hogy gyönyörűen világít a sötétben, kellőképpen megjegyezhető, kiakasztó és a merchben is elfér, vitték is rendszeren a fesztiválokon.”

Evi, sokan emlékeznek rá, hogy '22 nyarán színpadra léptél a Steel Panther budapesti koncertjén. Az hogy jött, és milyen élmény volt?

Evi: „Még a covid előtt voltam tesómmal Münchenben egy dupla Steel Panther-koncerten, egyébként pont a Backstage nevű helyen, ahol most az Orphaned Land turné alatt játszottunk is, iszonyú menő hely. Ott rákérdeztem náluk, hogy amikor majd jönnek Budapestre, beugorhatok-e egy számra gitározni, és azt mondták, hogy persze.

Aztán persze a lezárások miatt a turné is offos volt és nem jöttek Budapestre, csak '22 nyarán. Tesóm jóban van a dobossal, és rajta keresztül megkérdeztem újra, hogy mit szólnának, hogyha beugranék. Erre azt válaszolták, hogy ők nem szeretik ezeket az előre megbeszélte dolgokat, inkább spontának. Úgyhogy gyakorlatilag elutasítottak, de ettől függetlenül megtanultam gitáron azt a dalt, ami szerintem a legkönnyebb volt, meg aminek nagyjából el tudtam játszani a szólóját, ki tudja alapon.

Elmentem a koncertre, végigbuliztam nagyjából a harmadik sorban az egészet, aztán leesett, hogy pont azt a dalt tanultam meg, aminél lányokat szoktak felhívni a színpadra, szám szerint tizenhetet. Na mondom, nekem benne kell lennem abban a tizenhétben. Mikor jött a konferálás, előretolakodtam és sikerült felmennem. Már konferálták fel a dalt, amikor tudtam, hogy eljött az idő, most vagy soha, vagy odamegyek a gitárhoz és elkérem a gitárt, vagy végigtáncikálom a dalt a csajokkal – azt meg nem nagyon szeretném, mit keresnek én ott? Úgyhogy odamentem és megkopogtattam Satchel vállát, és megkérdeztem, hogy eljászhatom-e a számot. Elsőre nem értette és őszinte meglepettséget láttam az arcán, aztán vigyorogva rámtette a gitárt, ami leért a bokáimig körülbelül. *(nevet)* Az egész szám alatt annyira izgultam, hogy alig láttam, és azt ismételttem magamban, hogy most muszáj jelen lennem és átélnem ezt az egészet, és nem szorulhatok be a fejembe az izgalomtól, nyissam ki a szemem. Életem egyik legnagyobb élménye volt.”

A Wacken Metal Battle-ön az utóbbi három évben mindig másodikak lettetek. Ezt hogy élitek meg?

Evi: „Szarul, de büszkén! *(nevet)* Asszem idén nem is lesz Magyarországon, szóval legalább nem kell összevesznünk a zenekarral, hogy beadjuk-e negyedjére is.”

Az új albumhoz készült már négy baromi erős videóklip is. Van mit mesélni a forgatásokról, vagy amit tudni kell, benne van a klipekben?

Evi: „Rengeteget tudnék mesélni mindegyikről, de ez akár egy külön interjú témája is lehetne, úgyhogy röviden tömören mondom mindegyik forgatásról egy-két fun factet. Suffer Together (a partibuszos) – ellopták a gitárom, de meglett. Blackened Sky (a festékdobálás) – 46 másodperc alatt készült a videó, utána festékesen kizártuk magunkat a lakásból. Mundane (a játéktér) – Axl Rose is szerepel a klipben. Blood Marks (a tanyás) – Dani megtanult tehenet fejni.

A Suffer Together forgatását még sokáig fogjuk emlegetni valószínűleg, mert azután lopták el a gitárom. A dal a társas magányról szól, amikor hiába vesznek

körül emberek, meg hiába csillog minden, akkor is egyedül érzed magad. Egy bérelhető partibuszban forgattunk ehhez jeleneteket, és a végén a Barhole sarkán raktak ki minket, ahol nem lehetett rendesen leparkolni, csak megállt fél percre a sofőr keresztben az utcán. Mi rohamtempóban elkezdünk kipakolni, és mindenki azt fogott meg, amit éppen ért.

Nem tudom, hogy ki vitte le a gitárom, de valószínűleg le lett támasztva az utcán a falhoz és egy pillanatilag nem figyeltünk oda és már fel is kapta valaki. Kihívtuk a rendőröket, meg azonnal posztoltam mindenhova, hogy eltűnt. Másnap reggel bementem a rendőrségre és újra elmondtam a részleteket, meg őrült keresésbe kezdtem a neten, felkutattam minden csoportot, fizetett hirdetést indítottam a környező országokra, meg ráírtam külföldi ismerőseimre is, hogy segítsenek keresni. Az volt a gyanúm, hogyha valaki még aznap eladta a gitárt, akkor valószínűleg másnap már Szerbiában vagy Romániában lesz egy piacon, úgyhogy jó, ha ott is keresem.

Az volt a tervem, hogy egyesével bemegyek az összes zálogházba, bizományiba meg hangszerboltba, de háliszennek két nappal később ráírt Facebookon egy idősebb bácsi, hogy nála van, nemrég vette a Bakancsos Piacon 30.000 Ft-ért, aztán meglátta a neten, hogy lopott, és szeretné visszaadni. Egy órán belül már nálam is volt, úgyhogy szerencsém volt. Három nappal ezután bementem a rendőrségre, mert módosítanom kellett a bejelentésem arra, hogy meglett a gitár, és kiderült, hogy még ki sem került az ügy az illetékes emberhez, el sem kezdték keresni... Annak a 750 embernek köszönhetően lett meg, akik megosztották a neten a posztom, úgyhogy innen is nagyon köszönöm ismét!

„ÖTSZÖRÖS TEMPÓRA GYORSÍTVÁ KELLETT A SZÁMOT ELINDÍTANUNK, ÉS ÖSSZESEN 46 MÁSODPERC ALATT TUDTUK FELVENNI A FŐ JELENETET”

A Blackened Sky klipjéhez a Suffer Together forgatásán jött az ötlet. A Selfie Múzeumban vettük fel azokat a jeleneteket, ahol Dani egy kád pénzben ülve énekel. Pete, a videósunk vette észre, hogy van egy festékes szoba is, és kitalálta, hogy mi lenne, ha csinálnánk egy ilyen belassított videót, ahogy állunk egy helyben, amíg festékekkel dobálnak minket. Ehhez ötszörös tempóra gyorsítva kellett a számot elindítanunk, és összesen 46 másodperc alatt tudtuk felvenni a fő jelenetet. Itt már nem volt visszaállítás, mert ha egyszer összefestékezték, onnantól már nem tudtuk újravenni a jelenetet, tehát

egyetlen dobásunk volt csak. Nem is gondoltátok, mennyire nehéz egy helyben és rezzenéstelenül állni, miközben arcon dobnak festékekkel. *(nevet)* Nekem elsősre belemert a szemembe, és azt hittem, kifolyik a szemem, mire vége lett, alig bírtam nyitva tartani. A 46 másodperc után persze vettünk még fel vágóképeket, de összességében ez volt a legrövidebb forgatásunk valaha. Ja és aznap zártuk ki magunkat a lakásból, úgyhogy még hívnunk kellett egy lakatost, hogy haza tudjunk menni, elég poén volt ilyen szerelésben.

A Mundane a hétköznapiságtól való félelelről szól, és már viszonylag hamar tudtuk, hogy egy játéktérben akarjuk leforgatni. Máté találta meg a Gamerland nevű helyet, ami tökéletesen passzolt a megálmodott arculatunkhoz és ki is adták nekünk az egész helyet egy délutánra. A klip maga semmi különös, igazából egy kurvájó image klipet akartunk néhány extra jelenettel, és ez maximálisan sikerült is. Ezután nem ért minket semmilyen atrocitás. *(nevet)*

A Blood Marks az a klipünk, ami a leglazábban kapcsolódik csak a dalhoz. A szám az azzal kapcsolatos dührről szól, hogy a különböző mentális betegségeket az ember továbbörökítheti. A farmos ötlet önnan jött, hogy a zenei alapban vannak countrys vonások, meg szerettünk volna visszautalni arra, hogy mi mind a négyen vidékről származunk valamilyen ágról. Az előző zenekarom dobosa ajánlotta a helyszínt, a Csikós-tanyát, ami minden várakozásunkat felülmúlta. Annyi állat volt, annyi eszköz és annyi minden, amit ki lehetett próbálni és tudtunk használni a klipben, hogy nem is sikerült mindent felvennünk. A daráló például jó poén lett volna, de már nem volt rá idő. A kedvenc jelenetem a klipben, amikor Dani feji a tehenet, miközben egy másik elkezd pisilni mellette – ott az arcán őszinte a reakció, csak épp ment a felvétel és poén volt beletenni a klipbe.”

A Blood Marks klipje mezőgazdasági környezetben játszódik. Van ehhez a közeghez személyes kapcsolódásokatok?

Evi: „Konkrétan nincs, csak közvetve. Én szolnoki vagyok, és mindenkinek a zenekarból van valamilyen szolnoki kapcsolódása. A klipet Tiszapüspökiben forgattuk, ami ott van a környéken. De egyikünk sem tanyán nőtt fel vagy ilyesmi, csak poénnak gondoltuk, hogy egy ilyen környezetben vegyük fel a klipet, mert a gitártéma egy kicsit countrys.”

Dani: „Budapesti születésű gyerekként nincs sok közöm sajnos ehhez az életmóddhoz, de azt el akartam mondani, hogy számomra ez volt a legszórakoztatóbb klipforgatás.” *(nevet)*

És hogyan tovább, mik a következő lépések?

Evi: „Most ezerral a lemezbemutatóra készülünk, ami október 25-én lesz az Akváriumban a Darkmesszel és az Aspectsszel. Szerencsére a turnén egymás után tizenhétszer el tudtuk játszani az albumot, úgyhogy a rutin már megvan, de nyilván hosszabb szettel készülünk. Fel akarunk venni a koncerten egy live EP-t is, ami megjelenik majd klippekkel együtt és valószínűleg a streaming oldalakon is. Ezután még az album dalaiból minimum kettő-háromhoz tervezünk klipet forgatni, az egyik egy viszonylag nagyobb költségvetésű és komplexebb sztori lesz, ezért valószínűleg csak jövőre leszünk kész vele. Folyamatban van pár új zenei ötletünk is, meg próbálunk kisebb turnékat szervezni magunknak főleg Romániában és Angliában. Már vannak ötletek az új albumhoz is, de ez még odébb van.” **HW**

THE OFFSPRING
SPECIAL GUEST
SIMPLE PLAN

SUPERCHARGED
WORLDWIDE IN '25

2025. OKTÓBER 31. MVM DOME | BUDAPEST

JEGYEK: LIVENATION.HU • OFFSPRING.COM **LIVENATION**

Védjegy szám :M 22 01114
Védjegy szám : M 23 00072

www.wickyblackbrand.com
ROCKPAGODA
ÓNALLO ÉRLESTÉS FÜGGETLEN MÉDIA

Független Média
TEL: 06309495925

www.wickyblackbrand.com
A Rockpagoda a magyar rock média ugródeszkája!

**A TÁMOGATÓI
PÓLÓKAT
ÉS A MÉG ELÉRHETŐ
GYŰJTŐI CSOMAGOKAT
KERESD A HONLAPON!**

WWW.HAMMERWORLD.HU

HANGPRÓBA

Cselötei László   Gáti Viktor   Gyuricza Ferenc   Kánya Ferenc   Kiss Gábor   Milán Péter   Pintér Miklós   Posta János   Schmidt Péter   Szénégető Richárd   Uzseka Norbert   Zubor Olly

		Cselötei László	Gáti Viktor	Gyuricza Ferenc	Kánya Ferenc	Kiss Gábor	Milán Péter	Pintér Miklós	Posta János	Schmidt Péter	Szénégető Richárd	Uzseka Norbert	Zubor Olly
KINGS OF MERCIA Battle Scars	8,17	9	8	8	10	9	7	8	6	9	9	8	7
GRAND MAGUS Sunraven	8,00	8	7	8	10	8	7	10	7	9	6	8	8
NASTY SAVAGE Jeopardy Room	7,83	8	7	7	9	7	8	7	6	9	9	8	9
SWALLOW THE SUN Shining	7,75	9	8	9	8	7	7	7	8	6	7	8	9
FIT FOR AN AUTOPSY The Nothing That Is	7,67	9	7	8	8	7	6	10	8	5	8	7	9
STRYPER When We Were Kings	7,50	7	7	7	9	7	7	8	6	8	8	8	8
D-A-D Speed Of Darkness	7,42	7	7	8	7	8	7	8	8	5	9	8	7
THE CROWN Crown Of Thorns	7,25	7	6	8	9	7	8	8	7	7	5	7	8
DEVIN TOWNSEND PowerNerd	7,17	7	8	7	8	7	7	7	7	6	7	8	7
1349 The Wolf And The King	6,92	5	6	7	9	6	8	5	6	8	7	8	8
ENSIFERUM Winter Storm	6,92	7	7	8	8	6	6	6	6	7	7	7	8
THE OFFSPRING Supercharged	6,67	9	5	5	7	7	6	8	8	4	10	6	5
DRAGONY Hic Svnt Dracones	6,25	6	7	6	8	6	5	5	7	5	8	5	7
ONE MORNING LEFT Neon Inferno	6,08	9	6	4	9	6	6	3	5	2	8	7	8
WIND ROSE Trollslayer	5,67	6	4	5	7	5	6	5	7	4	7	6	6

Pontozd te is a Hangpróba lemezeit magazinunk honlapján! – www.hammerworld.hu/HP

KINGS OF MERCIA

BATTLE SCARS

KIADÓ: METAL BLADE

ÍRTA: KISS GÁBOR

ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★★★

A Kings Of Mercia tulajdonképpen egy stúdióprojekt, amit a Fates Warning gitárosa, Jim Matheos és az FM nevű AOR csapat énekes Steve Overland hozott össze. Zenéjében pedig még úgy is inkább Overland főzenekarához áll közelebb, hogy a basszusgitár a Fatesben szintén érdekelt Joey Vera kezében szólal meg, dobosként pedig a progos, jazzes dolgok világában legendás fenomen, Simon Phillips van jelen. Ő és Joey azonban itt tényleg csak sessionisták, a zenét teljes egészében Matheos, az énekdallamokat meg Overland írja. 2022-ben már volt egy közös nekifutásuk, a szimplán csak Kings Of Merciaként aposztrofált debütlemeze, bő két év elteltével pedig már itt is van a folytatás.

Persze megértem, ha sokan csak legyintenek egy sokadik szupergrupp kapcsán, de a Kings Of Mercia messze több, mint a futószalagon szállított, Frontiers-kiadós formációk. Már az első anyagot is kifejezetten szerettem a csapatól, de úgy tűnik, nem csupán üres szónoklat volt Matheostól, mikor a lemez kapcsán akként nyilatkozott, hogy szerinte, mostanra értek össze igazán. A magam részéről ezzel maximálisan egyet is értek, a Battle Scars ugyanis tényleg kifejezetten egységes, azaz egységesen

magas színvonalat mutat. És bármennyire is távol áll zeneileg a Fates Warning világtól, ha beleástad magad a prog metal alapcsapat lemezeibe, itt is meg fogod találni a jellegzetes Matheos-momentumokat. Persze az összkép teljesen más, de Jimnek van egy igen markáns hangzása, ami a Battle Scars egyes dalaiban is visszaköszön. Jó példa erre a Legend, ami számomra a kései FW hangulatát hordozza, persze dallamos, AOR-köntösben vagy az Aftermath aminek gitártémái a Disconnected-időszakot hozzák vissza, akárcsak a dal visszafogottan építkezős szerkezete.

Van itt aztán még szomorkás, hatalmas kórusokkal operáló, arénákba való ballada (címadó) meg egy csomó fogós, húzós, ragadós hard rock téma, mint például a Don't Ask, a wingeres Hell 'n' Back vagy a nyitó Guns And Ammunition.

Egyértelműen örömmel jellege van a Kings Of Mercianak, azaz minden pillanatán érződik, hogy rutinos, öreg rókák nyomják szerelemből, különösebb elvárások nélkül. A banda nem akarja megfejteni a világot, egyszerűen csak tolják a kedvenc muzsikájukat. Ettől még a Battle Scars igen erős dalcsozor, ami kifejezetten hallgattatja magát, így ha az első albumot szeretted, ebben sem fogsz csalódn.

Fotó: Simon Ward & Jeremy Saffer

„Kölyökkorom óta szerettem az olyan igényes felöltrock zenéket, mint a Styx, az Asia, a Toto, az FM - és még sorolhatnám hosszan. Ez a négy faszí meg két éve a keményebb prog vonal behúzásával újradefiniálta, korszerűsítette a fenti „igényes felöltrock” fogalmát, zenei kifejezését.”

– Kánya Ferenc 10

„Egy igazi szupergrupp, ahol senkinek sem kell erőlködni, lehet lazán, egyszerűen zenélni. Jim Matheos, a progmetal isten Fates Warning gitárosa, Steve Overland, a 80-as évekbeli hard rock fenomen FM énekes és Joey Vera, az amerikai power metal legenda Armored Saint basszusgitárosa feelingből nyomja itt, immár másodsor.”

– Cselőtei László 9

„Jim Matheos és az FM-énekes Steve Overland kooperációjának második gyümölcse a Battle Scars. Ahogy az első album igazi prémium minőségű hard rock/dallamos metal anyag volt, úgy most is ez a helyzet. Erősen ajánlott!”

– Schmidt Péter 9

„Ezen a lemezen az az extra, hogy semmi extra, mégis kiemelkedik. Jó dalok, jó sound, jó feeling. Remélem, még megajándékoznak minket pár lemezzel.”

– Szénegető Richárd 9

„Örömmel hallom, mennyire jól együttműködik ez a páros! Az első lemez számomra több izgalmat, élvezetet hozott, ugyanakkor ez a direkter, lecsupaszítottabb anyag se rossz hallgatnivaló.”

– Gáti Viktor 8

„Ínyenc dallampárti zenekedvelőknek készített elegáns hard rock/AOR zene, négy nagyszerű egyéniségtől, akik mindannyian mesterek a saját posztjukon, és akik képesek voltak visszavenni saját egójukból egy közös cél érdekében. Ennek köszönhetően ismét egy hangulatos, gördülékeny, sallang- és izzadságmentes album született, ami némileg zsigeribb is, mint Mercia királyainak bemutatkozó kiadványa.”

– Gyuricza Ferenc 8

„A Battle Scarson elméletileg minden ott van, ami egy jó lemezhez kell: óriási zenészek, kiváló hangzás, nagyszerű ötletek, a végeredmény azonban mégsem olyan erős, mint amire az egyes prémium alkotóelemekből következtetni lehetne.”

– Pintér Miklós 8

„Ez egy korrekt AOR/hard rock anyag, de az, hogy Jim Matheos, a Fates Warning gitáros-főnöke játszik itt, csak ritkán érződik. Izléses, elegáns, jól hallgatható anyag, de Matheos saját stílusa jobban is érvényesülhetne.”

– Uzseka Norbert 8

„Nem az én zeném, de helyenként kellemesnek találtam.”

– Milán Péter 7

„Ha nem tudnám, hogy itt szakavartott, tapasztalt zenészek játszanak, a zenéről akkor is lerírna mindez. Szóval, a minőséggel nincs, nem is lehet problémám. Inkább ezúttal is a zenei stílus az, ami engem nem vonz magához mágnesként.”

– Zubor Olly 7

Fotó: Johan Baath

GRAND MAGUS

SUNRAVEN

KIADÓ: NUCLEAR BLAST
 ÍRTA: GÁTI VIKTOR
 ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★★★

JB Christoffersson anno Christian Sjöstrandot, azaz Spice-t váltotta a mikrofonnál a Spiritual Beggars-ben, majd miután elváltak az ő és a stoner kiválóság útjai, immáron elsődlegesen saját gyermeke, a heavy/doom metalos Grand Magus dolgaira koncentrálnak. A megalakulás utáni első három esztendőben Smack néven működött trió 2012 óta stabil felállással menetel, a Sunraven pedig összességében már a tízedik nagylemezük.

A zenekar magnum opusa sokak szerint a közvetlenül Ludwig Witt dobos csatlakozását megelőzően készült, 2010-es Hammer Of The North, mely albumra teljes értékűen kikristályosodott a banda minden lényeges stílusjegye, élén a jellegzetesen dallamos riffeléssel, az egyéni, egyszerre póre és emelkedett epikus hangulattal, s természetesen JB kissé karcos, mégis tiszta, szenvedélyes, megunhatatlan hangjával, hozzáteve a nyers és természetesen, kellemesen fémes soundot.

Ezt követően további két-három nagyszerű LP került ki a trió műhelyéből, majd 2019-ben, a legutóbbi Wolf Godnál kezdett kicsit jobban leülni a produkció. A Darkthrone járt hasonló cipőben az utóbbi időben e téren, de ahogy Fenrizék, úgy a Grand Magus sem fultad ki igazán, csak valahogy kevésbé találnak be – nálam – a megszokott mesterfogások, mint korábban. Az addigi, egyidőben true metalos kiállítás és fogós, a minimál hangszerelés ellenére (alapvetően nagyon kedvelem

a trió felállást) rendre izgalmas kompozíciókhoz képest halványabb lett a produkció, a Fear Is The Key-hez, a Hammer Of the Northhoz vagy a Starlight Slaughterhez mérhető himnuszokat nemigen találni. Túlzás lenne lejtmenetről beszélni, inkább egy szemernyi visszalépéssel járó stagnálásként tudnám leírni a helyzetet – JB-ék jelen állás szerint korábbi három-négy lemezen kijátszották az azelőtt megalapozott kártyáikat, és aktuálisan nem maradt elég muníciójuk a további, lehengerlően meggyőző teljesítményhez. Nyilvánvaló, hogy ők távolról sem folytonos megújulásban gondolkodnak, nem is volna ilyesmire szükség, de azért lehet, hogy jót tenne némiképp igazítani, frissíteni a koncepciót.

Bár nem fogom olyan gyakran elővenni ezt a korongot, mint azokat a bizonyos korábbiakat, ezzel együtt a harmincöt perces – jó, hogy nem hosszabb –, kilencféle Sunraven olyan darabjai révén, mint a zakatoló, kellemes JB melódiákat hozó Skybound, a lelazult doom/power Winter Storms, a különleges stoner és Dio/Sabbath-elegy The Black Lake vagy az ős-Judas Priest-atmoszférájú, igen emlékeztető dallamokkal megragadó finálé The End Belongs To You, továbbá a több helyütt felbukkanó, a tradicionális írászókra hajazó foszlányok, motívumok, képes fenntartani az érdeklődést, s az összkép így cseppet sem csökkenti – ezúttal sem – az élő fellépés iránti igény(eme)t.

„Nagyon spéci hangulatú, vastagon fogó, régisulis heavy metal enyhén beragadt rögzítőfékkel. Pontosan ezt vártam a nagy mágusoktól, azaz nem számítottam másra – jó értelemben persze.”
 – **Kánya Ferenc 10**

„Egészen mesteri, ahogyan a Grand Magus a heavy metalt megfogja. Semmi mesterkéltég, túlgondolás, pózörtség, csupán hatalmas dalok, hangulatos szólók és egy igazán férfias énekhang. Mintha Dave Wyndorf gondolt volna egyet, és írt volna egy klasszikus metal lemezt. Régen hallgattam már a bandát, a Sunraven viszont sokat fog nálam forogni. Úgy érzem, Lénárd Laci nagyon szeretné ezt a lemezt!”
 – **Pintér Miklós 10**

„Az utóbbi két-három lemezhez képest ez egy fokozattal erősebb, karakteresebb nekifutás, jó néhány igazán hangulatos tétellel. Habár az alapok egyszerűek, a riffek terén akadnak egész fíjós megfjétések is. Erős anyag, talán a legjobbbbjuk a kedvenc Wolf's Return óta.”
 – **Schmidt Péter 9**

„Hiába, a svédek tudnak valamit. Mindössze három fickó, akik „ezer éve” (’96 óta) nyomják a kissé doomos, de dallamos metalt. Nem bonyolították túl, mégis kellemes hallgatnivaló.”
 – **Cselőtei László 8**

„Olykor megkapom kritikaként: a múltban élek. Szerencsére mások is vannak így. A Grand Magus például eltökélten és roppant izléses módon őrzi egy klasszikus korszak értékeit. Tudok azonosulni ezzel a zenei vonallal, még akkor is, ha viszonylag ritkán keresztezik egymást útjaik.”
 – **Gyuricza Ferenc 8**

„A korai anyagaikat sokat hallgattam, aztán valahogy elkerültük egymást. A Sunravenen hallható hangulatos, epikus heavy metal viszont kifejezetten bejön.”
 – **Kiss Gábor 8**

„Hm. Nem rossz ez, van hangulata, de nem egy korábbi album sokkal jobban etalál.”
 – **Uzseka Norbert 8**

„Hát, ez a zene tényleg annyira ősi és epikus, mint maga az alapsztorijád szolgáló Beowulf című költemény. Igaz, szerencsére a túlzott epikuságot nélkülözi, inkább szerény, alázatos módon meséli el hősi történeteit. Néhány csilingelő „epic metal” banda példát vehetne a stockholmi heavy metal banda hozzáállásáról.”
 – **Zubor Oly 8**

„A Grand Magus egyszerű metalt játszik. Mindig is ezt tették. Ők is azon csapatok népes társaságát erősítik, amelyeknek a lemezeit csak megjelenéskor hallgatom meg egyszer-kétszer, s szemben az olyan erősebb korábbi albumokkal, mint az Iron Will, vagy a Hammer Of The North, az újra is ez a sanyarú sors vár.”
 – **Milán Péter 7**

„Kérem, értem én a viccet, még ha nem is mindig szeretem. A Grand Magust ellenben mindig szeretem, de a Sunraven annyira botránysosan rosszul szól, hogy az amúgy korrekt dalokat sem tudom élvezni. Ezen a szinten ennél azért többet várnék el. Legalább két ponttal több lenne, ha nem ilyen penetránsan ókádulna.”
 – **Szénégető Richárd 6**

NASTY SAVAGE

JEOPARDY ROOM

KIADÓ: FHM RECORDS

ÍRTA: KÁNYA FERENC

ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★★★★★

Erre az albumra is várni kellett egy keveset. A floridai Nasty Savage neve szerintem ismerősen cseng sok metalosnak, akik a '80-as években kezdték a szakmát. A banda az évtized második felében már igen nagy népszerűségnek örvendett Európában is, bár akkoriban nem jutottak át az óceánon, nem láthattuk őket élőben. Az Államokban és Dél-Amerikában olyan hasonszőrű csapatokkal mozogtak, mint a Laaz Rockit, a Liege Lord, a Helstar, az Agent Steel, a Manilla Road, az Attacker vagy a Metal Church. A Nasty Savage az évtized végére Florida egyik legfontosabb zenekara volt. Erőteljes, többnyire tempós és technikás power-thrash muzsikájuk közvetlenül hozzájárult a death metal stílus létrejöttéhez is: többek között Chuck Schuldiner és Trevor Peres is meghatározó hatásai között említette a bandát.

A Nasty Savage-ből kipattant zenészek később a floridai death szín olyan alapcsapataiban is megfordultak, mint a Massacre vagy a Nocturnus például - a jelenlegi felállásban pedig vannak olyan muzsikusok, akik korábban a Disincarnate, a Brutality vagy a Nocturnus AD soraiban játszottak. Az alapító 'Nasty' Ronnie Galetti frontember mellett a klasszikus felállás gyakorlatilag csak a bőgős személyében változott, amíg 1990-ben, három örök időkre szóló album (Nasty Savage '85, Indulgence '87, Penetration Point '89) után a Nasty Savage feloszlott. A bandának magyar vonatkozása is van: az Indulgence album idején egy magyar származású srác, Bartha Dezső volt a bőgősük. Ronnie a '90-es években több alkalommal is kísérletet tett a banda reformációjára, ezek rendre rövid életű konstellációk voltak.

Egy hosszabb éra 2002-ben kezdődött, ami 2004-ben egy új albumot is hozott, amelyet a Savage legutolsó felállása jegyez. A modern visszatérési kísérletként felfogható Psycho Psycho nem igazán aratott közönségsikert. 2012-ben a banda ismét elkészítette. 2016-ban három debütlemezes ő-savage-tag (Ronnie mellett Dave Austin gitáros és Fred Dregischan basszer) két újonccal ismét életre hívta a csapatot és be is lengettek '16 nyarára egy új albumot, ami majd mindenki seggét szétrúgja. Ez így is történt, újra megjelent a bemutatkozó Nasty Savage, az új albumból azonban sajnos semmi nem lett, arra egészen idén októberig várni kellett.

Állon vág a tény, hogy a Jeopardy Room pont húsz évvel követi a csendben elfeledett

Psycho Psychót, de még inkább az, hogy csaknem negyven(!) a bemutatkozó lemezt. A Jeopardy rögzítő csapat egészen más, mint a háromtőddel megalakult '16-os felállás. A bárdisták Ronnie oldalán: Pete Sykes és Dave Orman gitárosok a death metalos Brutality romjain alapított Contorted csapatából érkeztek, Kyle Sokol bőgős jelenleg is a Nocturnus AD tagja (hamarosan ők is jelentkeznek egy lemezzel), az üllőmunkát pedig James Coker dobos végzi, szintén a Contortedból. Utós kis alakulat!

Lehetne mondani, hogy Ronnie a harapós anyag miatt dalol amolyan harapós Jay Walsh/Lee Weinberg modorban, de valójában már a Psycho Psychón is így nyomta, az időnként magasba törő sikolyokat szerintem már is nem szeretném erőltetni. Aki várta az anyagot és figyelte az augusztus-szeptember magasságában kiadott kislemezeket, bizonyára kialakított egy képet arról, hogy mire lehet számítani az új Nasty Savage-albumtól: tempós, technikás, a kompromisszumokat félrerúgó, rifferorientált old school US thrash diszkrét dallamossággal és kiváló szólómunkával - röviden így lehetne bemutatni. Esetleg annyit lehetne még hozzátenni, hogy a banda életművébe az időbeli távolság és a személyi eltérések ellenére tökéletesen illeszkedő anyag, a Penetration Point dalaitól egyirányú vektorok mutatnak minden nótájára - ámbár az is lehet, hogy ez nem egészen véletlen.

A nyilván erős kislemezes tételekkel azonnal felkaptam a fonalat, az album mégis meg tudott lepni, például a tempóban visszafogottabb, időben kifejtősebb, déli ízű riffekre épülő és bluesmagnvú szólóval díszített power-thrash Southern Fried Homicide-dal, a középtempóból kilövő punk riff-erőmű Operation Annihilate-tel, az agyas-agyament muzikális és vokális témákkal operáló Sainted Deville, de leginkább a demós korszakból származó, azaz idén negyvenéves Witches Sabbath újrafelvett változatával, amelyben a Tardy tesók vendégeskednek az Obituaryból. Hatalmas!

Egyelőre nem akarom arra ragadtatni magam, hogy karrierkoronázást kiabáljak, az viszont tény, hogy ezúttal egy olyan lemezt sikerült tető alá hozni, amin a korábbi kollégák neve ugyan nincs rajta - bár ha másé nem, az idén elhunyt Curtis Beeson dobosé bizonyára rajta van, Isten nyugtassa! - de nem „még egy dobás”, és nem „késői memoár”, jellegű munka, hogy csúnya foltot a csapat munkásságán, sőt!

„Egy egyedi hangvételű, régi kultikus thrash/power csapat visszatérése kerek húsz év után. Az agyas, megtekert riffek, a meglehetősen komplex dalszerkezetek és Nasty Ronnie szövegköpködése a klasszikus érat idézik, akárcsak az old school hangzás és borító. Engem megvettek.”
- Schmidt Péter 9

„Megmondom őszintén, félve ugrottam neki a lemeznek, de konkrétan olyan energiabombát kaptam az arcomba, hogy nem tudom nem imádni! Így kell ezt!”
- Szénégető Richárd 9

„Mintha a Kész átverés show-ban lennék... Egyszerűen hihetetlen, hogy ez nem egy '80-as évekbeli lemez, hanem mostanság lett felvéve. Őrjási! Na, ezek azok a típusú riffek, témák és hangok, amelyek tinédzserkoromban nagyban befolyásolták a zenei ízlésem alakulását. Egy élmény ez a lemez!”
- Zubor Oly 9

„Egész nyáron a Lénárd Lacitól örökölt, atomra megtépett Nasty Savage pótlóban nyomtam. Annak idején istenítettük a floridai thrash legendát. '83 óta kétszer is megállt, majd újraindult a kegyetlen ő-s-thrash gépezet. És még ennyi idő után is izomból nyomják. Semmi nyál, semmi félrelépés, csak riffelés és nyakzsinbasztó headbangelés!”
- Cselőtei László 8

„A teljesen egyedi hangzású (és Mercyful Fate hatású) thrash/speed-bandaként alakult Nasty Savage korai anyagai közül a briliáns Abstract Reality EP és az Indulgence album alapmű. Sok nehézség, haláleset után ma is itt van az excentrikus frontember, Nasty Ronnie zenekara, s ugyan nem sok értelmét látom az olyan bandáknak, ahol legfeljebb az énekes eredeti tag, s szinte minden zenész teljesen új ember, a Nasty Savage azon kevés régi thrash Obanda egyike, amit ma is tolerálni tudok.”
- Milán Péter 8

„A thrash metalban is elfáztok már mindent ezerszer, de ez a veterán csapat még mindig jól csapja. Komplex is, ütős is, jól esik hallgatni.”
- Uzseka Norbert 8

„Kult faktor az egekben, időgép bekapcs! Nem mennek akkorát, mint mondjuk a Sadus vagy a Toxik a visszatérésükkor, többhelyütt túl van játszva egy-egy téma, de az ilyen mozgások mindig szívmelengetőek.”
- Gáti Viktor 7

„Van-e létjogosultsága 2024-ben egy olyan réges-régi zenekarnak, amely húsz év után jelentkezik új albummal? Ha képesek olyan retro hangulatot teremteni, mint a Nasty Savage, akkor a válasz: IGEN!”
- Gyuricza Ferenc 7

„Korrekt harmadvonal voltak mindig. Most is azok.”
- Kiss Gábor 7

„Demós hangzás, rémesen egyszerű refrének és szövegek („brain storm, reform, schizoid platform...”), szóval igazi múltidézős lemez a floridai ő-s-thrash brigádától. Hangulattól függően jól esően nosztalgikus is tud lenni!”
- Pintér Miklós 7

A hangzás! Röviden valahogy így jellemezném a Fit For An Autopsy legújabb albumát.

Amikor első ízben kezdtem el hallgatni a lemezt, rögtön megfogott annak elképesztő megszólalása. Olyan érzésem volt, mintha a felcsendülő (feldörrenő...) szerzemények csordultig telítenék az egész szobát. Mintha minden egyes zugba, minden sarokba jutna azokból a hangokból, amelyek a The Nothing That Is albumon felsorakoznak.

És ugyanez történt, amikor fülesen adagoltam magamba az amerikai deathcore-brigád legújabb szerzeményeit. A koponyám minden zugát betérítették a srácok, ráadásul úgy éreztem, mintha a füleim nem is a fejem két oldalán, hanem a szobám két falán helyezkednének el. Magyarán, akkora térrel rendelkezik ez a lemez, amekkorát én még nem (nagyon...) hallottam.

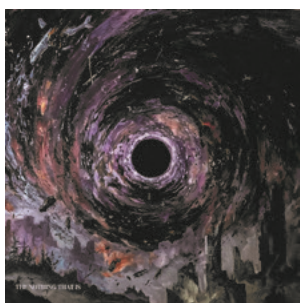
Az, hogy a jónevű producer hírében álló gitáros és/vagy bőgős (mikor mire van szükség...) Will Putney kitanulta a szakmát, a hangzás tekintetében nem is lehet kérdéses. De ugyanez lemérhető a dalok szerkezeti felépítésében is. Azaz, olyan, mintha mindent, amit a stúdiós varázsló a különféle bandákkal való munkálatai során magába szippantott volna, simán be tudott volna csatornázni a saját zenekara stílusába is. És itt nem csak a deathcore-os dolgokra gondolok, hanem mondjuk a progresszív meta-

losra, vagy éppen a göteborgi stílusú melodikus metal(core)osra.

Ami pedig a legdurvább az egészben, hogy a stílusok (vagy inkább stílusjegyek) közötti ugrándozások tökéletes zökkenőmentességgel tudnak működni. Pontosan olyan szépen folynak egymásba a legdurvább deathcore-os szagatások mondjuk a tiszta énekkel megspékelt szellős, progos részekkel, ahogy az egész lemez hangzása lassan, finoman terjed szét a szobánkban és/vagy a koponyánkban. Valahogy annyira természetesnek tűnik az egész.

Az elmúlt napokban „volt szerencsém” megnézni a Tüske című, nem éppen mai horrort. Na, abban van egy szörny, aki (ami...) az áldozatai testét szépen magába dolgozza, ettől egy hatalmas monstrummá válik. Hát, ha valamihez hasonlítanom kéne Putney(-ék) fejlődési (terebélyesedési...) folyamatát, akkor biztos, hogy nem ezt a szörnyszülöttet hoznám fel példának. Amit ugyanis a Fit For An Autopsy-s zenészek letesznek az asztalra, az egész egyszerűen szép! Szép akkor is, ha a melodikus dolgokra törek-szenek, és szép akkor is, amikor a brutalitást helyezik a középpontba. Ennek a korongnak egyetlen témája, egyetlen hangja sem hagy bennünk tüksék nyomokat, sokkal inkább simogató érzéseket okoznak minden egyes porcikánknak.

Szóval, valahogy így néz ki „a hangzás”!

FIT FOR AN AUTOPSY

THE NOTHING THAT IS

KIADÓ: NUCLEAR BLAST

ÍRTA: ZUBOR OLLY

ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★★★

„Az utóbbi időben rengeteg időt töltöttem New Jersey zenekariának „társaságában”. Döbbenetes, mennyi kiváló előadó érkezik a keleti parti államból: Bruce Springsteen, Monster Magnet, Bon Jovi, Skid Row és sokan mások, így például az egyik legkirályabb amerikai deathcore formáció, a Fit For An Autopsy is. Ahogy a korábbi kiadványaiknak, úgy a The Nothing That Is-nek is a legfelső polcon a helye!”

– Pintér Miklós 10

„Nem minden részlete könnyen emészthető, lévén egy veretes deathcore csapatról beszélünk, de néhány dal úgy bontakozik ki, olyan énekdallamokkal ér a csúcsra, olyan érzelmes gitárszólókkal kényeztet, hogy tiszta libabőr lettem. A pincéből érkező riffelés, agresszív világítás és brutális tempók a fentiekkel elegyítve gyomorszorító, de élvezetes dallakká állnak össze. Hú, ezt jó volt hallgatni!”

– Cselőtei László 9

„A The Nothing That Is a deathcore műfajának egészen jól sikerült alkotása, ráadásul ezzel az albummal még tovább feszíti zenei világának határait a Fit For An Autopsy. Az eddigi korongjaik bebizonyították, hogy sokan vannak, akik támogatják őket ezen az úton, s nyilván akadnak olyanok is, akik nem. Te melyik táborba tartozol?”

– Gyuricza Ferenc 8

„Nagyon választékos, változatos, haladó szellemű és technikás death/ deathcore, ahogyan lenni szokott. Helyenként nem szimpi, máshol meg rendesen szerettem. A Future Holds idején mintha utóbbi pillanathól több lett volna, de ez így sem rossz egyáltalán.”

– Kánya Ferenc 8

„Mázsás súlyok, ahol kell jó dallamok, lehengerlés. Már csak egy kávét kérek!”

– Szénégető Richárd 8

„Jó döntés volt a neo-thrash/ melo-death irányba mozdulni, tovább árnyalódott a csapat stílusa ezúttal is, ám azért még mindig nem eget rengető a produkció.”

– Gáti Viktor 7

„Szerintem a dallamos részek egyértelműen rontanak rajta. Azok nélkül nyolcast adnék.”

– Kiss Gábor 7

„Vannak jó pillanatai, de tucatrészek is. Nagyon nem mindegy, mi után hallgatom. Pl. a Hangpróbában több olyan anyag is van, ami után felüldülés.”

– Uzseka Norbert 7

„A metalcore-ral ma sem tudok mit kezdeni, s ezen az sem javít túl sokat, ha az adott banda a deathcore-hoz közelít. Ez a lemez nagyon ritkán súrolja a normális death metal határait, de így sem élem ezt a műfajt. Nem beszélve arról, hogy az ilyesfajta dallamos énektől a víz kiver.”

– Milán Péter 6

„Néhol deathcore-ba hajló metalcore, sok tempóváltással és témahalmazással, amik között aztán vannak jobbak és felejthetőbbek is. A kevesebb szerintem összességében több lenne, a nagy acsargás közepette fel-felcsendülő „jókisfiús”, tiszta ének pedig kifejezetten idegesítő.”

– Schmidt Péter 5

SWALLOW THE SUN

SHINING

KIADÓ: CENTURY MEDIA

ÍRTA: MILÁN PÉTER

ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★★★

A hagyományosnak mondható, de már a 2003-as *The Morning Never Came* debütalbummal komoly nivót felmutatott finn Swallow The Sun lemezről lemezre építette ki hangzását, terebélyesedett zenében, stílusban, mígnem 2015-ben felérték pályájuk csúcására, s természetesen értem ez alatt a zene színvonalát, nem népszerűséget, egyéb sallangot. A *monstre tripla*-album, a *Songs From The North* a Swallow The Sun magnum opusa, itt értek fel a zenitre, minden téren ezen a kolosszális művön mutatják meg magukból a legtöbbet. Az ezt követő *When A Shadow Is Forced Into The Light* tartotta ezt a szintet, de a *Moonflowers* nekem már nem hozott annyit, mint az említett előző két lemez. Ez is színvonalas volt, nem vitás, de nekem kissé a *When A Shadow...* halványabb fénymásolatának tűnt.

Mióta – 2016-ban történt – meghalt Juha Raivio gitáros/főnök élete párja, a zenekar valójában ebből az élményből táplálkozik, az egész művészi, alkotói munka e köré az esemény köré csoportosul: zene, szöveg, koncepció, borítók, vizualitás – minden elem és faktor Raivio birkózását beszéli el életének sorsfordító történése kapcsán. A *When A Shadow Is Forced Into The Light* és a *Moonflowers* egyként a gyász sűrűjéről szólt, de a beharangozók alapján úgy tűnt, hogy az idei lemez némi változást hoz ezen a téren. Miután először meghallgattam a *Shining* címet kapott kilencedik albumot, hetekre félretettem, mire újra nekiveselkedtem. Éreztem, hogy valami nem stimmel, ami már korábban is, nem egyszer, nem kétszer előfordult kedvelt zenekarokkal.

Aadtam a lemeznek néhány percet, megvártam pár számat és megállapítottam, hogy az én füleimnek borzalmas ez a hangzás, ez a produkció. A promólapról értesültem, hogy bizonyos Dan Lancaster ült a produceri székben, egy név, ami nekem semmit nem mondott, mert azokat a mainstream rockokat, hasonló dolgokat, amelyekkel foglalkozott, én egyáltalán nem hallgatom. Mire a *Shining* végére értem, vegyesek voltak az érzelmeim, mert a csapat alapkontúrjaira, dallamaira, hangulatvilágára továbbra is rá lehet ismerni, azonban a producerváltás és a zene tálalása (produkció) arra enged következtetni, hogy a finnek kommerszebb elismerésre vágnak; mintha szeretnének szélesebb közönséget megnyerni. Én ebben nem kevés görcsösséget érzek, mert ez a zene még most is elég melankolikus ahhoz, hogy akár a tiniket, akár a „megfontolt” érett korú rockfazonokat elriassa, tehát nem nagyon értem, mi a cél ezzel az egész fazon-

igazítással, arcvarrogatással. Nem kertelek: utálom ezt a műanyag, steril, döglött, élettelen ultrapolír-hangzást, amit ráhúztak a Swallow The Sun új albumára. Tisztában vagyok vele, hogy az ízlésem meglehetősen szélsőséges a zenében, de az én olvasatomban egy metal lemeznek recsegni-roponnia kell minden eresztékében; mennydörögni, kavarnia, lávaként ömleni, vagy mintha rozsdás fűrésszel bazaltkockákat hasítanának darabokra... Nos, a *Shining* úgy szól, mintha egy tévé-felvételre összerakott popbanda alá dolgozott volna be néhány stúdiós „szakember” egy halott, digitális felvételt.

A produkciós változások a zenében is lecsapódtak természetesen, ami azt jelenti, hogy gyakorlatilag eltűntek a ritmusgitárok, a rifek, s ezek helyére olyasféle teltségérzést megcélzó bombaszt-ballaszt került, ami sokszor a Katatoniát, mások a kései Anathemát juttatta eszembe. Nyilván ezer sávra készült a felvétel, ez okozza, hogy ugyan a gitár el van rejtve, mégis hallani valamilyen tömítőanyagot, s itt blöffszagot kezdek érezni. Nem tűntek el nyomtalanul a finnek dallamai, Raivio most is előad néhány szép gitárdallamot, de ezeket sokszor elfújja/elnyomja a kései Anathemának, valójában émelyítő pseudo-atmoszferikus alibizések, szintiszőnyegezések. A dobok, főleg a pergő, nagyon hangosan szól, s cseppet sem tűnik organikusnak. Mikko Kottamäki frontember markáns eleme a finnek hangképének, mélabús hangja hozza az ismerős megoldásokat, de a legtöbb dallamnál azt érzem, mintha mindegyiket hallottam volna. Olykor egy-két hörgést elenged, de nem viszi túlzásba, nehogy megrémítse az esetleges új hallgatókat. Nem a rosszindulat mondatja velem mindezt, de számomra a *Shining* csalódás.

A lemez cím arra látszik utalni, mintha Raivio valamelyest túljutott volna a traumán, s már megjelent volna a fény az alagút végén. Maga az album sem olyan komor, mint az előzőek, de az alaptónusok, a melankolikus kisugárzás megmaradt. Megjegyzem, a határozottan lerövidített számok is arra utalnak, hogy valamire készül a csapat. Csak nehogy luftot rúgjanak. A számok közül a *Kold*, vagy a *darkos November Dust* tetszetős, de a hangzás nálam sokat ront az összképen és a zene kilúgozása, hogy azt ne mondjam, kiherélése sem tett jót az anyagnak. Még a jövő titka, hogy a Swallow The Sun is bekerül-e nálam az egykor kedvelt zenekarok dobozába, mindenesetre ha a *Shining* valaminek a kezdete, akkor az nem túl jó előjel.

„Monumentális, melankolikus, mesterien megszóló metal! Prog, doom, death és gótikus elemek keverednek ezen az albumon. Finom, elgondolkodtató hallgatnivaló, amibe könnyen bele lehet feledkezni.”

– Cselőtei László 9

„Abszolút kifinomult zene, ami nem előzmények nélküli a doom/death vonalról indult finn csapatnál. A *Shining* egy művészi, mesteri album, a Swallow The Sun bátor húzása, ami a zenekar történetében akár egy új korszak belépője is lehet.”

– Gyuricza Ferenc 9

„Ahhoz képest, hogy a mondanivaló mennyire melankolikus, lehangoló, zeneileg valóban ez a Swallow the Sun-album tűnik a legfényesebbnek. Ettől függetlenül ott vannak rajta azok a félreismerhetetlen stílusjegyek, amik miatt anno nagyon megkedveltem a bandát.”

– Zubor Olly 9

„Elsőre túl merésznek és baljós-nak tűnt Dan Lancaster producer leigazolása, s az előzetesek alapján komoly aggályok közepette estem neki az új anyagnak. Swallow The Sun-mércével eléggé furcsa dalgyűjtemény, de határozottan vannak értékei. A koncerteken meg az ördögvilla és a szívcske helyett jöhet a hattyúforma kéztartás!”

– Gáti Viktor 8

„Nem olyan érfelvagdosó zene ám ez, mint amilyenek titkon tűnni akar: Sokkal többcélú, több szándékú, jól megkomponált muzsika. Néha kicsit(?) *Ghostba* hajlik, olyankor rendszeren tetszik, de maga miatt is jól meghallgatható egyszer-egyszer.”

– Kánya Ferenc 8

„Egyelőre nem talált rám. A korábbi anyagok, s főleg az utolsó olyan magasra tették a léceket, hogy az, ha most is megugorják, már nem tűnik akkora előrelépésnek. Több hallgatás kell neki.”

– Uzseka Norbert 8

„Jó zene ez, de kicsit túl sok a melankólia az én ízlésemnek.”

– Kiss Gábor 7

„Elsősorban nem a dallamos részek azok, amik tetszenek a *Shiningon*, talán azért is, mert azok sokkal lehűzősabbak, ennyire pedig nincs rossz kedvem egy átlagos napon. Egyébként korrekt munka!”

– Pintér Miklós 7

„A dalok és a hangulat alapvetően működik, de a pergősound konkrétan bassza a fülem, pedig nem vagyok egy hangzástetsizista!”

– Szénégető Richárd 7

„Fene tudja. Helyenként nagyon tetszik, más részei totál elmennek mellett... Van, ahol behúz, másutt kiköp... Ízlés dolga, de nekem a hangzása túlzottan steril. Minden tekintetben rétegzett anyag, több odafigyelős végighallgatást érdemel annál, mint amit most szentelni tudtam neki.”

– Schmidt Péter 6

STRYPER

WHEN WE WERE KINGS

KIADÓ: FRONTIERS

ÍRTA: CSELÓTEI LÁSZLÓ

ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★★★

A bandát az 1986-os, debütáló *Yellow And Black Attack* album óta imádom. Nem a sárga-fekete imidzsmiatt, amit már a korai időkben is sokszor mesterkéltnak, erőltettnak gondoltam és nem is a banda nyíltan vállalt keresztény hite miatt, amit szintén sokszor túldimenzionáltak a koncertjeiken (pl. mini Biblia dobálása a közönség soraiba). A zenéjük fogott meg elsősorban. A Stryper ugyanis a 80-as évek amerikai dallamos metal színterének igen különleges színfoltja. Döbbenetesen fogós melódiák, földöntúli vokálok a refrénekekben, telt, dögös, karcos, kvintelés/riffelés megszólalás, dúdolható-ra megírt gitárszólók jellemezték és jellemzik a bandát az első lemeztől kezdve. Azt sem titkolhatom, hogy a pozitív tartalmú dalszövegek is szimpatikusak voltak, amelyeket a hiten kívül az élet más területeire is simán lehetett vonatkoztatni. Az olyan dalok, mint a *Honestly* vagy a *Together Forever* és hasonló klasszikusok szerelmes daloknak is csodálatosan megfelelték.

A zenekar agytrösztje Michael Sweet énekes/gitáros/dalszerző. Egy örökmozgó, munkakényszeres amerikai rocksztar hihetetlen adottságokkal. Sok oktávnyi hangterjedelme (az öblös mélyektől a szép közepeken át az üvegrepesztő magasakig minden könnyedén jön belőle), hihetetlen dallamérzéke és dalírói, hangszerelési képességei mellett a Stryper zenei producereként is önjáró, arról nem beszélve, hogy kiváló frontember, látványos színpadi megjelenéssel.

Nálam a Stryper-dalok minőségét az jelzi, ha az adott téma meghallgatás után mennyire marad velem. A Spotifyon készítettem magamnak egy Michael Sweet/Stryper lejátszási listát, amelyen igazából csak az utóbbi években készült szerzemények találhatóak. Olyanok, mint például *Do Unto Others*, a *Yahweh*, a *No More Hell To Pay* vagy a *God a Stryper*től, a *Bizarre* és a *Radio a One Sided War* szólóalbumról, a *The Wish a Sweet & Lynch* formációtól,

a *Nowhere To Run* és a *Fast As You Can* az *Iconic* albumáról vagy a *Rise Again a Soledriver* projektől.

És most azt érzem, hogy ezen az új Stryper-anyagon éppen csak egy-két olyan mű szerepel, ami majd felfér a listára. Nem kétséges, jó hallgatni az albumot, ott a félreismerhetetlen, „signature” Stryper-sound, Michael Sweet karakteres énekhangja, de a dalok nem ragadnak meg. Hiába na, ha valaki évente három-négy albumnyi nótát ír, akkor óhatatlanul romlik a minőség. Senkinek sem végtelen a zenei fantáziája, eszköztára. Rádásul Michael éppen az új korong megírása és felvételei közben több egészségügyi problémával is küzdött (levált a retinája, majd pajzsmirigy rákkal operálták), így csoda, hogy egyáltalán tudott a zenére koncentrálni, írni és a stúdióban is teljesíteni.

Szóval nem kéne telhetetlennek lennem, meg kéne elégednem, azzal, amit kaptam. Csak hát, itt az egyik legnagyobb kedven-cemről van szó! Mindenesetre a címadó *When We Were Kings* mindenképpen megüti a színvonalat, a régi albumok hangulatát hozza vissza. (A hozzá forgatott, nosztalgikus, 80-as évek életképeiből összevágott klip különösen hangulatos, igazi időutazás!) Szép a melankolikusabb, lassabb *Betrayed By Love* refrénje. Kiemelkedik a dalok közül *Loves Symphony*, szintén klasszikus, minőségi Stryper, ugyanúgy, ahogy a *Rhyme Of Time* is, ami egy nagyívű tétel.

Összességében tehát nem lehet okpanaszra, mégis, ha az olyan legnagyobb, korai klasszikus, csupa 10 pontos albumokhoz hasonlítjuk, mint a *Soldiers Under Command*, a *To Hell With The Devil* vagy az *In God We Trust*, akkor ez csak egy erős 7-es. Aggodalomra azonban semmi ok, mert manapság már úgyis az egyedi dalokon van a hangsúly, és Sweet időről időre előáll egy-egy örökérvényű alkotással, amelyekből bőven több albumnyi is összeválogatható!

„Soha nem a szövegtémák miatt szerettem a Stryper-t, de mindig átszűrődött a muzsikán is, hogy ez egy olyan féle másabb, emelkedettebb megközelítés, amitől ez a banda valahogyan több, mint egyszerűen egy „világos Dokken”. Ez most sincs másképp.”
– Kánya Ferenc 9

„A Stryper legnagyobb erénye (és egyben kritikája is), hogy teljes pályafutása alatt Stryper maradt: 2024-ben is ugyanazt a '80-as évekbeli dallamos hard rockot tolja, mint mindig, de ne mindig azonosan magas minőségben. Az új lemezen többször csak a kiváló gitárszólók hozzák vissza az életbe az almasabb témákat. A dalok többsége azonban mégis működik, a *When We Were Kings* pedig - a hihetetlenül feelinges, retrospektív klipjével - különösen szívmengető!”
– Pintér Miklós 8

„A szövegileg/ideológiailag és zeneileg egyaránt következetesen alkotó Stryper új anyaga különösebb meglepetésekkel nem szolgál, de a színvonal töretlen: ez itt minőségi dallamos keresztény metal, izléses gitárjátékkal és Michael Sweet szépen hasító hangjával. Ámen.”
– Schmidt Péter 8

„Nehéz bármit elmondani egy-egy új Stryper-lemezről. Dicséretes, hogy Michael Sweet és csapata ennyi éve kitart és nyomja, ráadásul ilyen jól! Nem tudom nem szeretni őket, még akkor sem, ha ezt már hallottam korábban, talán jobb formában is.”
– Szénégető Richárd 8

„Korrekt, vállalható anyag, ennyi év után is. Érdekes, hogy white metal ide vagy oda, jóval kevesebb benne a pátosz, mint a *Disney/folk/szimfo* metal bandákban.”
– Uzseka Norbert 8

„Posta Jani kollégámnak köszönhetően mostanság magam is mosolyogva nézem vissza, hogyan pontoztam anno „vérvó” koromban, haha! Úgy hiszem, akkoriban egy ilyen lemez már csak a borítója miatt is nagyon alacsony pontszámra indult volna. Ám, amióta „békére talált a lelkem”, már ezeket a típusú zenéket is tudom értékelni – borítóktól függetlenül.”
– Zubor Olly 8

„A borítót időbe telt feldolgozni, de zeneileg hozzák a műfajon belül működőképes szintet, remek énekek; habár most sem leszek Stryper-rajongó.”
– Gáti Viktor 7

„Korrekt kiadvány attól a zenekartól, amely már réges-régen elkészítette karrierje csúcspontjának legkiemelkedőbb albumait, s ezzel szerettem őket is tisztában vannak.”
– Gyuricza Ferenc 7

„Régóta sablonosodnak ők is, de azért még mindig csípem a lemezeiket.”
– Kiss Gábor 7

„Nincs elvi alapú aggályom a csapattal szemben, inkább arról van szó, hogy ez a nagyon vonalasan és következetesen '80-as évekbeli metal számomra nem sokat mond. De mivel a borzasztóan kö-metal riffelés közepette hallok jó megoldásokat is, nem leszek túl szigorú. A borító viszont szörnyen giccses.”
– Milán Péter 7

D-A-D

SPEED OF DARKNESS

KIADÓ: AFM RECORDS

ÍRTA: KISS GÁBOR

ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★★★

A D-A-D, vagyis a Disneyland After Dark Dánia elsőszámú exportterméke, ha dallamos hard rock zenékről van szó. Otthon egyértelműen sztároknak számítanak, de szerte a világban rendelkeznek mérhető rajongótáborral. Nem mai csapatról van szó, hiszen első lemezük még 1986-ban jött ki. Legutoljára 2019-ben jelentkeztek friss dalokkal, előtte meg nyolc év szünet volt, szóval nem mondhatni, hogy iszonyatosan fűti őket a közlési vágy mostanában. Sőt, sokáig úgy volt, hogy nem is lesz már új LP soha, aztán mégis megszületett a Speed of Darkness.

Szerencsére, ugyanis ezt a southernes hangulatú hard rock zenét kevesen érzik ennyire, mint ők, főleg nem Európában. Ezzel az egy mondattal pedig talán el is mondtam minden lényegeset a lemezről. Igen, a zene pontosan ugyanaz, ami eddig is volt, annyi eltéréssel, hogy úgy tűnik, ezúttal melankolikus hangulatban voltak a fiúk. A korongon ugyanis komoly hangsúlyt kapnak a balladisztikus, borongós hangvételű dalok, amik hallgatása közben szinte látom magam előtt a poros úton gördülő ördögszekereket.

Önmagában egyikkel sincs gond ezek közül, ömlesztve viszont kicsit felborítják a lemez egyensúlyát. A Crazy Wings, a Ghost vagy a záró I'm Still Here mind-mind ilyen karakterű témák, amik indokolatlanul szorítják háttérbe az olyan tökös rock and roll darabokat, mint

a nyitó, kiváló God Prays To Man, a Keep That MF Down vagy a Waiting Is The Way. A balladánál ugyanis talán csak az együtténeklős, pofátlanul fogós partihimnuszok írásához ért jobban az indulása óta mindössze egyetlen tagcserét (az 1999-ben érkezett dobos, Laust Sonne az „új fiú”) megért brigád. Ezekből most a kelleténél talán egy csipetnyivel kevesebb van, de a lemez azért így is bőven hallgattatja magát, ráadásul kifejezetten szépen, arányosan szól: a gitárok harapnak, Jesper Binzer ráspolyos témáival egyetemben, a kéthúros bőgő szépen bűg a háttérben, és összességében is él, lélegzik a sound. Szintén jár a piros pont a kifejezetten vastag, azonnal fülbe ülő háttérvokálókért, amik nagyban növelik a számok fogósságát. Az Automatic Survival ennek köszönhetően még kifejezetten popos felhangot is kapott, de ez is jól áll nekik, szóval csak üdvözölni tudom ezt a kis kiterjeszkedést a jól megszokott határvonalakon kívülre.

Így sem kell azonban nagy meglepetésekben gondolkodni a Speed Of Darkness kapcsán. Ez nem több és nem is kevesebb, mint egy csokorra való, friss tétel a banda boszorkánykonyhájából, épp csak ezúttal egy fokkal lazábban a megszokottnál. Nálam a XXI. századi D-A-D csúcsteljesítménye még mindig a 2011-es dic.nii.lan.daft.erd.ark, de a Speed of Darkness-szel is simán átugorják a léceket.

„D-A-D. Elég lenne ennyit írni. Imádom ezeket a bolond dánokat annyira, hogy még a max pontszámom is gondolkodtam, de végül egyel kevesebb mellett döntöttem, mert ezúttal nincsen igazi gigasláger, csak simán slágerek, haha!”
– Szénégető Richárd 9

„Imádnivaló az a finoman adagolt melankólia, ami az egész albumot átítatja. Laza, feelinges zene ez, ha nyitott vagy rá, magával ragad. Bónusz: ezen a lemezen található 2024 egyik Top 20-as dala.”
– Gyuricza Ferenc 8

„Egy ideje azzal nyomasztom Posta Janit, hogy figyelje meg, azok a dalok, amelyek a címében benne van a „ghost” (szellem) szó, mindig jók vagy egyenesen a legjobbak. A Speed of Darkness kiváló háttérzene autópályára, a Ghost pedig most sem hagyott cserben: annyira a világom, hogy legszívesebben végtelenítve hallgatnám reggeltől estig!”
– Pintér Miklós 8

„Nem igazán voltam képbem a klaszikus korszakok utáni cuccaikkal, de meglepően sok rajta a nyugisabb, nem olyan őrült rakenroll cucc. Kellemes hallgatnivaló.”
– Uzseka Norbert 8

„Na, öket kilométerekről felismerni, olyan „signature” soundot produkálnak. Nem görcsölnék, adják, amit '86 óta elvár tőlük a nagydémű, illetve amit maguk is szívesen játszanak, nem különösebben bonyolult hard rock/rock'n'rollt. Aki eddig szerette, az most sem csalódik majd.”
– Cselőtei László 7

„Kezet rázhat a dán hard rock legenda a The Dead Daisies-zel, ami a biztonsági játéka alapul, de azért egész jól eltalált dalokat illeti.”
– Gáti Viktor 7

„Nem tudnám papás hard rocknak nevezni a dán négyes muzsikáját, ez az album is sokkal izgalmasabb annál, hogy ez rászűthető legyen - csak a szakállas In My Hands alapján nem is sütném. Csak hát... nem az én zeném.”
– Kánya Ferenc 7

„Szolid rock. Nem mondanám, hogy felforgatták az életemet, de néha egész kellemesnek bizonyult.”
– Milán Péter 7

„A dán banda majdhogynem azóta létezik, amióta élek. Ennek ellenére az én életemnek nem váltak szerves részévé. Talán azért, mert hiába játszanak rendkívül precízen, feszesen, az általuk képviselt műfaj és hangzás nem az én világom. Igaz, a különleges dallamokkal operáló The Ghost dalról be kell látnom, hogy hatalmas!”
– Zubor Olyy 7

„Az első pár lemez után egy számmra érdektelen irányba fordult a zenekar, így elköszöntünk egymástól. Azóta néhány kőbor, szintén nem túl meggyőző dalt leszámítva nem találkoztam velük - ehhez képest ez az anyag egész jól indul, de aztán sajnos újra csak ellaposodik. Kár érte.”
– Schmidt Péter 5

THE CROWN

CROWN OF THORNS

KIADÓ: METAL BLADE

ÍRTA: KÁNYA FERENC

ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★★★

Valahogy volt egy olyan érzésem a Royal Destroyer után, hogy valami hamarosan megváltozik a svéd banda körül, vagy a tájképnél, esetleg velük kapcsolatban. A Cobra Speed és a Destroyer olyan erős, mondhatni definitív páros volt a tulajdonképp nem túl combos, a svéd death metal gyökerei között kapirgáló Death Is Not Dead után, hogy azért felszaladtak a szemöldökök ott, ahol fel kellett. Benne volt a pakliban, hogy három éven belül érzékek egy új album - ez gyakorlatilag mondjuk meg is történt - érkezik egy harmadik elem és stabilizálja ezt az együttállást.

De időközben elkezdtek hullani a kövek a koronáról. Először Magnus Olsfelt bögös lépett ki kreatív okokra hivatkozva, röviddel utána Henrik Axelsson dobos, ő emberi-magánéleti problémák miatt (aztán a Hypocrisy turnédobosa lett - érdekes, máshol is történt azóta ilyen „sok-a-buli-nagy-a-nyomás-kiszállók-pár-nap-múlva-egy-sokkal-többet-játszó-banda-tagia-vagyok, esemény), majd Robin Sörqvist gitáros, ő szintén személyes okokra hivatkozott. Helyére egy ős-tag, Marcus Sunesson jött vissza, akit ő váltott 10+ éve. Az új ritmusszekció ülő tagja Mikael Norén, aki minden tekintetben „házon belülről”, érkezett, a death-thrash metalos Impious dobosa a Metal Blade istállóból. Az álló tag viszont nem csupán házon kívüli, de földönkívüli is ebből a szempontból: Arvid Rasmussen a svéd hardcore underground szcénájának több zenekarában is megfordult, korábban a Mähälium vagy a Bödel gitárosaként ismerheték, akik ismerték.

A The Crown a közösségi kommunikációjában gyakran hivatkozik a rajongóira illetve a zenekar tagjaira mint viking punkokra - nos, Arvid valóban az. Behajtva ide egy csavart, ezt az albumot eleve úgy tervezte meg Marko (Tervonen gitáros, fő dalszerző), hogy „valami igazán gyors, kemény, dallamos, epikus, punkos, cucc legyen. Na, ő lehet hozzá a hardveres rész. Egyébként nincs vetítés, mellébeszélés, a dalok többségében valóban van egy ilyen punkos hűzás - aki már elcsípte a Gone to Hell videót, talán tudja miről beszélek. Gyorsaság... igen: a szintén megjelenés előtt kirakott Churchburner ebből is adott izelítőt, és van van még tempó ott, ahonnan ez jött. Például a The Agitatorban, ami olyan, mintha egy kortárs Kreationer erőműhimnusz hallgatnánk 125 time stretch ratio mellett. Hogy mindenki értse. :)

Dallamok... nos, én azt az igazi svéd dallamosságot nemigen találom, meg nagyjából

semmi olyat, ami korábban nem lett volna, egyedül talán csak a Martyrian a kakukktójas, ez valóban egy rendhagyóan melodikus darab. Ez a nóta az északi népek dallamvilágára épülő harmóniáival, intenzív d-beat témáival, epikus, maidenés dallamot hordó rövid breakdownjával, majd ezt a dallamot tovább gördítő hirtelen, agresszív tempóváltással olyan, mint amilyen egy „viking metalcore,„ dal lenne, ha lenne ilyen. (Mondom nincs, akire te gondolsz, az a Peyton Parrish az TikTok takonycore.) Eleinte elég idegen volt ez a tétel, de minden hallgatással egyre jobban tetszett.

A nóták másképp szólnak most, mint a Cobra Speed vagy a Destroyer idején. Disznók, de az az igazi mocsok rőfögés valahogy eltűnt azzal, hogy C-ről vissza vannak húzva D-re a gitárok. Egy folyamatos ellentétet is érzek az album teljes hosszában, bár műszakilag meg van oldva, hogy ne szakadjanak ketté, mégis ott feszül, hogy a dalokban legtöbbször egyidejűleg akar jelen lenni az atomvillanás fényességűre polírozott zenészi technika meg a vérparaszt előadasmód. A dalokba ettől függetlenül nem nagyon lehet belekötni. Általában jók, és vannak nagyon jók, mint a két klipes dal, a Churchburner vagy a Gone to Hell. Nyilván köztük van a The Agitator és a Martyrian is, azonban ami kimaxolja ennek az albumnak a prekoncepcióját, az a majdnem hétperces, többször tempót váltó, súlyos, dallamos, elbeszélő The Storm That Comes, amibe az album talán legerősebb szólója került.

A három bónusz nóta kedves, de inkább csak kurta negyedórányi plusz műsoridőt jelentenek. Ha az anyag törzsében lennének, akkor viszont azt mondanám időhűzás. Az első néhány megérezésem az volt a Crown Of Thornsszal kapcsolatban, hogy a fentebb említett két legutóbbi album azért nagyobb harapott. Rossznak mondjuk ezt sem nevezném, csak kicsit olyan, mintha annyira tutira meg akarták volna ugrani a lécet, hogy nem vették észre, hogy megkerülték az állványt. Ha az ugrás a komfortzóna, akkor valóban sikerült kilépni belőle, ahogyan Marko tervezte. Valószínűleg meghallgatom még néhányszor - ezt ajánlom egyébként mindenkinek, aki eddig is bírta a bandát, vagy nem hallotta még, de szereti mondjuk a Hatesphere vagy a The Haunted, esetleg az At The Gates dolgait - mert kicsit bizonytalan vagyok, hogy tényleg az ugrás-e a lényeg, vagy az, hogy ott legyen a matracon, ahol az érkezésére számítanak.

„Magával ragadó, lendületes, lehengerlő, bár semmi újat nem mutat, mégis az északi (skandináv) melo-death színtér egyik egészen jól sikerült alkotása 2024-ből.”
- Gyuricza Ferenc 8

„A The Crown (korábban Crown Of Thorns) két kiemelkedő albumot adott ki (Deathrace King, Crowned In Terror), és ugyan azóta inkább „csak” korrekt, vagy jó teljesítményt nyújtanak, minden lemezükben benne vannak a rájuk jellemző stílusjegyek, plusz az adrenalinlöket, ami bár nem éri el a két kimagasló lemez szintjét, bizonyos mértékig a mai napig jellemzi őket.”
- Milán Péter 8

„Eszméletlenül erőteljesen szól a Crown of Thorns, a középtempók nagyon ülnek, a Gone to Hell című dalban különösen. A szövegekkel nem nagyon tudok mit kezdeni, de összességében passzolnak az album hangulatához, szóval ez egy jó lemez!”
- Pintér Miklós 8

„Ilyen pusztító szerzemények mellett csacskaágnak tartom, hogy a gitáros Marko Tervonen attól tart, néhányan látják sz...rságnak fogják tartani a lemez egyes részeit. Én inkább azt mondom, hogy például a Gone to Hell című dal arra jó, hogy némi lélegzetvételhez engedje a hallgatókat.”
- Zubor Oly 8

„Csak a svédek tudnak ilyen precízitással ilyen durva zenét játszani! Pedig az a fajta death/thrash muzsika ez, amit nem könnyű óramű pontossággal egyben tartani. Engem inkább a technikás hangszertudás miatt fogott meg, a dalokat nem annyira érzem erősnek.”
- Cselőtei László 7

„Teljesen korrekt anyag, de kiemelkedőnek azért nem mondanám.”
- Kiss Gábor 7

„Nem a legjobb lemeze ez a svédeknek, de tetszik benne, hogy a pusztító aprítás közepette nem feledkeztek meg a nagy betűs Hangulatteremtésről és a dalokba szolidan beépülő dallamokról sem. Néhol mintha egy 45-ös fordulaton pörgetett At The Gates szólna. Egész kelleme, a maga tuskés módján.”
- Schmidt Péter 7

„Elég jó anyag, még ha nem újítja is meg az irányzatot. Van néhány kiemelkedő pillanata, az átlagon túlmutató megoldása, de nem elég.”
- Uzseka Norbert 7

„A most aztán olyat mutatunk, hogy ihaj'-jellegű, nagyizolás beharangozó nyilatkozatok idejekorán lecsapták nálam a biztit, és ezen a zsánert a keménykedés oldalról megfogó zene sem tudott javítani.”
- Gáti Viktor 6

„Biztos jó, de nekem ez most nem igazán működik. Sokkal inkább hat erőlködésnek sokszor, mint őszintének. Emellett vannak értékelhető pillanatok, de semmilyen szinten nem tudom a magaménak érezni.”
- Szénégető Richárd 5

Devin Townsendet senkinek nem kell bemutatni. Minden rocker/metalos érintkezett már a párájt ritkító életmű valamely szeletével: ki csak futólag, vagy épp kivételesen mélyrehatóan, ki az egészen korai, valaki a későbbi korszakai valamelyikével, megint más egy kicsit ezzel és kicsit azzal is. Jómagam a Strapping Young Lad vég-órái magasságában kezdtem a barátkozást a kanadai Mesterrel (akkor találkoztam vele először az éterben), és a világok mókás pusztítója, azaz Ziltoid földi kalandját elmesélő lemeznél lettem lelkes követője (és kávéfűgő, haha).

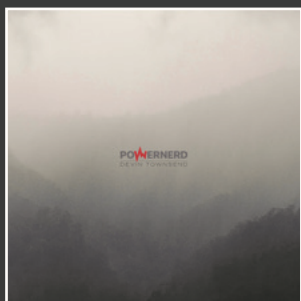
Devin zeneileg egyedülálló utat járt be karrierje során: a rideg ipari, iskolateremtő hangzástól kezdve a számos alkalommal megújuló, egészen egyedi, hol nyakatekerten, hol kíméletesebben progos kinyilatkoztatásokon át az elszállós, ambientes, vagy éppen teljesen akusztikus megszólalásig.

Ebben a háromnegyed órát felölélő tizenegy dalban sok minden megtalálható a több évtizedes munkásság védjegyeiből, de megint egy kicsit másképp, mint ezelőtt. Vagyis unalomba fulladó, önismétlő erőlködésről ezúttal sem lehet szó, ezzel együtt igaz, ami igaz: aki csak egy-egy szűkebb szegmenst üdvözöl a katalógusban, pláne, ha kizárólag a korai, frusztrált, dühös hangvételt preferálja, számára megosztó, sőt akár érdektelen is lehet ez a korong. Amelyről elmondható, hogy leginkább az Accelerated Evolution, a Transcendence és a legfrissebb munkák közül való Lightwork keretei között mozog,

mind a zene letisztultsága és jó értelemben vett kimerésége, mind a legfőbb nehézségein túljutott egyén életbölcsségét tükröző, a szórakozottságra változatlanul fogékony megnyilvánulások tekintetében.

A zakatolós, akár kommersznek is nevezhető címadót rögtön egy Accelerated/Transcendence karakterű darab, a Falling Apart követi, majd jön a pattogós, hullámzó Knuckledrager, a lineárisan menetelő Gratitude pedig olyan, mintha eredetileg a Lightworkre szánták volna. Az LP második feléről főleg a groove-okban erős Jainism és előbbi komplex nagyszerűségével szemben az inkább csak mondanivalóban jeleskedő Goodbye kiemelkedő. A Ruby Quaker – amit akár The Coffee Song címmel is lehetne illetni – aztán az album legvégén felrúg minden vélt és valós szabályt, s bár nehéz lenne egy kerek, koherens kompozícióként tekinteni rá – sok minden más mellett egy valid black metalos riffelés is belefért –, minden komolytalansága ellenére remek hallgatnivaló. S ez nagyvonalakban vonatkozik a teljes anyagra is, alighanem az utánozhatatlan Devin-faktornak köszönhetően.

Az október eléggé a hétpontos lemezeké volt nálam, és ha félretennék pár – egyébiránt számomra meglehetősen lényeges – értékelési szempontot, akár ez a produkció is illethető lenne annyival. Ám Devin Townsend zenéje az utóbbi húsz évben jóval többet adott nekem annál, mintsem hogy félvállról pontozzam a PowerNerdet, ami így legalább egy egészséges nyolcast ér.

DEVIN TOWNSEND

POWERNERD

KIADÓ: INSIDEOUT

ÍRTA: GÁTI VIKTOR

ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★☆☆

Fotó: Tanya Ghosh

„Néyleg power és tényleg nerd zene. Alapvetően nem az én zsánerem, amit Townsend a magáról elnevezett projekteiben, formációival alkot, de tény, hogy alapos és odafigyelős muzsika.”

– Kánya Ferenc 8

„Értem, hogy Devin zseni, meg amúgy is roppant szimpatikus figura, de ez a közel parttalan zeneáradat, amit szinte minden anyagán tol, pár dal után fáraszt. Kisebb adagokban tudom csak hallgatni.”

– Uzseka Norbert 8

„Ez az album jól szól, zeneileg változatos, vannak benne értékelhető melódiák, stb. Számomra mégsem áll össze, kissé kaotikus az egész. Eddig sem volt kedvencem, most sem lett az. Pedig az agyammal tudom, hogy ez jó. Csak a szívemmel nem tudom szeretni.”

– Cselótei László 7

„Az unikális zenei megoldások híveként általában élvezettel hallgatom Devin albumait, bármilyen név alatt is jelennek/jelentek meg. A PowerNerd is magában hordja a zsenialitás szunnyadó szikráját, de a diszkográfia konszolidáltabb darabjai közé tartozik. Az általam adott pontszám ezt tükrözi.”

– Gyuricza Ferenc 7

„Kétségtelen, hogy Hevy Devynek van egy jellegzetes soundja, ahogy az is, hogy az utóbbi években folyamatosan önti ránk az ebben készült zenéket. Sajnos én már rég elvesztettem az érdeklődésemet, köszönhetően a dömpingnek.”

– Kiss Gábor 7

„Ugyan számos albumát meghallgattam az elmúlt évtizedekben – némelyiket viszonylag sokszor – Devin Townsend hozzáam legközelebb álló zenekara a Strapping Young Lad marad, amit anno élőben is láthattam. Ez az új lemez minden elemében magán viseli alkotója egyéniségét, zenéjét, hangzását, de ezredszere már elég kevésbé tud megragadni.”

– Milán Péter 7

„Érthetetlen, miért a fájóan egyszerű dalszöveggel megtört Jainism (amit valamiért mindig Jainismnek olvasok) lett az első klipes dal, amikor számos sokkal jobb felvétel található a lemezen (pl.: PowerNerd, Knuckledrager). Zseniális és kevésbé érdekes témák váltogatják egymást fáradhatatlanul, viszonylagos összevisszaságban. Úgyhogy ez a Devin Townsend album sem fog beragadni a lejátszómba sajnos.”

– Pintér Miklós 7

„Érdekes eset Devin mester és az én viszonyom. Vannak lemezei, amiket képtelen vagyok meghallgatni és vannak, amikkel elvagyok. Ezt meg kellett néz-nem kétszer, biztosan jót indítottam-e el? Vannak hibátlan dalok, meg agyfaszok is nyilván, de legalább nem egy öncélú, hangszeres maszturbálás az egész most.”

– Szénégető Richárd 7

„Devin Townsend hallhatóan szinte minden zenei műfajban jól érzi magát. Megsüvegeledő az is, hogy készített egy ilyen 'túl-gondolás nélküli' lemezt. Ám, lehet, hogy én gondolom túl, de nekem azért legalább egy vékonyka vezérfonal, vagy ha úgy tetszik, iránytű hiányzik a hanghordozóról.”

– Zubor Oly 7

„Devin barátunk – a progrocker Neal Morse-hoz hasonlóan – heveny közléskényszerben szenved, ami jó ideje a minőség és az émezhetőség rovására megy. Pedig a Strapping Young Ladet bírtam, meg pár korábbi egyéb anyagát is, de mostanra sajnos besokalltam. A palit amúgy csípem, de a zenéje már kevésbé érint meg.”

– Schmidt Péter 6

1349

THE WOLF & THE KING

KIADÓ: SEASON OF MIST

ÍRTA: MILÁN PÉTER

ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★★★

Megalakulásának időpontjával (1997) ugyan nem tartozik az ország legendaris black metal-színterének szorosan vett hőskorához a norvég fővárosban székelő 1349, ám a hozzáállást tekintve mindenképpen. A 2001-es bemutatkozó EP-vel, de főleg az első albumokkal valóságos tornádóként vették be a világ egyéb régióinak black metal-vonulatai által egyre inkább elhalványulni látszó norvég mezőnyt, s tény, a norvég pestitjárványról elnevezett formáció bivalyerős tagsága a lemezeken a rendkívüli dinamizmust, agressziót a műfajra jellemző elemi erővel mutatta be. Később jöttek a kísérletezések, a hallgatóság részéről a menetrendszerű csalódás, azonban a zenekar így is jelezte, hogy ők nem a nyájhoz, hanem a vezetőkhöz tartoznak. Másképpen: a maguk útját akarják járni akkor is, ha a norvég black metal sorsát a szívükön viselik.

Ravn, az 1349 énekes alapítója egyértelműen fogalmazott a The Wolf & The King című nyolcadik album kapcsán: nem tetszett neki, amikor a norvég black metal elkezdett hígulni, megjelentek a billentyűsöket előtérbe toló bandák, és az egész a gótikus világhoz kezdett

hasonlítani. Eltűnőben volt a műfaj ridegsége, félelmetes mivolta, ami Ravn számára mindig is a legfőbb vonzerőt jelentette ebben a black metalban. Az 1349 gondolata ebből az élményből született: visszaadni a norvég black metalnak azt, ami egykor az övé volt, egyúttal a '90-es évek első felének hangulatából előásni valamit. A kvartett a mai napig ápolja ezt a törekvést.

A tagság nagyon régóta állandó, ebben a csapatban soha nem volt divat a vándorlás, és lévén a black metal veteránjai, tudják, hogy mit akarnak megcélózni egy-egy új albummal. Az 1349 utóbbi két lemezeit (Massive Cauldron Of Chaos-2014, The Infernal Pathway-2019) nem tartottam különösebben erősnek, nem is vettem elő őket a megjelenés óta, s ugyan nem állítanám, hogy a The Wolf & The King egy az egyben visszahozza a régi dicsőséget, látványos javulást hozott zenei, dalszerzési téren az említett két kiadványhoz képest.

Archaon gitáros a 38 perces albumon csaknem végig vad, izzó, dühödtt riffelést vonultat fel, s ezekből nem ritkán egészen jól sikerült tételeket sikerült faragni. Néhány hangszílyos refrénszerűséget is kikalapáltak a pokol Héphaisztoszai, például az Inferior Pathways tételében Ravn erőteljes énektémákkal rukkolt elő. Az Inner Portal néhol visszafogottabb szerzemény, melynek elején a basszusrész kisebb kísérleti élt villant fel. Amikor azonban Frost előveszi hiperintenzív dobolását, akkor Archaon jó black-dallamokkal kelti az északi vihart. Aki ismeri az 1349 stílusát, ismét hallhatja Archaon és a zenekar pengeles riffelését, összjátékát. A keverés során Seidemann basszusgitárja is megkapta a neki kijáró teret, Frost dobolása pedig a mai napig mániákus. 51 évesen ilyen szinten, sebességgel, agresszivitással dobolni nem akármilyen teljesítmény.

A The Wolf & The King az alkímia területére tesz kirándulást, egy ősi tradicionális stúdió területére, nyilván Ravn sajátos értelmezésében. Az album produkciója kimondottan erős és arányos, Frost dobjai egészen brutálisak, néha már-már fékevesztettnek tűnnek, a gitár és a basszus örvényként kavargó, Ravn torka pedig forrong. Jó lemez ez a nyolcadik mű: az öreg harcosok ereiben ma is folyik az olvadt fém.

„A feketehalál emlékezene ezúttal is lebilincselő, nem egysíkú és nem a műfaj kliséiből építkező albumot készített. Száraz és kaotikus, ahogyan a black metal általában, de ez a cucc sokkal heavy metalosabb, mint black metal általában. Ezek Ravnék. Majdnem max.”

– Kánya Ferenc 9

„Autentikus hangzású, autentikus módon elővezetett norvég black metal a színtér sokat próbált résztvevőitől. Stílustól függetlenül egyre inkább nagyra értékelem a cicomamentes, organikus megközelítést – itt ezt kapjuk, ráadásul mindez kompakt, kerek dalokban ölt testet. Nem kimondottan az én zenémet játsszák, de ettől még ami jó, az jó. Respect.”

– Schmidt Péter 8

„Tetszik a nyers hangzása, az ősi hangulata, vannak erős témák, de többet kellene hallgatnom, hogy kiismerjem.”

– Uzseka Norbert 8

„Habár nem 1349-ből maradt ránk ez a lemez, mégis nagyon retro hangulattal rendelkezik. Ha becsukom a szemem a dalok hallgatása közben, szinte kizárólag fekete-fehériben, filmkarcokkal látom magam előtt az intenzíven csépelő formáció tagjait, ha-ha! Na, de elég is a poénkodásból, hiszen az oslói srácok ezúttal sem viccelnek!”

– Zubor Olly 8

„A The Wolf and the King lehangoló album a norvég black metal egyik megalkuvásmentes képviselőjétől, amivel mindössze egyetlen problémám akad: nincs rajta olyan momentum, amire ma már felkaptam volna a fejem.”

– Gyuricza Ferenc 7

„Jó hangulat, jó dalok, de nekem kicsit monoton és fárasztó.”

– Szénégető Richárd 7

„Hozza a kötelezőt a black metal egyik legiskolázottabb alakulata. A végeláthatatlan szegelésből azért a standardokhoz ragaszkodás mellett is vissza lehetett volna venni egy kicsit...”

– Gáti Viktor 6

„Kis dízisban meglepően élvezhető.”

– Kiss Gábor 6

„A festett arcú norvég black metalosok meglepően élvezetesen nyomják... mármint ahhoz képest, hogy ez a muzsika minden szempontból magán viseli a műfaj jegyeit: csörgő-zörgő sound, károgó-szavaló 'éneklés', egyszerű riffek, sokszor eszevesztett tempók, stb. Ezt szerintem játsszani biztosan jobb, mint hallgatni.”

– Cselőtei László 5

„Nem tudom, a banda rajongói mennyire merülnek el a zenekar szövegeiben, de nem vagyok biztos abban, hogy ezeket a szóképeket és utalásokat egy földi halandó a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár éves bérlete nélkül megérti-e majd. Akit meg nem érdekel az ilyesmi, és szereti a 1349-et, az ezt az albumot is imádni fogja.”

– Pintér Miklós 5

Fotó: Vesa Ranta

ENSIFERUM

WINTER STORM

KIADÓ: METAL BLADE

ÍRTA: ZUBOR OLLY

ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★★★

Az Ensiferumnak ez már a kilencedik stúdióalbuma, de tudtommal még egyetlen olyan sem volt, aminek a komponálása során Markus Toivonen ennyire magához ragadta volna a gyeplőt. A gitáros ugyanis a karanténidőszak alatt szinte az összes dalt megírta, egyedül a Fatherland című szerzeményt „engedte át” a bőgős Sami Hinkkának. Persze, utóbbi alighanem egy cseppet sem bánja mindezt, hiszen a szövegek viszont mind neki köszönhetőek. Ugyanis, a lemez mondani-valójául javarészt Sami kiadásra váró fantasy könyvének alapsztorija szolgált.

Az említett munkamegosztás ellenére nem kell túlságosan nagy változásokat várni az Ensiferumtól – legalábbis az előző, Thalassic (2020) című albumhoz képest. Úgy tűnik, a négy évvel ezelőtti koronggal (és az azon első ízben szereplő fellállással) rátalált egy olyan útra a formáció, amelyről most már végképp nem hajlandó letérni.

Sokan mondják, hogy ebben a fajta epikus/folkos metalban már nem igazán lehet újat mutatni. Én úgy gondolom, hogy Ensiferumék nem is akarnak. Éppen ellenkezőleg: a Winter Stormra valahogy sokkal inkább a mértékletesség a jellemző.

Egyfelől, a dalok egyáltalán nincsenek túlbonyolítva. Azaz, hiába vannak itt akár 7-8 perces szerzemények is, ezek messze nem ezer témából állnak össze, hanem mindvégig a könnyed megjegyezhetőség jegyében, egy-egy jól eltalált vezérdallam segítségével támadják be a hallójáratainkat. Mivel egy finn zenekarról van szó, nem kell csodálkozni rajta, hogy Markusék hangszereiből nemes egyszerűséggel folyamatosan törnek elő a szebbnél-szebb melódiák. És ezekben ugyanúgy megtaláljuk a melankolikus jeleget, mint a felemelő pillanatokat.

A hangszerelés tekintetében is érezhető egyfajta egyszerűség, természetesen a jó értelemben! Tehát, hiába van itt mindenféle „epikus hangszer”, síp, dob, nádihegedű, ezek alkalmazása mindvégig észszerű keretek között zajlik. Mondhatni, az Ensiferum elsőrangúan prezentálja, hogyan kell mindenféle aláfestő hangszínt úgy megszólaltatni, hogy azzal egy hanghordozó metalos jellege egy fikarcnyit se csorbuljon. És mégis, a Winter Storm olyan filmzenés, mesélős jelleggel rendelkezik, amelyet sok más harmonikás, skótdudás, pikulás album megközelíteni sem tud.

Ami a vokális részeket illeti, tökéletes arányban keverednek az érces káromgások, a tiszta énekek és a csordavokálók. Minden egyes szólamnak megvan a maga helye, sehol sincsenek túlénekelt, az arcunkba mászó témák, itt senki nem akar a mikrofon mögött főszerepbe kerülni! Még a mostanság szépen felkapott Eleine zenekar énekesnője, Madeleine Liljestam sem, aki a Scars in My Heart című dalban vendégszerepel. Igaz ugyan, hogy itt a szó szoros értelmében az övé a főszerep, a „férfikar” maximálisan a háttérbe húzódik e dal erejéig, mégis szó arról, hogy a művésznő „ellopna a show-t”. Finom hangjával épphogy csak annyit tesz hozzá a szerzeményhez, hogy azzal zökkenőmentesen, mindenféle hullámhegy (vagy éppen hullámvölgy) nélkül továbbgörgesse a cselekményt.

Szóval, ez egy jól összerakott lemez, amely még az én kevésbé „epikus hajlamú” ízlésemet is ki tudja elégíteni. Habár, azt az egyet nem bánom, hogy a mindenféle spéci változatokon szereplő Kaoma-feldolgozást nem tudtam meghallgatni. Ugyanis, azt egy kicsit nehezen tudom elképzelni, hogy a lemez télies hangulatához hogyan illik a lambadázás. De ez már (alighanem...) egy másik történet...

„Kerek történetbe ágyazott, de ezerszer újrahasznosított riffek és dallamok, unalomig ismert zenei megoldások, ugyanakkor annyira epikus és himnikus, hogy azonnal 'közönségbarátként' viselkedik.”
– Gyuricza Ferenc 8

„Volt olyan időszakom, amikor elég sok ilyesmi zenét hallgattam. Néhányat, az Ensiferum korábbi anyagait ma is előszedem. Nem uncsi 'birkabőrbe varrt' ugribugri metal, ez az album sem az. Visszaulva a Wind Rose-ra: na ja, északról hitelesebb ez a zene, mint a mediterránról. Ki tudja miért van így, de így van. :)”
– Kánya Ferenc 8

„Engem büntetni lehetne ezekkel a folkos csatametalokkal. Tudom, itthon az Ensiferum is szent és természetesen hallgassa, aki akarja. Hozzáteszem, ez becsületesen 'meg van csinálva'. A kissé manowaros, himnikus dallamokat, kidolgozott alapokra építették rá. Az egészben van erő.”
– Cselőtei László 7

„Ígéretes volt ez, a basszer kiadatlan regényén alapuló koncepció, ugyanakkor túl sokat nem lehetett tőle várni. Vannak jó momentumok, dallamok, de ők kb. 2009 után már nem igazán tudtak meggyőzni.”
– Gáti Viktor 7

„A bőrbe-szörbe csomagolt folkos/nordikus/pogánykodós csapatok tengeréből az Ensiferum kétségkívül kiemelkedik. És nem csak azért, mert anno az elsők között voltak, hanem zenében és mondanóiban is többek a mezőny dandárjánál. Vannak jobb lemezeik ennél (főleg a korai időkből), de gyengének a Winter Storm sem nevezhető.”
– Schmidt Péter 7

„Bivaly sound, húzós dalok, jó feeling, de semmi olyan extra, amitől kiemelkedővé válna.”
– Szénégető Richárd 7

„A folk metal egyik úttörője, de mára annyira túl lett ez a vonal játszva, hogy én legalábbis nagyon ritkán találok benne olyat, ami igazán megérintene. Ez sem olyan, de azért nem rossz.”
– Uzseka Norbert 7

„Az Ensiferum ott volt az első pagan/folk csapatok között, de számomra a Winter Storm nem több, mint egy a sok közül.”
– Kiss Gábor 6

„Az Ensiferum 2001-es debütalbuma a megjelenésekor nagy hatást gyakorolt rám, sokszor meghallgattam, ám időközben ez a bombasztviking-metal roppant kiszámíthatóvá és fásasztóvá vált. Sajnos ez alól ez a lemez sem képez kivételt.”
– Milán Péter 6

„Egy végtelenül túljátszott műfaj újabb tisztes megnyilvánulása, mindenfajta megújulási szándék és elképzelés nélkül. Talán az Ensiferum-rajongók is egyetértenek velem abban, hogy a megszokott szinthez valamit érdemes lenne hozzátennie a bandának. Nem kellene a 'jól van ez így, hozzáállásból világvárványt csinálni!'”
– Pintér Miklós 6

THE OFFSPRING

SUPERCHARGED

KIADÓ: CONCORD MUSIC GROUP

ÍRTA: SZÉNÉGETŐ RICHÁRD

ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★★★

Jézusom! Ez volt az első gondolatom, mikor megláttam, hogy jön az új Offspring (igen, csak így, The nélkül, a régi haverság miatt) új albuma. Új. Offspring. A tizenegyedik. Érted? A tizenegyedik! Vagy ők k*rra öregek, vagy én is kezdek megöregedni. (Nem megemberesedni, mert azon már túl vagyunk.) Nos, itt jön az, hogy elmondom, miért „ijedtem” meg: Hogy szeretem-e az Offspringet? Viccelsz, bolondozol, neveltetsz? Imádom. Tényleg és őszintén. Akkor? Hát érted. Jön egy kedvenced tizenegyedik lemeze. Lehet még mondani róluk bármit is? Lehet.

Valamikor kicsikó koromban egy Smash kazetta volt az, ami berántott a (pop)punk világába és mai napig a műfaj egyik legjobb és leginkább klasszikus lemezének tartom, tele hibátlan, ikonikus dalokkal. Nem csak én vagyok így ezzel, tehát nem kell csodálkozni, hogy mindenki a legnagyobb példányszámban fogyó lemezüket szeretné újra és újra hallani tőlük, főleg, hogy az azt követő Inxay on the Hombre finoman sem váltotta be kereskedelmileg a hozzá fűzött reményeket. (Pedig még egy mindent vivő Five Finger Death Punch-feldolgozás is van rajta!)

Ám ők nem estek kétségbe, írtak még egy akkora sikerlemez, mint a Smash volt, Americana címmel. Ami meg konkrétan a tinikorom. Nem mondom, hogy mindig azonosan lángolt a szerelem, mert a Rise and Fall, Rage and Grace és a Days go By lemezeket csak a legutóbbi, szerintem remek Let The

Bad Times Roll album tudta megszerettetni velem, egy dolog azonban mindig biztos volt: az Offspring nálam őshatás és kedvenc, akkor is, ha holnap átmennek technóba. (Narrátor: De nem mentek át.)

Mivel a Let The Bad Times Roll nekem valami egészen elképesztően nagy kedvencem lett a 2021-es évben és szinte egész nyáron pörgettem, felváltva a régiekkel, kicsit meglepett, amikor az új lemezt valahogy nem vártam annyira. Jók voltak az előzetes single-k, örültem, hogy újra az idős mester, Bob Rock ül a produceri székben, de a lelkesedés nem volt instant. Sokakkal ellentétben én nem gondolom úgy, hogy Bob Rocknak lett volna komolyabb melléfogása az életművében, és nem, a St. Anger sem volt az, sőt! Az Offspringből meg már nem először hozta ki, ami bennük van. Pedig semmi csoda nem történik most sem. A néhol már-már szikár, száraz hangzással operáló album az első pillanattól offspringes, Dexter ezer közül is felismerhető hangjával és Noodles témáival rögtön komfortosan érezzük magunkat és tudjuk: hazaértünk.

És tudjátok miért? Hiába volt jó a három single, a legjobb dalokat nem lőtték el előre! Azért már eleve hálás voltam, hogy nem a lemez kétharmada, amit kipakoltak korábban singleként, de így meg pláne hatalmas volt hallgatni a lemezt. Azért a Truth In Fiction („Johnny a mocskokban rohad réééééé”), a Get Some, vagy éppen a lemezt záró You Can't Get There From Here óriási dalok! Szabályosan meglepett, hogy ekkora húzás van még bennük! Az meg megint csak üdvözlendő, hogy talán még az előző lemeznél is változatosabb lett ez az anyag, főleg annak fényében, hogy ismét minden dalt Dexter írt egyedül. Ez önmagában persze nem hír, mert egészen az első lemeztől fogva így van, de most teljesen azt hittem, valaki belefolyt a dolgokba, de nem. Emelem kalapom, hogy valaki cirka kétszáz megírt dal után is ilyen változatos tud lenni!

Felesleges is tovább szaporítani a karaktert, mert a Supercharged egy ereje teljében lévő zenekart mutat, négy évtized után is. (Tudom, tudom, hivatalosan csak 38 év.) Egészen elképesztő, hogy elfogultság nélkül sem hallom rosszabbnak a lemezt, mint fanboy üzemlémben. Ha valami, ez teljesítmény! Helló Offspring, találkozunk a MVM Dome-ban 2025. október 31-én!

„A kaliforniai punk legendáknál feelingből negyven év után sincs hiány! Lazaság, jókedv és punkosnak egyáltalán nem nevezhető profi zenélés megy itt.”
– Cselőtei László 9

„A The Offspring messze nem a kedvenc kaliforniai punk zenekarom, de nem tudok 8 pontnál kevesebbet adni a Superchargedre. Amikor egy 40(!) éves zenekar még mindig ilyen friss, energikus, slágeres dalokkal pakol tele egy albumot, kritika helyett én inkább a főhajtásra szavazok. Szóval le a kalappal Dexterék előtt!”
– Pintér Miklós 8

„Semmi különös, folytatják ahol abahagyták. Az a vicces, hogy a – főleg nyugati – zenetévékbe, rock rádiókba ugyanúgy belefér majd ez a lemez is, mint mondjuk 30 éve, szóval ezen a ponton nem változott semmi. Nem különösebben szerettem soha, de technikailag hozza a számokat a lemez.”
– Kánya Ferenc 7

„Tiniként kedveltem a Smash, egy-két dalról (Light It Up, Fall Guy, Truth In Fiction stb.) meg az ugrik be, szóval a nagyon rágó gumidolgoztól eltekintve nem rossz ez. Viszont Dexter hangja mikor lett ilyen vékonyka?”
– Kiss Gábor 7

„A '90-es években nem volt könnyű elmenekülni e banda és a harsány énekhang elől, s tény, hogy most sem kerültek hozzám túl közel, ez az új lemez nem tűnik annyira irritálóknak, mint a régebbiek.”
– Milán Péter 6

„Ez nagyon vékonykának érződik nekem, nem igen volt dal, ami magával ragadott volna.”
– Uzseka Norbert 6

„A borítóra pillantva elkaptam egy 'Ride The Lightning' alaphangulat, aztán jött, aminél többet nem igazán lehetett várni a csapattól, pláne ennyi év után. Remélem, a rajongóknak ez is elég.”
– Gáti Viktor 5

„A katasztrofálisan gyenge Let the Bad Times Roll album után az Offspring visszatért önmagához, és összerakott egy olyan dalgyűjteményt, ami akár a '90-es évek elején is készülhetett volna. Ennél többet azonban nem adott.”
– Gyuricza Ferenc 5

„Többen mondták már, hogy meglepően lágy szívű lettem a HP-k alkalmával. Nos, én inkább azt mondanám, hogy rengeteget változott (tárgult...) a zenei ízlésem az elmúlt év(tized)ek alatt. Egy dolog viszont úgy tűnik, nem változott: az Offspring zenéje még mindig nem tud megérinteni...”
– Zubor Olly 5

„Biztos velem van a baj, de ha punkzene, akkor a dallamos-popos kalipunk vonalnál nekem sokkal jobban bejönnek a karcsobb hangvételű régi brit brigádok, meg még mondjuk a Dead Kennedys meg a Ramones. A maga vonalán akár jó is lehet ez a lemez, de ettől még most sem hozzám szólnak Dexterék. Ez van.”
– Schmidt Péter 4

Fotó: Daveed Benito

DRAGONY

HIC SVNT DRACONES

KIADÓ: SPV/STEAMHAMMER
ÍRTA: SZÉNÉGETŐ RICHÁRD
ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★☆☆

Bécsi barátaink elkészítették az ötödik nagylemezüket, ami a steampunk Monarchia sztorit elmesélő Viribus Unitis után nálam kiemelt érdeklődésre tartott számot. Azt a lemez minden hibájával együtt imádtam, Siegfried Samert pedig csont nélkül a műfaj egyik legjobb torkának tartom, így nem volt kérdés: erre a lemezre oda kell figyeljek.

Sajnos a steampunk köntöst ismét power metalos klisékre cserélték, már a borító tisztán fellövi, visszatértünk a közhelyesebb dolgok világába, mégsem tudtam nem mosolygva hallgatni az anyagot. Egyrészt egész elképesztően jól szólal meg, másrészt pedig már a lemezt nyitó intro, a From The New World (1584) után berobbanó Dreamchaser kimaxolja a slágerfaktort, a Simon Saito/Matt Plekhanov páros pedig olyan szólót rittyent benne, hogy elismerően kellett csettintenem. Ha ilyen lenne minden power metal zeneileg, énekileg, kórusilag, valószínűleg többet forogna a lemez végéig.

Mindenesetre a következő, Silver Blood ugyanezen a vonalon megy tovább, megadallamos refrén, virga szólók, szimfo kórtés, ahogy kell. Valahogy pont ezt vártam a csapattól és ahogy a steampunk téma mellőzése elvette a kedvemet, a dalok kezdték visszaadni és éreztem, ez a lendület könnyen lehet, hogy kitart a lemez végéig.

Hazudnék, ha azt mondanám, így is történt, mert menet közben azért van, hogy meg-meg-döccen a sztori. Az egyik ilyen eset például a közel kilencpercesre hizlalt címadó, a maga musicales feelingjével. Tök jól dal lehetne, de egész egyszerűen nincsen benne ennyi. Egy rövidebbre, feszesebbre vágott dalszerkezet sokat segített volna rajta.

A másik, amit nehezen szoktam meg, a Beyond the Rainbow Bridge, ami gyakorlatilag egy Beast In Black-nóta is lehetne és elég furcsán hat utolsó előtti dalként. Már csak azért is, mert a lemezt záró The Untold Story (Albion Online) meg egy annyira tipikus, ökölrázós, jó értelemben vett slágermetal, mintha nem is ugyanazon a lemezen lennének. Sok hallgatás után persze a helyére kerülnek a dolgok és megérti az ember, miért így van a dalsorrend, miért ilyenek a dalok, de kicsit direktebben talán nagyobb közönséget is elérhetne a csapat.

Mielőtt bárki azt hinné, a Hic Svnt Dracones egy rossz lemez lett, egyáltalán nem erről van szó. Sőt, éppen ellenkezőleg. A Dragony ötödik albuma egy üdítő kivétel a sok szövegyforma dallamos power cucc között, csak éppen néhol kicsit furcsa és meglepő, de talán pont ez adja azt az esszenciát, ami miatt szeretni lehet ezt a bandát. Minden esetre, én maradok a csapat mellett és találkozunk a koncerteken!

„A labancok Hammerfall–Nightwish hibrid power metalja ezúttal sem nyerte meg igazán a tetszésemet, de technikailag jár a pont – amit csinálnak, az ugyan sajátjuknak vagy sajátosnak nem nevezhető, de jól csinálják.”
– Kánya Ferenc 8

„Első ismerkedésképpén, meglepően jól összeálltnak tűnik ez most számomra. Ha már sárkányos fém 2024-ben, akkor ilyen legyen!”
– Gáti Viktor 7

„Bevallom, amikor meghallottam Antonín Dvořák Újvilág-szimfóniájának jellegzetes dallamait a lemez introjaként felhasználva, majdnem azonnal kikapcsoltam a lejátszót... A kissé elcsépeltnek tűnő ötletet követően azonban egészen szórakoztató (saját...) dalokat kaptam az osztrákoktól, még ha az általuk képviselt stílus továbbra sem tartozik a kedvenceim közé.”
– Zubor Oly 7

„Osztrák epikus, szimfonikus power/speed. Tülerőletett dallamok, bombasztikusnak szánt megszólalás, gyengécske ének borzasztó angol kiejtéssel, a kórusokban finomkodó női vokálok. Jaj, tudom, az ilyesmit szereti a magyar közönség. Én viszont nem. De legalább a gitárszólók jók!”
– Cselőtei László 6

„A Dragony tökéletesen alkalmazza a melodikus szimfonikus power metal készítésének receptjét, de nem saját kútfőből, hanem szakácskönyvből dolgoznak. Így bármennyire is jól működik a gépezet, ez csupán iparos munka, nem művészet. Másként fogalmazva: osztrák barátaink továbbra is csak kópiákat képesek alkotni.”
– Gyuricza Ferenc 6

„Ami régen a sárkányos heavy metal volt, az manapság a vikings heavy metal.”
– Kiss Gábor 6

„A rózsaszínes, lilás, sűrű, nyúlós massa eltömté a hallójárataimat. Úgy tűnik, az übergiccses bombaszt-metal mindent képes túlélni.”
– Milán Péter 5

„Mindig elámulok, hogy az aktuális jelenben melyek azok a zenei és vizuális formulák, amikben egyes zenekarok hisznek. A metal tradíciói és sokszínűsége egyaránt lenyűgöző, mert ugyan kinek jutna eszébe 2024-ben még mindig lepukkant várakban, romos épületek között fura maskarákban díszkó metal dalokra izmozni? A Dragonynak biztosan. Így közelíts hozzájuk!”
– Pintér Miklós 5

„Becsülettel eljátszott, de cséppet sem invenciózus (mű)szimfo-metal Ausztriából, sárkányos lemezbortóval, a promófitókon kalóznak öltözött zenészekkel (ez utóbbtól heveny viszketést kapok egy ideje). Lehetne rosszabb is, ez kétségtelen, de egy Angrának vagy egy Stratovariusnak a nyomába sem érnek.”
– Schmidt Péter 5

„A szórakoztatás egy formája ez is, semmi bajom vele, egyszerűen túl régi vagyok hozzá, meg nem hozzászoktam. Hiszem, hogy nem szégyen az egyik félnek sem.”
– Uzseka Norbert 5

ONE MORNING LEFT

NEON INFERNO

KIADÓ: ARISING EMPIRE

ÍRTA: CSELÓTEI LÁSZLÓ

ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★★★

A banda korábbi, Neon Highway című dalát még a Petőfi Rock Hammerworld korszakban dobta fel a Spotify. Olyan dinamikával szólalt meg, olyan töményen tört elő a hangszórókból és annyira egyben volt a dal, hogy egyből felkaptam a fejem. Tiszta Amerika! – gondoltam. Elképzelttem a jövőgású, tetovált, Z generációs rocksztárokat és nagyon vártam, hogy további nótákat találjak. De aztán rámentem a Youtube-ra és megnéztem a klipet! Jézus Úristen!!! Kik ezek a fura külsejű bohócok, akik erőltetetten vicceskedő sztorit fabrikálnak egy ilyen dal megjelenítésére?! Ezek biztosan nem a tengerentúlról jöttek. És igen, kiderült, ezek a srácok Finnországban muzsikálnak. Ráadásul nem nyeretlen kétévésesek, 2008-óta tolják ezt a fura, de élvezetes zenét! Nagy csalódás volt nekem a finn eredet, mert amit hallottam, teljesen magával ragadott. Pont annyira volt kemény, ugyanakkor popos, modern, de egyben sok retro elemet is felvonultató, amennyire az nagyon jól esett a fülemnek. De végül is nem származási hely szerint jó egy banda, bárhonnan is jöttek, tudnak valamit, ami nekem kell!

Oké, megfogadtam, hogy nem befolyásol majd a banda fazonja sem, a zenére koncentrálok, ha megjön az új album. És abban – szerintem – nincs hiba. A fiúk finom egyensúlyt találtak a modern, durva, üvöltözős metalcore és a szinte már a pop határait súroló – sőt, néha azt meg is haladó - dallamos, a '80-as évek billentyűsoundjait újrahasznosító,

diszko- és némi progresszív rock hatást is felmutató elemek között. A Reunion című dal iskolapéldája mindennek. Ritmikailag és hangszerelésileg is nagyon változatos, amit csinálnak. Egy percig sem lehet unatkozni, a zene magával sodor, rendkívül szórakoztató hallgatni.

Pintér Miki barátom azt mondta, ilyen szövegekkel nem szabadna dalokat írni. Én viszont azt mondom, szerencsére nem vagyok az a szövegkönyv olvasós fajta, amúgy is hozzá vagyok szokva a 400 szavas „rocksztótarhoz”, a „bébi-bébizéshez”, ha egyáltalán eljut az agyáig, mit is énekelnek a riffek felett. Mert legtöbbször úgy sem érteni egy szót sem abból, amit az énekesek (legyenek akár amerikaiak) a mikrofonba ordítanak. Ha jó az énekes hangja, normális az angol kiejtése, akkor én már elégedett vagyok. Szóval engem hidegen hagy, ha hülyeségeket hordanak össze a nótákban, engem a zene összességében foglalkoztat. Amúgy is, 90%-ban autóban, háttérzeneként hallgatok metalt, nem nagyon van időm odafigyelni és elmélyülni a rockköltészet csodáiban. Persze, ha mindez magyarul megy, akkor nyilván zavar a kő egyszerű fogalmazás, mondanivaló nélküli „szövegelés”.

Nos, akárhogy is, nekem ez az album nagyon bejött, bármikor elő tudom venni, meg tudom hallgatni. A fiúk még a Michael Jackson-féle Beat It-ből is olyan hűzós, virtuóz metalnótát faragtak, hogy mind a tíz ujjamat megnyaltam!

„Ez a cucc nekem alapjaiban olyan, mintha az Amaranthe villanymetalját ötvoznénk mondjuk a Fear of Domination villanymetalcore-jával, ugyanakkor több is ennél: igényesen megkomponál, slágeres, de fémés és modern nóták sokra, elsősorban a fiatalabb vagy a befogadóbb metalosok számára. Mondjuk, még nekem is tetszett. :)”

– Kánya Ferenc 9

„Nintendo-pop-metalcore! A perverz kurva mindenemet, nekem komolyan működik!!! :D”

– Szénégető Richárd 8

„A kik meg-megfordulnak a honlapunkon, konstatálhatták, hogy a finn zenekarok munkáit kiemelt figyelemmel kísérem (remélem, nem túl egyoldalú módon). Így a One Morning Left sem ismeretlen már számomra, de ha nem ismerném a srácokat, az itt hallott dalok alapján akkor is elkezdene utánu kutakodni.”

– Zubor Oly 8

„Elég bizarr mix ez, metalcore keverve nem is csak hard rockkal meg '80-as évekbeli popzenével, de konkrét utalásokkal mindenféle slágerekre. De ott van benne a finn dallamérzék is, szóval meglepő mértékben szórakoztat.”

– Uzseka Norbert 7

„Gyors ismerkedés alapján az jött le számomra, hogy ez a „party-core”, brigád a virgonckodósabb előző albumok után ezúttal még jóval - kommerszebb irányba mozdult. Felőlem... A Beat It feloldozás pedig egyenesen béna.”

– Gáti Viktor 6

„Ha lecsupaszítjuk, ez nettó popzene. Nem lepődnek meg, ha hamarosan komoly helyeket töltenék meg”

– Kiss Gábor 6

„Nos...”

– Milán Péter 8

„Nincs kétségem afelől, hogy ezzel az innen-onnan összeszedett, patikamérlegesen gondosan kimért alapanyagokból összerakott eklektikus stílussal szépreményű karrier előtt állnak, például a fesztiválpiacon. Én viszont úgy vagyok ezzel a kérdéssel, hogy toalettpapírból – amit általában szintén újrahasznosított alapanyagból készítenek – szintén többet vásárolunk, mint verseskötetektől.”

– Gyuricza Ferenc 4

„Próbálok finoman fogalmazni: nem tudom a zenét szöveg nélkül értékelni/értelmezni, az izzádságszagú vicceskedést meg pláne nem. Én szeretem, amikor tudunk magunkon nevetni, tudunk önkritikusak lenni, de ez nekem nagyon szint alatti. Bárcsak sose futottam volna bele a klipjeikbe!”

– Pintér Miklós 3

„Minden ízében rettentő művi, patikamérlegesen adagolt alkotóelemekből egy steril laboratóriumban összematekolt pop-metalcore anyag. A Neon Inferno albumcím önmagáért beszél. Birobotok előnyben!”

– Schmidt Péter 2

WIND ROSE

TROLLSLAYER

KIADÓ: NAPALM RECORDS

ÍRTA: SZÉNÉGETŐ RICHÁRD

ÉRTÉKELÉS: ★★★★★★★★

Az olasz törpék hatodszorra is támadnak és meglepetik a törpfejszét, hogy aztán meghódítsák a törpasszonyokat. Gondolom én, mert amúgy fogalmam sincs, mi volt a végkimenetele a nagy törphadjáratoknak. Azt azonban tudtam, hogy amennyire képben vagyok ezekkel az arcokkal és a muzsikájukkal, nem okoz majd gondot megírni egy recenziót a lemezről, ha már az előzővel is egész jól elvolumtam. Tévedtem?

Az a helyzet, hogy a Wind Rose tipikusan az a banda, amely remekül ráült a jelenleg felfutóban lévő B vonalas bandák által kitaposott útra és próbálnak ők lenni a következő Sabaton vagy Powerwolf. Ezzel önmagában nem lenne semmi baj, de hiába a sajtóságos imázs, a zene közel sem annyira felismerhetően karakteres, mint a két említett banda esetében. És ha már imázs: jelenleg a „klasszikusabbnak” mondható metalt és annak hallgatóit övező sztereotípiáknak nem feltétlenül tesz jót, normál magassággal rendelkező felnőtt férfi törpnek öltözve, fejszét lóbálva. Emlékszem, csóri Maurizio is mennyi savat kapott, mikor az Ex Deo-val légiósnak öltözve terjesztették az ígét, pedig ők semmik a Wind Rose Gyűrűk Ura-cosplay feelingjéhez képest. Féltreértés ne essék, mert a lehető legőszintebben mondom: nekem ez kimondottan szimpatikus, ahogy a Hammer King esetében is a szerepjátékos körítés, de egy átlagos hallgatónak korántsem biztos, hogy az lesz. De ennyit a külsínről.

Rátérve a lemezre, adott nyolc új dal és mellé egy, ami intróként funkcionál gyakorlatilag, leöntve egy korrekt hangzással, meg persze

a már megszokott giccses pátosszal. Ez a 42 perc tökéletesen prezentálja a zenekar minden erősségét, meg persze a gyengeségeit is. Még mindig üdvözlendő, hogy beépítik a folkos elemeket is a dalokba, még úgy is, hogy néha már konkrétan beugrik a Koorpiklaani egy-egy momentumnál. Viszont ez sokat segít abban, hogy ez a szűk háromnegyed óra ne legyen olyan, mintha egy baromi hosszú dal menne végig. Itt ugyanis nincsenek lírák vagy túl gyors dalok, nagyjából fix a tempó. Viszont hiába oké például Francesco Cavalieri énekhangja, meg hiába van vastag kórusokkal megtámogatva, néha kicsit egysíkúnak érzem a produktumot. Persze, megvannak a csacska slágerek, amiket az ember akár az új Hófehérkében is szívesen hallana, mint a Rock and Stone vagy a Dance of the Axes, meg vannak nyilván harapósabb darabok is, amik tuti nagyot fognak menni a koncerteken, mint a címadó vagy a Home of the Twilight, de azért néhány meghallgatás után most nem érzem azt, hogy feltétlenül a polcomra akarom tenni ezt a lemezt és ezeket rotációban hallgatni. Bár az is igaz és úgy korrekt, ha kiemelem: elléptetős dal nincsen a lemezen.

Nagyon nehéz igazán mit mondani a Wind Rose-ra. Így is biztos vagyok benne, hogy sokan azt hiszik majd, gúnyolódom a csapaton, pedig eszemben sincsen, sőt! Nekem tényleg szimpatikusak, hiába hiszem azt, hogy örökre előzenekarok maradnak, tuti meg is nézem majd őket a Powerwolf előtt nemsokára, de azért bennem van, hogy vajon mennyi puszkapor van a csapatban, mielőtt ez a törptéma elfogy és átmegy komikumba?

„Ha valami kemény albumcímet akartak, az Óriásölő helyett a Zsirégető lehet megfelelőbb lett volna. Hangulatos nordic folk és Manowar-féle power metal jól sikerült elegye, de nem igazán akar/tud több lenni, viszont pattogós, jól ugrálható tempókon áll.”
– Kánya Ferenc 7

„Ha egy albumnak Trollslayer a címe, az nekem már rossz indítás. A srácok olaszok, de jöhettek volna Finnországból is. Maskarás, folkos ízű kalózzmetal. Ha lett volna metal a középkorban, akkor erre mulattak/vedeltek volna a szakállas, prémebbe bújt férfiak a kocsmában. Csak úgy folyt volna a sör a szakállukra, ahogy a kupából öntik magukba!”
– Cselőtei László 6

„Nehezen vehető komolyan ez a produkció.”
– Milán Péter 6

„Szeretem én a középkori zenét, de ebben a formában már tíz évvel ezelőtt is túl volt volna. Viszont jó nekik, hogy Toszkánában élnek.”
– Uzseka Norbert 6

„Azt hittem, ennél azért már jobb a befogadóképességem... Nos, a Wind Rose lemezét hallgatva be kellett látnom, hogy tévedtem. Nyilván itt az is okozhatja a problémát, hogy ezeket a fajta 'mulatós nótákat' néhány korsó sör mellett a legideálisabb hallgatni – én viszont antialkoholista vagyok...”
– Zubor Olly 6

„A siker kulcsát valószínűleg a zenéjükben egyre dominánsabbá váló folk hatásban látják a fantasy eredettörténethez ragaszkodó olaszok, ami önmagában nem feltétlenül baj, de esetükben ez az öndálló arculat elvesztését is eredményezi.”
– Gyuricza Ferenc 5

„Nincs túljátszottabb műfaj jelenleg a metal zenéken belül, mint a pagan/fantasy/folk/viking vonal. Ezzel talán mindent el is mondtam a Wind Rose-ról.”
– Kiss Gábor 5

„Találtak már brit kutatók írásos feljegyzést arról, hogy a kalózos metalosok lettek volna? Mert nekem nagyon gyanús, hogy nem. És nem is fognak.”
– Pintér Miklós 5

„Valahol nagyon ijesztő, hogy mennyire a fantasy/power/folk alapcsapatok fejére nőtt ez a horda. De ha egyszer ez kell a népek...”
– Gáti Viktor 4

„Nem vagyok feltétlenül ellensége a folkos vagy középkorias hangzások metallal való házasításának, de ez a csujogatós-mulatós vonal nagyon nem nekem szól. A maga módján pedig nem zenél rosszul ez a csapat, de a végeredmény így, ebben a tálalásban engem egyszerűen irritál.”
– Schmidt Péter 4

10 YEARS

Inner Darkness EP

KIADÓ: MASCOT RECORDS
ÍRTA: POSTA JÁNOS / 10

A Knoxville-i alternatív metalos banda kilenc lemez után nagy szünetet tartott, majd az elmúlt négy év dalterméséből idén válogatott egy EP-re valót, és ez egy igen jól sikerült változás. A kellemesen szomorúságos, A Perfect Circle-eket hordozó számok egy része már megjelent videós kislemezként, de jó ezt így egyben hallgatni. Azt mondjuk nem értem, hogy a The Optimistből – bármilyen jól sikerült is – mi szükség volt két változatra (egy saját és egy vendéglőadó verzió is felvételre került), de ez legyen a legnagyobb bajunk egy lemezzel. Kivétel nélkül maradandó alkotások, sürgősen vissza kell hallgassam a korábbi albumokat.

40 WATT SUN

Little Weight

KIADÓ: FISHER'S FOLLY
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

Patrick Walker a doom metal-szintér egyik legérzelmesebb figurája, hangja, témái, szövegei olyannyira átítatottak emóciókkal, hogy ez sokszor eléggé megterhelő, magam sem veszem elő túl gyakran a lemezeit. Ez Warning nevű korábbi zenekarára is érvényes, ahol a két album közül a kettes, a Watching From A Distance egyébként kiváló mű, tán nem túlzás, hogy alap a hagyományos doom világában. A Warning elvileg újjáalakult, de a feloszlást követően Walker még abban az évben, 2009-ben létrehozta a 40 Watt Sun nevű csapatát, amely ott folytatta a dalt, ahol a Warning letette. A The Inside Room címet kapott debütalbuma a Warning szerves folytatása volt, csak zajosabb gitárokkal, masszászerű hangzással. A folytatásban – Wider Than The Sky – 2016 - jócskán visszavett a 40 Watt Sun négy albumának számaint be kellene azonosítanom. Hangzástól függetlenül. Walker hangszíne maximálisan egyedi is félreismerhetetlen, s a benne rejlő sajátos szomorúság révén nem lehet elfelejteni, ha valaki egyszer meghallotta. Akár szzenvelgősnek is hívhatnánk stílusát, főleg, ha valaki nem szenvedheti ezt a nagyon mélabús, kesergős éneklést. Én kedvelem az ilyesmit, de el kell ismernem, hogy Walker témái egy meghatározott körön belül mozognak, s mivel a 40 Watt Sun teljesen énekcentrikus csapat, az egész produktumot meghatározzák az ének dallamok, no és a frontember személyisége.

Mivel Patrick egyben a gitáros is, riffjei, témái is az ének köré látszanak szerveződni, ily módon kimondottan felüdítő,

amikor néha kiszabadulunk a felőrlő érzelmi spirált körénk szövő síró-rívó énektémák szorításából, és a gitár nyakán fog le főszereplőnk néhány egyszerű dallamot. Természetesen a basszus és a dob is kísérő szerepet viszn (Roland Scriver, Andrew Prestidge), de az igazság kedvéért meg kell jegyezni, hogy a doom soha nem volt az a műfaj, ahol nagy terep jut az egyéni teljesítményeknek. Bár tény, hogy vannak kivételek. Játékuk egyébként kellemes: pont annyit mutatnak, amennyi Walker introspektív dalai megtámasztásához szükséges.

Walker világának fontos eleme az erős vizualitás. Az angol zenésznek mindig is volt érzéke a határos fotókhoz, illusztrációkhoz, amelyek nosztalgikus hangulata, emlékeket ébresztő mivolta hangulatilag jól kiegészíti a zene befelé forduló természetét. Nem jutna eszembe kevés pontot adni a 40 Watt Sun lemezére, mert ugyan tisztában vagyok a korlátaival, számomra ez ismét egy élvezetes, szép album.

ADAM 30

Játékelmélet

KIADÓ: ALT PRODUCTIONS
ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 10

A szolnoki Adam 30 zenekar első és egyetlen albuma, a Játékelmélet pontosan 30 évvel ezelőtt jelent meg. Akkor csak kazettán, ám három évtized múltán gyakorlatilag ugyanaz a kiadó (a helyi zenei élet motorja, Pap Béla személyesen) kiadott belőle egy vinylverziót, méghozzá olyat, melyhez hozzácsomagolták az anyagot CD-n is. Már csak azért is, mert nem fért fel minden dal a fekete lemezre.

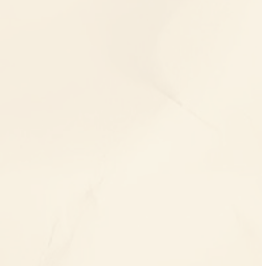
Anno a Játékelméletéről írt kritikám volt az egyik első cikkem, ami a Hammerben megjelent. Emiatt gondolhatnék rá nosztalgiaival, de az a helyzet, hogy ez az album azon, örökre beégett zenék közé tartozik nálam, amelyek akkor is elindulnak néha a fejemben, mind a mai napig, ha amúgy esetleg éveig nem veszem elő. Így nem is kellett volna, hogy megleljen, mégis megrázó élmény volt ilyen formában is kézbe venni és meghallgatni az anyagot – megrázó, mert mai füllel is ugyanolyan érvényes. Pedig 17-19 év körüli srácok írták és játszották fel az albumot. Persze, láttunk már ilyet, a történelem és az irodalom is számos fiatal zsenit tud felmutatni. Hogy az Adam 30-at nem emlegetjük egy lapon a Kispállal, a Quimbyvel meg a szintén a '90-es években indult/befutott, többi nagy magyar alternatív rock bandával, az alighanem annak köszönhető, hogy kb. '95-ben feloszlott a csapat, s ment ki-ki a maga dolgára, amerre az élet vitte. Bujdosó János énekes-gitáros-dalszerző nevét azért ismerik egy páran, hiszen ő azóta számos zenekarban megfordult, s mostanság is penget az Európa Kiadóban, ill. a saját neve alatt futó, változó lélekszámú formációkban. De minden túlzás nélkül zseniális, amit ez az ember és társai létrehoztak a Játékelmélet képében.

Zeneileg azért, mert messze érdekesebb, színesebb volt, mint a hozzájuk mérten poposabb, befogadhatóbb Kispál és a többiek. Sokat merítettek a '70-es évek progresszív rockjából, amennyiben szabadon kalandozott a zene, de nagyon is kifejező, átható módon. És annyi mindent tettek hozzá, a népszerűtől a metalig. Megkockáztatom, grunge is volt ez, abban az értelemben, hogy elütött mindentől, ami addig volt. Vagy akkori hammeres szóhasználat: agyas volt ez a zene. Váratlan, fura, meghökkenítő, de nem öncélúan. Hűen a szövegekhez, melyek, ahogy mai fejjel felfogtam, mérhetetlenül nagy hatással voltak rám. Az egyszerre szépen és nyers őszinteséggel éneklő Bujdosó ugyanis verseket írt, elvont, nehezebben értelmezhető szövegeket, de nem úgy, ahogy mondjuk Lovasi a Kispálban: meg lehet ezeket fejteni, és iszonyú mélyre mennek. És mai fejjel az a legdurvább, hogy akkor, 30 éve is értettem (amit nekem mondott), akkor is iszonyat mód megtaláltam, de 30 évvel később is igazak, helytállóak ezek a sorok. Nyilván van, ami már mást jelent, de úgy a külső világ, mint az ember belső világa kapcsán máig igazak. Tudom, ez sem újdonság, hiszen az ember az elmúlt években is megmaradt embernek, a világ meg jószerevel mindig ki volt fordulva magából, akár hanyadszór pörgi is körül a Föld a Napot. Száz évvel ezelőtti zenék és versek is megérintik a mai hallgatót, nincs ezen mit csodálkoznunk. Csak közben szól a Játékelmélet, és nézek, hogy hogy tudtak ilyet alkotni Jánosék, és hogy lehet, hogy így elkallódott ez az album?!

Úgyhogy hálás köszönet Pap Bélának, hogy előásta az anyagot, és adott neki még egy esélyt. Nincs itt semmi utólagos cicoma, remaster, újranyitások, remix vagy akárki. Csak a régi, nyers, mégis egész szépen szóló anyag (a Denevér Stúdió egyik

SOKKOLÓ EXTRA

igen korai felvétele). Metal felől közelítve talán az Isten láncfűrészesei című dal fog először elkapni, majd a sodró Keréksiklás, ahol még a riffnél is súlyosabb a népzenei hatású énekrész, s aztán, apránként a többi. 1994-ben azt írtam a lemezkritikámban, hogy megelőlegezem neki a 10 pontot, most meg azt, hogy ez már mindig annyi lesz.

ALUK TODOLO Lux

KIADÓ: NOEVDIA/THE AJNA OFFENSIVE
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A 21. század experimentális rockzenéi közül az egyik legizgalmasabb formáció a 2004-ben alakult, vagyis idén éppen húsz éves Aluk Todolo. A zenekarral a súlyos, egyedi hangzások hazai kedvelői is képpen lehetnek, mivel a trió évekket ezelőtt többször is fellépett Budapesten – egyszer a Scivias társaságában. Döbbenetes koncertjeik maradandó élménynek bizonyultak: a mai napig fel tudom idézni, amikor a francia csapat előadta egészen elképesztő zenéjét, egy a mennyezetről leelőg villanykörte mint fényforrás támogatásával. Az Aluk Todolo nyolc év után tér vissza hangyaggal.

A Lux az ötödik album, de a trió diszkográfiájában rövidebb kiadványok, splitek is helyet foglalnak. Legutóbb a Voix című nagylemez hallgathattuk a Párizsban székelő alakulattól, s valahol nem csoda, hogy ennyi idő telt el, mivel egy efféle zeneműhöz ihlet és forrás kell, ahonnan meríteni lehet. Biztos nem keveset dolgozott rajta a zenekar. Az anyag, mint mindig, most is instrumentális. Érdekesség, hogy nincsenek számcímek, a hat tételt braille-írásból hasonló pöttyökkel jelölik. Elsőként az tűnt fel, hogy mennyire összefogott, kompakt az anyag. A zenekar nem fogalmazott olyan terjedősen és repetitíven, mint a 2012-es Occult Rock albumon, amit mellesleg a legjobbnak tartok a franciáktól, mégis kiderül, hogy rövidebb időtartamban is bőven van mód a határok tágtítására.

Az Aluk Todolo azért is különleges, mert már a korai anyagaikon is megmutatkozott a zenei, stílusbeli, valamint a hangzás vonatkozásában megnyilvánuló egyediség. Három hangkeltő eszköz van jelen, amelyek voltaképpen valamennyien fő hangszerek. És mindegyik úgy főszereplő, hogy nem kioltja, hanem felerősíti a másik kettőt, s így alkotnak egy kerek, kikezdehtetlen egységet. Mind a ritmusszekció, mind a gitár rendkívül markáns és erős, mondhatni ugyanolyan hangsúlyos szerepet visznek az összkép kialakításában. Antoine Hadijoannou dobos és Matthieu Canaguier basszusgitáros pulzáló ritmusai, zaklatottnak tűnő, szaggatott ütemei felismerhetőek a korábbi lemezekről, de úgy tűnik, egy lépést tettek előre a ritmizálás komplexitása terén, lévén még bonyolultabbnak tűnik a dobjáték, és a basszus is folyamatosan fortyog, kong, mennydörög.

Shantidas Riedacker játék terén él a kísérletezés adta szabad lehetőségekkel, gitározása nem ritkán olyan, mintha spontán improvizációkat adna elő, melyek gáttalan folyásának csak a ritmusok szabnak határt, valamint a játékidő korlátai. A Lux szűk 40 perces anyagán kevesebb a metalos élt megcélzó riffelés, mint némelyik korábbi albumon, sőt, egészen elenyésző ezek száma, de ennek nincs nagy jelentősége, mivel az Aluk Todolo kísérleti „okkult” rockja szégyenérzet nélkül vándorol a műfajok, irányzatok, hangzásvilágok között, s a tapasztalatokat a maguk rendkívüli módon uralt és átlátott világán keresztül bocsátják a hallgatóság elé, s amit hallhatunk, az immáron az Aluk Todolo saját kreatúrája.

A Lux, miként elődei, cseppet sem könnyű hallgatnivaló: sokszor repetitív, hullámozó, pulzáló, emelkedő-süllyedő ritmusváltásokra ráarakódó szürreális gitároramentikák sora alkotja a szinte nem evilági kompozíciókat, mely egy teljesen sajátos világ hangokból emelt építménye.

AXEL RUDI PELL Risen Symbol

KIADÓ: STEAMHAMMER
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 7

Két év elteltével menetrendszerűen érkezett meg Axel Rudi és csapata friss albuma, amivel – szintén menetrendszerűen – ismét az a fő bajom, ami már az előző pár lemezénél is volt: a produkció. Amióta a szőke gitáros búcsút intett régi

stúdiós partnerének, a számtalanszor bizonyított Charlie Bauerfeindnek, azóta az ARP-lemezek megszólalása sajnos egyre távolabb kerül az ideálistól. A trend sajnos most sem fordult meg: a dob például kifejezetten csúnyán puffog, a cinkes sisteregnek, és valahogy az egésznek van egyfajta befejezetlenség-érzete. Mármost produkciós szempontból érte, merthogy a dalokkal és a zenészi teljesítményekkel amúgy nincs gond, a maga kiszámíthatóan ismerős módján végső soron nem rossz anyag ez sem.

Meglepetést ne várj tőle, Axel már régóta egy jól körülírható világban mozog, és nem csak a zenei és dallamvilágot illetően, de a lemezek felépítését meg a borítók képi világát tekintve is. Ezzel önmagában különben nincs problémám, tengernyi formáció üzemel így folyamatosan korrekt teljesítményt nyújtva, lehet ez egy működőképes recept. De ettől még a hangzásra, a produkcióra illenék komolyabban odafigyelni.

Ennyit a panasznapról, lássuk a dalok derékhadát. A szokásosnak mondhatóan sejtelmes intró követő Forever Strong egy tempósabb, gyorsabb darab, míg az ezt követő Guardian Angel kimértebb húrokat penget, de azért harap ez is, a refrénje pedig kimondottan fogós. Elsőre furán hatott a Led Zep-átirat Immigrant Song, ami szinte mechanikus jellegű riffelést kapott, Johnny pedig kissé Ripper stílusában énekel benne. A kezdeti idegenkedés után végül megkedveltem ezt a tételt, különös tekintettel az elszállós-hangulatos középrészére. 10 perc 10 másodpercével az Ankhaha a szokásos monumentális eposz a lemezen, keleties dallamokkal meg némi Tony Martin-érás Black Sabbath-hangulattal nyaklon öntve. Tetszetős. Valahol a záró Taken By Storm is efféle vizeken evez, igaz, kissé már rövidebbre szabva. A Crying In Pain ballada ellenben igen sablonos és túlhúzott, a zakatolós-riffes Right On Track már sokkal jobb.

Alapvetően tehát a produkciós oldalt kéne rendbe szedni, azt viszont most már tényleg minél előbb. A dalokkal komoly probléma továbbra sincs, pusztán a zene alapján a nyolcas is kijárna, a sufnituningos hangzás miatt viszont kénytelen vagyok egy ponttal rövidebbre szabni a végét. A koncert azért jó lesz.

BEWITCHER Spell Shock

KIADÓ: CENTURY MEDIA
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Bő egy évtizede aktív ez a szentségtelen portlandi blackened heavy/speed metal trió, akiknek immáron harmadik nagylemeze a szeptember végén megjelent Shell Shock (nem számolva a korai demókból, archiv felvételekből összerakott tavalyi Deep Cuts & Shallow Graves válogatást). Ha a kortársak közül nagy vonalakban jóban vagy az olyan hordák zenéivel, mint a Midnight, a Butcher, a Hellripper vagy a Vampire, illetve ezek közös eredőivel (leginkább korai Venom és Motörhead), akkor sokat nem is kell magyaráznom, miért kapjon tőled egy esélyt a Bewitcher.

Ha meg netán ismered a brigád korábbi dolgait, akkor annyit azért elmondanék, hogy mind zeneileg, mind produkció tekintetében hangyányi elmozdulás történt most egy letisztultabb és heavy metalosabb irányba. Stílusváltásnak azért ezt messze nem nevezném, inkább csak enyhe hangsúlyeltolódásnak – aminek amúgy már voltak előjelei a kettes korongon, gondolok itt a Frost Moon Ritual című ottani instrumentális záródarabra. A hangzás lett ezúttal kicsit kerekesebb, kevésbé nyers és recsegős, illetve a gitárjáték is valamivel több klasszikus metalos harmóniát hordoz. Ugyanakkor a zsigeri lendület meg az énekes/gitáros Matteo Von Bewitcher torokrecsegtetése jótányit sem változtak, mint ahogy a néhol punkos tempósasokra érkező Motörhead/Venom jellegű riffelés is domináns pozícióban maradt. A végeredmény mindezekkel együtt egyértelműen egy olyan album lett, amivel egyfajta szolidabb – még mindig szigorúan underground! – szintlépés sem tűnik lehetetlenség.

Az alapvetően korrekt dalok és a zabolátlan muzsikával összecsengő, ördöggel cimboráló dalszövegek világát jól reprezentálja a mutató frontborító is, akárcsak a mindezt szónikus keretbe foglaló, korábban már említett kerek, de még véletlenül sem (túl)csiszolt megszólalás. Az alapverzióban 41 perces, 10 tracks anyagról egyes nótákat nem emelnék ki, egyben hallgatva sodor magával igazából a cucc. Erről a vonalról azért nálam a Butcher vagy a Vampire egy hangyányival feljebb sorolódnak, de ettől még ez egy frankó lemez, igazi feelgood black'n'roll feketemise. Előben igencsak gyalulhatnak!

BLITZKRIEG

Blitzkrieg

KIADÓ: MIGHTY MUSIC
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 9

Kis fáziskéséssel, 1985-ban jött csak ki a kultikus NWOBHM-legenda mivoltát még főként korai demóival megalapozó brit Blitzkrieg debütalbuma, aminek folytatására aztán kerek tíz évet kellett várni. Érdekes módon a banda épp a metalügyleg mostohább '90-es évek közepétől kapcsolt magasabb fordulatszámra, azóta pedig megbízhatóan szállítják a minőségi old school brit metalt.

A Satan-énekes Brian Ross és fia, a gitáros Alant is sorai-ban tudó csapat új anyaga nem okoz csalódást: kimondottan izgalmas, részletgazdag, változatos ritmusalapokkal operáló, remek riffekkel és fifikás szólókkal telipakolt dalokkal álltak ugyanis elő, bő 48 percben levezényelve az aktuális villámháborút. A gitárjáték konkrétan a Randy Rhoads, Jake E. Lee, Vivian Campbell iskolát idézi több helyütt – hallgassd csak meg a nyitó You Won't Take Me Alive riffelését és váltott szólóit, pazar!

És vannak még további precedensek is... Érdekes megfigyelni, hogy Brian Ross kissé nazális orgánuma mennyire másképpen működik itt, mint a Satan minden szempontból pörébb, direkter nótáiban. Nem egy hangszállakrobata a fickó, de – hasonlóan pl. Ozzyhoz – tud valamit, ami ezzel együtt vagy ennek ellenére is kevesek sajátja. Ja, és a lemezt hallgatva meg nem mondanád, hogy itt egy 70 éves pali énekel...

Aztán érdemes ám Matt Graham rafinált, pörgetésekkel teli dobolására is odafigyelni, nagyon jókat üt a fickó. Feldobja továbbá a nótákat a brit vonalra kevésbé jellemző, kimunkált vokálmunka is – néhol erről nekem a Lizzy Borden neve ugrik be. Mindehhez szerencsére vérbő, igazán jól sikerült dalok tár-sulnak: a már említett You Won't... és a tempót fokozó kettes The Spider mellett nálam nagy kedvenc a kicsit King Diamond jelleggel borzongató hangulatú The Night He Came Home (Halloween) is, meg a záró, visszafogottabb hangvételű, ám mégis epikus hatású Aphrodite's Kiss.

Habár ez egy izzig-vérig tradicionális, hagyománytisztelő heavy metal album egy veterán csapattól, poros vagy öreges jellege még sincs a mutatványinak. Sőt. Ezen a fronton az idei év eddig eléggé elkényeztetett minket, a nagy neven túl jó pár kultikus brit csapat állt elő remek anyagokkal – a Satan, a Cloven Hoof, a Demon és a Praying Mantis mellé most a Blitzkrieg is felsorakozott.

BLOOD INCANTATION

Absolute Elsewhere

KIADÓ: CENTURY MEDIA
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 10

Az underground világtól sem idegen a „hype”, a sokszor irreális mértékben felduzzasztott médiahisztéria. Az elmúlt 15 évből jó néhány bandát és lemezt tudnánk említeni, amikor mintha a globális metalsajtó egyetlen varázsütésre kezdte volna éljenezni az adott zenekart és produktumát, majd tették fel egységesen a lemezt az év végi best of-listákra. Ugyanakkor van, amikor megérdemelt a nagy tűzijáték és ünneplő kórus, miként történt és történik ez az amerikai Blood Incantation esetében.

Kiseb kiadványok sora után a Paul Riedl gitáros/énekes által vezetett kvartett voltaképpeni debütálása a 2016-os Starspawn albummal történt meg, amit a rohamosan fejlődő zenekar második lemeze, a kolosszális Hidden History Of The Human Race követett 2019-ban. Öt évvel ezelőtt mindenünnen ez az album jött velem szembe, de nem bántam, bánom, a kitűnő LP-t mindig szívesen hallgatom. Egy akkora tempóval haladó, óriási lépésekkel vágózó csapatnál, mint a Blood Incantation, nehéz volt elképzelni, mi jöhet ezután. A zenekar ugyanakkor igyekezett tudósítani mindenkit arról, hogy hol járnak éppen művészi útjukon. A 2022-es Timewave Zero EP és a tavalyi Luminescent Bridge komoly fejkavarást váltott ki azokból, akik képtelenek belátni, hogy a riffeken túl is van élet, és egy zenekar pusztán azért, mert death metalt kezdett játszani, nem feltétlenül kell, hogy ezt magára záródó ketrec-ként fogja fel, és ne legyen képes mást is játszani. Igen, bizony,

ugyanazon név alatt is... Riedl és társai becsületére szolgál, hogy ezt a lépést már valójában pályafutásuk elő szakaszában volt vér a pucájukban megtenni.

Nagyon vártam már a kiadás előtt álló albumot, s nem kellett csalatkoznom. Aki könnyzacskóit szárazra ürítette a Timewave Zero teljesen metalmentes ambient-anyaga és a Luminescent Bridge progresszív neo-death metalja hallatán, biztos most is szorongva, nyugtatókkal a kézben közelíti meg a Blood Incantation új albumát, készen arra, hogy további atrocitások érjék. Fogják is...

A kvartett nagyon jól tette, hogy pár éve kiadta a Timewave Zero teljesen ambient-anyagát, ugyanis ezzel sziklát görgetve az állóvízbe jelezték, hogy náluk csaknem bármire fel kell készülni. Az elmúlt évek során számos progresszív, vagy inkább progoskodó csapat lemeze kapcsán lehetett olvasni, hogy organikusnak állították be korántsem szervesen össze-illő, különféle zenei világokból származó elemeket, azonban a Blood Incantation az Absolute Elsewhere-en igazán közel került ahhoz, hogy death metal és progresszív vagy space rock, masszív zúzás és éteri pszichedelia egymás karjaiba fonódjon.

A kiadók, mióta lemezkészítés zajlik, mindig nagy zajt csap-tak a kiadványuk körül, de amikor a Century Media azt írta az új Blood Incantation kapcsán, hogy ilyet még nem hallottunk, nem voltam szkeptikus. Mihelyt megérkezett az album, opti-mizmusom beigazolódt. Sok zenei fúziós kísérlet bukkott már meg azon, hogy az egymástól nagyon távol álló zenei részeket megpróbálták összevarrni, azonban Paul Riedl csapata nem vallott kudarcot. Természetes, hogy az újjal sem hosszú – 43 perces – lemezen sok death metalos részt találunk, ahol Riedl és Morris Kolontyrsky a műfaj határait ostromolja riffelésével, díszítményeivel, szólóival, kiállásaival. (Zárójelben jegyzem meg, hogy ebben a recenzióban nem lesz összehasonlítás, egyetlen más zenekarnevet sem említek). A jó death metalhoz illően megvannak a szürrealitás világát idéző gitártémák, s ezeket az Isaac Faulk/Jeff Barrett-ritmusduó komplex, ötletes játéka foglalja tág keretbe. Másrészt jól hallhatjuk a kísérleti rocknak, vagy experimentális death metalnak nevezhető részeket, ahol a space rock indái behatolnak a death metal áthatol-hatatlanok tűnő, vastag bőre alá. A másik féltékéről nézve az „úr”-ambient-szegmensek – The Message – (Tablet II) – mentesítenek bennünket a rífréteg nyomása alól, hogy a zenekar egy másik oldalát mutassák be, s bámulusos, hogy az átmenetet gyakorlatilag nem vettük észre, mintha átaludtuk volna.

Már a Hidden History Of The Human Race legprogresszí-vabb részeinél is megfigyelhettük, hogy a zenekar kikacsintgat a death metal legbenső világából, ami nem azt jelenti, hogy maguk mögött akarják hagyni a zord irányzatot, inkább kirán-dulásokat kívánnak tenni, hogy tapasztalatokkal, tudással megrakodva térhessenek vissza a death metalhoz, tovább gazdagítva ennek világát is, még közelebb hozva egymáshoz a műfajokat. Azokat a műfajokat, amelyekről korábban senki sem gondolta volna, hogy valamikor bármi közülük lehet egy-máshoz. Amíg egy zseniális alkotói gárda fel nem bukkan, hogy bebizonyítsa, mindez lehetséges, addig nem is hiszi el senki.

Én most már elhiszem, ugyanis a The Message (Tablet III) szól, ahol a Blood Incantation még újabb vizekre viszi azokat, akik azt hitték, már mindent hallottak a zenében. Nem pusztán a lejátszott hangok tekintetében érdemel dicséretet az kivé-teles zenekar, hanem amiatt is, hogy bemutatta: alkotni úgy is lehet, hogy a művész a benső hangra figyel és nem a mások által egykor felállított falak mentén dolgozik. Az Absolut Elsewhere innentől kezdve mérceként szolgál a következő idő-szak súlyos gitárzenéi számára, és azokon is túl.

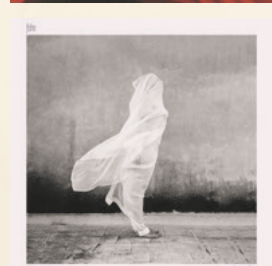
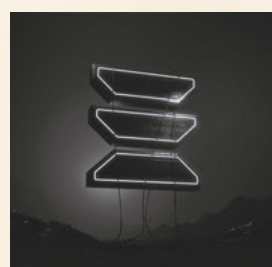
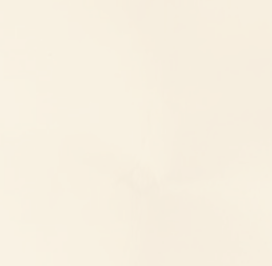
BRANDKOMMANDO

Soviet Terror In Poland

KIADÓ: MASK OF THE SLAVE
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

Azt hiszem, ennél a lemezcímnél egyértelműbbet rit-kán lehet olvasni. Az egyetlen ember által mozgatott Brandkommando Lengyelországban, Varsóban ténykedik, és ez a digifile-CD a sokadik lemeze, kiadványa, nem tudnám meg-mondani, hányadik. Az erdélyi Sun & Moon alá tartozó Mask Of The Slave jóvoltából az elmúlt években több Beandkommando-megjelenéssel is találkozhattam, tehát részleges képem van a formációról.

Egyes korábbi anyagok sematikusabb képet hoznak elő a memóriámból, s ezekhez képest a Soviet Terror In Poland változatosabbnak, kvázi dinamikusabbnak tűnik. A CD kon-

cepciója önmagáért beszél: szörnyű témát dolgoz fel, a szovjet terrorgépezet lengyelországi rémtetteit. A számcímek, a borító belsejében olvasható szövegek, valamint a fotók ezt a sötét korszakot idézik fel. Maga a zene ezt nem feltétlenül támasztja alá, legalábbis konkrét formákban, ugyanis egy-két apróbb korabeli zenei részlet, beszédfoszlány kivételével nincs direkt utalás a történetekre.

A lemez nem hosszú, 40 perc ideális és optimális egy effajta anyagból. Harsh noise, power electronics műfajok az irányadók, amelyek csak egy szűk réteg számára nyújtanak értéket és szolgálnak élvezet forrásaként. Ez mindig így volt, mindig így lesz, ugyanis zajokból építkező kompozíciók befogadására csak az emberi lények kis hányada képes. A többiek értetlenül állnak a történetek és a hangfalakból érkező furcsa, értelmezhetetlen hangok előtt. A lényeg azonban nem ez, inkább abban keresendő, hogy ez a fajta zajművészet a benső önmegvalósítás egyik eszköze, mondhatjuk, modern eszköze, bár a „modern” szót soha nem használom pozitív értelemben. Ez esetben mégis arról van szó, hogy bizonyos kortárs alkotók, hangokkal operáló kísérletezők a zajok eszközeivel próbálják meg konkrét elképzeléseiket, vagy akár azok hiányát, a puszta impressziókat, vagy akár megtörtént eseményeket – mint az új Brandkommando-lemezen – megfogalmazni.

Nem árulok el újdonságot azzal, hogy nem könnyen emészthető mű a Soviet Terror In Poland, ami jórészt már magából a műfajból, e kiadvány szubsztanciájából fakad. Néhányszor már kitértem erre korábban, hasonló kiadványok ismertetésekor, de aki hallgat harsh industrial, power electronics, vagy más jellegű noise-műveket, az nagy eséllyel megpróbál valamilyen rendet vágni a hallott hangok erdejében – amennyiben rendnek első hallásra nincs jele -, mindenesetre egy saját használatra szánt belső koncepció kialakítása feltétlenül javallott. Az elmondottak értelemszerűen csak azokra vonatkoznak, akik pozitívan állnak az efféle műfajokhoz.

Én az olyan noise/ambient-műveket jobban szeretem, amelyek „folyanak”, „áramlanak”, a Brandkommando új anyagát kissé statikusnak, mechanikusnak érzékeltem és a felhasznált hangok közül nem mindegyik tudott – számomra – olyan világot létrehozni, ami a hasonszórú zajzenék esetén pozitívumként értékelendő. Ennek ellenére, vagy ezzel együtt, a lengyel zajgyáros üzemében működnek a gépek, a kreativitás nem apadt el, de a kísérleti irányzatok olyanok, hogy a végső kimenetel mikéntje és hogyanja nehezen látható előre. Ha van egyáltalán ilyen.

ENMY

Enmy

KIADÓ: FIXT
ÍRTA: POSTA JÁNOS / 7

A furcsa név (valójában 'enmy') és a nem túl figyelemfelkeltő borító viszonylag sablonos, ámde bomba hangzású, alapvetően dallamos metalcore zenét takar. Az ohioi banda szépen hozza a stílus védjegyeit, voltaképpen kellemes hallgatnivaló, de sajnálatosan kevés helyen kaptam fel a fejemet. Az egyik ilyen a Survive hard rockos szólója, a másik a záró The Cure, amely zakatoló felütése végre valami izgalmat hoz. Itt a remek refrén mellé szintén kapunk egy szép szólót, és még a kötelező breakdown sem rontja el az összképet. Ez a szám bekerült nálam az októberi mixbe, a többi felejthős.

FIXATION

Speak in Tongues

KIADÓ: INDIE RECORDINGS
ÍRTA: POSTA JÁNOS / 10

A nagy lemezdömpingben valahogy értelmezhetőbb formátummá vált számomra az EP. A hazájában díjnyertes oslói Fixation nem várt további ötletekre, inkább négy új számmal jelentkezett alig egy évvel a bemutatkozó album után. Minden tételhez készült egy-egy hosszabb bevezető is, ami igazán hangulatossá teszi, és valamelyest egybe is fűzi a keserves, fájdalommal teli metalcore-dalokat. Mindez lehetne elcsépejt is, de a banda előadása olyan meggyőző, és – a kellemesen deftonesos, de ugyanúgy remek Blue Skies kivételével – annyira sajátos hangulatú, hogy muszáj újra és újra meghallgatni.

FÖHN

Condescending

KIADÓ: THESE HANDS MELT/HYPAETHRAL
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

Nem esünk túlzásba, ha azt mondjuk, hogy a funeral doom mint irányzat, több más al-zsáner mellett, sok tekintetben elérte a határait. Az e műfajhoz tartozó zenekarok nem adnak ki sűrűn lemezt, ami nem azért van, amit a lapos vicceskedés állít, miszerint „a doom is lassú, az ilyen zenekarok munkatempója is lassú”, hanem amiatt, mert időbe telik olyan kompozíciókat összerakni, amelyek nem önismétlők, egyben hozzátesznek valamit a korpuszhoz. Egy Evoken, Skepticism, vagy Shape Of Despair nem állhat elő lemezzel 2-3 évente. Némi belátással tán meg lehet érteni. Ezt érezhette, tapasztalhatta meg a 2016-ban alakult görög Föhn is, mivel az első demó csak 2022-ben jelent meg, a debütalbum ideje pedig 2024 nyarának végére érkezett el.

Hogy mire „jött rá” a görög trió, kiderül a négy terjedelmes tételt tartalmazó album hallatán, ugyanis a zenekar a funeral doom tipikusnak mondható jegyeit néhány extra elemmel próbálja izgalmasabbá tenni. Valójában ha egy lemezanyag jó, ha nem is lépi át szorosabban vett műfaja határait, semmivel nem kell „feldobni”, megáll a maga lábán. A zene mintegy „eladja magát”. Ugyanakkor néhány jól megválasztott és elhelyezett zenei plusz adalék jóleső változatosságot hozhat a megszokott keretek közé. Valószínűleg ezt a célt szolgálta a szaxofon beemelése a lassú, komor funeral-eposzokba.

A Condescending nagyon szépen, arányosan szól, profi munkát végeztek az érintettek a stúdióban. A kimérten folydogáló gitárok mellett harangként kondul a basszusgitár – hallani, hogy minden hangszernek megvan a maga tere, kitűnően szolgálgják a hangzáskép egészét. Maga a zene olyan csapatokhoz áll közel, mint a Mournful Congregation, a Shape Of Despair (a női éneket leszámítva), az egykori Thergothon, vagy a néhai Colosseum. A ritmusgitár témái, az akusztikus merengések, az elmúlást, a végidőket reprezentáló hangulat, a hörgések ugyan tipikusak, azonban a görögök erős szerzeményeket szerkesztettek, a kétféle szaxofon használata – az első és az utolsó szerzeményben – pedig gondoskodik az említett változatosságra való törekvésről, ami megemeli az egész album színvonalát.

A minőségi összképben annak is szerepe van, hogy a keverés, maszterizálás a műfaj legnagyobb szakértőjének a kezében volt: Greg Chandler, az Esoteric gitáros/énekes vezéregyénisége végezte az utolsó simításokat az Föhn albumán. Ha első hallásra mintaszzerűnek is tűnik a görögök albuma, aki kedveli a műfajt, minden bizonnyal örömmel fedezi fel mélységeit.

FIXATION
fotó: Olafur Kiljan

FUNERAL Gospel Of Bones

KIADÓ: SEASON OF MIST
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

Az 1991-ben alakult norvég Funeral életútjáról, lemezeiről vaskos műben lehetne értekezni, de a zenekart ismerve esszét is lehetne kerekíteni megpróbáltatásairól, melyeket rendre egy-egy komoly mű segítségével terelték művészi mederbe. A metal egészét tekintve sem nagyon tudnék e pillanatban olyan zenekart megnevezni, amelynek szinte minden lemeze önálló hangzásvilágot jelenít meg, nemhogy a doom metalban, azonban az Anders Eek dobos, egyben egyetlen eredeti tag által ezer viharon át is működtetett Funeral ilyen formáció: minden ízében, elemében sajátos, egyedi jelenség. A pár éve hamvaiból feltámadt Funeral hetedik albuma a Gospel Of Bones.

2021-ben a Praesentialis In Aeternum képében kolosszálisan nagy visszatérést hozott tető alá a Funeral, s nagy öröm, hogy a harcedzett veterán, Anders Eek dobos/dalszerző rátalált a nyomvonalra, és három év után új albummal aján-dékoz meg bennünket a csapat. Meg sem lepődök, hogy a felállás ismét alaposan átalakult, s természetesen a fronton is új embert találunk. A Funeral egyediségének egyik fő faktora mindig abban rejtett, hogy kis túlzással annyi énekesük volt, ahány lemezük. Frode Forsmo két albumon énekelt (a csúcspontot jelentő From These Wounds volt az első), Sindre Nedland szintén kettőn, de ezeken kívül mindenütt más front-embert találunk. Volt köztük énekesnő, dallamos férfiénekes, de hörgést alkalmazó szólista is. Mivel ez a Funeral zenei identitásához kezdetől fogva szervesen hozzátartozik, soha nem volt zavaró az állandó énekesváltás. Bármely csapatnál nagy problémagóc az énekescsere, de a Funeral teljesen más mércével mérendő.

A Gospel Of Bones dalait Eirik P. Krokfjord énekelte fel, s férfias, operás baritonja Frode Forsmo (From These Wounds, As The Light Does The Shadow) orgánumát, stílusát juttatta eszembe. Krokfjord operaénekes, stílusa ily módon nem meglepő, egyébként főleg Richard Wagner operáiban énekel. Legalább féltucatnyi végighallgatás után elmondhatom, hogy a Gospel Of Bones anyaga jóval nehezebb, mint az előző albumé - Praesentialis In Aeternum - volt. Mind a zene, mind az ének vonatkozásában. A dallamok nem hatnak olyan gyorsan, mint az előző lemezei, tán nem annyira fogósak, azonban ez e csapat

esetében azt jelenti, hogy még izgalmasabb az albummal való ismerkedési időszak – ami ideális esetben soha nem ér véget.

A zene több helyütt is klasszikus zenék világát idézi – pl. a My Own Grave eleje -, s az összhangulatot tekintve az album sokszor túlmutat a metalon, annak szokásos panelein; az ember a művel teljesen eggyé válva képes élvezni, amikor már régen magunk mögött hagytunk minden kategorizálást, klasz-szifikációt. Az említett My Own Grave ezt kiválóan aláhúzza: Krokfjord remek énektémái, valamint a zene jóleső barokkos eleganciája egészen felemelő élményt nyújt. Még hegedűt is hallunk...

Az album fényét több illusztris vendég emeli, pl. Espen Ingier, aki az egykori Beyond Dawn soraiban énekelt. Halld: To Break All Hearts Of Men. Az említett hegedűt a rendes taggá vált Ingvild Johannesen szólaltatta meg, de vendégként Øyvind Rauset (Folque) is játszik hegedűn. Nem lenne könnyű feladat az album valamennyi érdekesítő pillanatát összegyűjteni: a Gospel Of Bones művészi, progresszív doom metal, melynek felfedezése csodák sorának megismerése. Anders Eek, a barázdált arcú dobos-karmester, ezúttal is élete nehézségeit foglalta szövegekbe, melyeket Eirik P. Krokfjord igazán művészi hang-kötösbe öltöztetett.

Nem beszéltem a többi hangszeres tagról, de Sareeta énekesnőről sem, akinek a hangját úgyszintén hallhatjuk, mivel az összkép sokszor eltereli a figyelmet az egyéni teljesítményekről. Épp ebben mutatkozik az album egyik legfontosabb erénye: tökéletesen funkcionál egészségnél. A Gospel Of Bones nagy lélegzetű, epikus zeneműve híd a rock/metal és a klasszikus zene, valamint a folk-hatások között, miként Eek és a zenekar azt megcélozta. Nagyon komoly teljesítmény újfent.

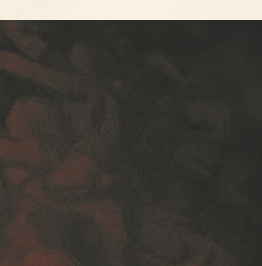
GOD IS AN ASTRONAUT Embers

KIADÓ: NAPALM RECORDS
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

Ha létezik olyan kategória, zsáner, nevezzük, ahogy akarjuk, hogy „posztrack”, akkor a bő húsz éve létező író God Is An Astronaut ennek az eleven szobra, megtestesülése. Ez úgy értendő, hogy nem egy dobozba születtek, vagy kerültek bele, hanem a dobozt magát is ők gyártották: a dobozt, amit folyamatosan kinőnek, átalakítanak, újraalkotnak, minden alkalommal másként definiálnak. Vagyis e „doboz” nem is létezik. Őszintén szólva nem számoltam össze az írók lemezeit, nem

tudom, az Embers pontosan hányadik album, de nem is lényeges, hiszen egy szakadatlanul formálódó alkotói együttesről van szó, akik mind hangzóanyagban, mind élőben megtestesítik azt a kreatív energifolyamot, ami az igazán nagy és kivételes művészeket jellemzi.

A Kinsella-testvérpár zenekara a sorlemezek mellett ambient-átíratokat tartalmazó lemezt is készített (Somnia), koncertverzióban megjelent az All Is Violent, All Is Bright album, vagyis egy a hangzásán, művészi korpuszán folyamatosan dolgozó, azt eleven valóságként felfogó zenekarról van szó. Emellett rendkívül intenzív a munkatempójuk, majdnem minden évben kiadnak valamit. Én a diszkográfia minden darabját szeretem, de a 2018-as Eptaph különösen közel áll hozzám.

Embers címmel jelent meg ez év szeptemberében az új mű, s mondhatom, úgy szerves folytatása a God Is An Astronaut ki tudja még merre vezető pályafutásának, hogy minden egyes pillanatából érezzük: minden hang, ötlet, gitárdallam, basszuslúktetés, minden pulzáló ritmus mögött ott égett a múza csókja, az ihlet – ahogyan valamennyi korábbi lemeziük esetében. Nagyon-nagyon szép zene az Embers. Minden ízében az. E sorok írásakor éppen a Heart Of Roots szól: egy zongorával, elégius gitárokkal hangulatot építő, organikus hangulatváltásokkal tarkított dal, ami a legmélyebb hurokat pendfíti meg. Csupa közhelyes dolgot lehetne írni arról, milyen érzéseket vált ki ez a jó 5 perces kompozíció, amelyek viszont ha nem mondatnak ki, csak megélik őket az ember, egyáltalán nem közhelyesek. Írásban sok komoly dolgot ki lehet fejezni, de nem mindent.

Torsten Kinsella gitáros/billentyűs és Niels Kinsella basszusgitáros kompozíciós készsége páratlan. Sok 21. századi és 21. századi fel fogású zenekar él a megrészegítő lehetőséggel, hogy a korábbi évtizedek felhalmozódott (rock)zenei tapasztalatát válogatás nélkül alkalmazhatja, s ugyan a God Is An Astronaut is nagyon szélesen merít, az írek számára mindig a létrehozott tétel és a megvalósítandó hangulat tökéletessége a cél. Torsten nem azért játszik pl. slayeres riffet, mert megteheti, mondván ki tiltaná meg, hanem azért, mert az adott dal-részlethez erre van szükség. További lényeges tényező, hogy bármely zenei elem beiktatásáról lett legyen szó, vagy halljunk akár élesnek tetsző váltást, mindez a lehető legnagyobb természetességgel zajlik. Meg kell hallgatni a hátborzongató címadó tételt, tízperces remeket, ahol Lloyd Hanney dobos egészen félelmetes játékot mutat be Niels basszusgitárossal együtt; Torsten folyamatosan változó, hőmpolyögve áradó gitárjaival csodás egységbe forrnak.

Ugyan azzal kezdtem, hogy a God Is An Astronaut a gyűjtőnéven posztrocknak nevezhető 21. századi jelenséghez egyik megteremtője, egyáltalán nem kell őket semmivel felcímkézni, s ha az eddigi életmű nem lenne elég, hogy ne tegyük, az Embers tán minden korábnál meggyőzőbb érv, hogy az írekben mekkora zenei potenciál rejlik. Potenciál, felgyülemlett lehetőség, ami azon nyomban aktuális, valóságá válik. Olyan zenei korpusszá, ami ugyanannyira szilárdan áll gránittalapzatán, amennyire cseppfolyós, folytonosan alakuló és formák miriádját képes bármely pillanatban felvenni. Kevés elevenebb, termékenyebb, lüktetőbb alkotóerőt lehetne említeni a God Is An Astronaut triójánál. Az Embers albumon ehhez a teremtő folyamathoz néhány vendég is csatlakozott, például Jo Quail csellista, akinek játékát több helyütt is élvezhetjük. Ilyen az egészen gyönyörű Realms.

Az év egyik legkimagaslóbb teljesítménye az Embers, egyben az írek diszkográfiájának is kiemelkedő produktuma.

HIGH PARASITE Forever We Burn

KIADÓ: CANDLELIGHT
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 6

Miközben nem túl nagy örömmel látom, hogy a My Dying Bride hosszú pályafutása során először jégre került, egy másik formációról szereztem tudomást, amelyben Aaron Stainthorpe az énekes. Ez a High Parasite, melyet bizonyos Tombs bögős/énekes/dalszerző jegyez, és további három tagot számlál. Eleinte nehezen boldogultam a Forever We Burn albummal, bár egyáltalán nem azért, mert olyan nehezen befogadható lenne a zene. Inkább magának a projektnek a létokát nem értem. Bár teljesen most sem értem, belátom ha egy zenésznek ki kell adnia magából mindazt, ami szeretett irányzataiból felgyülemlett benne. Tombs minden bizonnyal így lehetett e problémával.

A High Parasite teljes egészében létező dolgokból merít, a világon semmit sem találtak fel, sőt, mondhatom, rutinosan rakosgatják egymás mellé a már évtizedek óta létező zenei építőköveket. Dark/gótikus rock, dark pop, gótikus metal, némi doom, továbbá kisebb adagban a '80-as évek szintetizátorzenéi adják az összetevőket. Van még egy meghatározó angol csapat, melynek nevét nem lehet említés nélkül hagyni, mivel nélkülük biztosan nem született volna meg ez a zenekar és album. Ez a Paradise Lost, nem elhallgatva a fontos tény, hogy Gregor Mackintosh volt a lemez producere, aki néhány gitártémával hozzá is járult az anyaghoz. Nos, jobban már nem is hasonlíthatna ez az újdonsült formáció Greg csapatához, sőt, tömören úgy fogalmaznék, hogy a High Parasite szinte egy az egyben Paradise Lost, csak éppen Aaron Stainthorpe énekével. Érdekes kombináció.

Miként a Paradise Lost is felhasználta a '80-as évek szintipopját, úgy a High Parasite is így tesz – manapság reneszánsza van az ilyesminek, synthwave és társai -, halld például a Concentric Nightmares tételét, amely ugyanakkor csontegyszerű metal-riffeléssel és Gregre jellemő dallamokkal tűzdelt. Aaron rikácsol, de dorkos mély éneket is hallhatunk. Minden dal néhány egyszerű témára, hangulati elemre korlátozódik, nincs túljátsza semmi. Mennek a billentyűs szőnyegezések, a szimpla ütemek, nagy basszuskonduktások, tipikus dorkos énektémák – vagy inkább Paradise Lost-os: Hate Springs Eternal -, és aki már a '90-es években is intenzív részese volt a metal történéseinek, nagyon nem lepődhet meg azon, amit itt hall.

Nem nevezném rossznak a High Parasite lemezét, azonban túl izgalmasnak sem: túl sok az utánérzés, a kópiagyantá, és az ötletek zöme sem fog meg túlzottan. A tagoknak nyilván öröme ez, számomra inkább egy korszak és zenei éra életben tartására tett kísérlet. Kevés kreativitás, sok nosztalgia. Én pont fordítva tartom ideálisnak.

HIGH REEPER Renewed By Death

KIADÓ: HEAVY PSYCH SOUNDS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Nyolc évvel ezelőtt Philadelphiában indult a High Reeper karrierje, akik 2018-as debütalbumukkal, majd az egy évvel későbbi folytatással határozott mozdulattal tették le a garast az ízes-füstös, sabbathista/stoner rock/metal irányvonal mellett. E két anyag leginkább talán az általam korábban már méltatott Green Lung világhoz állt közel, igaz, az ottani tarkó-izzasztó folk/horror szövegvilág mellőzésével.

Öt év szünet után érkezett meg nemrégiben a harmadik nagylemez, amin viszont kisebb iránymódosítást vélhetünk felfedezni. Hogy pusztán a hosszabb közties idő hozta, vagy netán konkrét történések, élmények inspirálták a dolgot, azt nem tudom, annyi mindenestre biztos, hogy a zene ezúttal egyértelműen elmozdult egy masszívabban riffelős, fajsúlyosabb, komorabb irányba. Kevesebb az észállós-jammelős, fűtős téma, viszont zakatolósabbak a tempók, tömörebb – néhol már szolidan thrashes-metallics - a riffelés, és a hangzás is zordabbra, tuskésebbre váltott. A sabbathos/ozzys alapok azért többnyire megmaradtak, de az általános megközelítés kétségkívül szigorúbb, odavágósabb most. Túlnyomó többségükben középtempósak amúgy a dalok, és egyfajta hipnotikus kérlelhetetlenség érzetét adja az anyagnak ez a masszív dohogs, radírozás.

Hogy ennek ellenére mégsem mosódik össze masszává az egész, annak oka pedig egyszerűen az, hogy a dalok a hason-szórú tempók ellenére is karakteresek, emlékezetes és hatásos témákat vonultatnak fel. Egyszerűen, de hűzósan dolgozik a ritmusszekció, és a gitárjáték sem túlbonyolított – amit viszont hallunk, az kétségkívül működik. A frontember Zach Thomas hangja ugyancsak horzsolóbb-rekesztősebb most, mint a korábbi lemezekben – nem énekel akrobatikus dolgokat, de ami ide kell, azt magabiztosan hozza, témáival kerekre formálva a monolitikus nótákat.

A legemlékezetesebb dalok nevesítve számomra ezek: Alluring Violence, Smoldering Remains, és mindenek felett a záró Echoes Of Mortality. Egyébként az egész műsor mindössze 34 és fél perc, de a végén mégsem marad hiányérzet - úgy kerek ez a sztori, ahogy van. Néhány kifejtősebb gitárszólót azért még elbírna a mutatvány, mert amúgy ízesen pengtet a Pat Daly/Shane Trimble páros, szívesen hallgatnám többet is őket. Más kifogásom azonban nincs, tetszik a lemez.

...IN VISCERO Italia Violenta

KIADÓ: PEST RECORDS/METAL ÖR DIE REX
ÍRTA: ZUBOR OLLY / 7

Svéd death metal, magyar srácoktól, olaszul? Bizony lehet-
séges! És hogy ez miképpen jött össze, arra elég egyszerű a
magyarázat.

Az ...in Viscero nevezetű projektben többek között a
Casketgarden, a Boru, a Mutilation Case és a Rém sorait erősít
zenészek játszanak, akik ugyanúgy szeretik a svéd (stock-
holmi) death metalt, mint a klasszikus olasz horrorfilmeket.
Ez irányú kedv(t)eléseiket pedig igyekeztek egy csomagba,
vagy ha úgy tetszik, hullaszákba gyömöszölni.

Szóval, adott a tipikus láncfűrész sound, amivel stílszerű-
en akár a Texasi láncfűrész történeteit is megénekelhetnék
Giorgióék. De nem, ők inkább a talján filmgyártás nagyszerű
pillanatainak meglevenítése mellett tették le az esküt, a
'60-as évektől egészen a '90-es évekig. Ennek köszönhetően
ezen az albumom hét horrorfilm előtt tisztelegnek, amelyek
démonokról, boszorkányokról, zombikról és az emberi elme
legsötétebb bugyirairól regélnek nekünk. Ezen tisztelgést pedig
csak még hitelesebbé, mélyebbé teszi az olasz nyelv, a meg a
filmbetékek használata.

Ami magát a zenét illeti, hallhatóan jól elsajátították a
műfaj alapjait a srákok. Ennek köszönhetően akadnak itt
lassabb és gyorsabb dalok, dalbetétek, a sound tényleg szét-
repeszi a dobhártyánkat, miközben az egész albumot áthatja
egy gonosz, vagy ha úgy tetszik, horrorisztikus hangulat.
Giorgio masszív alapokat szolgáltat a nem túl bonyolult, de
ide tökéletesen illő dob- és basszustémáival, miközben a
gitárszólamai, Baggioéval egyetemben kellő változatosággal
szállítják a reszelős vagy éppen dallamos témákat. Martino
pedig erőteljes hörgésekkel teszi teljessé a képet az eleinte
kissé szokatlan, de pár perc alatt könnyen megszokható olasz
mondanivalójával.

Viszont, én egy picit úgy érzem, hogy amilyen sok energiát
fektettek a srákok az amúgy ötletes koncepcióba és körítésbe,
olyan kevés maradt a dalszerzésre. Nekem hiányoznak az igá-
zán ötletes témák, dallamok a szerzeményekből. Persze, mivel
az alapstílus nem feltétlenül a megkapó melódiaik felsorakoz-
tatásáról szól, így én sem azt várnám az ...in Viscero tagjaitól,
hogy intenzív slágergyártásba kezdjenek. Csak azt, hogy ennél
egy picivel több váratlan dologgal lepjenek meg. Úgy, ahogy az
egy jó horrorfilmhez is illik.

Maradjunk egyelőre annyiban, hogy az ...in Viscero láncfű-
részes mérszárításának a franchise-a jó alapokat kapott az Italia
Violentával, de az igazi izgalmak minden bizonnyal a második
résztől várnak a tisztelt hallgatóságra! Várjuk a folytatást!

KRYPTOS Decimator

KIADÓ: AFM RECORDS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 7

Az indiai Kryptost a három évvel ezelőtti Force Of Danger
albumuk kapcsán ismertem meg, onnan ástam aztán vissza a
korábbi anyagaikhoz. A Decimator a kvartettnek immáron a
hetedik nagylemeze, és egyelőre úgy érzem, két favoritom, a
2012-es The Coils Of Apollyon és a 2019-es Afterburner szin-
tjét ezúttal sem ugrották meg vele. Ugyanakkor ez nem jelenti
azt, hogy különösebb gond lenne, mert az általuk játszott
NWOBHM/Accept/korai thrash-gyökerű, lényegre törő metal-
dalok most is jóleső bólogatásra készítetik az embert. Még úgy
is, hogy ezúttal belassultabb-kimértébb, középtempósabb az
összkép, mint náluk korábban bármikor.

Picit energikusabb, odaverősebb azért bizony lehetne úgy
nagyototálban a dolog, meg szólhatna jobban is a cucc, főleg ami
a tompa, puffogós dobhangzást illeti. Ez utóbbit nem nagyon
tudom hová tenni, tekintve hogy korábbi anyagaik java részé-
vel ilyen probléma nem volt.

Mindezek ellenére azért nagy baj nincs, egyenként néz-
ve a dalok végül is egyáltalán nem rosszak, és ami a banda
erőssége volt eddig – az igen hatékony riffek, a nyers ének és
a dallamérzékeny szólómunka elegye -, az most is megvan.
A kinosan vicceskedő törp- és kalóztema bandák tömkelege

közepette baromi jól esik egy olyan feltörekvő zenekart látni-
hallani, akik a lényegre koncentrálva képesek esszenciális jel-
leggel játszani ezt a minden ízében hagyományos fémzenét.

Legfőképpen emiatt elgondolkodtam még a nyolc ponton is,
de végül csak rövidebbre vettem eggyel a pontszámot, az építő
szándékú szigor jegyében. Legközelebb egy kicsit tempósabb,
lendületesebb és komplexebb nótákat kérek, jobb dobhangzán-
sal, mondjuk úgy az Afterburner album világához visszanyúlva
- akkor újra lelkesebb leszek majd. Koncerten viszont addig is
bármikor szívesen megnézném őket.

KOZORIA The Source

KIADÓ: BLACK LION RECORDS
ÍRTA: POSTA JÁNOS / 8

Kissé eklektikusra sikerült a francia Kozoria (a 2016-os ala-
kuláshoz képest mondhatni megkésétt) bemutatkozó albuma.
A származás okán talán egyértelmű Gojira-hatások mellett
hallható némi klasszikus és prog thrash, Katatoniat vagy The
Ocean idéző részek, de ugyanígy deathea hörgés vagy dalla-
mos power metal, néhol még musicales hatás is megjelenik.
A zenekart dicséri, hogy mindezt végül mégis csak sikerül
kozoriásra gyúrní, van egy sötét hangulat, ami végigvonul az
albumon. Elsőre nagyon jó. Figyelni fogok a folytatásra.

LINDWORM Reign Of A Shining Star

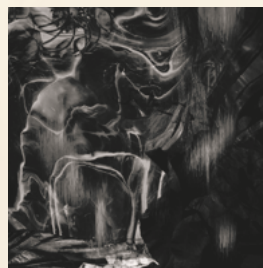
KIADÓ: LINDWORM
ÍRTA: ZUBOR OLLY / 8

Az Illisz Ákos, alias Ninegal által egyedül működtetett szim-
fonikus black metal projektnek ez a debütáló albuma, kilenc
teljes értékű saját szerzeménnyel és egy rövidebb, hangulatos
levezetővel. A többek között az Archaic és a Harloch soraiból
ismert zenész sok-sok éve kacérkodott már a gondolattal, hogy
saját zenét készítsen, de csak néhány évvel ezelőtt kezdett
reálisá válni a szólóprojekt megvalósításának lehetősége.
Ninegal a tavalyi év végére összerakta a saját kis stúdióját, és
onnantól kezdve nem volt megállás, szép sorban születtek meg
a szerzemények.

Azt nem tudom, hol állt meg a számláló a megírt dalokat
illetően, de – ahogy azt már említettem – a Reign of a Shining
Star albumra összesen tíz kompozíció fért fel. Ninegal főképp
a gyorsabb témákat részesítette bennük előnyben, ám igyeke-
zett ezeket is kellően változatosá tenni. Tehát, szó sincs arról,
hogy ez egy folyamatosan végigkalapált, végigsikált album len-
ne, a dob- és gitártémák sokszínűsége azért mindvégig tetten
érhető rajta. Ráadásul jó néhány kiállás, hangulati átkötés is
meg-megtöri az intenzívebb szakaszokat.

Ninegal mondjuk nem csak a ritmusok tekintetében figyelt
oda a változatoságra, hanem a hangszerelést és a dallamokat
illetően is. Persze, döröcsög lenne a Reign of a Shining Star meg-
szólalását mondjuk egy Dimmu Borgir-albuméhoz hasonlítani,
de annak ellenére, hogy „házi körülmények” között készült, egy
kellemes hangzásvilággal rendelkező anyagról beszélhetünk.
Nekem legalábbis nagyon gyorsan sikerült hozzászoknom a
korong soundjához, köszönhetően többek között annak is,
hogy a húros hangszerek kifejezetten élvezetesen párosulnak
az éteri atmoszférát szállító billentyűs aláfestésekkel. Azaz, itt
nem is szimplán „aláfestésekről” van szó, hiszen ezek a szóla-
mok néhány téma esetén abszolút vezérfonálnak számítanak.
De gyorsan hozzátenném, hogy Ninegal egy pillanatra sem
esett át a ló túloldalára, így hiába a szép számú billentyűs dal-
lam felvonulata, a gonosz hangulatu gitártémák és persze
az erőteljes károgoások, néhol mély hörgések alkalmazásának
köszönhetően a lelegejétől a legvégéig sikerült megtartania a
hanghordozó black metalos jellegét.

Tehát, érzésem szerint Ninegal nem hiába virrasztott át
annyi éjszakát a dalok megírása érdekében. És bár azt ő is
elismeri, hogy ez az egész egyben egy tanulási folyamat is
volt számára, és maximálisan tisztában van vele, hogy van még
hová fejlődnie, én azt mondom, hogy sikerült leraknia az asz-
talra egy nagyon jó kis szimfonikus black metal debütalbumot.
Úgyhogy, most jöhet a jól megérdemelt szusszanás, aztán a
hasonló folytatás!

NUBIVAGANT The Blame Dagger

KIADÓ: AMOR FATI
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

A black metal olyan széles térrel, vízíóval rendelkezik, olyan szerteágazó mind zeneileg, mind a kivitelezést, vagy a hangzsképeket tekintve, hogy kimeríthetetlennek tűnik az újabb és újabb remek bandák száma. A Nubivagant ugyan nem új, ám én igazán a The Blame Dagger című harmadik albummal figyeltem fel a formációra. Egyetlen személyt találunk a név mögött, ő Omega, becsületos nevén Gionata Potenti, aki rengeteg zenekarban volt aktív és nagyon sokban játszik jelenleg is: Darvaza, Chaos Invocation, Cultist, Frostmoon Eclipse...

A black metalt átfogóan ismerők számára nem hír, hogy a műfajtól egyáltalán nem idegen a dallamos ének, s ettől a zene száz százalékgig black metal maradhat. Omega él a dallamos ének adta lehetőségekkel, olyannyira, hogy mindvégig ezt a módszert alkalmazza. Először arra a megállapításra jutottam, hogy az olasz zenészek az énektípusa a hagyományos heavy metalra üt, de ezt hamar felülbíraltam, tévútnak titulálva korábbi vélelmezésemet. Ugyan vannak közös pontok a Nubivagant énektémái és a heavy metal egyes frontembereinek dallamhasználatára között, de ettől sokkal különlegesebb az, amit az olasz zenész bemutat. Néha olyanok a dallamai, főleg a gyorsabb daloknál, mintha valamilyen sámánéneket, szellemidéző torkot hallanánk rítus közben, olyan szinten tűnik az erővel kommunikálni Omega ezen az albumon. Az énektémák időtlenséget sugallnak, erők áradását tapasztaljuk; hősiünk mintha kint állna a hegytetőn és az elemek rajta keresztül nyilvánának meg, s mintegy közvetítőként árasztaná ki őket a Földre.

A hipnotikus énekdallamokhoz hasonló jellegű zene illik: az albumon a lényegre törés, a nyílhegyszerűség, az egy pontra fókuszálás új színben és formában jelenik meg. Omega egyszerű, sőt, jó értelemben primitív témákat faragott az új tételekhez, a tremoló-témák sodrása lehengerlő. Sokan játszanak komplex zenét, sokan játszanak egyszerű zenét, a minőség kulcsa az isteni szikrában rejlik, ami csak a kivételes produkciókban pillantható meg. Érzésem szerint ez a szikra kipattant, midőn elkezdett formálódni a The Blame Dagger anyaga, ugyanis bombasztikumában, monumentalitásában is olyan rendkívül egyszerű témát, mint ami a Who Made The Worldben hallható, a Darkthroné vagy Burzum is csak a fénykorában írt. Lehengerlő a dal sodrása, fő riffje egészen

ellenállhatatlan: valahányszor felcsendül a tétel, mintha vad seregeket látnék végigszárgulani az égbolton. A jó black metal, mint tudjuk, erős vizuális, sőt, imaginatív készséggel is bír. A Nubivagant ideai albuma mindazokkal az erényekkel rendelkezik, amelyek a jó black metalt jellemzik.

Az album jellegzetessége, hogy nem lehet megmondani, old-school-e, avagy 21. századnak mondható. Én ezt nagy erénynek tartom, ugyanis bár az sem negatívum, ha egy művészeti alkotás magán viseli korának lenyomatát, még kedvezőbb, ha olyannyira a saját bélyege ég rajta, hogy nem tudjuk sem korhoz, sem zsánerhez, sem konkrét attitűdhöz, pláne trendhez kötni. A szálak elvezetnek a '90-es évek skandináv black metaljához, de Omega maga komponálja szerzeményeit, maga szövi durva szálú, ám nagy lélegzetű, egyszerűségében is epikus kompozícióit, melyek magukon viselik egy autonóm alkotó pecsétjét. Úgy merít az ismert forrásból, hogy nem ugrik bele fejest, hanem amit kupájával kiemel, azt alkimiai műveletnek alávetvén transzformálja, s alakítja olyan elixírré, amivel magát mint alkotó teremttőt is magasabbra emeli.

A zenében van valami transzszzerű: ebbéli minőségében a zene és az ének kölcsönösen segíti egymást, hatnak egymásra, felerősítik, mintegy örvényszerű körforgásba vonják be a hallgatót. A lassú black/doom The Judgement fináléja egy egészen kiemelkedő album záró akkordját jelzi. Omega énektémái fülbemászóak, kísértetiesek, s még a zene lecsengése után is a fülben visszahangoznak. Az év legnagyobb meglepetése számomra.

ORANSSI PAZUZU Muuntautuja

KIADÓ: NUCLEAR BLAST
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

A finn Oranssi Pazuzu pályafutása a 2007-es megalakulás óta a folyamatos határtágtításról szól. A 2009-es Muukalainen puhuu debütalbumtól kezdődően az mozgatta a csapatot, hogy az extrém zenéből, jelesül a black metalból kiindulva kreáljanak egy olyan zenei világot, amely ha kötődik is azokhoz a forrásokhoz, amelyekből éltető nedveit szívja, folyamatos mozgásban legyen, soha ne stagnáljon, mindig kész legyen az új ösvények vágására. Nos, az egy helyben állás, a statikusság, az önismétlés a legkevésbé sem jellemző a finn kvintettre. Sem másokat, sem a régieket, sem az újakat, sem önmagukat nem másolják. Ez sokak számára megterhelő lehet, de nem kell mindenkinek a legrepedetibb formációkkal nehezíteni az életét.

SOKKOLÓ EXTRA
OTOMOS

Az Oranssi Pazuzu első lemezei a black metal mindinkább „elrugaskodott” arculatait öltötték magukra, ám a legutolsó lemez, a 2020-as Mestarin kynsi talán örültebb volt amazoknál is. Természetesen jó értelemben, vagyis a kreativitás korábban el nem ért szintjeit tekintve. Már akkor el lehetett tűnődni azon, az Oranssi Pazuzu mennyire tekinthető black metalnak, de mára félre lehet tenni az efféle gondolat kísérleteket, ugyanis a Muuntautuja című hatodik album esetében a black metal sokszor már csak távoli árnyként tűnik fel. A Metal Archives a „psychedelic black metal” címkét használja a finnek adatlapján, amiben pár lemezzel ezelőttig volt is igazság, azonban a Muuntautuja anyagára már ez a kiszélesített mezsgyét sejtető titulus is szűk lenne. Az ember nehezen tud megszabadulni a kategorizálás rutinjától, ami egyrészt korlát, másrészt viszont, ha már írunk a lemezekről, ad némi támpontot az adott produktum kapcsán. A Muuntautuja anyagát tekintve nem könnyű bármilyen fogódzóval, vonatkoztatási ponttal szolgálni, ugyanis a zenekar most sem tisztel sem stílust, sem határvonalat. Nem mintha ne lenne tapasztalható az anyagban az egységesség jelenléte, azonban amit konkrétan előadnak, az nem egykönnyen verbalizálható. Bármely zenei dobozt említék, az olvasó azonnal társítja valamivel, amit ismer, s ez teljesen félrevezetheti. Az Oranssi Pazuzu esetében csak a meghallgatás segíthet, minden más csak eltérítő jellegű lehet.

A Muuntautuja anyaga experimentális rock/metal(?), amiben benne van a black metal, a pszichedelikus zene, a progresszív rock egyes árnyalatfoltjai, az ipusztériális hatások, s a produkció olyan, mintha az anyagot vasreszelékben, rozsdás szögökben, csapágygolyókban, félig eloxidálódott árcsapcsok kusza törmelékeiben fűrésztöttek volna meg. E vasszőnyegbe csavart zenét néha egészen odáig elmenően maratják szét valamilyen savas közegben, amíg azt nem hisszük, hogy egy harsh industrial lemezt hallgatunk. Másutt pszichedelikus vasfüggönyök lebbennek körülöttünk kísértetiesen, (Ikikäärme), s közös pont, hogy a hangszerek mintha egyetlen centrum felé közelítve érnék el, hogy gitár-basszus-effetek-zajos ének-dob egyazon vasból készült virág opálos szirmaiként tündököljenek a lidércfényben.

A noise-gitárriffek vs basszusgitár-földrengések körül jól megszerkesztett, másutt spontánnak tűnően strukturált hangulati billentyűtémák, horrorfilmzeneszerű effektek kerin-genek, s teszik még bizonytalanabbá, egyben izgalmasabbá az Oranssi Pazuzu teljességgel behatárolhatatlan zeneművét.

A 2000-es évek harmadik évtizedének egyik áramlataként a súlyos gitárenét művelő csapatok egy része folytonos kísérletezést folytat, számos zenekar esetében még csak újradefiniálásról sem beszélhetünk, hiszen sokszor nincs is mit újradefiniálni. Úgy is fel lehet fogni az igazán komoly alkotók egy-egy soron következő albumát, hogy azok a nulláról születtek az alapok kiásásával, mintegy ex nihilo teremtettek. Az új Oranssi Pazuzu ilyen kivételes teljesítmény.

SAINT Immortalizer

KIADÓ: ARMOR RECORDS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 9

Az 1982-ben alakult amerikai Saint egy terjedelmes diszkográfiával bír, súlyos power metal zenekar, akik egyébként az igen virulens tengerentúli keresztény metal színteret erősítik. Ha ebből netán azt gondolnád, hogy ilyen világnézeti alapon állva csakis valamiféle cukormázás, puhány negé-deskedésről lehet szó, akkor nagyobbat nem is tévedhetnél. Masszívan zakatoló, málházós, bevallottan Priest/Fight/Halford-gyökerekkel bíró power metaljuk igen komoly meggyőző erővel bír - és ha ráadásul még teszem azt a DIO, a Holy Mother, a korai Savatage, Rob Rock és a Warrior dolgait is bírod, akkor a Saint egyenesen neked készült.

Két korábbi albumukról írtam annak idején, és ahogy akkor lelkesen méltattam a banda erőnyeit, úgy most sem tudok máshogy tenni. Dave Nelson énekét jobbra közepes fekvésű, karcos és baromi bika hangját külön meg kell dicsérem, ahogy a nem túlagyalt, de részben talán éppen ezért roppant hatásos gitármunkát (Matthew P. Smith/Jerry Johnson) és a betonbiztos ritmusalapokat is. Ráadásul a lemez úgy szól, mint az ágyú: testes, vastag, cicomamentes a hangzás, és egyúttal természetes hatású, túlkompresszáltástól mentes. A Roy Z vagy Joe Floyd által gondozott korongok szölkáltak így, ilyen felfo-gásban annak idején.

A nyitó címadó darab az első két Halford szólóanyag könyörtelenségével köszön be, a Repentben mintha egy kis Metal Church is lenne, a My Cemetary indítása némi Queen/Savatage-érzést hordoz, az Eyes Of Fire énekdallamait pedig talán maga Ronnie James Dio sem dobta volna vissza - és így tovább, és így tovább. Mindezekből nyilvánvaló, hogy a Saint nem a világ legeredetibb csapata, azonban amilyen hittel, intenzitással és lelkesedéssel zenélnek, mégis simán bekajálom tőlük, amit csinálnak. Szerencsére a szövegviláguk nem olyan pátoszos, mint pl. a Stryperé, a zenéhez igazodva jóval földközelibb módon tolmácsolják a mondandójukat, amihez így kapcsolódni is sokkal könnyebb.

Mindezek után az ideális hosszúságú - 47 perces - album utolsó darabja, a Salt In The Wound érdemel még külön említést. Egyrészt mert ebben koncentráltan jelenik meg mindaz, amiről fentebb írtam, másrészt meg mert a végére ragasztott zsíros-radirozós rifflés és váltott szólózás, megkronázza Dave elemi erejű sikolyaival, maga a nagybetűs Power Metal, annak eredeti jelentésében és valójában. Piszok jó lemez az Immortalizer, erősen esélyes az éves listámon való felbukka-nása.

SICULICIDIUM A halál tengely

KIADÓ: SUN & MOON RECORDS
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

Tavaly volt húsz éves az Erdélyben, Hargita megyében székelő Siculicidium, ám 2023-ban nem jelent meg lemezük. Viszont idén nyáron két album is világot látott a Pestifer és Lugosi Béla törzstagok által működtetett csapattól. Különleges ötlet, nem sok csapatnak jut eszébe ilyesmi. Dupla, de akár tripla lemezre is van példa, de hogy két különálló anyagot jelentessen meg egy zenekar ugyanabban az időpontban, az ritkaságszámba megy. A Siculicidium finoman szólva nem hétköznapi zenekar, semmilyen szinten nem az, így ez a lépés beleillik minden téren formabontó világukba.

A halál tengely a két album közül a metal-kiadvány, s ilyen formán a hagyományosabbnak tekinthető anyag. Mindazonáltal aki ismeri a zenekar korábbi lemezeit, tudja, hogy ugyan a Siculicidium nem egy progresszív csapat, képesek a fejlődésre, és a lemezek mindegyikén hallhatunk olyan elemeket, amelyek pluszt jelentenek a korábbiakhoz képest. Az új CD kapcsán meg kell említeni a produkció kérdéskörét. E téren határozottan előrelépett a gárda, és ez valójában az összes hangszeren érzékelhető. Profesionálisabb a hangzás, mint bármikor korábban, de ügyeltek rá, hogy a csapat védjegyét jellemző nyers gitárhangzás ne tűnjön el. Ezzel együtt is szépen szólnak a riffek, a harmóniak, s ennél is feltűnőbb a dobhangzás teltsége. Először furcsálltam a pergő megszólalását, de idővel hozzászoktam. A basszusgitár sem tűnt el a mixben, a dobokkal együtt felállítják a dalok talapzatát.

Mint mondtam, a Siculicidium nem progresszív zenekar, azonban több számot is hallhatunk, ahol egészen ambiciózus zenei részekkel, betétekkel találkozhatunk. Ilyen az Egy akasztás rövid története, vagy a Belső utazás, ahol a riffek és a kiegészítések, hangulatemelők díszítések vonalán egészen sok újdonságot vonultatnak fel. Ritmikailag is sikerült összefésülni a zenei részleteket, gondolkodok arra, hogy Lugosi szövegei ezúttal jobban passzolnak az egyes versszakokhoz. Egyébként kántálós stílusát gyakorta felváltja a monologizáló szövegolvadás, mely eszközzel már korábban is élt. Nem lehet könnyű e számokhoz megfelelő énektémákat kreálni, még akkor sem, ha ez a leginkább black metal-közeli zene nem feltétlenül igényli a dallamokat. Érvényes az extrém metal kapcsán sokszor citált kijelentés, miszerint az ének leginkább narráció, vagy éppen extra feltét a lemezen.

Ha a halál tengely összképét nézem, látom a csapat ismert körvonalait, azonban zeneileg változatosabbak lettek, még akkor is, ha nem minden részletet érzek kiemelkedőnek. Kiemelendő azonban az egyedi szövegvilág, amelyben az élet és a halál, az elmúlás, a szenvedés és hasonló témák kerülnek elő, néha kimondottan magyaros tálalásban (két dal szövege egy Petőfi- és egy Kányádi-vers nyomán született). A CD tokjának két oldalán magyarul és angolul is olvasható egy nagyon igaz gondolat, miszerint manapság nem a szellemi, hanem pusztán az anyagi javak számítanak, és ez a szemlélet civilizációnk pusztulását fogja okozni. A folyamat már előrehaladott állapotban van. Ez a sarkigazság legyen a végszó.

SICULICIDIUM

Az elidegenedés melankóliája

KIADÓ: SUN & MOON RECORDS
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

Az erdélyi Siculicidium júniusban megjelent két albuma közül Az elidegenedés melankóliája elűt a zenekar ismert diszkográfiájától, akár kakukktójásnak is nevezhetnénk, ugyanakkor jelzi az anyag, hogy Pestifer és Lugosi Béla, vagyis maga a zenekar nem állít maga köré korlátokat. Minden bizonnyal összegyűlt egy adag ötletük, amelyek nem illettek a metal-lemezekre, így készült ez az akusztikus/ambient-kiadvány. A Siculicidium gárdája eddig is a maga útját járta, de kifejezetten kísérletező jellegű anyaguk nem született. Mostanáig...

Több szempontból is meglepetés ez az album, melyek közül az egyik az, hogy a szerzemények egy része, csaknem a lemez fele, instrumentális. De például egy olyan dalból, mint a Székely blues, nem is hiányzik az ének, így teljes. Hangulatában, egyes hangszerelési megoldásaiban a VHK-ra emlékeztet. Az Áradás a Siculicidium eddig nem ismert experimentális oldalát villantja fel, az egyetlen ismerős elem Lugosi Béla sutogásszerű szövegmondása. Kísérleti ambient-szerzeménynek mondanám, amelyet az Együttérzés és bölcsesség követ, amiben az ősi szent hindu/buddhista mantra, az „om mani padme hum, om mani peme hung” hangzik el. Hangulatos tételről van szó, amit akár ambient-rocknak is nevezhetnénk.

Érdekes Az elidegenedés melankóliája cím, ugyanis ilyen dal nincs az albumon. Minden jel szerint ez a Siculicidium szellemi/spirituális lemeze, az imént említett Együttérzés és bölcsesség mellett erre utal az Ima, melynek szövege részlet a székely miatyánkból, egyben egy fohász Erdélyért, valamint a Létforgatag (szanskritul: Samsara), ami a hindu hagyományban a nirvána, vagyis az ellobbanás, a megszabadult/felbredett állapot kvázi ellentéte. Leegyszerűsítve a samsara a létörvénnyel, a létesüléssel, a születés-halál körforgásával analóg valóság: mindaz, ami a földi, teremtett létünket alkotja, ami a halállal szertefoszlik, s csak a múlhatatlan mag (atma) marad meg, ami az örökkévalósággal (brahman) azonos. Mindig örömmel tölt el, ha egy zenekar ennyire komoly témákról ír, a Siculicidium zenéjét is bevilágítja ez a magas rendű tematika.

A CD-n különösebbnél különösebb szerzemények váltják egymást, a Kék iszap is egy sajátos zenei kísérlet, az említett Ima melankolikus búsongása pedig a nehéz múlt és a bizonytalan jövő megéneklése közepette, elmerengésében is szép. Mindkét Siculicidium-album borítóját a rejtélyes Grafit és hamu készítette, a kiadványok kivételéért Fülöp Lóránt felelt. Megkapóak az illusztrációk, Az elidegenedés melankóliája borítóján Boldogasszonyra emlékeztető kép látható, akit fenyegető csápok, kígyók vesznek körül. Legyenek mégoly rémisztők, az örök fény végül mindig győzedelmeskedik.

Nehéz megmondani, miért, de egy fokkal jobban tetszik ez a lemez, mint A halál tengely, bár mindkettőt szívesen hallgatom. Talán a hangulati plusz miatt ért hozzám közelebb ez a korong. Miként elődei, az idej két album is rendre elő fog kerülni. Zenében, szövegben egyaránt van egy olyan láthatatlan bölcs szál a Siculicidium lemezein, ami kiemeli őket a megjelenések tengeréből.

THAW

Falling Backwards

KIADÓ: AGONIA RECORDS
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

A kísérleti underground hangzások kedvelőinek jó időszak az idej ős, mivel új albummal jelentkezett az egyik legizgalmasabb kortárs csapat, az Oranssi Pazuzu, visszatért az Aluk Todolo, az angol Five The Hierophant is kiadta új lemezét, emellett a lengyel Thaw is most készült el az új teljes stúdióanyagával. Esedékes volt, hiszen a Grains 2017-ben jelent meg. Aki ismeri, még kedveli is a lengyelek diszkográfiáját, megnyugodhat, ugyanis a Thaw zenéje szemernyit sem lehet könnyebben emészthető. Sőt...

Meggyőződésem, hogy a súlyos underground hangzásoknak mindig az olyan csapatok adnak lendületet, mint a Thaw, még ha ez sokszor nem is látszik közvetlenül, legfeljebb áttétele-

sen és hatásaiban. A konvencionális metalfülek nagy eséllyel messzire menekülnek majd a Falling Backwards első hangjai hallatán, azonban aki szereti a veszélyes vizeket, hangzásokat, örömmel merül el a lengyelek kontrollált hangkavalkádjában. Az elmondottak alapján gyanítható, hogy nincs előre legyártott doboz, amibe bele lehetne szuszakolni a Thaw lemezét, vagy magát a zenekart, de ez a black/drone/noise/experimental/ambient-folyam ezt nem igényli, nem ambicionálja. Ha valamit igényel, az egyedül a nyitottság arra, hogy ne skatulyákba merevedve szemléljünk egy-egy lemezt, hanem adjuk meg neki azt a figyelmet és hozzáállást, mely révén megérthető, mit is akar mondani. Lehet, hogy egyesek számára szentségtörés lesz, amit mondok, de a '80-as években kialakult metal-műfaji határok, stílusok, felosztások egyáltalán nem isteni kinyilatkoztatások, megkérdőjelezhetetlen sarkigazságok, kőbe vésett törvények. Még véletlenül sem. Heavy, thrash, death, speed, doom, black és így tovább.... megvan a maguk szerepe és jelentősége, de ha egy zenekar átép ezeken és úgy alkot értéket, akkor a műfaji határok jelentősége elolvad, mint vaj a napon. Ha a 21. század hozott valami pozitívát az underground zenébe, az éppen az, hogy a rengeteg fárasztó stílusgyakorlat mellett sok olyan zenekar is felbukkant, amelyek alkotó erővel megáldva képesek hozzáállni a játékhoz, és az extrém zenei eszköztárat sem úgy fogják fel, hogy „most készítek egy old school death metal-lemezt, vagy egy melodikus black metalt”. Ha csak zsánerbandák léteznének, a műfaji határokat kínosan betartó csoportosulások, én személy szerint már rég háttal fordítottam volna ennek az egésznek. De nem ez a helyzet, köszönhetően pl. a lengyel Thaw-nak.

Ha a lengyelek úgy gondolják, a masszív, rétegzett riffelést elektronikus hangokkal huzagolják, ha ipusztériális black metal formájában akarnak vulkánkitörést produkálni torzított énekkel, akkor úgy tesznek, ha rideg ambient-hangképeket kívánnak felfesteni a láthatatlan, benső tájképre, akkor ezt is megvalósítják. Skrupulusok, hivatkozások, bármilyen külső tényezőre való tekintet nélkül. Valahol itt keresendő az autómia kulcsa. Nem a szabályok teljes felrúgásáról beszélek, hiszen a Falling Backwards épít ezekre: halljuk a monoton ritmizálást (A Place Where Repetition Dwells), a riffelés közös pontjait a black metallal, azonban ezt saját kézbe véve, átdeztillálva az eredmény magán fogja viselni az alkotók kézenyomatát.

Fontos kitétel az album kapcsán, hogy bár kísérleti jellegű súlyos gitárzenéről van szó, egyrészt nem nyújtják túl a tézistát, másrészt értelmezhető, áttekinthető kompozíciókat kapunk, ahol ha el is tömi a füleinket a drone-massza, ha pusztító tűzvészként harsog is a vaskos gitárözön, van struktúra, van váz, amire felkerült a vér és a hús, s mindenekelőtt volt – kellett lennie – egy vízió, amely formába öntetett a Falling Backwards hat tételében.

Engem meggyőztek.

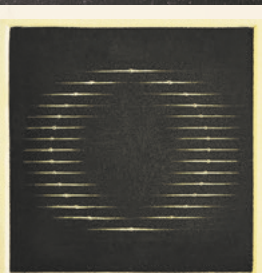
TOUR D'IVOIRE

Tour D'Ivoire

KIADÓ: ANTIQ
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A kiadó nagylemezként, a Metal Archives EP-ként szerepelteti a Tour D'Ivoire bemutatkozó anyagát. Fél óránál pár perccel hosszabb kiadványról van szó, tehát bármelyik verzió lehetséges. Érdekesebb, hogy a lemez egy olyan trió műve, melynek tagjai a francia BM-undergroundban már több zenekar révén jelezték a műfaj iránti érzéküket. A Tour D'Ivoire konkrétan Hyver gitáros/billentyűs gyermeke, akit éppen a Hyveren keresztül ismerhetünk – egyebek mellett -, de az Antiq is az ő kiadója. Már első hallásra olyan volt ez a négyzamos anyag, hogy azonnal tudtam, ismerős, barátságos terepen vándorlok. Nem azért, mert annyira kiszámítható az anyag, inkább azért, mert belül megpendít valamit.

Nem állítanám, hogy roppant eredeti a Tour D'Ivoire anyaga, azonban az atmoszferikus black metal, amit a franciák játszanak, rendkívül magával ragadó. Érzékelhető a „sword n' sorcery”-hangulat, amit nem kell ecsetelni azoknak, akik szintén kedvelik az efféle „eszéképista” produkciókat, „elvarázsolt” zeneműveket. Számos hasonlóan mély-undergro-und formációt hozhatnék példaként, amelyek ehhez hasonló vizeken eveznek, s tény, hogy a monumentális billentyűsökkel ellátott epikus BM-tételek egy komplett fantasy-világot hoznak létre. Nyilván vannak, akiknek szüksége van az ilyen jellegű művészeti alkotásokra a túléléshez, bár fejbűbig nem érde-

mes belemerülni az ilyen birodalmakba, mert kellő kontroll hiányában elmélyítheti a válságot a létezés egyéb, kijózanító, banális, lapos, szürke aspektusaival, amelyeket egyáltalán nem könnyű kiküszöbölni. Mindenesetre megfelelő hozzáállás esetén nagyon élvezetes és magasabb állapotok felé is elvezethet (meditációs objektum) egy jól sikerült, igényes műalkotás.

A Tour D'Ivoire nyers hangzású, vízesésszerű gitárokkal ellátott, tündeszerű női énekkel dúsított „varázs”-black metalja biztosan megtalálja azokat a kóbor lelkeket, akik földi siralomvölgybeli szenvedéseire balszámként hatnak a nem evilági melódiák. Mintha Lovecraft világát ültetnék zenébe.

TURMION KÄTILÖT Reset

KIADÓ: NUCLEAR BLAST
ÍRTA: ZUBOR OLLY / 6

Nem lehet azt mondani, hogy a finn industriális banda, a Turmion Kätilöt tagjai lassítanak, hiszen a tavaly megjelent Omen X album után máris itt a folytatás, a Reset képeben és hangjában. Mondjuk, a rosszmájúak már rá is vághatnak, hogy abban a diszkós stílusban, amit MC Raaka Pee-ék művelnek, könnyű futószalagon legyártani a nagylemezeket – és tulajdonképpen igazuk is lenne.

A Reset ugyanis semmiféle meglepő dolgot nem tartalmaz. Sőt, tovább megyek, tulajdonképpen semmi olyat nem tartalmaz, amit a bandától korábban ne hallottunk volna. Az egyetlen bökkenő, hogy míg a finnek korai albumain akadt egy-két kiemelkedő, úgymond slágeresebb szerzemény, addig ilyenről ezen a lemezen már nem igazán beszélhetünk. Még talán a végén hallható Schlachter tartozik a „fülbemésző” kategóriába, de lehet, ebbe is csak azért ölték egy picivel több energiát, hogy aztán meg tudják bele hívni vendégszerepelni a Lord of the Lost frontemberét, Chris Harmsot.

Mondjuk, MC Raaka Pee, a zenekar énekese egy vele készült interjúban elmondta, hogy a dalszerzés az egyszerűsége való törekvés jegyében zajlott. A Pulssi című számban például az volt a cél, hogy az alapriffje annyira könnyen eljátszható legyen, mint a Deep Purple Smoke On The Water-ének jellegzetes témája.

Na most... A lemez egyetlen problémája az – hogy szinte nincsenek rajta riffek! És itt elérkeztünk az egyetlen különbséghez is, ami a Reset albumot megkülönbözteti az elődeitől: hogy szinte teljesen lemaradtak róla a metalos dolgok. Az első igazán vaskosabb riff a lemez feléhez érkeve, az Otava című szerzeményben bukkan fel, addig viszont a húros szekció témái tulajdonképpen eltűnnek a diszkós, csilingelő szólások

tengerében. Így a súlyt csak az énekesek, a szokás szerint horgésszel operáló MC Raaka Pee és Spellgoth szállítják. De úgy hiszem, ez nem csak nekem, hanem a banda több ősrangójának is kevés (lesz...).

Végláthatatlan diszkómetal (sic...) bulik lejátszási listáiba ez az album is simán beleillik, de amúgy különleges zenei értékkel nem igazán bír... Én inkább maradnék is a banda korai lemezeinél...

TRELLDOM ...by the Shadows...

KIADÓ: PROPHECY PRODUCTIONS
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A Treldom soha nem tartozott a norvég black metal fő áramlataihoz, azonban a műfaj „ortodox” vonalához hozzáadott fűszerrel fel tudtak mutatni némi érdekességet az 1995 és 2007 között megjelent három albumon. Más szavakkal: hamisítatlan, sallangmentes norvég black metal adtak elő, de megvolt egy kis saját íz és hozzáállás. Ugyanakkor, nem meglepő módon, párhuzamosan haladtak olyan bandákkal, mint a Gorgoroth, a korai Darkthrone, vagy a Taake. Azok a black metalosok, akik a keblükön hordozzák a Treldom három korábbi albumát, és a műfajt csak annak legszűkebb mivoltában képesek befogadni, készüljenek néhány csomag százás papírzsebkendővel a legrosszabbra...

...Ugyanis a ...by the Shadows... címmel szeptemberben megjelent visszatérő lemez nagyon más, mint az, amit a norvégok előzőleg bemutatnak. A Treldom új albuma örömteli bizonyítéka annak, hogy egészséges experimentalizmusra nemcsak a 21. századi black metal csapatoktól számíthatunk, de a norvégokat soha nem szabad leírunk e szempontból sem. A Ved Buens Ende, Dødheimsgard, Fleurety, In The Woods..., Drawn és hasonló megközelítésű norvég zenekarok szelleme ma is él, csak nincsenek olyan szinten reflektorfényben, mint a '90-es években, azonban az alkotás bűvópatakjai ma is képesek felszínre törni, lásd éppen a Treldom esetét.

Első hallásra meglepett az új lemez, és noha nyitott vagyok a black metal tízezer arcára, az irányzat szakadatlan formálódásaira, kellett néhány meghallgatás, mire nagyjából ráéreztem a csapat célkitűzéseire. A fő alak, mint tudjuk, Kristian Eivind Espedal, vagyis Gaahl, aki leginkább mint a Treldom iránymutatója, karmestere van jelen, a zene döntő részét a gitáros/bőgős, Stian Kårstad írta. Kårstad – művésznevén: Sir – a Treldom 1999-es Til et annet... albuma óta van jelen a formáció életében, ismeri annak fejlődési ívét, dinamizmusát, így belülről illetetten sejtette meg, nyilván Gaahl iránymutatásával és a többiek közreműködésével, hogy merre

vezessen a zenekar útja. Ennek eredményeképpen egy olyan masszív kísérleti anyag született, amely szakít a black metal minden szokványos határával, régi kliséjével. S a műfaj savorborsát éppen az adja, hogy adottak a műfaj eredeti panelei, a legjobb zenekarok ezeket mindig képesek voltak újraalkotni, adott esetben le is cserélni, vagy nagy mértékben kibővíteni. A Treldom új albumán ez a bővítés olyannyira jól sikerült, hogy ugyan egyes kompozíciókban megpillanthatjuk a black metalt mint kiindulópontot – ahogyan gyakran fogalmazok -, a ...by the Shadows... egy nagy kísérlet, amely ugyanakkor nem nélkülözi a dalszerzés luxusát.

Pár VÉGIGhallgatás (nem „bele-”) szükségeltetik ahhoz, hogy valamelyest át lehessen látni Gaahl és zenei galerije szándékát, azonban egy-egy olyan dal, mint a nagyon hangulatos, szürreális, és a mélyben végig ott húzódó norvég szellemmel átitatott Exit Existence jelzi, hogy rá lehet lelni a fonál végére, amennyiben valaki képes műfaji határokon túlemelkedve a zenére, a teremtő erőre fókuszálni. Megjegyzem, az említett tételben vérbeli norvég BM-gítárjátékot is hallhatunk: a gyökereket nem vágják el a skandinávok. Gaahl hangja széles skálán mozog, a Gaahl's Wyrd lemezeiről megismert dallamos témáktól a dühödtt/őrült megnyilvánulásokig több formában adja elő a szövegeket.

A lemez vonatkozásában a legnagyobb meglepetést kétségkívül a szaxofon jelenléte okozza, mely hangszert Kjetil Møster kezeli, s ez a kísérleti jellegű, olykor jazzes, s a gyanútlan hallgatót minden pillanatban váratlan dolgokkal ríogató anyag mindvégig roppant izgalmas, ha nem is mindenhol egyformán vonzó. Hangok hátán ül fel egy auditív hullámvasútra, aki vállalja, hogy elkíséri a csapatot e különös úton, de ha megtalálja a kulcsot az albumhoz, akkor az először kellemetlennek tűnő meglepetések kiszínesednek, meglevendenek, megmutatják igazi arcukat.

WEATHER SYSTEMS

Ocean Without a Shore

KIADÓ: MUSIC THEORIES
ÍRTA: POSTA JÁNOS / 8

Hát ez akkora Anathema, hogy az ember rögtön fogná magát és autózna a tengerpartra belebambulni a végtelen távolba... De mi más is lehetne mint Anathema? Az alapító Danny Cavanagh (és Daniel Cardoso korábbi dobos és producer) nem bújhat ki a bőréből, így aztán a zenekar 2020-as leállása után itt ez a projekt, hogy azt ne mondjam tribute.. Van itt ugyanis pár felmelegített téma (Untouchable Pt.3, Are You There Pt.2). Ezek mellé született még néhány szokásosan szellős-csilin-gelős tétel, és a kései Anathema-albumok rajongói bizonyára örülnek a friss anyagnak, de hosszabb távon belefakulnak majd ezek a dalok a Cavanagh-életműbe. Kivétel a nyitó (több tételes!) Synaesthesia és a Ghost In The Machine, valamint az elektronikába hajló címadó szám. Ezen a vonalon talán érde-mes lenne tovább kísérletezni.

VUUR & ZIJDE

Boezem

KIADÓ: PROPHECY PRODUCTIONS
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A holland Vuur & Zijde 2020-ban egy figyelemre méltó split-kiadványon mutatkozott be, a másik csapat az atmoszferikus black metal játszó német Impavida volt. A zene alapját nagyon nyers hangzású black metal képezte, erre érkeztek szinte éteri könnyedségű női énekhangok, s az eredmény egyszerre volt érdekfeszítő és élvezetes. Az elmúlt években több ízben is előkerült az anyag, mígnem ez év júliusában megjelent a Vuur & Zijde debütalbuma.

Egy ilyen jellegű csapatnál nem lepnek meg a változások, hiszen a kísérletező kedv szinte a „levégőben van”. A hollandok esetében ez nem laboratóriumi kotyvasztást jelent, hanem azt, hogy a zenéléshez nyílt alkotó kedvvel állnak, nem egy megadott, létező zsánerbe akarnak belelepedni. A Boezem album ezt elég ékesszólóan bizonyítja.

A Vuur & Zijde nagy vonalakban azt a világot gyarapítja a háromnegyed órás albummal, amelyen belül az utó-rock, az atmoszferikus rock/metal, a black metal reziduuma, a dreampop, sőt, talán a trip rock egyes elemei is megtalálhatók; szüntelenül kavarnak, s végül nem idegen testként bámulják egymást, s opponálnak, hanem egységes egészként kerülnek a hallgató elé, aki, amennyiben ráhangolódott a zenére, magában képes realizálni ezt az egységességet. Ugyanis tudjuk, hogy amennyiben a jól sikerült 21. századi „fúziós” lemezekon konstatáljuk is az összetevőket, a végeredmény egy adott egész, s immáron ezt szemléljük, nem a szerves egységben lévő alkotóelemeket babráljuk. Mint ahogyan egy finom ételben is érzékelhetjük az adalékok jelenlétét, az igazi értéket/élvezetet az ízek összhatása adja, ami mindig több az alkotóelemek összegénél. A Vuur & Zijde első nagylemeze rendelkezik ezzel az erénnyel.

A zene törzsét most is nagyban képezi a (post-)black metal, ahol megvan egy jóleső zajosság, azonban az említett split necro-tűskéssége a múlté; a Boezem produkciója jóval tisztább, áttetszőbb, mondhatni a csapat ily módon közelebb került a konvencionális rock/metal-hangzásokhoz. Az organikusság, természetesség ugyanakkor nem veszett el. A zene kiemelten fontos eleme F. énekesnő hangja, dallamai, amelyek túlmutatnak a szűkebben veendő metal stilisztikai jegyein, s a fentebb elsorolt zenei világokhoz is van köziük. Andalfító álomszerűség és elementáris erő van bennük jelen együttesen, ami a zene pulzálásával karöltve sajátos élményt tud nyújtani a borongós hangulatok szerelmeseinek.

A Vuur & Zijde tagjai tapasztalt zenészek, számos egyéb csapatban megmutatták tehetségüket, s ez nyilvánvalóan a Boezem anyagán is nyomot hagyott. Mindenesetre az album az idejé egyik vitathatatlan különlegessége.

SERIOUS BLACK

Rise Of Akhenaton

KIADÓ: AFM RECORDS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 7

Tavalyelőtti, énekesváltást hozó albumával amolyan fel-újászületést produkált nálam a Serious Black. A srácok azzal együtt gurítottak egy jobb lemezt a 2020-as, meglehetősen lapos Suite 226-nál, hogy ott még az az Urban Breed vokalizált, akinek hangját a vele készült Tad Morose anyagok óta nagyon bírom, és akit a SB legjobb korongján (Mirrorworld) is hallhatunk. Az új frontember, a szerb-magyar Nikola Mijic (korábban Dreyelands, Eden's Curse) egy másik iskola képviselője, karcosabb, hard rockosabb hangjával némileg más fazont adott a csapatnak – a dolog mindazonáltal működött, 2022-ben éppen úgy, mint most. (Nem mellesleg koncerten is életképes ez a konstelláció.) Nekem személy szerint Urban mindig hiányozni fog innen, ez tény, ám ez Nikola érdemeit jótányit sem csorbítja, ugyanis teljesen korrektül énekelte fel most is a dalokat, ez vitán felül áll.

A Rise Of Akhenaton nagyjából tehát ott veszi fel a fonalat, ahol a banda tavalyelőtt letette azt. Csúcspontként én egyértelműen a keleties dallamokkal felvértezett címadót emelném ki, ez a kis plusz fűszer nagyon jól tesz a nótának, és egyúttal a csapatnak is jól áll ez kis egzotikusság. Anno Urban hangja adott némi misztikus élt a banda zenéjének, itt most ezek a keleties harmóniak hoznak ebből vissza valamennyit – ilyesmit szívesen hallanék tőlük a jövőben is. Erős dal még az I Will Rememeber is, akárcsak a nyitó Open Your Eyes, míg a záró Metalized a maga akár komolyan is vehető szövegi vicességével amolyan metalos ars poeticaként értelmezhető. Ezek mellé mondjuk azért pár kevésbé kiugró nóta ugyancsak becsusszant, de az összkép ezekkel együtt is egyértelműen pozitív irányba billen. A régi fegyvertárs, a zenekarban változó státuszú, de így-úgy szinte mindig képben lévő Bob Katsionis (ex-Firewind, Outloud) vezetésével rögzített album kellemes természetességgel szól, probléma ezen a téren továbbra sincs náluk.

Bár minden valószínűség szerint ezzel a hard rockos felhangokkal bíró dallamos metallal a mostaninál nagyobb babérokat már nem fognak aratni, nem tűnik úgy, mintha a brigád túl sokat feszülne ezen. Egyfajta lelazult elégedettség is lejön számomra a zenéjükből, ami valahol tök szimpatikus és irigylésre méltó dolog. Tartson ki még sokáig ez a lendület!

SOKKOLÓ EXTRA

AT NIGHT | FLY

ÖSSZEÜTKÖZÉS/ÖSSZEFONÓDÁS/SZÉTVÁLÁS

A leginkább még progresszív rock/metalnak címkézhető At Night I Fly második albumára jó sokat kellett várni, és a collision/fusion/division még nagyszerűbb és rétegzettebb lett, mint elődje, a Mirror Maze. A lemezbemutató koncert október 22-én lesz az A38 Hajón. Uzseka Norbert Bátky „BZ” Zoltán énekesnek és Horváth András Ádám gitárosnak tette fel kérdéseit.

SZÖVEG: UZSEKA NORBERT · FOTÓ: ZENEKARI ARCHÍVUM

A mikor kiadtátok az első albumot, a Mirror Maze-t, gondoltátok-e, hogy a második öt év múlva készül csak el?

BZ: „Erre szokták azt mondani, hogy 'akkor jó ötletnek tűnt'. Ugyanis azt gondoltuk, ha kijön a lemez 2019 decemberében, majd a következő év tavaszán jól megjátsszátjuk, aztán jönnek a fesztiválok és minden szép lesz, kismadarak csicseregik majd a The Pit mézédés dallamait minden fán. Nos, ez az álom (és persze a mögötte levő elég komoly tervezési folyamat) már márciusban arca esett, amikor épp a koncertek sorát nyitó budapesti dátumot kaszálta el a négy nappal előtte bevezetett rendezvénystop. Pedig a Riverside társaságban lóttuk volna fel a koncertnaplót a Barbában, ami nagyon szép indítás lett volna. Végül aztán jött a karantén, utána a maszkos koncertek és egyebek, és az egész szépen beletorkollott egy kellemes gazdasági válságba is. Ennek ellenére igyekeztünk itt-ott feltűnni, sikerült egy A38-as 'közönség nélküli' koncertet is adni, és ahogy lehetett, megjelentünk olyan helyeken, amik még talpon maradtak, de azért az látható volt, hogy a Mirror Maze bizony alaposan megszenvedte ezt az időzítést.”

HAÁ: „Az új lemezhez az első 'kapavágást' már 2022-ben megtettük, viszont semmiképp sem akartuk összecsapni, az amúgy sem szokásunk. Azt mi is éreztük, hogy ezután az időszak után érdemes valamilyen életjelet adni, ezért a legkorábban elkészült dalt, a Distresst 2023 elején kiadtuk amolyan lemezelőzetesként, az amúgy se rövid dalhoz ráadásul forgattunk egy live session videót. Utána tavasszal és nyáron dolgoztunk, és ősz elejére már készen is volt az anyag, viszont inntől egy komoly kiadókeresős kört csináltunk végig.”

Az anyag kivételesen jól szól. Miféle munkát kellett elvégezni, hogy ilyen legyen?

HAÁ: „Igazából nagyon nagy különlegesség nem történt a felvételek során, old school csávók vagyunk, és amit lehet, szeretünk élőben, analóg eszközökkel rögzíteni. Analóg alatt azt értem, hogy például a vonósokat élőben rögzítettük és nem hangmintákat használtunk, vagy hogy a gitárok továbbra is csöves erősítőkhöz vannak dugva, és nem csak VST plugin-ek vagy egyéb digitális eszközök szólnak, a dob pedig szintén élő, nincsenek triggerek, dobprogramok. Ez eleve ad egy olyan lélegzést a dolognak, amit – bár már csodálatos digitális megoldások vannak, de – nehéz másképp pótolni. A következő lépés az lett volna, hogy szalagra rögzí-

tünk, de ez sajnos nem fért bele a budgetbe. *(nevet)* Másrészt a produceri munkára ezúttal a szokásosnál is nagyobb hangsúlyt fektettem a hangszerelések tekintetében. Szokásunkhoz híven most is sűrűn layerezett hangképről van szó, de nagyon ügyeltem a funkciókra, hogy mindennek meglegyen a helye és adott esetben minden hangszer önálló életet élhessen egy dalon belül, de mindezt úgy, hogy közben ne egy öncélú hangszeres maszturbáció legyen a végeredmény.”

A Mirror Maze kijött 96kHz/24bit nagyfelbontású formátumban is. Az újból is van ilyen?

HAÁ: „Most praktikus okokból 48 kHz/24bitnél húztuk meg a határt, de ez a felbontás is csodásan szól, és az újabb streaming platformoknak hála ezt ma már sokan élvezhetik. Efelőtt pedig még mindig nagyon kevés eszköz tudja kiszolgálni a hallgatókat.”

Ha olyan embernek kellene leírnotok a zenéteket, aki még sosem hallotta, mit mondanátok?

BZ: „Én mindig bajban vagyok ezzel. Általában azzal kezdem, hogy minket progresszív metal vagy progresszív rock skatulyába szoktak belerakni, de az ugye sokaknál a Dream Theater-féle, kissé matekozós sztereotípiát jelenti, az újabb generációnál pedig a djentet. Szóval általában elmondom, mennyiféle hatás van a zenénkben a proggtól a klasszikus rockon és a modern metalon át a jazzig, a szimfonikus zenéig és akár a popig, és a mi 'progresszivitásunk' inkább abban áll, hogy ezeket a hatásokat igyekszünk valamilyen saját összképre gyúrni.”

HAÁ: „Igen, valami ilyesmit érzek én is, hogy átszűrjük magunkon a hatásainkat és valami olyat próbálunk adni, ami a mi saját zenei olvasatunk az univerzumból. A progresszivitást pedig a mi esetünkben abban

látom, hogy mi magunk képesek vagyunk a változásra, a fejlődésre, és nem szorítjuk magunkat semmilyen korábban mások által meghatározott keretek közé. A magam részéről például én sosem hagyományos dalszerkezetekben gondolkodom, hanem egy dal mindig arra megy, amerre ő akar, aztán egyszer csak körbeér. Mindeközben pedig mindig törekszünk arra, hogy ne felesleges villantásokkal pakoljunk tele egy dalt, hanem a zene szolgálja a mondanivalót, a szöveg a zenét, és ez a kohézió folyamatos maradjon.”

Ugye a zene zömét András írja, míg a szövegeket BZ. De hogy zajlik mindez, és hogy tudnak a többiek belefolyni? Mennyire tudják magukénak érezni az albumot?

HAÁ: „Bár százalékosan erre a lemezre most valóban én írtam több zenét, de alapvetően ketten írjuk a dalokat BZ-vel. Lehet, hogy van olyan, hogy komplett dallal

érkezem, de BZ-nek vétőjoga van, ahogy nekem is az ő ötleteivel, dalaival szemben. Szerencsére az esetek 95%-ában nincs erre szükség, mert nagyon egy hullámhosszon vagyunk. Néha persze vannak küzdelmek egy-egy ötletért, de ilyenkor nem egymásnak esünk, hanem próbáljuk úgy alakítani a dolgokat, hogy az mindkettőnk megelégedésére váljon. Nagyon fontos, hogy a mi zenekarunkban alapvetően nincs helye hangos szónak, mert mindenki tudja, hogy közös cél érdekében dolgozunk. Szóval mi egy ilyen végtelenül békés és elfogadó, halkszavú kis banda vagyunk. *(nevet)*

Bár a dalokat főleg ketten írjuk, ezen a lemezen már a többiek ötletei is fel-felbukkannak. Mert simán lehet, hogy kitaláljuk a szintiket egy dalhoz, de ha Zsolti hoz egy ezerszer jobb ötletet, vagy hangszínt, akkor azt hülyék lennénk nem használni a fent említett közös cél érdekében. Vagy jó példa erre például a Distress című dal, amit BZ majdnem készen hozott. Én kicsit belepalkoltam az instrumentális részekbe, aztán szerkezeti-
leg bizgettük kicsit, de aztán amikor a live sessionre

készültünk, a sok próba alatt végül mindenkinek volt még hozzá ötlete, és tök organikusan alakult ki a végeredmény. Ha valamit sajnállok ezzel a lemezzel kapcsolatban, az az, hogy végül különböző okokból kicsit sietős volt a dalszerzési folyamat vége, és kevés idő maradt a stúdió előtt a teljes zenekaros próbákra, és az ilyen Distress-féle sessionökhöz hasonló nem volt több. A következő lemeznél ezt biztos másképp csinálnám.”

BZ: „Képesek vagyunk mindenféle egót félretéve teljesen a zenekari célok alá rendelni azokat az ötleteket, amiket hozunk. Az új lemezen van olyan dal, ami szinte teljesen Andrisé, és akad, ami majdnem kompletten az enyém, de még ezek is úgy készültek el, hogy bedobtuk kettőnk kis boncasztalára, atomra fűrésztük, és ha kellett, együtt újra összeraktuk őket.

Volt, hogy egy általam hozott dal megvolt az első refrénig, és úgy hivatkoztunk rá, hogy ez lesz a mi kis Disturbed-nótánk, mert csupa staccato és durvulat, aztán egyszer csak Andris szült bele egy olyan jazzy átvezetést, vokális és instrumentális blokkot, hogy a fülem állt ketté. Ez a Chains volt egyébként.

Máskor meg Andris hozott egy olyan dalötletet, ami egy intróból és egy verzéből állt, és még gondolkozott is rajta, nem túl 'tufa'-e ez így, én pedig először kitaláltam bele egy gitárszólót, majd pedig addig furmánykodtam, míg ennek a szólónak egy két oktávval lejjebb húzott mása lett a második versszak riffje – ez pedig a Slave.

Szövegileg pedig ugyan én írtam mindent, de mivel eléggé személyes kötődésű minden dal, akadt olyan, amelyiknél Andris egy konkrét útmutatót írt nekem, mit hall ő ki belőle, én meg szépen szavakba rendeztem, és szerencsére már az első verzióra azt mondta, hogy oké, pontosan ezt várta. Összességében baromira szeretek vele dolgozni, azt hiszem, jól is működünk: ő képes lenyenesni a túlkapásaimat és visszafogni a falnak rohanásaimat, én pedig néha az ő túlgondolkodásán tudok lendíteni egyet valami hirtelen megfejtéssel.

A többiek pedig egyrészt eleve úgy érkeztek anno a zenekarba, hogy itt leginkább kettőnk agyszüleményein lesz a hangsúly, de idővel nagyon szépen elkezdtek

hozni a saját egyéniségüket, apró, de annál fontosabb megoldásait. Zsolti azért is lett állandó vendégből teljes jogú tag, mert érezni lehetett az odaadását, és azt is, hogy néhány helyen milyen sokat jelentenek a meglátásai, hangszínei, fordulatai. Springer Gergő és Vaczó mester pedig szintén képesek úgy megszólaltatni az általunk megírt dolgokat, hogy abban benne van a saját stílusuk, amik magasabb szintre emelik azt, amit az elején ledemóztunk.”

Minthogy BZ Bécsben él, és mind elfoglalt vagytok, érdekelne, hogy milyen sűrűn tudtok próbálni, és az milyen?

HAA: „Bevallom férfiasan, hogy kampányszerűen próbálunk. Van saját próbatermünk, de van, hogy hetekig a közelébe sem nézünk. *(nevet)* Amúgy főleg hangszeres próbákat tartunk, és hárman-négyen próbálunk, ráéréstől függően. Zsoltinak és nekem az egyéb sok projektünk miatt elég véges az időnk sajnos, de azért egy lemezre vagy koncertre történő felkészüléskor igyekszünk sűrűn lejárni. Aztán amikor közeledik egy koncert, akkor BZ átjön Budapestre és feladatmennyiségtől függően két-három próbát közösen is letölünk.

Nem éppen ideális állapot ez. Én kifejezetten szeretek próbálni, mert még mindig gyermeki örömmel tölt el, amikor érzem a fejlődést a megszólalásunkon, és tök boldog lennék, ha azt tehetnénk, mint 20 éve, hogy – ha kell, ha nem – heti egy-két próbát tarthatnánk, hogy mindig minden maximálisan kézben lehessen, de ez nem életszerű. Most nyáron például volt egy olyan koncertünk, hogy koncert előtt egy hónappal találkoztunk utoljára. Kicsit para volt, de aztán mindenki felszívta magát, és volt benne egy extra adrenalin löket, aztán végül baromi jól sikerült buli lett.”

BZ: „Bécs alapvetően nincs irdatlan messze, a mai vasúti környezetben Debrecenbe lassabban lehet lejutni például. Inkább tényleg az elfoglaltság a nehéz kérdés, mindenki ezerfelé van, 'menni kell, lenni kell' – úristen, Gesztit idéztem! (nevet) Ma már zenében is csak úgy lehet létezni, hogy az ember többfelé vállal dolgokat, és persze underground arcok vagyunk, tehát kell a polgári állás is. Nekem annyiban szerencsém van, hogy Ausztriában is egyéni vállalkozóként dolgozom, újságírással, szerkesztéssel, kreatív fordítással dolgozom és műsorvezetőként is előfordulok, tehát valamennyire tudom hajlítani az időzítésemet. De az is tény, hogy öt ember összetételése nem kis feladat, viszont egyelőre mindig megoldottuk.”

„MANAPSÁG A KIADÓK MÁR NEM FUTTATNAK FEL ZENEKAROKAT, NEM IS A MINŐSÉG AZ ALAPELV NÁLUK, HANEM KÉSZTERMÉKEKET KERESNEK.”

Említettétek, hogy kerestek külföldi kiadót, ám végül a H-Musicnál jött ki az anyag. Hogy alakult ez?

BZ: „Úgy voltunk vele, hogy már annyiszor hallottuk, hogy »ez annyira profi zene és olyan jó, hogy simán kiadhatná valami nemzetközi cég is«, szóval miért ne próbáljuk meg. Bár persze tisztában is vagyunk a realitásokkal, tehát nem erre tettük fel az életünket, de azt sem akartuk, hogy egyáltalán ne próbáljuk ki a dolgot. Viszont a legtöbb helyről konkrétan semmilyen visszajelzés nem jött, és még az olyan kiadók, mint az InsideOut is olyan választ küldött, hogy »köszönjük, de ez nem a mi stílusunk«...

Sebaj, tényleg rá voltunk készülve erre, mert manapság a kiadók már nem futtatnak fel zenekarokat, nem is a minőség az alapelv náluk, hanem késztermékeket keresnek, méghozzá abból a szempontból, hogy legyen kialakult (és nagy) követőbázis, sok follow a Facebookon, sok lájk a megosztásokon. Ezzel a zenével értelemszerűen ilyesmi nehezen hozható. A H-Music ilyen szempontból is korrekt volt, még javasolták is, hogy nyugodtan fussuk meg ezt a kört, és ha semmi nem jön vissza, akkor szívesen kiadják – így is lett.”

Nem tudom, valaha valaki megszámlolta-e, hogy milyen témákról született a legtöbb zenemű, de az biztos, hogy a szakítás ott van a top 5-ben, ha meg kiterjesztjük párkapcsolatra, akkor biztosan az az első helyezett. De az új lemezeket nagyon sokkal mélyebben megy bele ezekbe, mint a legtöbb erről szóló szerzemény. Ti ezt hogy látjátok?

BZ: „Valóban az »I love you« és a »You don't love me anymore« a két legelcépeztebb téma a zenében, viszont mi eléggé máshogy állunk ehhez. Jól látható manapság, hogy a tökéletes kapcsolatok látszata, a szétfilterezett Instagram fotók és a családi szelfik mögött gyakran húzódnak meg sötét titkok, komoly problémák. Amikor aztán a bűnügyi rovatban olvasol valami tragédiáról, jön a sopánkodás, hogy »pedig olyan rendes párnak tűntek«...”

És miért lett az a lemez koncepciója, ami?

BZ: „Igazából az az érdekes, hogy én több mint nyolc éve élek egy csodálatos kapcsolatban, tehát elvileg nálam épp semmi aktualitása nincs a szövegvilágnak, viszont a zenekarban voltak párkapcsolati válságok mostanában, így aztán jött néhány ilyen jellegű ötlet, és az újabb daloknál is éreztük, hogy egy ilyesféle témát több szempontból áttekintő antológia megint jó ötlet arra, hogy ívet adjon az egész albumnak. És azok a dalok is, amik épp nem saját életünkben merítették, szintén ismerősöktől hallott vagy látott tapasztalatokon alapulnak. Nálam meg a pszichológiai/pszichiátriai problémáim, a sok szempontból véleményes múltam miatt azt hiszem, örökké tart majd az önelemzés és az önvád, tehát volt hová visszanyúlni.”

HAÁ: „Nekem is volt mostanában olyan történés az életemben, ami miatt egyértelműen adta magát a téma, aztán amikor elkezdett formálódni az anyag, akkor BZ-vel beszélgettünk a témákról, és egyértelművé vált, hogy ebbe az irányba kell továbbmenni. Nekem kifejezetten terápiás jellegű a lemez, és örülök, hogy felkerülhetett pár olyan dal, aminek a megírása kifejezetten szükséges volt ahhoz, hogy magánéletileg tovább tudjak lépni.”

Így, hogy ennyire személyes szinten is benne vagytok ezekben a dalokban, mennyire (lesz) megterhelő ezeket élőben előadni?

HAÁ: „Hát ez majd kiderül, amikor játszunk őket. (nevet) Ha korábbi élményekre tekintek vissza, a Mirror Maze lemezünkön számomra a Wanted to Be volt ilyen. Eleinte nem is játszottuk, és bevallom, tartottam is tőle. Aztán felkerült a setlistbe, és azóta rendszeresen játszunk, és teljesen alaptalan volt a félelmem, mert sosem éltem újra a dal írásakor felgyülemlett érzéseket, hanem az éppen ezekkel történő szembenézésemet és átalakulásumat élem meg diadalként, és ettől valószínűleg mindig katartikus marad számomra.”

BZ: „Nálam amolyan terápia ez. Először jön az, amikor kiírom magamból. Bármennyire is extrovertált arcnak tűnök, van egy komoly belső falam, amin kívül ott a hülye bohóc, de beljebb ritkán engedek bárkit. Viszont ott bent gyakran vannak olyan dolgok, amiket ki kell üvöltetni, szóval erre jó az, hogy ezeket dalokba lehet csomagolni. »Nem mondhatom el senkinek, elmondom hát mindenkinek«, legalábbis egy bizonyos módon. Aztán a második szakasz már az, amikor x idővel később egy koncerten eléneklem őket, ilyenkor már inkább lezárt dolognak érzem a témákat, amikről jó úgy énekelni, hogy már a múltba veszett a konkrét kiváltó ok és az adott érzés. Szóval kiüvöltök, aztán elengedek.”

Főleg BZ kapcsán érvényes, hogy a különféle zenekarokban illetve dalokhoz az évek során írt szövegeidből kirajzolódik egy életút is. Életed jelen pontján mi az, amit leszűrtél, ami olyan felismerés, ami korábban nem volt meg, és túl a dalszövegeken megosztanád a hallgatókkal?

BZ: „Érdekes ez, mert visszahallgatva tényleg bele lehet ebbe látni egy ívet. A Stonehenge-szövegeknél gyakran érzek egyfajta dacos naivitást, a Wendigónál egy elkeseredett dühöt, míg az At Night I Fly már kicsit érettebb, összegzőbb. Hogy ezekből született-e felismerés? Talán az, hogy amit épp most gondolok és érzek, az nem tart örökké. Amit most épp fontosnak és életbevágónak tartok, az talán tíz év távlatából túlfúj lufi vagy épp komoly tévedés. És csak az számít, hogy a körülöttem levő kevesek között boldog legyek és nekik se adjak semmi rosszat magamból. A többi csak színészség.”

Az albumon két énekesnő is vokálozik. Ők hogy kerültek a képbe?

HAÁ: „Régóta szerettem volna kicsit színésíteni az ANIF-ot valamivel, és egy-két dalban egészen nyilvánvalóan hallottam a lelki füleimmel, hogy bizonyos vokál szólamoknak női hanggal kell megszólalnia. Valahogy úgy, mint amikor meghallod a Pink Floydtól a What Do You Want from Me-t és elképzeld, hogy a női vokál nélkül. Nem véletlen, hogy a Keep Floyd-ingos Garda Zsuzsit hívtuk vokálozni. Zsuzsinak amúgy is nagy rajongója vagyok évtizedek óta, és többször beszéltünk már róla, hogy legyen valami kollaboráció, úgyhogy ez most így kézenfekvő volt. A másik hölgy pedig Pejtsik Panna, aki nem melleleg a párom, és az egyik legfoglalkoztatottabb könnyűzenei és filmzenei kórus szervező kis hazánkban, és persze maga is csodásan énekel. Vele az After Cryingban is dolgoztunk már BZ-vel, illetve én egyéb más projektekben is felbukkantam vele.”

A Different Skiesban a Budapest Art Orchestra 24 tagú vonósokara hallható, Pejtsik Péter (After Crying) vezényletével. Ez így leírva vagy kimondva is erős, hát még ha hallod a végeredményt. Hogy jött ez?

HAÁ: „Kisgyerek korom óta elvárásoltak a szimfonikus hangszerelésű könnyűzenei művek, ahogy a filmzenék is. A gitározás előtt hegedülni tanultam, szóval valahogy ez a világ egész korán egygyé vált velem. Korábban is hangszerelgettem már vonósokat, de az első ilyen nyilvános hangszerelésem az első Dreyelands lemezen volt hallható 2010-ben, aztán onnantól nem volt megállás. Írtam szimfonikus hangszerelésű zenét számítógépes játékhöz, artista produkcióhoz, egyebekhez, aztán az After Cryingban, bár oda nem hangszereltem, de rendszeresen játszhattunk szimfonikus zenekarral. Aztán jött a második Dreyelands-lemez, amin már szintén a Budapest Art Orchestrát vezényelte Péter a felvételeken, ahogy az első, Transparent c. szólólemezem is. Az ANIF Mirror Maze lemezén megint vonósnégyeshez nyúltam, de a c/f/d-nél valami monumentálisabbra volt szükség, úgyhogy az eddigi legnagyobb vonóskart raktuk össze erre, az East Connection Music Recordingnak hála.

A lemez több dalában is szerepel a Budapest Art Orchestra, de kifejezetten a Different Skieshoz felkértem Pétert, hogy hangszerelje meg ő a vonósokat. Egy egymondatos itinert akartam adni neki, de azt mondta, hogy max. utána áruklam el. Nem kellett, mert kapásból olyanra csinálta, amilyennek megálmodtam.” (nevet)

A The Sky Above című instrumentális dal sok olyasmit hoz, ami talán nem jellemző az album egészére, mégsem érzem úgy, hogy kilógna. Érdekelne, hogy lett ez a dal.

HAÁ: „Az én fejemben a Different Skies és a The Sky Above egy dal, csak végül a lemezen kettészedtük. Ez az

én, a korábbi lemez Wanted to Be-jéhez hasonló aktuális terápiás dalom. Az első fele a múlt és a továbblépés, a második fele a jelen és a jövő. És ahogy korábban is említettem, elkezdtem írni a dalt, aztán arra ment, amerre ő akart, és ez lett belőle.”

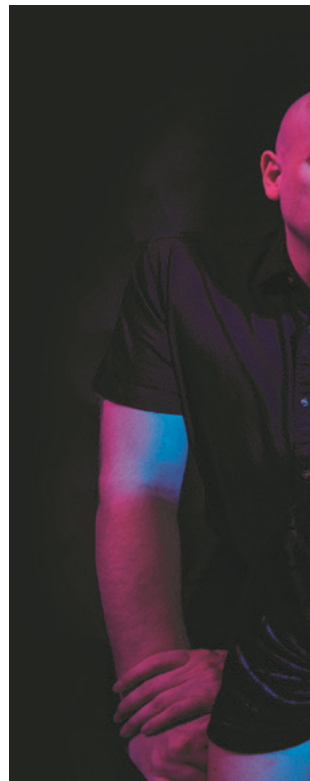
„A MAI TÁRSADALOM SZOKÁSA A SUNNYOGÁS, A 'MÁSVALAKI PROBLÉMÁJA' HOZZÁÁLLÁS, VAGY AZ ÁLDOZATHIBÁZTATÁS. NEM MERÜNK ÉS NEM AKARUNK KÖZBELÉPNI...”

A Chains a kapcsolati erőszakról szól, és meglehetősen emlékeztet arra, hogy annak elkövetője és elszennvedője épp úgy lehet nő és férfi is, bár a közbeszédben és a hírekben is az a jellemző, hogy a férfi a vétkes. Hogy látjátok, mi az, amiben a férfiaknak fejlődniük, változniuk kellene, hogy elkerülhessék, hogy részesei legyenek az ilyen sztoriknak...?

BZ: „Sajnos sok ilyen sztorit láttam és hallottam az elmúlt évtizedekben, és ha picit is nyitva tartja valaki az érzékszerveit, szintén előkerülnek ilyen ügyek a médiában is. Én szerencsére bántalmazó nem voltam a hagyományos értelemben, de narcisztikus, másokat megbántó, életeket romboló személyiség igen, ezen azóta is dolgozom a megfelelő szakemberek és gyógyhatású anyagok segítségével. De a konkrét bántalmazásra visszatérve azt hiszem, a legfontosabb, hogy mindig úgy álljunk a másikhoz, hogy megpróbáljuk az ő szempontjából érteni és érezni a világot. Fáj-e neki, amit csinálok, ahogy beszélek, amit gondolok? Akadályozom-e őt abban, hogy boldog legyen, vagy akár önmaga? Persze sajnos a súlyosan bántalmazó emberek általában tényleg konkrét pszichiátriai esetek, akiknél gyakran már teljesen torz az én- és világkép, ilyenkor a környezet felelőssége fontos, hogy a legkisebb jelekből is próbálják észrevenni a gondokat és igenis segíteni. Mert bizony a mai társadalom szokása a sunnyogás, a 'másvalaki problémája' hozzáállás, vagy az áldozathibáztatás. Nem merünk és nem akarunk közbelépni, inkább megmagyarázzuk, hogy kényelmes legyen. Aztán utólag megint jön, hogy »de hiszen olyan kedves párnak tűntek«...”

Nagyon tetszik, hogy az album rávilágít, hogy ha két ember összekapcsolja az életét, majd elválnak az útjaik, valamit magukkal visznek a másiktól. Magától értetődőnek tűnik, de fel is kell ismerni, hogy így van. Úgyhogy érdekelne, hogy a korábbi zenekaraitokból, vagy akár azon többiből, ahol most is aktívak vagytok, van-e bármi, amit az ANIF-ban kama-tottatok, ami hatott erre a zenére?

BZ: „Ej, de szép átvezetés, de teljesen jogos, azt hiszem, mindannyiunk sok 'hozott anyagból' dolgozik'. Egy zenekar jó esetben mindig az azt alkotó emberek összessége zeneileg, gondolkodásilag, tehát igazából mondhatom, hogy az ANIF-ban is van egyötöd Stonehenge-Wendigo és egyebek. De azt hiszem, inkább itt is az érettséget mondanám, próbáljuk a közös működésben elkerülni azokat a buktatókat, amikkel korábban már találkoztunk, és ezeket ráadásul

úgy igyekszünk megoldani, hogy közben nem játszunk élethosszig sértődőset, hanem barátokként lépünk túl mindenben.”

HAÁ: „Hát... nekem kábé minden. De tényleg. Az ember folyamatosan változik, fejlődik, külső hatások, vagy épp belső felismerések alakítják az életét. Ez mind-mind átjön a zenén, ahogy a világ legtermészetesebb dolga, hogy hatással van rád az is, akivel együtt játszottál valaha, emberileg és zeneileg is. Szerencsés vagyok, mert sokféle emberrel sokféle zenét játszom és játszhattam az elmúlt 30 évben, és azt hiszem, ezeknek a hatásoknak egy része ezen a lemezen tetten érhető.”

Kicsit beszéljünk még a tízperces Distressről, meg hogy hogy jött az, hogy élő felvételként jelenjen meg először?

HAÁ: „Ugye szerettünk volna egy lemezelőzetet, ami kicsit másabb, mint egy egyszerű single, és klipet is szerettünk volna. Aztán jött az ötlet, hogy legyen ez egy olyan videó, ahol élőben játszunk el a dalt, úgyhogy a hangot és a képet is egyszerre rögzítjük. Igazából nagyon flottul ment. Nem volt rá sok pénzünk, és amit lehetett, mi csináltunk magunknak, és egy csodálatos stábbal, Fekete Gergővel és csapatával dolgoztunk, akik kihozták a maximumot a lehetőségekből. A hangutómunkát pedig régi bajtársunk, Hidasi Barna készítette. Az albumra felvettük újra stúdióban a dalt, de annyira megszerettük a live-session verziót, hogy gyakorlatilag hangról hangra reprodukáltuk azt a lemezre.”

Ez egy brutálisan őszinte dal a narcisztikus személyiségzavarról. Magam úgy látom, bármiféle lelki problémánál, személyiségzavarnál, akár jellemhibánál annak fel- és elismerése a legnehezebb lépés. Nem elég a gyógyuláshoz, de anélkül biztosan nem lesz semmi jobb. Szóval... akár általánosságban, akár konkrétan: mi kellett ahhoz, hogy szembe tudj nézni magaddal?

BZ: „Nézd, ha valaki túl van három váláson, annak azért már oka van, amit ő maga is kénytelen idővel felismerni. Oké, minden kapcsolat kettőn áll, de azért fontos az önvizsgálat, még ha sokszor későn jön is. Érdekes módon nálam épp az adta meg a végső lökést, amikor lassan kilenc éve megismerkedtem a feleségemmel: egyrészt ő is egy elég durva krízissorozat végén járt, és én is a vele való kapcsolat harmóniájából tanultam meg, hogy meg kell szüntetni minden olyan okot, ami belőlem fakadhat és tönkretelheti ezt az egészet. Ha ő nincs, azt hiszem, már én sem vagyok, ráadásul egy kifejezetten rossz emberként emlékszik rám a világ. Tény, hogy most is sokan így emlékeznek, de talán azóta igyekszem egyeseket meggyőzni. Általánosságban nem tudom a választ, ehhez túl mély a kérdés és túl kevésé vagyok képzett ehhez – talán az a lényeg, hogy még akkor is merj és akarj szembenézni önmagaddal, ha szerinted minden rendben van a kis világodban. Mert bizony sokszor kiderülhet, hogy csak magadnak építgetted és díszítgetted, és a tükörben is csak olyasvalaki néz rád, akit te alkottál, nem az igazi önmagad.”

BZ, márciusban egy igen speciális koncerttel ünnepelted az ötvenedik születésnapodat. Hogy zajlott?

BZ: „Egyrészt hihetetlen nagy élmény volt, és nagyon megtisztelő. Eleve úgy alakult, hogy zenekarilag elkezdtünk viccelődni vele, hogy na, BZ50 a Papp Lászlóban vagy a Wembley-ben... vagy esetleg a Borgödör pincéjében, aztán amikor meséltem erről a kiadónak, meglepetésemre az jött vissza, hogy persze, csináljuk meg és egy Barba jó hely lenne erre. Na, erre jött az önmagát semmibe vevő énem, hogy basszus, erre húszer ember lesz kíváncsi maximum, ehhez képest szépen megtelt a hely. Ehhez persze az kellett, hogy ott legyen két nagyon fontos jelenlegi zenekarom, az At Night I Fly mellett a Wall Of Sleep, valamint egy óvatos kérdésre meglepő nyitottsággal és örömmel felsorakozott a Wendigo is. Már bőven szerveződött a buli, amikor rájöttem, hogy basszus, ezzel viszont az jár, hogy majdnem négy órán át kell színpadon lennem és énekelni, ami eleve brutális feladat, hát még ilyen énektémákat... És sikerült két héttel a koncert előtt irtózatossá torokgyulladás is kapni, de csakazértis meglett, és imádtam minden percét. Ehhez persze nagyon sok segítség kellett, többek között Andrisé a legnagyobb hálám, amiért összefogta az egész zenei-technikai rendezését.”

Október 22-én lesz a lemezbemutató. Mire számíthat a közönség? És mik a további tervek?

HAÁ: „Október 22-én az A38-on lesz a collision/fusion/division lemezbemutató koncertünk. Hozzuk magunkkal a csodás vokalistáinkat, és az új lemez nagyját el is játszunk néhány régebbi 'sláger' mellett. A koncerten kapható lesz az új lemez összes fizikai formátuma: színes és fekete vinyl, CD és az ultralimitált kazetta is. Egy héttel később október 30-án a bécsi Viper Roomban játszunk, aztán az idei évre egyelőre nincs több koncert a naptárban, de jövőre szeretnénk jól megjátszani a lemezt.” **HW**

MYLES KENNEDY

Az elengedés művészete

Myles Kennedy, az Alter Bridge és Slash együttesének lenyűgöző frontembere, novemberben először lép fel Budapesten szólóprojektjével. A várva várt koncert előtt lehetőségünk volt vele beszélgetni frissen megjelent lemezéről, a The Art of Letting Go-ról. Myles elárulta, hogy milyen személyes élmények inspirálták az új albumát, Slash és Mark Tremonti hogyan játszott szerepet a zenei fejlődésében és abba is bepillantást engedett, hogy mire számíthatnak a rajongók a közelgő turnéján.

SZÖVEG: KISS DANIELLA · FOTÓ: CHUCK BRUECKMANN

Az új szólóalbumod, amely a *The Art of Letting Go* címet viseli, október 11-én jelent meg. Mi inspirálta ezt a címet és mit jelent számodra az elengedés az album kontextusában?

„A *The Art of Letting Go* azt tükrözi, ahol most az életemben tartok. Próbálok megtanulni, hogyan engedjem el a dolgokat. Rájöttem, hogy volt egy időszak, amikor azon töprengtem, »Miért reagálok így?« vagy »Mi a gond itt?«, ekkor kezdtem el fejlődni és dolgozni azon, hogy jobb emberré váljak. Rengeteget olvastam, előadásokat és hangoskönyveket hallgattam és gyakoroltam az elengedés koncepcióját. Ez tulajdonképpen arról szól, hogy kevésbé legyek reaktív és megtanuljak az árral sodródni. Körülbelül hat éve foglalkozom ezzel és imádom. Nagyon sokat segített a fejlődésemben.”

A zenéd gyakran érint olyan témákat, mint a kitartás és a remény. Voltak olyan konkrét személyes tapasztalatok vagy pillanatok az életedben, amelyek meghatározták az új album dalszövegeinek üzenetét?

„A szövegek üzenetét nem igazán konkrét pillanatok határozták meg, hanem inkább érzelmek és érzések összessége, amelyek felgyülemlettek bennem. Nem mondanám, hogy volt egy konkrét katalizátor, inkább az történt, hogy emlékeztem magam bizonyos lelkékre. Bár volt egy film, a *Speak No Evil*, amely inspirálta a *How the Story Ends* dal szövegét, amely az album utolsó száma. Ez egy sötét, dán horrorfilm, de van benne egy nagyszerű üzenet, amit hallanom kellett arról, hogyan használhatunk ki, ha túl udvarias vagy és túlságosan is mások kedvében akarsz járni, mint ahogyan én is. A film remekül mutatja be, hogyan fajulhatnak el a dolgok, ha nem szabunk határokat. Ez határozottan inspirálta az egyik dalszöveget.”

Az új szólóalbumod hangzásvilága jelentősen eltér az előző kettőtől. Hogyan döntöd el, hogy műfajilag milyen irányba indulsz el egy új lemez írásakor? Tudatosan törekszel arra, hogy új hangzásokat és ötleteket fedezz fel, vagy ez természetes módon történik?

„Ez attól függ, hogy zeneileg éppen hol vagyok, mit hallgatok és mit szeretnék felfedezni. Sokszor ezt azok a hangszerek határozzák meg, amiken éppen játszom. A *Year of the Tiger* album idején egy akusztikus fázison mentem keresztül, és találtam pár régi akusztikus gitárt, amiken folyamatosan dalokat írtam. Aztán mostanra elkészült a saját tervezésű gitárom a PRS-szel és amint befejeztük, csak riffeket akartam írni vele, így arra gondoltam: »Legyen a következő szólóalbum egy rock 'n' roll album.« Bár valószínűleg inkább énekesként ismernek, gitárosként kezdtem, így egy riffalapú, igazi rock 'n' roll album készítése gitárszólókkal nagyon izgalmas volt számomra.”

Amikor egy új lemezen dolgozol, mint a *The Art of Letting Go*, mennyire gondolsz arra, hogy a dalok hogyan működnek majd élőben?

„Az első lemeznél nem is voltam biztos abban, hogy turnézni fogok vele, így szabadon kihasználhattam a stúdió adta lehetőségeket és kísérletezhettem különböző hangszereken - bendzsón, mandolinon, lap steelen. Végül turnéztunk azzal az albummal és rájöttem, hogy jobban figyelembe kell vennem, hogyan működnek majd a dalok élőben, különösen, mivel csak hárman vagyunk a színpadon. Az *Ides of March* turné alatt tudatosult bennem, hogy egy rockalbum készítése jó ötlet lenne, mivel az elektromos gitár használata és az erősítők feltételezése segítene kitölteni a színpadon lévő teret. Így amikor a *The Art of Letting Go* riffjeit írtam, folyamatosan szem előtt tartottam, hogyan fognak élőben működni. Ez az első két lemez tanulsága volt, mert azoknak a számoknak a hangszerelését teljesen meg kellett változtatnom az élő fellépésekhez. Ha megnézel egy koncertet, ahol a *Year of the Tiger* dalait játszom, azok nagyon eltérhetnek attól, ahogyan eredetileg felvettük őket, egyszerűen a szükségből fakadóan.”

Van olyan dal az új albumon, amelynek a megírása vagy a felvétele a stúdióban kihívást jelentett számodra?

„Igen, volt néhány. Az első kislemez, a *Say What You Will*, különösen nehéz volt. Nagyon tetszett a bevezető riff és amikor előálltam vele tudtam, hogy fontos pil-

NEDY

„Amikor az univerzum egy ilyen jó riffet az öledbe pottyant, szeretnéd, hogy a többi rész is méltó legyen hozzá.”

lanat volt. Amikor az univerzum egy ilyen jó riffet az öledbe pottyant, szeretnéd, hogy a többi rész is méltó legyen hozzá. Ezt a dalt négy-öt hónapon keresztül próbáltam összehozni, újra és újra átirtam, míg végül meg nem találtam a megfelelő változatot. A címadó dal, a The Art of Letting Go, is meglepően nagy kihívást jelentett - folyamatosan változtattam a refrénen. Amikor egyedül írok, mint ahogy a szólóalbumaimnál szoktam, néha elég nehéz tud lenni az, hogy nincs egy társ, akivel megoszthatom az ötleteimet, mint Markkal, amikor együtt írunk. Slash esetében pedig ő ad egy zenei alapot és nekem csak a dallamot és a szöveget kell hozzátennem, tehát az egy teljesen más folyamat. Amikor teljesen magadra vagy hagyva, az bizonyon kívül tud lenni."

Mint azt sokan tudják, az Alter Bridge és a Slash ft. Myles Kennedy and the Conspirators tagja is vagy. Hogyan befolyásolta a zenéhez való megközelítésedet a Slashsel és Mark Tremontival való közös munka? Tanultál tőlük valamilyen konkrét technikát, amit beépítettél a szólómunkádba?

„Mindkettőjüktől egy erős munkamorált tanultam. Nem mintha nekem korábban nem lett volna, de amikor láttam, hogy Mark hogyan közelíti meg a dalírást szekciókban, rájöttem, hogy ezt a módszert nekem is

gyakrabban kéne alkalmaznom. Az első együttesem, a Mayfield Four idején leültem és megpróbáltam egyszerre megírni egy egész dalt. Marknál láttam, hogy külön dalrészleteket ír és elmenti őket későbbre, így tőle azt tanultam, hogy ha valami igazán jót találsz ki, légy türelmes. Slash pedig munkamániás – képes folyamatosan dolgozni és látni az elhivatottságát nagyon inspiráló számomra. Szóval nem konkrét technikákat tanultam tőlük, hanem inkább filozófiákat arról, hogyan lehetek jobb zenész."

Gondoltál már arra, hogy felkérj más zenészeket vagy énekeseket arra, hogy működjenek közre egy dalon a következő szólóalbumodon?

„Természetesen. Rengeteg tehetséges ember van, akikkel szívesen dolgoznék együtt, például Wolfgang Van Halen vagy Gary Clark Jr., de kissé félnék vagyok megkérni őket, mert attól tartok, hogy zavarom őket. Talán ez is ahhoz kötődik, amit korábban mondtam arról, hogy túlságosan udvarias vagyok. Játsoztam már mások lemezein, úgyhogy talán azzal kezdem, hogy felhívom őket és megkérem, hogy ezalkalommal játszanak az enyémen."

Tuljdonképpen már majdnem mindent elértél – több sikeres együttesed van, világs-

„Szinte rémálomnak tűnik zeneszerzés nélkül élni. Imádok élőben játszani, de az alkotási folyamat az, ami igazán lázba hoz.”

körül turnékra mentél és a kiadott albumaid kritikailag elismertek. Ennyi év után mi az, ami még mindig izgalomba hoz a zenekészítésében és hajt téged, hogy tovább feszegetsd a határaidat művészként?

„Egyszerűen imádok alkotni, ennyi az egész. Ez az egyetlen dolog, amit ismerek, hiszen az életem több, mint felében csak ezt csináltam. Még akkor is, amikor befejezek egy lemezt és azt mondom magamnak: »Most pihenek és keresek egy új hobbit«, sosem tart sokáig, mert teljesen elveszettnek érzem magam a dalszerzés nélkül. Szinte rémálomnak tűnik zeneszerzés nélkül élni. Imádok élőben játszani, de az alkotási folyamat az, ami igazán lázba hoz. Még mindig vannak olyan műfajok, amelyeket szívesen felfedeznék és kísérleteznék velük. Nem tudom, lesz-e valaha időm rá, de szeretnék szimfonikus zenét szereztetni. Írtam már dalokat, ahol hallottam a vokált, de egy szimfonikus zenekar kíséretében. Szeretnék kizárólag szimfonikus zenét írni, ellentétben azzal, amit az Alter Bridge esetében csináltunk, amikor meglévő dalokat játszottunk egy szimfonikus zenekar kíséretében. Van pár ötletem, amit kizárólag egy szimfonikus zenekarral szeretnék megvalósítani, de majd meglátjuk, talán végül csinálók egy Ella Fitzgerald tribute albumot is - bármi lehetséges.” (nevet)

Elképesztő projektekben vettél részt, szerepeltél a Rockstár című filmben (Rock Star, 2001), turnéztál a Kings of Chaossal és még a Led Zeppelinnel is játszottál. Van még valami a zenei bakancslistádon, amit szeretnél elérni?

„Nem is tudom, hihetetlenül szerencsésnek érzem magam. Amikor másokat hallok ezekről beszélni, mindig azon tűnődöm, hogyan is történt mindez. Nem akarok telhetetlen lenni, hiszen lehetőségem volt a Led Zeppelin tagjaival játszani és úgy érzem, hogy ez már önmagában több, mint elég. Nem kéne többre vágyanom, csak hálásnak kéne lennem ezekért az élményekért. (nevet) Ugyanakkor, ha valami igazán különleges és izgalmas dolog adódna, biztosan benne lennék. Milliószor mondtam már, hogy ha Stevie Wonder felhívna és azt mondaná, hogy gitározzak vagy énekeljek háttér vokált egy számában, vagy ha Nile Rodgers, a producer meghívna Los Angelesbe ugyanezért, egy pillanatig sem haboznék. Bármilyen egyedi és szokatlan felkérés nagyon érdekelne és felvillanyozna.

Egyébként eszembe jutott, hogy körülbelül 12 évvel ezelőtt tulajdonképpen már játszottam Stevie Wonderrel. Volt egy esemény, amelyet Muhammad Ali születésnapjára szerveztek és amit a tévé is közvetített. Slashsel és Haley Reinharttal az American Idolból előadtuk a Wild Horses című dalt. Sok híresség volt ott, mint például Lenny Kravitz és Chris Cornell és a végén mindenki felment a színpadra, miközben Stevie Wonder zongorázott és együtt énekeltek a Boldog születésnapot. Szóval végül is énekeltem Stevie Wonderrel.” (nevet)

Te azon kevés művészek közé tartozol, akiknek saját tervezésű gitárjuk van. Hogyan jött ez létre és mi teszi a gitárodát különlegessé?

„Ez a projekt már nagyjából egy évtizede indult. 2014-ben készítettünk egy gitárt, de nem minden szempontból felelt meg az elképzeléseimnek, így 2020-ban újra megkerestek a PRS-től. Tudták, hogy egy bizonyos fajta gitárt szerettem volna, ami nem volt meg a gyűjteményükben, így megállapodtunk, hogy összedugjuk a fejünket és közösen megtervezzük. A folyamat nagyszerű volt, de nagyon nehéz is. Fogalmam sem volt, mennyire bonyolult egy gitárt a nulláról megtervezni, a fa típusától kezdve a pickupokon és a nyak méretein át egészen a külső megjelenéséig. De amikor végül elkészült, teljesen beleszerettem ebbe a gitárba és igazán inspirált arra, hogy még többet játszzak. Azok közül a dolgok közül, amiket eddig lehetőségem volt megvalósítani, ez a projekt biztosan a lista élén áll. A PRS nagyszerű cég, Paul Reed Smith pedig fantasztikus, szóval nagyon élveztem ezt az együttműködést.”

Mindent te terveztél a gitáron?

„Nagyon aktívan részt vettem a gitár tervezésében, rengeteg időt töltöttem a cég több emberével. Általában küldtek egy változatot, én pedig visszajelzést adtam arról, hogy bizonyos részleteket hogyan kellene módosítani. Még a pickguardot is én rajzoltam meg. Amikor a nyak méreteiről és a színekről volt szó, nagyon világos elképzelésem volt, és ők ezeket meg is valósították. Nagyon kedvesek voltak, mivel több elemet megtervezhettem, mint amire számítottam. Ugyanakkor bíztam az ő szakértelmükben, hiszen ők a világ egyik legelismertebb gyártói és tervezői, így ha valamiben ellenvetésük volt, bíztam a szakmai ítélőképességükben. Jó volt, hogy ezek az iránymutatások megvoltak.”

Már évtizedek óta a zeneiparban vagy. Milyen tanácsot adnál a fiatalabb éneknek? Van valami, amit másképp csinálnál?

„Ó, istenem, annyi mindent bárcsak másképp csináltam volna. Valamilyen oknál fogva mindig is küzdöttem azzal, hogy higgyek magamban. Néha úgy gondolom, túl udvarias voltam és keményebben kellett volna küzdenem vagy hamarabb áttörnöm az ajtókon, hogy elérjem, amit szeretnék. De ahogy édesanyám mindig mondja, minden okkal történik, így visszatekintve el kell fogadnom, hogy a dolgok így alakultak, mert így kellett lenniük.

Ha tanácsot kellene adnom valakinek, aki fiatal és be akar kerülni a zeneiparba, azt mondanám, hogy ez egy kemény ipar, ahol az esélyek ellened vannak. De ha van valami, amiben igazán hiszel és tudod, hogy másokat is megérint majd, akkor meglephet a dolgok kimenetele. De először azt kell megkérdezned magadtól, mennyire akarod, mert szinte mindent fel kell áldoznod érte. Elhíheted, én is sokat feláldoztam – jó értelemben –, és szerencsére végül minden jól alakult.

„Egyfajta tudatlanságban élek, mint egy gyerek, aki egy piros lufival sétálgat és azt gondolja: »Ma szeretnék írni egy dalt«, gyakran megfélemedkezve arról, hogy hányan fogják hallani.”

De készen kell állnod arra, hogy ezeket a kompromiszsumokat meghozd és rengeteg időt fektess abba, akár 10–20 ezer órát, hogy fejleszd a tehetségedet.”

Rendkívül sikeres és befolyásos alakja lettél a modern rockzenének, mégis hihetetlenül közvetlen és szerény maradtál. Milyen érzés tudni, hogy sok rajongó, különösen a fiatal zenészek, példaképként tekintenek rád és hogyan kezeled ezt a felelősséget?

„Csodálatos ezt hallani és nagyon hálás vagyok érte. Őszintén szólva, ezt néha el is felejtem, mert egy kisebb városban élek, nem Nashville-ben vagy LA-ben, ahol gyakrabban találkoznék emberekkel vagy emlékeztetnének erre. Általában nem ismernek fel ahol élek, szóval hajlamos vagyok elfelejteni, hogy a világ bizonyos részein vannak rajongók, akik értéklik, amit csinálók. De azt hiszem, ez jól tesz nekem, mert ha állandóan körülvenne ez a figyelem, talán hatással lenne a kreativitásomra, meglehet, hogy még el is fojtaná azt. Egyfajta tudatlanságban élek, mint egy gyerek, aki egy piros lufival sétálgat és azt gondolja: »Ma szeretnék írni egy dalt«, gyakran megfélemedkezve arról, hogy hányan fogják hallani. Szeretek így élni, mert tisztán tartja az alkotói folyamatot és megakadályozza, hogy az egóm az utamba álljon. Teljesen tisztában vagyok azzal, hogy az emberek egója hogyan befolyásolhatja a zeneszerzést. De hihetetlen érzés hallani, hogy az emberek törődnek azzal, amit csinálók és hallgatják a dalokat, amiket írok, ezért igazán hálás vagyok.

Nagyon nagyra értékelem a rajongókat, hidd el. Tudom, hogy közhelynek hangzik, mert mindenki azt mondja: »Ó, a rajongóim nagyszerűek«, de tudom, hogy az én rajongótáborom valóban szenvedélyes, a menedzserem gyakran emlékeztet erre. *(nevet)* Ők nem alkalmi rajongók; kitartottak mellettem jóban-rosszban és emiatt van karrierem. Ez a hűség tette lehetővé, hogy Mark, az Alter Bridge és Slash is a zenei pályán maradhassanak. Mindannyian abszolút tudatában vagyunk ennek és rendkívül hálásak vagyunk érte, ezért dolgozunk keményen, hogy olyan zenét adjunk az embereknek, amit remélhetőleg szeretni fognak.”

Mire számíthatnak a rajongók a koncertjeiden ezen a szólóturnén? Megint lesznek különleges dalok, mint például a The Trooper akusztikus verziója?

„Tegnap este gondolkodtam ezen, mert a The Trooper már szinte az előadás részévé vált. Az emberek mindig mondják: »Játsszátok a The Troopert!« Ez kezdetben nem mondom, hogy viccként indult, de csak azért játszottam, hogy kitöltsem a műsort a Year of the Tiger turnén és mostanra úgy tűnik, hogy az

emberek tényleg megszerették. Szóval, félek kivenni a szettlistából – lehet, hogy maradni fog. Jövő héten kezdjük a próbákat és sok dalt fogunk játszani az új lemezről, hiszen azért születtek, hogy eljásszunk őket élőben. Remélem, sok gitárimprovizáció lesz és kicsit kinyújtjuk a dalokat, csak hogy szórakozzunk a szólókkal. Ez nem olyasmi, amit az Alter Bridge-dzsel gyakran teszünk, bár egy időre megcsináltuk a Burn It Down számmal, ahol Mark énekelt, én pedig gitároztam. Azt a dalt is kinyújtottam, de ezen a turnén még többet szeretnék ebből. Nem az összes számnál, de lesz néhány, ahol minden alkalommal megváltoztatom a szólót. Amikor gyerek voltam, imádtam koncertekre járni és valami különlegeset látni az előadásban, például tudni, hogy a gitáros sosem fogja ugyanúgy játszani a szólót. Ez emlékeztetése tette az estét számomra és ezt az érzést szeretném visszaadni a rajongóimnak.”

Várható új Alter Bridge- vagy Slash-album a közeljövőben?

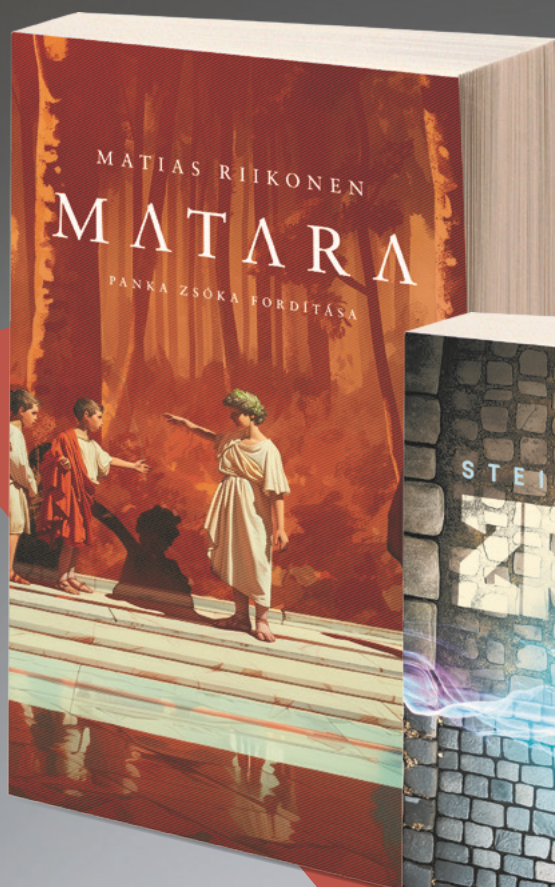
„Nemrég megjelent a hír, hogy Slash, Todd és Brent Los Angelesben vannak és új anyagot dolgoznak. A terv az, hogy novemberben stúdióba vonuljanak, hogy felvegyék az új lemezt. Én akkor Európában fogok turnézni, így a kihívás az lesz, hogy találjak időt a vokáljaim rögzítésére. Valószínűleg jövő év elején megyek stúdióba, hogy befejezzük az új album felvételeit. Ami az Alter Bridge-et illeti, azon is dolgozunk, hogy kitaláljuk az ütemezést, ami elég bonyolult. Mi mindannyian igazi rémálom vagyunk az ügynökeink és menedzsereink számára a sok más kötelezettségünk miatt.”

Végezetül, tekintve, hogy már többször játszottál Budapesten, vannak különleges emlékeid a korábbi látogatásaidról vagy esetleg valami, amit kifejeztem vársz, amikor újra ellátogatsz ide novemberben?

„Ezt biztosan tudjátok, hogy Budapest kétségtelenül Európa egyik legszebb városa. Egyszerűen lenyűgöző, szóval mindenképpen sokat fogok sétálni. Nem tudom, hogy lesz-e szabadnapom előtte, remélem, hogy lesz egy kis szabadidőm, hogy felfedezhessem és élvezhessem a látnivalókat, az ételeket és az egész várost. Ez a szépsége annak, hogy turnézó zenész vagy, hogy gyönyörű helyeket látogathatsz meg. Vicces, mert amikor a barátaimmal beszélek és szóba jön a nyugdíjba vonulás, mindig mondják, hogy alig várják, hogy beutazhassák a világot. Én pedig azt mondom: »Nos, HA valaha is visszavonulok, az lenne az utolsó dolog, amit megtennék, mert már megvolt rá a lehetőségem.« Szóval igen, ez az egyik előnye annak, ha valaki zenész.” **HW**

DÍJNYERTES KÖNYVEK A GALAKTIKABOLTON!

Co-funded by
the European Union

RENDELJ MEG ITT:
WWW.GALAKTIKABOLT.HU

SPLEEN

Életundor és életöröm

A 2021-ben indult debreceni Spleen komoly változásokon ment keresztül mire eljutott az idén májusban megjelent Dead Creature című első albumig. A fiatal srácok komplex thrash metalt játszanak, amelybe azonban nagyon sok minden más is belefér. Erről a sok minden másról is szó volt az interjúban.

SZÖVEG: UZSEKA NORBERT · FOTÓ: ZENEKARI ARCHÍVUM

Engem őszintén meglepett, hogy milyen változatosan játszátok a thrash metalt. Nagyon sok újabb thrash banda csak a gyorsaságra és zúzásra koncentrál, másoknál vannak dallamok, mégis panelesnek érződik a zenéjük, nálatok viszont éppúgy van komplexitás, mint brutál témák, dallamok és deathbe vagy akár doomba hajló részek, mintha tökéletesen

magatokénak éreznétek a '80-as évek második felének teljes thrash vonulatát. Hogy jött mindez?

Ruben: „Mindig is úgy voltunk vele, hogy akármennyire szeretjük ezt a vonalat, nem szeretnénk egy az egyben átvenni, egyrészt azért, mert azóta rengeteg újabb és frissebb zenekar jött, ahonnan lehet meríteni, másrészt pedig azért, mert a '80-as évek zenekarainak nagy része máig aktív. Ha valaki olyasmi zenét szeretne, az úgyis őket

fogja hallgatni. Ezért vettük ezt az alapot, ami egyébként mindannyiunk kiindulópontja volt a zenehallgatásban, zenélésben és zeneírásban, és próbáljuk kiegészíteni minél ötletesebb, progresszívebb, vagy akár éppen sokkal egyszerűbb, dallamosabb témákkal. Ezáltal a dalok megtartják a "thrash-vázukat", de mindegyikben van valami extra, valami váratlan, valami, ami különlegessé teszi, és valami, ami reményeink szerint kiemeli a számtalan szigorúan thrash-t játszó banda közül."

Zsolti: „Ennek mindig nagyon örülünk, ha változatosnak gondolják mások is a zenénket, hiszen pont ez volt a célunk. Nem akartunk egy sokadik sablonos thrash-albumot csinálni, abból így is van már elég, és amúgy is rengetegféle különböző zenét hallgatunk mindannyian, így úgy voltunk vele, hogy miért ne mutatnánk meg ezt az oldalunkat is. Lehet, sokan nem is gondolnák, de egy zenekari összejeövetelen szinte egyáltalán nem is szól metal. Sőt, az ilyen bulik után néha kicsit szégyellem is visszanezni a dalkeresési előzményeimet."

Peti: „Szerintem ez annak köszönhető, hogy mindannyian nyitottak vagyunk zeneileg, legyen szó akár csak a metal különböző szubkategorióiról, vagy esetleg teljesen más zenei irányzatokról. Mindig találunk valami érdekeset, amivel feldobhatjuk a saját alkotásainkat."

Hogyan íródnak a Spleen-dalok?

Peti: „Általában egy gitár riff indítja be a kreatív folyamatot, ez dönti el, hogy milyen érzélmeket fejezzenek ki a további, ebből kialakuló témák. Mindannyian először otthon szoktunk magunknak dolgozni, és amikor úgy érezzük, hogy elegendő ötletet összegyűjtöttünk, akkor leülünk a próbateremben és megpróbáljuk összeilleszteni őket."

Zsolti: „Hárman vagyunk gitárosok a zenekarban (bár Ruben basszusgitáros poszton van, de ritmusgitárosként is megállja a helyét), és mindhármunknak elég sok riff van a tarsolyában. Ezekből szoktunk elkezdni építkezni úgy, hogy tulajdonképpen 'összeragasztgatunk' ran-

dom részeket, amik tetszenek. Ha valami nem kedvüNKRE VALÓ, akkor addig variáljuk, amíg valami teljesen érteLmezhetetlen ritmusképlet ki nem jön, és akkor mindenkinek megnyugszik a kis lelke, hogy végre ezt a részt sem sikerült 4/4-ben hagyni. Ezután Iván nagy öröme-re kiszámolhatja, hogy hány hanyadban van a dal (ez minket gitárosokat a legkevésbé sem érdekel), és megírja rá a dobót. Ezek után Ruben, vagy én, vagy ketten közösen alkotjuk meg a szöveget. A szöveket fogalmam sincs, Peti mikor, hogy, és legfőképpen miért írta meg ilyen jókra, így csak a saját részeimről tudok nyilatkozni, amiket a stúdiózás előtti napon véglegesítettem, addig improzát koncerteken (néha még most is).”

Szövegileg meglehetősen borúlátó, dühös az anyag. Össze lehet foglalni, miről szólnak a dalok?

Ruben: „Nos, ezt a zenei alapot nézve talán már abszurd volna, ha a dalok fő témája a boldogság lenne. A szövegírást Zsolti és én végezzük, többnyire teljesen függetlenül egymástól, ami azt jelenti, hogy egy kész zenei alaphoz az egyikőnk egy kész szöveggel áll elő, amit aztán természetesen a dalhoz igazítunk. Volt viszont olyan szöveg is, amit közösen írtunk meg, de inkább ez számít kivételnek. A lemez fő tematikái a halál, a vég, az elmúlás különböző formái, különböző szempontokból megközelítve: az egész emberiség vége a posztmodernitásban, ártatlanok halála háborúk vagy forradalmak miatt, egy emberi kapcsolat vége, vagy akár az állatok kipusztulása emberi tevékenységek miatt. Ezek a témák képzik a legtöbb szám alappját, de ha nem, akkor is előjönnek benne.

Rám egyébként leginkább azon zenekarok szövegei hatottak, ahonnan zeneileg merítünk, és itt is próbálok ötvözni például a Megadeth már-már pofátlan szókimondását az Opthet intrikus, metaforákban és komplex képekben gazdag szövegeivel. Próbálok mindig a zenéből kiindulni: egy death metalosabb résznek jobban áll az állam ordítva szidása, egy lágyabb részhez pedig inkább illik egy szép dallam egy olyan szöveggel, aminek jelentésén akár hosszasan elgondolkozhat az ember.

Ezen kívül próbálok úgy írni a szövegeket, hogy mindenkinek egy kicsit más legyen: természetesen mindennek megvan a konkrét jelentése, de ha valakinek más jut egy sorról eszébe, mint ami nekem volt a fejemben, amikor írtam, az annál jobb, mert szerintem a zene egyik legfőbb gyönyöre, hogy egy kicsit mindenki a sajátjának tudhatja, sajátjaként értelmezheti.”

Zsolti: „Vannak olyan dalaink, amilben belső vívódásokat írunk le, van olyan, ami háborúkról szól, van, ami az állatok kihasználása, legyilkolása és kínzása ellen szólal fel. Így belegondolva talán az egész album mondanivalója az, hogy mennyire kártékony faj az ember saját magára és a környezetre nézve is.”

A borító igen retro lett, és szintén a '80-as éveket idézi. Hogy készült?

Ruben: „A borítóhoz csupán egy egészen konkrét elképzelésünk volt: a középpontban egy eltorzult, alig emberi lényt szeretünk volna. Ez jól tükrözi a gyakran elborult zenét, na meg a Dead Creature albumcímhöz is tökéletesen illik. A borító megrajzolásával Miklósvölgyi Bogit kerestük meg, akinek munkásságát más albumborítókról ismertük. Elmondtuk az alapkonceptiót, és onnantól lépésről lépésre követtük Bogi munkáját, de igazából nem kellett sokat beleszólunk, a formáktól a színvilágon át a legkisebb részletekig elég jól eltalálta Bogi, hogy mire is gondoltunk. A borító egyébként egy kartonpapírra lett megfestve, teljesen kézzel készült, semmilyen számítógépes utómunka nincs rajta.”

Zsolti: „Bogi egy debreceni amatőr festő, és célunk is volt, hogy egy helyi feltörekvő művészt támogassunk, mert tapasztalatból tudjuk, hogy nagyon nehéz elkezdni egy művészeti karriert, de egyébként pénzünk sem lett volna megfizetni egy hivatásos festőt.”

„HA VALAMI NEM KEDVÜNKRE VALÓ,
AKKOR ADDIG VARIÁLJUK, AMÍG VALAMI
TELJESEN ÉRTELMEZHETETLEN
RITMUSKÉPLET KI NEM JÖN, ÉS AKKOR
MINDENKINEK MEGNYUGSZIK A KIS LELKE.”

Mi a helyzet koncertfronton? Az is érdekel, hogy milyen egy Spleen koncert, hogy élitek meg, hogy fogadja ezt a zenét a közönség?

Ruben: „Talán meglepődne az ember, de egy nem metalt hallgató ember biztosan, hogy mennyire lázba tudja hozni az ilyen zene az embereket, és nem csak a fiatalokat. A koncertjeinken rendszerint nagyon jó a hangulat, elől megy a pogó, hátul az idősebbek vagy akik elfáradtak pedig buzgón rázzák a fejüket. Debrecenben már kialakult egy stabil rajongótáborunk, aminek természetesen rengeteg barátunk is a része, akik szinte minden koncerten megjelennek, és hozzák a hangulatot. Mindig van egy-egy feldolgozás is, egyrészt enyhítés céljából – nem mindenki élvezi az egy órán át tartó prog riffeket –, valamint azért, mert az ismerős zenékre általában még jobban beindul a tombolás, fokozva a hangulatot – már ha ki nem jön a rendőrség csendháborításért, mert olyan is volt már.”

Peti: „Azt véltem felfedezni, hogy egyre több embert érdekel az élő zene, ráadásul még a miénk is, amit mindig öröm látni, és rengeteg fiatal van még itt Magyarországon is, akiket meg lehet fogni a metaltzenével. Nem könnyű jó koncertet csapni, de az eddigi pozitív visszajelzéseket nagyon jó hallani és természetesen látni koncert közben is.”

Zsolti: „Koncertfronton most volt egy kis leállásunk, mivel új dobost köszönhetünk a köreinkben Iván személyében, és össze kellett gyakorolnunk a dolgokat, de most már abszolút bevetésre készek vagyunk. Egyébként szerencsére azt vettük észre, hogy egyre többen vannak a koncertjeinken, és egyre nagyobb helyeket tudunk megtölteni, ráadásul a közönség nagy része fiatal, szóval jó hangulatból meg pogóból sincs hiány.”

Mi a következő lépés, illetve a távlati tervek?

Peti: „A következő mindenképpen az lesz, hogy minél több városban ismertessük meg a zenénket, egyre nagyobb koncerteket szervezhessünk, és természetesen a fesztiválok, mind hazai és külföldi. Hosszabb távon meg szeretnénk kiadni több albumot, esetleg egyet a kedvenc dalaink átiratairól, egy a békák életét, természetét leíró természettudományos albumot, meg persze folytatnánk a zúzást.”

Ruben: „Mindannyian realisztikusan állunk a zenéhez: valószínűleg nem ebből fogunk megélni – pedig jól jönne a pénz,

mert ha a poros próbatermi szőnyegeket milliós kárpitra tudnánk cserélni, az igazán jó lenne. Különösen nehezíti a pénzügyi helyzetet az, hogy ennyire rétegenét játszunk, gyakran tapasztaljuk ugyanis, hogy még metalt kedvelőknek is picit sok. Pedig bőven van ennél még durvább. Én mélyen hiszek az élőzene varázsában: szerintem sokkal jobban megfog valakit, ha lát és érez minket, nem csak hall. Ezért szerintem az egyik legjobb marketing a turnézás, ha egy koncerten odatesszük magunkat, és érezzük, hogy jól sikerült, utána mindig látjuk, hogy megugranak a hallgatóságok.”

Zsolti: „Következő lépésnek szeretnénk minél több hazai város klubjaiban és fesztiváljain fellépni, hogy tágítsuk a rajongói körünket, illetve lassan jó lenne, ha a cateringbe bekerülhetne lila kodeinnel egy zero Sprite. A távlati tervek között pedig természetesen külföldi fellépések, új dalok írása és egy AMG Merdzsó szerepel.” **HW**

HARC A SÖTÉTSÉG ELLEN

RIVAL SONS

A Grammy-díjra kétszer is jelölt kaliforniai Rival Sons a modern rock egyik legautentikusabb hangzását képviseli, lenyűgöző tehetségük és elkötelezettségük az őszinte művészet iránt tükröződik a zenéjükben. A nyári turnéjuk utolsó állomásán, Winterbachban alkalmunk nyílt beszélgetni Jay Buchanan énekessel és Scott Holiday gitárossal a legújabb albumaik, a Darkfighter és Lightbringer inspirációjáról, a lemezek által hordozott erőteljes üzenetről és rockikonokkal való turnézás során gyűjtött tanulságokról.

SZÖVEG: KISS DANIELLA
FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

Legújabb albumaitok, a Darkfighter és a Lightbringer a sötétség és a fény ellentétes témáit járják körül. Mi inspirálta ezt a dualista megközelítést és hogyan befolyásolta a dalszerzési folyamatot?

Jay: „Amikor ezeknek a lemezeknek az anyagán dolgoztunk, rengeteg dolog történt a világban, különösen a koronavírus-járvány idején. Az Egyesült Államokban jelentős politikai feszültség volt, 2020 választási év volt. A választási évek gyakran előhózzák a szélsőséges elemeket mindkét oldalról, így óriási zűrzavar és megosztottság volt az országban. A magánéletemben is sok mindenem mentem keresztül; elvesztettem néhány hozzám nagyon közel álló embert. A kitarítás erős téma volt az életemben ebben az időszakban. Viharos időkkel élünk meg, tele nehézségekkel, amiről sokat beszélgettünk Scott-tal. Ő zenei ötleteket küldött nekem, majd együtt dolgoztunk a dalokon. Ami a dalszövegeket illeti, azok tükrözik a személyes megpróbáltatásaimat és az azt követő győzelmet, mindazt, amin keresztülmentem. 2020-ban született egy gyermekem és Nashville-ből Kaliforniába költöztem. Az egész folyamat, hogy megtaláljam a családom számára a megfelelő otthont és alkalmazkodjak ezekhez a változásokhoz, egyértelműen megjelent a zenében.”

Scott, te gitárosként meglehetősen egyedi stílust és gitárhangzást alakítottál ki, amely nagyban hozzájárul a Rival Sons hangzásához. A legújabb albumokon milyen gitárokat, pedálokat és egyéb felszereléseket használtál a jellegzetes hangzás eléréséhez?

Scott: „Rengeteg mindent. A legtöbb lemeznél igyekszem új hangszereket beépíteni, amiket korábban nem használtam, így a hangzás természetesen változik. Ugyanez érvényes a pedálokra és a hangszínekre is, mindig próbálok néhány új dolgot beszerezni, amelyek gyorsan és könnyen módosítják a hangzást. Sőt, még új gitárokat is készíttetek számomra kifejezetten ezekhez a lemezekhez. Például sokat használtam egy Gretsch Falcont, valamint néhány Flying V-t a Banker Guitarstól. Ezeken kívül használtam egy vintage 1966-os Gibson ES-330-at, egy '65-ös Gibson Firebirdöt és számos bari-ton gitárt, köztük egy Gretsch 2090 Baritone-t is.”

Mely gitárosok voltak rád legnagyobb hatással? Volt, aki kifejezetten befolyásolta a játékodat a legújabb albumokon?

Scott: „Nagyon nehéz egyetlen hatást kiemelni ezekről a lemezekről. Nem volt egy konkrét gitáros, akitől ihletet merítettem és egyetlen dalnál sem érzem azt, hogy egy bizonyos személy hatását tükröznék. Inkább szakaszon szakaszra történő megközelítés volt. Egyes dalrészletek emlékeztettek valamire, míg mások nem. A zeneszerzés folyamatát mindig a festészethez hasonlítom – nem annyira technikai ügyességről vagy a gyorsaságról szól, hanem színek és textúrák hozzáadásáról a vászonhoz, hogy ezáltal egy bizonyos érzést hozzak létre. Ahelyett, hogy azt kérdezném, ez a rész hasonlít-e David Gilmour vagy Jeff Beck játékára, arra koncentrálok, amire a dalnak szüksége van. Bár vannak hatások, amik egyértelműen látszanak a játékomon, ez a lemez inkább az érzések, színek és textúrák megragadásáról szól, mintsem konkrét hatások követéséről.”

Ha meg kellene nevezned azokat a gitárosokat, akik általánosságban véve hatottak a játékodra, kik lennének azok?

Scott: „Sokat fel tudnék sorolni, de kezdem a kulcsfontosságú hatásokkal, mint Jeff Beck, aki folyamatosan

megújította magát lemezeiről lemezeire és David Gilmour, akinek az egész munkásságát csodálom. Szeretem olyan modernebb gitárosok játékát és kreativitását is, mint például Nick Zinner a Yeah Yeah Yeahsból, Jack White vagy a Radiohead gitárosai. Ezen kívül Jimmy Page állandó inspirációforrás számomra, különösen a stúdióban alkalmazott technikái miatt. Klasszikus gitárosok, mint Billy Gibbons a ZZ Topból, is nagy benyomást gyakoroltak rám. Még az olyan újabb bandák, mint a Papa Roach, is hatással voltak rám a legújabb lemezekben. Rengeteg nagyszerű gitáros létezik, klasszikus és kortárs egyaránt, de ők az elsődlegesek, akik most eszembe jutottak.”

„Ő VOLT A KEMÉNY GENGSZTER, ÉN PEDIG A MOCSKOS PRÉDIKÁTOR, AKI BIBLIÁBÓL KÉSZÜLT BOMBÁT DOBÁL.”

Készíttetek néhány lenyűgöző videóklipet az új albumotok dalaihoz, például a Nobody Wants to Die-hoz. Mennyire vettek részt a videók kreatív folyamatában és gyártásában? Vannak terveitek hasonló vizuális stílusú vagy koncepciójú klipek készítésére a jövőben?

Jay: „Nagyon is aktívan részt vettünk a videók elkészítésében, kezdve a forgatókönyv koncepciójától a storyboard megrajzolásáig. Emlékszem, hogy vázlatot készítettem olyan felvételekről. Például ahol a kamera a srácok lábai mögött van, miközben eldobják a fegyvereiket – az végül be is került a végző változatba. Nagyon élveztük, mert nemcsak mi magunk írtuk a forgatókönyvet, de tárproduceri is voltunk a videóknak.

Nagyszerű volt a rendezőnkkel, Éli Sokhnnal dolgozni. Scott-tal már az elejétől fogva tudtuk a szerepeinket; ő volt a kemény gengszter, én pedig a mocskos prédikátor, aki Bibliából készült bombát dobál.

A második, Rapture videóhoz én írtam a forgatókönyvet és felkértem Scott fiát, hogy szerepeljen benne. Kurt Kubicek, egy közeli barátunk és a videó rendezője, kulcsszerepet játszott abban, hogy egy kisebb stábbal mindent összehozzon. Nagyon büszke vagyok arra a videóra. Azt akartam, hogy kapcsolódjon a Nobody Wants to Die-hoz, mint előzmény és Scott fia segített megragadni a gyermeki ártatlanság megfelelő hangulatát. Amikor a Bird in the Handet készítettük – ami az utolsó videó a háromrészes történetben –, szűk volt a költségvetés és tényleg az utolsó tartalékainkból éltünk, de Kurt ismét beugrott, hogy segítsen a forgatókönyv és a logisztika megvalósításában. Nagyon szórakoztató volt ezeket a videókat létrehozni, és szívesen készítenénk még többet, de úgy érzem, hogy a karakterek befejezték a történetüket.”

Scott: „A Nobody Wants to Die forgatókönyvének írását turnén kezdtük el és hihetetlen volt, hogy Jay és én szinte ugyanazt az ötletet álmotduk meg a történetről. Kombináltuk a két forgatókönyv elemeit és szorosan együtt dolgoztunk a rendezővel, hogy életre keltsük az elképzelésünket. Én voltam a gengszter a rugós késsel, Jay pedig a prédikátor. Szórakoztató volt egymás ellenségeit játszani és a saját autóinkat használni a videóban —az én Pontiacomat és Jay Mercedesét, amit végül meg is vettem tőle.

A Rapture videó igazi szerelemprojekt volt, a barátaink segítettek a létrehozásában és Kurt Kubicek vezette

a stábot. A fiam által használt robogó egy régi karácsonyi ajándék volt, ami sajnos nem élte túl a forgatást. (nevet) Amikor a Bird in the Handet készítettük, nagy terveink voltak, de nagyon korlátozott költségvetésünk, így a rendezőnknek le kellett egyszerűsítene a dolgokat, hogy megvalósíthatóak legyenek. Az egész stáb a szokásos díjaik töredékéért dolgozott, de ez nem számított, mivel a hangsúly a művészet megteremtésén volt, nem a pénzen. Saját zsebből fizettünk rengeteg mindent, remélve, hogy később vissza is kapunk valamit, de ez nem történt meg. Ettől függetlenül a videók készítése nagy élmény volt és bár nem tervezzük ugyanannak a koncepciónak a folytatását, szívesen készítenénk még hasonló videókat a jövőben – remélhetőleg legközelebb hatalmas költségvetéssel!” (nevet)

„A ZENE ŐSZINTESÉGE KULCSFONTOSSÁGÚ SZÁMOMRA ÉS FONTOSABB, MINT A CSISZOLTSÁG VAGY AZ ELEGANCIA.”

Eddig kilenc albumot adtatok ki. Visszatekintve a Rival Sons diszkográfiájára, véleményetek szerint hogyan fejlődött a zenekar hangzása és üzenete az évek során?

Scott: „A hangzásunk határozottan sokat fejlődött az évek során. Minden lemeznél tudatosan választunk különböző hangszereket, hangzást és felvételi környezetet, hogy ne ismételjük magunkat. Mindig ügyelni szoktam arra, hogy a gitár hangszínét albumról albumra változtassam, még akkor is, ha hajlamos vagyok sok fuzzt használni a keményebb számoknál. Ez a megközelítés segít új textúrák és hangzások felfedezésében, valamint különböző dalszerzési stílusok kipróbálásában, ami természetesen változtat a zenénken. Nem szeretnénk megismételni azt, amit korábban csináltunk. A zene őszintesége kulcsfontosságú számomra és fontosabb, mint a csiszoltság vagy az elegancia. Amikor a kedvenc előadóim zenéjét hallgatom, érzem, hogy hiteles és erre törekszünk mi is. Teljes mértékben támogatom Jayt abban, hogy addig dolgozzon egy számon, amíg nem érzi megfelelőnek, hiszen ezeket a dalszövegeket neki kell minden este elénekelnie. Büszke vagyok arra, hogy minden lemezbe kemény munkát fektettünk és nehéz döntéseket hoztunk, hogy olyat alkossunk, amiben valóban hiszünk.”

Jay: „Jelentősen megváltozott a hangzásunk és a zeneszerzéshez való megközelítésünk is. Az évek során sokat fejlődtem a dalírásban és tudatosabbá váltam a szövegekkel, témákkal és dallamokkal kapcsolatban. A turnézás és fellépések során szerzett tapasztalatok révén rájöttem, hogy a dalszövegek mantrává válnak számomra, ezért a megírásukat komolyan veszem. Fontos, hogy a szövegek jelentéssel bírjanak, hogy amikor a színpadon vagyok, ne csak üres szavakat énekeljek. Emiatt a lemezkészítés folyamata munkaigényesebbé vált; biztosan próbára tettem Scott és a producerünk türelmét, de ha valamit nem érzek helyesnek, addig dolgozom rajta, amíg nem lesz az. Büszke vagyok arra, hogy a rock műfaján belül sikerült bővítenünk a hangzásunkat, miközben híek maradtunk önmagunkhoz.”

Említettétek, hogy minden lemeznél van egy mantra, amit követtek. Mi volt a legutóbbi albumaitok mantrája?

Jay: „A mantra ezeknél a lemezeknél egyszerűen az volt, hogy csak folytasd, menj tovább és ne állj meg. A cím mindent elmond: Darkfighter. Ennyi az egész – harcolj a sötétség ellen.”

Scott: „Ez volt az én mantrám is. Nagyon tetszett, amikor Jay előállt a kettősség ötletével, valamint a Darkfighter és Lightbringer kifejezésekkel. Nyilvánvaló volt, hogy ezek lesznek az album címei és a mantrák számunkra. Akkoriban egy megosztó, zavaros és ijesztő időszakon mentünk keresztül az Egyesült Államokban, ahol a rasszizmus felerősödött, politikai és társadalmi feszültségek alakultak ki és polgári zavargások voltak. Az emberek minden kérdésben megosztottak voltak. Művészként mindezt magunkba szívtuk és irtunk róla. A világ nyugtalanabbnak tűnt, mint valaha, így világossá kellett tennünk az üzenetünket: harcolj a sötétség ellen és hozz fényt. Bármennyire is egyszerűnek tűnik, helyénvalónak éreztük az adott pillanatra.”

**„A RIVAL SONS ARRÓL SZÓL,
HOGY OLYAN MŰVÉSZETET
HOZZUNK LÉTRE, AMI
TÜKRÖZI, KIK VAGYUNK,
NEM PEDIG ARRÓL, HOGY
PRÓBÁLJUNK VALAMIT ELADNI.”**

A Rival Sons kritikai és kereskedelmi szempontból is jelentős sikereket ért el. Hogyan kezelitek a sikerrel járó nyomást, miközben hűek maradtok a művészi víziótokhoz?

Jay: „Soha nem éreztem külső nyomást, csak azt a kreatív nyomást, ami egy új lemez megírásával jár. Ez az a fajta nyomás, ami táplálja a kreativitást, de nem érzem, hogy bárkinek is meg kellene felelnem. Bár hálásak vagyunk a rajongóknak, akik támogatnak

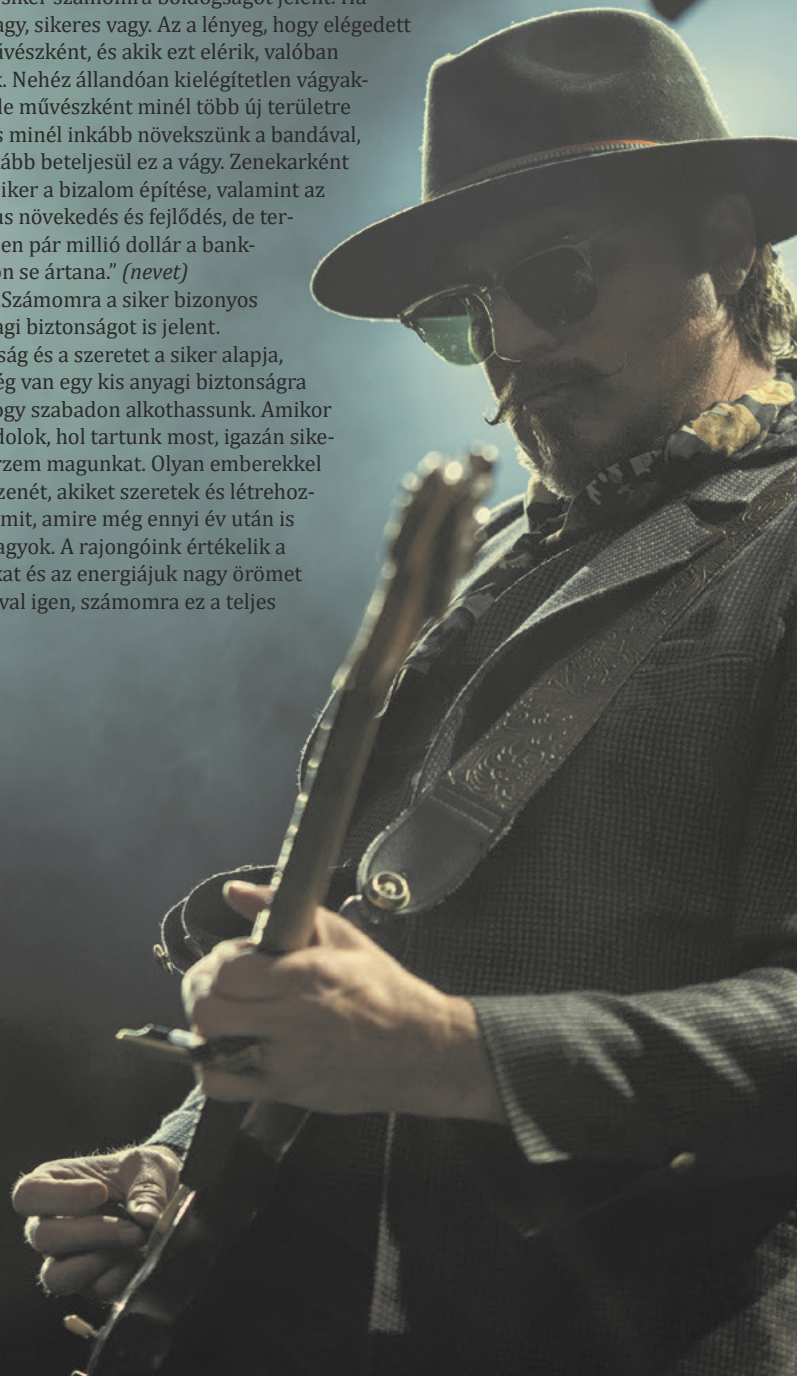
minket, nem az a célunk, hogy bárki másnak készítsünk egy terméket. A Rival Sons arról szól, hogy olyan művészetet hozzunk létre, ami tükrözi, kik vagyunk, nem pedig arról, hogy próbáljunk valamit eladni. Ha a zenénk megérinti az embereket, nagyszerű, de számunkra nem ez a cél. Úgy gondolom, néhány előadó valóban érzi ezt a külső nyomást, de ez engem egyáltalán nem vonz. Az a nyomás, amit érzünk, teljes mértékben saját magunktól származik.”

Scott: „Én is érzek nyomást, de az önmagamtól jön – ez inkább egy hajtóerő, hogy valami értékeset alkossak, amiben hiszek. Nem foglalkozom azzal, hogy a közönséget lenyűgözzem; inkább az számít, hogy megfeleljek a saját mércémnek. A stúdióban kemények vagyunk magunkkal szemben – ha egy ötlet nem működik, azt gyorsan elvetjük. Néha ragaszkodunk egy dalhoz és még ha a másik először nem is hallja meg benne az értéket, adunk neki időt, amíg világossá válik számára. A nyomás, amit érzek, a saját elvárásaimból fakad, abból a vágyból, hogy valami olyat alkossak, amire büszke lehetek.”

Hogyan definiáljátok a sikert a zeneiparban, és mennyire érzitek sikeresnek magatokat?

Jay: „A siker számomra boldogságot jelent. Ha boldog vagy, sikeres vagy. Az a lényeg, hogy elégedett legyél művészként, és akik ezt elérik, valóban sikeresek. Nehéz állandóan kielégítetlen vágyakkal élni, de művészként minél több új területre lépünk és minél inkább növekszünk a bandával, annál inkább beteljesül ez a vágy. Zenekarként a valódi siker a bizalom építése, valamint az autentikus növekedés és fejlődés, de természetesen pár millió dollár a bankszámlákon se ártana.” (nevet)

Scott: „Számomra a siker bizonyos fokú anyagi biztonságot is jelent. A boldogság és a szeretet a siker alapja, de szükség van egy kis anyagi biztonságra ahhoz, hogy szabadon alkothassunk. Amikor arra gondolok, hol tartunk most, igazán sikeresnek érzem magunkat. Olyan emberekkel készítitek zenét, akiket szerettek és létrehoztunk valamit, amire még ennyi év után is büszke vagyok. A rajongóink értékelik a munkánkat és az energiájuk nagy örömet okoz, szóval igen, számomra ez a teljes siker.”

A close-up portrait of Brad Pitt. He has shoulder-length dark hair, a mustache, and a goatee. He is wearing dark sunglasses and a red button-down shirt. He is looking slightly to the right of the camera. The background is a blurred, light-colored wall. In the bottom foreground, there is a large, out-of-focus, warm-toned light flare.

„A ZENE OLYAN DOLOG,
AMIBE ÚJRA ÉS ÚJRA
BELESZERETSZ.”

A Rival Sons hosszú utat tett meg a megalakulása óta. Melyek voltak a legfontosabb személyes és szakmai tanulságok, amelyeket az út során szereztek?

Jay: „Lazíts és élvezd az alkotás folyamatát, csináld a dolgokat örömből. Eleinte, amikor csatlakoztam a zenekarhoz küzdöttem némi nyomással és identitásválsággal, hiszen énekes-dalszerzőből hirtelen egy rockegyüttes frontembere lettem. Össze voltam zavarodva és egyre visszahúzódnóbbá váltam, mind a zenekaron belül, mind a magánéletemben. De idővel, ahogy egyre több tapasztalatot szereztem és mélyült a kapcsolatom a bandatagokkal, rájöttem, mennyire szórakoztató ez az egész. A zene olyan dolog, amibe újra és újra beleszeretsz. Megtanulni relaxálni, hagyni, hogy az energia átvegye az irányítást és engedni, hogy uralja a szobát—ez nagy lecke volt számomra. Megtanultam, hogy amikor nem erőlteted többé a dolgokat, hanem csak hagyod őket maguktól áramlani, akkor minden a helyére kerül.”

Scott: „Teljesen egyetértek. Az évek során megtanultam igazán átélni minden pillanatot. Hat éve abbahagytam az ivást és a kábítószereszt, ami hozzásegített ahhoz, hogy jobban jelen legyek és így szorosabb kapcsolatba kerüljek a közönséggel, valamint a napi tevékenységeinkkel.

Nemrég hallottam egy nagyszerű interjút Roger Federer teniszelegendával, aki arról beszélt, hogy a karrierje során csupán a pontok 47%-át nyerte meg. Ez a nyilatkozat a siker eléréséről szólt, annak ellenére, hogy mennyi hibát követünk el. Nem lehet a tökéletességre törekedni, mert a hibák elkerülhetetlenek, főleg a színpadon. A profi attól profi, hogy képes gyorsan visszazökkenni és maximális energiával belevágni a következő pillanatba. Az évek során megtanultam, hogy nem szabad a hibákon rágódní; el kell engedni őket és azonnal tovább kell lépni.”

**„LENYŰGŐZŐ VOLT, HOGY
EZEK AZ IKONOK IDŐT
SZÁNTAK ARRA, HOGY OLYAN
DOLGOKAT MONDJANAK, AMIK
MEGERŐSÍTETTEK ÉS
ÖNBIZALMAT ADTAK NEKEM.”**

A Rival Sons legendás zenekarokkal turnézott együtt, mint például a Black Sabbath, az Aerosmith vagy a Judas Priest. Meg tudnátok osztani néhány emlékezetes élményt vagy tanulságot, amit ezekkel a rockikonokkal való turnézás során szereztek?

Jay: „Rengeteg emlékezetes pillanat volt. Minden alkalommal tanulsz valamit amikor ilyen hatalmas zenekarokkal találkozol. Elképesztő beszélgetésekben volt részem, amiket sosem fogok elfelejteni, legyen szó a Black Sabbathról vagy más legendás zenekarról. Lenyűgöző volt, hogy ezek az ikonok időt szántak arra, hogy olyan dolgokat mondjanak, amik megerősítettek és önbizalmat adtak nekem. Ezek a beszélgetések tényleg olyanok voltak, mintha egy mestertől tanulnál. Hihetetlenül szerencsésnek érzem magam, hogy ilyen élményeket átélhettem.

Sok ilyen tanulságot megtartok magamnak, de az egyik legjobb tanácsot a Judas Priest énekesétől, Rob Halfordtól kaptuk az első európai turnénkon. Ezen turnén koszosan és éhesen utaztunk egy furgonban, keményen dolgoztunk és Rob egyszerűen azt mondta nekünk: »Nagyszerűek vagytok; csak annyit kell tennetek, hogy együtt maradtok. Csak maradjatok együtt.« Azóta is sokszor eszembe jut ez a tanács.”

Scott: „Vicces volt, mert bár általában biztosak vagyunk abban, hogy megnyerjük a közönséget, azon a turnén mégis voltak kételyeink. Egyikünk sem volt hatalmas Judas Priest-rajongó akkoriban, mivel a zenéjük egy kicsit túl kemény és metal volt számunkra. De miután élőben láttuk őket, teljesen újraértékeljük a zenekart, különösen azután, hogy időt töltöttünk velük és jobban megismertük Robot. Valóban fantasztikusak. Amikor Rob azt mondta, hogy a zenénk közel áll hozzá, az nagy pillanat volt számunkra. A Rival Sons inkább rock, egy bluesos, fémes zenekar, míg a Judas Priest metal, így azt gondoltuk, hogy a közönség esetleg nem fog jól reagálni ránk, de végül álló ovációt és csodálatos fogadtatást kaptunk. Rob őszinte és kedves mentorálása pontosan az volt, amire akkor szükségünk volt és mély nyomot hagyott bennünk.

Számomra azonban a legmeghatározóbb tanulság a Black Sabbathtal töltött 13 hónapos turnénkról származik. Ez nem valami olyasmi volt, amit mondtak nekünk, hanem amit ott megfigyeltem. Megengedhették volna maguknak, hogy úgy bánjanak az emberekkel, ahogy csak akarnak, hiszen ők a rock elitje, de mindekivel tisztelettel és őszinte kedvességgel bántak. A stábjuk boldog volt és olyanok voltak, mint egy nagy család. Mindannyian tanultunk ebből – ha jól bánsz a körülötted lévő emberekkel, az pozitív környezetet teremt, amely kihat az egész show-ra. A backstage-ben mindig jó volt a hangulat, ami nagyszerű koncerteket eredményezett.”

Milyen terveitek vannak a Rival Sons számára a közeljövőben? Számíthatnak a rajongók új zenére, turnéakra vagy bármilyen izgalmas projektre?

Jay: „Abszolút, több zene és turné várható. Néhány projekten is dolgozunk, beleértve egy dokumentumfilmet. Egy rendező már nyolc éve követ minket, amióta a Black Sabbathtal turnéztunk, így valamikor lesz egy Rival Sons film is.”

Scott: „Igen, lesznek új dalok és esetleg különböző válogatáslemezek is. Van egy csapatunk, akik folyamatosan dolgoznak különböző projekteken és mivel már nyolc albumunk van, mindig van valami készülőben.”

Jay: „Ami a következő lemezt illeti, még nem kezdtünk el új dalokat írni. Az utolsó két album annyira nagy vállalkozás volt, hogy még mindig nem hevertük ki. De amikor eljön az idő az írásra, feltűrjük az ingujjunkt és nekilátunk a munkának.”

Scott: „Talán készítünk egy részfűvös lemezt – nincsenek gitárok, se dobok, csak fűvös hangszerek.” *(nevet)*

Jay: „Igen, a címe Fuzz Battle lesz.” *(nevet)* **HW**

EZ AZ A HÁZ **RONNIE RADKE**

November 23-án a Barba Negrában lép fel a Falling In Reverse zenekar. A poszt-hardcore-t sok rappel ötvöző, egyedi hangvételű modern metal banda óriási sikereket ért el az utóbbi években. Nem csoda, ha ez az anyagiakban is megjelenik náluk. Nemrég volt hír, hogy az énekes Ronnie Radke Los Angeles Hollywood Hills városrészében vásárolt magának új otthon. Lássuk hát, hol húzza meg magát Ronnie a turnék szüneteiben!

SZÖVEG: CSELŐTEI LÁSZLÓ · FOTÓ: MARC ANGELES ÉS PRINCE WILLIAMS / WIREIMAGE

A most negyvenéves, Las Vegasban született Ronnie Radke eredetileg az Escape The Fate énekeseként szerzett hírnevet. De 2008-ban kirúgták a bandából, miután börtönbe kellett vonulnia, mert megszegte a próbaidőre vonatkozó szabályokat egy korábbi vétségével kapcsolatban. Öt év felfüggesztettet kapott ugyanis egy halálos kimenetelű lövöldözés miatt, amelynek részese volt. Nem ő lőtt, de bűnrészesként elítélték. Miután elmulasztotta az esedékes bejelentkezést az öt felügyelő tiszt elött, elfogadóparancsot adtak ki ellene és letartóztatták. Két évre rács mögé is dugták. Ezután hozta össze a Falling In Reverse zenekart. Az elmúlt években számtalan tagcsere történt a csapaton belül. Mára csupán Radke maradt az egyetlen eredeti, alapító tagként. Idén jelent meg a banda aktuális albuma, a Popular Monster. Ennek a turnéja érkezik nemsokára Budapestre.

Nos, a zenekar szekere elég jól megy a tengerentúlon, de világszerte is szép sikereket aratnak. Nem csoda, ha a tagok rendszeren keresnek a zenéléssel. És ez egészen más léptéket jelent, mint a hazai top rockzenekaroknál. A srácok dollármilliókat kaszálnak, aminek nagy része feltehetően

az alapító/zenekarvezető énekes/rapper/szövegírónál landol.

A legendás Sunset Strip feletti dombokon nemrég épült az az ház, amelyért a kaliforniai frontember 9 millió dollárt (nagyjából valamivel több, mint 3 milliárd forintot!) csengetett ki. Sikerült szép árkedvezményrel vásárolnia, hiszen eredetileg 11 millió dollárért kínálták az ingatlant.

A modern, egyes elemeiben a pajtaépítéssel stílusjegyeit viselő épületegyüttes egy 5000 m²-es telken áll. A bejárati kaputól egy hosszú belső, bevezető úton közelíthető meg. A négyszobás és négy fürdőszobás házat a Los Angelesben működő Max Nobel építésziroda, mégpedig maga a névadó tervezte. Az alapvetően kétszintes főépületet úgy álmodták meg, hogy a belér és kültér között szinte nincs átmenet, a nagy belmagasságú belső részekből hatalmas ajtónyílásokon át lehet a szabadba jutni. Mindez nagy fokú szabadságérzetet ad az ott lakóknak. A csupaüveg ajtókon és óriási ablakokon át akadály nélkül áramlik be a fény a nap minden szakában.

A ház leglátványosabb része talán a gigantikus nappali-étkező, amelybe egy jócskán túlméretezett, kőből épült kandalló hoz semmihez sem hasonlítható hangula-

tot. Ehhez a helyiséghez kapcsolódik egy faborítású terasz, ahol kényelmesen lehet akár étkezni, akár lazulni. Az elegáns, étkezőszíttel ellátott konyhát a legjobb minőségű Miele gépekkel szerelték fel. Mindehhez két fő lakrész kapcsolódik, amelyekben beszélős gardrób és minden földi jóval felszerelt, luxus fürdőszobák találhatók.

Ha pedig a házigazdának vagy akár egy nagyobb vendégseregnek medencézni lenne kedve, akkor át lehet vonulni a főépületből egy másik, kisebb házrészhez, amely kifejezetten a medencéhez kapcsolódó pihenésre lett kialakítva.

Természetesen több állásos garázs és trezorhelyiség is épült.

Az ingatlan helyiségeiből és teraszairól csodálatos panoráma tárul elének. Lényegében a lábunk előtt hever egész Los Angeles!

További fotók Wendy Bowman Robb Report oldalon megjelent cikkében.

DRINK STATION

DRINK STATION ROCKS

Kedvenc bandád italai
Magyarországon a Drink Station
kínálatában.

SVOID

AHOL MAJD VÉGÜL MINDEN FELOLDÓDIK

A Svoid black metal projektként indult, melynek végül addig tágították a határait, hogy egyben utat nyitottak egészen másfajta zenei irányzatok beszüremkedésének. Legutóbbi albumuk, a Neptunian egy rendkívül erős atmoszférájú anyag, melyen a black metalon túl épp úgy hallani posztpunk, mint gothic rock hatásokat. S basszusgitáros-énekes-alapító és Gravel Shores gitáros-énekes válaszolt Uzseka Norbert kérdéseire.

SZÖVEG: UZSEKA NORBERT · FOTÓ: LEHEL ANITA, LILLAWASTHERE

Mintha ez az első hammeres interjú, kérnék szépen egy áttekintést a csapat eddigi pályájáról.

S: „A zenekar 2009-ben született meg, amikor úgy döntöttem, hogy létrehozom ezt az entitást, melynek célja az volt, hogy a saját vízióimat megvalósítsam. Kezdetben abszolút projektként tekintettem a Svoidra, nem hagyományos zenekari felállásban, főleg praktikus okok miatt: egy ilyen projekt egyszemélyes működtetése egyszerűbbnek tűnt, hiszen kevesebb kompromisszummal jár. Az idő nem volt tényező egyáltalán. Az első koncertre, és a debütáló anyagra dobosnak Gravelt kértem fel, aki így már a kezdetektől jelen volt a Svoidban. Első EP-nk, az Ars Kha, 2011-ben jelent meg szerzői kiadásban, és két évvel később követte a To Never Return című első nagylemezünk. Ez idő alatt teljes zenekarrá formálódtunk, és egyre intenzívebben kezdtünk koncertezni.

2015-ben kiadtunk egy Watain-átdolgozás single-t, a Devil's Bloodot. A második albumunk, a Storming Voices of Inner Devotion 2016-ban látott napvilágot, amelyen már teljesen kiforrott a zenénk, mely a Black Metal alapjait a Post-Punk világába oldotta fel. 2018-ban megjelent a kísérletezőbb hangvételű Spiral Dance EP-nk, majd az Ygfannal közös, 2020-as We Are Nowhere Beyond the Evanescence split. Végül elérkeztünk idei harmadik nagylemezünkhöz, a Neptunianhoz.

Az évek során a zenei eszköztárunk egyre tágabbá és nyitottabbá vált: a posztpunk mellett dark rock hatások is nyomot hagytak rajtunk, melyeket úgy építettünk be a Svoid világába, hogy közben megőriztük hangzásunk esszenciáját, dallamainkat, hangzatainkat. Azt hiszem, hogy nem túlzás azt állítani, hogy a nagylemezek íve írja le és ragadja meg legjobban a Svoid lényegét.”

Gravel: „Kezdetben S zenei világa ösztönösen a svéd Black Metal alapköveire épült. Ő képviselte a tradicionálisabb oldalt, én a kísérletezősebbet, ezek arányai alakították a zenekar hangzását, lemezeiről lemeze az évek során.”

Hogy emlékeztek a korai időkre? Mi mozgott akkor, és mi most?

S: „Nagyon intenzív képek élnek bennem a legelső időkről. Teljesen spontán történt minden, kevésbé törődtem a részletekkel, minden 'magától' érkezett, állt össze kerek egésszé. A Svoid világa mintha a szemünk láttára öltött volna alakot körülöttünk. Az, hogy mindez belőlünk fakadt, egymásból következett, különösen inspirált, és ezt az inspirációt mind a mai napig őrzöm magamban. Az alapítás óta eltelt sok év alatt rengeteget változtunk, fejlődöttünk, de a zenéhez való hozzáállásunk és a belső forrásunk ereje változatlan maradt. Az alkotói folyamatot mélyen áthatják a bennünket meghatározó összetevők, melyek mind az önfelfedezés és a belső utazás útját ragadják meg a kiüresedés ősfórása felé. A sötétség számomra nem csupán esztétikai elem, vagy metaforikus tér, ahol az ember szembe-sülhet az ismeretlennel, hanem valóban egy fontos részem, és ez az inspiráció változatlan forrása. Emellett pedig az önkifejezés másodlagos. Számomra a zene, a művészet nem egó kérdése, hanem egy olyan út, amely egyirányú, amelyen nincsen más választásom.”

Gravel: „S-sel 2007-ben ismerkedtem meg, aztán amikor mutatta az első Svoid-anyag gépdobos vázlatait, ajánlkoztam, szívesen feldobolnám. Nagyon ígéretesnek hangzott, és érdekelt, hogy élő dobbal hogyan szólalnának meg ezek a zsigeri szerzemények. Mostanában a Svoid körül engem a közös alkotás folyamata mozgat. Mindig izgalmas úgy sajátot alkotni, hogy valamilyen keverékként ott lapulnak benne a hatásaink is.”

Mit kell tudni a jelen felállásról?

S: „Jelenleg a zenekart Gravel és én képviseljük, ez a felállítás alkotja a Svoid kreatív magját – mi írjuk a dalokat, és ebben a formában stúdiózunk is. A koncerteken 2017 óta Csintalan György dobol velünk, aki számos egyéb formációban is tevékenykedik, például a Mohikán, vagy a Voltak. Számomra minden szempontból tökéletes a jelenlegi felállítás, akár magát az alkotást, akár az előadásokat tekintjük.”

Ritka változatos anyagaitok vannak, de a Neptunian, úgy érzem, úgy színes, hogy közben érett és letisztult. Ti ezt hogy látjátok?

„SZÁMOMRA A ZENE,
A MŰVÉSZET NEM
EGŐ KÉRDÉSE, HANEM
EGY OLYAN ÚT, AMELY
EGYIRÁNYÚ, AMELYEN
NINGSEN MÁS
VÁLASZTÁSOM.”

S: „A Neptunian album egy fontos mérföldköve az utunknak, amely magában hordozza az elmúlt tizenöt év tapasztalatait. Nyolc év telt el az előző lemez óta, és ez az időszak meghatározó szerepet játszott a zenei és koncepcionális tisztulásban. Sok körülmény, élethelyzet, esemény és nehéz érzés formált át bennünket azóta, melyek alapjaiban változtatták meg azt, ahogyan a Svoidot látjuk. Így teljesen egyetértünk azzal, hogy a Neptunian egy letisztult, kiforrott album lett, amelybe nemcsak zenei rendezői tapasztalatainkat, de minden fájdalmunkat is beletettük ezen az úton.”

Gravel: „Ezt az anyagot hagytuk a legtöbbet érni. Úgy érzem, higgadtabb anyagot sikerült összehoznunk, hogy nem azonnal adtuk ki, hanem a vázlatok után volt egy nagyobb szünet. Így friss füllel tértünk vissza alapkérdésekhez: mégis mit szeretnénk hallani, mit őrzünk meg a Svoid eddigi jellegzetességeiből.”

Volt valami koncepció, mikor nekiláttatok megírni az új albumot, vagy csak hagytátok, jöjjön, aminek jönnie kell?

S: „Zenei és szövegi koncepció is állt az album mögött, különösen zenei szempontból több irányvonalat is kipróbáltunk az évek során. Az igazán intenzív időszak a megjelenés előtti évben volt, amikor kizárólag az album végső formájának kialakítására koncentráltunk. Ahogy telt az idő, egyre közelebb kerültünk a végleges állapothoz, ahol minden szó és minden hang a helyére került. A szövegek koncepciója a víz, amely nemcsak természeti elemként, hanem mélyebb, metaforikus jelentésben is megjelenik a Neptunian dalai között, ez teremti meg a kapcsolatot a tételek között.”

Gravel: „Az igazsághoz hozzátartozik, hogy én egy sokkal kevésbé metalos anyagot szerettem volna, tisztább gitárokkal, tiszta énekkel. Az volt a vízióm a

hangszerelésre, hogy úgy szóljon, mintha a U2 Wataint játszana. Mindkét világ nagyon foglalkoztat, ezek fúziója pedig különösen. Lehet, túlzásba estem, mert nagy kanyarok után visszaállítottuk a Svoid komorabb tónusát. Be kellett látnunk, hogy nekünk is az a leginkább önazonos. A dalok viszont részemről eredetileg ebben a légiesebb szellemben fogantak, amik nem ilyenek lettek volna, ha nem nyúlok ennyire képtelen messzeségekbe.”

Amúgy hogy írnátok le ezt a zenét valakinek, aki még sosem hallotta?

S: „Mindenképp összeállítanék egy listát a kedvenc albumainkról, amelyek kétségtelenül a legnagyobb hatást gyakorolták a Svoid zenéjére. Ebben biztosan szerepelne a Dissection – Reinkaos, a Watain – Casus Luciferi, a Siouxsie and the Banshees – Tinderbox, és a The Chameleons – Script of the Bridge is. Számomra ezek az albumok hordozzák azt a zenei esszenciát, amely a Svoid világához a legközelebb áll. Ezek a zenekarok valahogy szuperpozícióba kerülnek a Svoiddal, és ebből következik mindaz zeneileg, amilyen nyelvre lefordítjuk a művészetünket.”

Mennyire más a Svoid a stúdióban, a próbateremben ill. koncerten?

Gravel: „Van ennek egy folyamata. A dalaink mindig is házistúdiós, később stúdiós körülmények között születtek. A demózás régóta meghatározó része a munkamenetünknek. A próbaterembe – úgy mondanám, – csak alapos indokkal lépünk be, koncertre készülve, tehát sosem voltunk egy közös zenélések alkalmával dalokat formáló csapat. Koncerten törekszünk rá, hogy ne hiányozzon semmi a lemezverzióhoz képest a zenénkben. Már vagy tíz éve nincsenek több gitárra írt, összetett szólómaink lemezen sem,

így trióban meg tudjuk valósítani a szerzeményeket. Lemezen szeretünk nagyobb lélegzetvételű tereket megjeleníteni, koncertprogram kialakításakor viszont elsőbbséget élveznek az intenzívebb dolgaink. Szeretjük a vehemens előadásmódot, az energikus előadás remélhetőleg plusz löketet ad, és új élményként hat a közönségre.”

Az album a Sun & Moon Recordsnál jött ki. Mit kell tudni róluk, mit tudnak tenni értetek?

S: „Már a bemutatkozó EP-t is elküldtük annak idején néhány kiadónak, köztük a Sun & Moon Recordsnak, abban bízva, hogy felkeltjük az érdeklődésüket. Az Ars Kha anyaga elnyerte a tetszésüket, de abban az időszakban az EP-k és MCD-k nem illettek a kiadói profiljukba, de a kapcsolat megmaradt, innen vettük fel a fonalat később. Igazi fanatikuskok, jó kezekben voltak a kiadványaink.”

Gravel: „Gyakorlatilag a Storming... lemezünk óta dolgozunk együtt velük. Visszamenőleg a debütalbumunkat is megjelentették. Zeneileg teljesen szabad kezet kaptunk tőlük. Hisznek a fizikai hanghordozó létjogosultságában és értékében, ami egy nagyon rokonszenves dolog a mai világban. Régi vágású arcok, és ahogy ők üzemeltetik a kiadójukat, biztos vagyok benne hogy sok olyan emberhez jutottak el ezek a zenék, akik hozzájuk hasonlóan a klasszikus underground forrásokból táplálkoznak.”

Tavasszal jelent meg az album, hogy fogadta a közönség?

Gravel: „Ezzel az anyaggal nyilván nem lehet mindenkinek megfelelni, sőt, inkább fejtörés elé állítottunk vele sokakat. Zeneileg egy posztpunk revival és gothic rock lemez, a black metalos ének szinte végig jelen van. De egy hagyományos black metal koronghoz képest minden sokkal levegősebb, rockosabb benne. Aki szereti az ilyesféle keveréket, és hajlandó azt egy szerves égszéként fogadni, jellemzően ott működik az anyag.”

S: „Az új albummal kétségtelenül tovább mélyítettük a Storming Voices of Inner Devotion által megteremtett zenei világot, ami rendkívül jót tett a zenekar belső dinamikájának és az alkotói folytonosságnak. Úgy érzem, ez a fejlődés természetes irányt mutat, bár, ahogy Gravel is megfogalmazta, a Svoid zenéje mindig egy sajátos, másfajta megközelítést igényelt. A hosszabb szünet után ismét koncertezünk, ami lehetőséget ad arra, hogy az új albumot élőben is átélhetővé tegyünk, bemutatva, hogyan illeszkedik organikusán az eddigi életművünkbe.”

Björn Bauer készítette a lemezborítót. Ő hogy került képbe, és hogy zajlott vele az együttműködés?

S: „Björn Bauer egy rendkívül tehetséges szabadúszó művész, akit én kerestem meg, amikor a Neptunian vizuális világának megtervezése volt a cél. Már az első válaszból is látszott, hogy nagyon profi hozzáállása van. A részleteket végül egy videóhívás során egyeztetjük: megkaptuk a dalszövegeket, átbeszéltük a koncepciót, a technikai megoldásokat és minden apró részletet, amit fontosnak tartottam, vagy amit ő szeretett volna tudni. Számomra azok az artworkök működnek igazán a Svoid esetében, ahol a művész teljes mértékben az érzésekre, benyomásokra hagyatkozik. Björn ezt a lehetőséget maximálisan kihasználta, és teljes alkotói szabadságában alkotta meg a teljes kiadvány artworkjét. Az ő illusztrációival tovább vihetjük azt a hagyományt, hogy a Svoid zenéjének és albumainak szinte színei vannak.”

Fura, hogy azt írjátok a honlapon a bemutatkozásban, hogy „antikozmikus” a zenétek, miközben szerintem pont nagyon is vannak szövegben és zenében is a kozmosz mélységeire nyitó témák. Szóval ezt hogy kell érteni?

Gravel: „Ez egyértelműen a Dissection atyja, Jon Nödtveidt szellemi örökségére utal, az antikozmikus sátánizmus filozófiai irányzatára, a Temple of the Black Light tanaira. A világűr rejtelméi természetesen nagy hatást gyakorolnak ránk, alkotókra és emberekre. Akár tudományos szinten, akár elvontabb értelemben. Az antikozmikus jelzővel az általunk többé-kevésbé felfogható, anyagi világon túli abszolút káosz felsőbb hatalmát fogalmazzuk meg, a tökéletes semmit.”

S: „Az antikozmikus jelzővel, ahogy Gravel is fogalmazott, egy esztétikai-spirituális állásfoglalást kívántunk tenni a mélyebb, metafizikai térben. A szembenállásunk egyfajta szimbóluma a valóság mögötti, transzcendens, antitetikus világnak.”

A dalszövegek kapcsán muszáj feltennem a Galaxis útikalauz legfőbb kérdését: mi a ti válaszotok az életre, a világmindenségre, meg mindenre?

Gravel: „Én hiszek az egyéni spirituális fejlődésben, a szembenálló oldalak összehasonlításában, ami által megértőbbek, bölcsőbbek lehetünk és megtanuljuk tisztelni a körülöttünk lévő világot, életek sorát leélve. Legnagyobb hatást a Hórusz-szem misztériumiskola tette rám.”

S: „A válaszom nem más, mint a semmi, az üresség, amely mindent megelőz és mindent átölel. Az élet, a világmindenség, minden, amit érzékelünk, csupán illúzió. Hiszem, hogy ennek létezése csupán átmeneti, valójában a semmi az, ami igazán valós. Ez az a csend, amelyet a zajok rejtnek, ez az a sötétség, amely a fény árnyékában bújkál, és az, ami végül megszabadít és feloldoz. Az élet kérdéseire válasz az üresség csendjében van csak, ahol majd végül minden feloldódik.”

Mit jelent a Neptunian egyik dalának a címe: Samvega – Nekkhamma? És hogy jött ebbe a magyar szövegrészlet?

S: „A Samvega és Nekkhamma fogalmai a buddhista gyakorlatból erednek, és mélyen összekapcsolódnak mind közvetlen, mind szimbolikus értelemben. A Therac-25 katasztrófa egy tragikus esemény volt a '80-as években, ahol egy sugárterápiás eszköz belső hibái végzetes következményekkel jártak. Az ilyen tragédiák során megjelenő lelki folyamatok a Samvega (spirituális ébredés) és Nekkhamma (lemondás) fogalmaihoz hasonlíthatók, erről az analógiáról írtam. Amikor valaki átéli a Samvega érzését, és ráébred, hogy a szenvedés és múlandóság elkerülhetetlen a világi dolgokhoz való ragaszkodás miatt, megjelenik benne a vágy a világi dolgoktól való elszakadás és a spirituális mélység felé fordulás iránt. Csakúgy, mint a legutolsó órában.”

Gravel: „A dal végén hallható, magyar szöveg megjelenése már-már hagyományosnak mondható a Svoid-anyagokon. Ennek a rövid versnek a címe Rejtekút, ez S egy igen régi írása. Már egészen a lemezkészítés végén jártunk, amikor úgy ítéltük meg, hogy a zaklatottabb dal után, átkötésként ezt szólaltatjuk meg. Az életen-halálon túli viszontagságok után egy nyugvópont született oda. Bár rengeteg idő telt el a megírásuk között, de úgy alakult, hogy végül összetartoznak.”

Korábban olyanokkal voltak közös koncertjeitek, mint a Mayhem, az Enslaved vagy a Year Of The Goat. Ezekre hogy emlékeztek vissza?

Gravel: „Főként a Svoid első, meglehetősen tiszta black metal korszakában volt szerencsénk ilyen ikonikus előadókkal osztozni a színpadon. Az Enslaved régi közös kedvencünk, hatalmas megtiszteltetés volt. A Mayhem előtt néhány külföldi dátumon kaptunk lehetőséget bemutatkozni, felejthetetlen élmény marad, minden kompromisszummal, nehézséggel együtt. Ezek által a koncertek által úgy éreztük, a Svoid több mint a személyes küldetésünk gyümölcse, messzebbre érhet. A rengeteg, ezzel eltöltött idő segített rávilágítani arra is, hogy a black metalt nem kizárólag annak tradicionális ágában szeretnénk művelni. Kicsit beteltünk vele, és még ha a göröngyösebb utat is választottuk utána a műfaji felfedezőútjainkkal, nem bántuk meg. A műfaj hatásként, örökségként él bennünk.”

Volt egy koncertetek az A38 Hajón, közönség nélkül, ellenben kamerák előtt. Az milyen volt?

Gravel: „Így van, lehetőséget kaptunk bemutatkozni az 'A38 Hajó színpadán' interjú- és koncertfilmsorozatban. Túl voltunk a lemezbemutatókon, és egy összeszokott szettet sikerült játszsanunk. Sosem gondoltuk volna, hogy a Svoid egy ilyen helyszínen örökítheti meg tizenöt évének munkásságát. Valahol a stúdiózás és a koncert között foglal bennem helyet egy ilyen, aktív közönség nélküli koncert: a stúdiófelvételek precizitásával játszani, koncertszerűen, embert próbáló feladat. Habár a Svoid elsősorban egy belső rituálé, mindig feltölt az átszellemült közönség jelenléte. Annyit hozzátennék, hogy néhányan ott voltak velünk a kamerákon túl a teremben, akik a közeli társaságunkhoz tartoznak, tulajdonképpen nekik játszottunk, nekem velük lett egész.”

S: „Óriási élmény volt a maga különlegességében. Délelőtti időpont, átgondoltan megkomponált menetrenddel, profi stábbal és minden velejárójával. Nem kellett levetnünk a Svoid természetét, minden kellékünk, külsőségünk velünk volt, és olyan előadásunk lehetett, ami ránk nem jellemző módon steril körülmények között történhetett meg.”

És mik a következő lépések?

Gravel: „Készülünk a 2023-as év végén rögzített, Storming... lemez újrarájátszós koncertünk felvételének megjelentetésével. Meglepetésünkre, sokaknak máig hivatkozási alap az a lemez, mint definítív Svoid-anyag, emiatt úgy gondoltuk, érdemes megörökíteni ebben a formában is.”

S: „Az előttünk álló konkrét megjelenések mellett még túl korai lenne bármit is mondanom új dalokról vagy friss anyagról. Amikor egy album megjelenik, hagyjuk, hogy a maga útján hasson ránk, és ez az oda-vissza hatás elkerülhetetlen. Mostanra elég tapasztalatot szereztünk ahhoz, hogy felismerjük, szükségünk van ezekre az impulzusokra. Egy dolog biztos: a Svoid lényegét meghatározó elemek talán soha nem voltak ilyen erősek, és az idő ezt csak tovább erősítette. Hogy ebből miként formáljuk az eljövendő múltat? Minden csak rendezetlenség kérdése.”

Gravel: „Nekünk elég egy hosszú, éjszakába nyúló beszélgetés, és máris tele vagyunk tervekkel...”

Számos egyéb zenekarban, formációban vagytok érintettek. Ezekkel mi a helyzet mostanság?

S: „A Svoid mellett tagja vagyok még a Junkiesnak, ahová idén csatlakoztam. Itt ezentúl Gravel dobol, én pedig átvettem tőle a basszusgitárosi posztot, ezt a felállást néhány hete jelentettük be. A Gravel Shores élő felállásában is játszom, emellett pedig az SN 1987A nevű synthwave-projektemet is megemlíteném, amelyben az elektronikus hangzatok keverednek a black metal hatásaival. Utóbbinál a régóta húzóódó debütanyag rögzítése lesz a következő nagy teendő.”

Gravel: „A Junkiesban 2019-től játszom. Idáig basszusgitáros poszton, idén nyár végétől pedig dobosként – így, hogy S csatlakozott hozzánk. A '80-as évek iránti rajongásom pedig a Voltak nevet viselő posztpunk trióban élem meg, amelynek harmadik lemeze gyűlnek az ötletek. Szóló-projektem a Gravel Shores, afféle elektropropp stílus képviselő, és épp egy új dallal készülök, ezúttal magyar nyelven.” **HW**

Wind Rose

MAGYARRÁ VÁLT METALTÖRPÉK

Az olasz Wind Rose felbukkanásával még tovább gyarapodott a szerepjátékos metal színtér addig sem szerény palettája. A napfényes toszkán vidékről indult csapat a modern fantasy irodalom atyjának nevezett Tolkien regényhőseit, a törpéket szemelte ki magának, s azóta is az ő bőrükbe vagy gúnyájukba bújva adják elő az indulásukkor még progresszív hatásokat mutató, majd később folk elemekkel is átítatott, hangulatos power metal dalaikat. A hamarosan ismét Budapestre látogató zenekar legújabb albuma, a Trollslayer október 4-én jelent meg, Gyuricza Tamás Marcell ennek kapcsán beszélgetett az énekes Francesco Cavalierivel.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: TOMMASO BARLETTA

A Trollslayer a hatodik Wind Rose-album, s talán minden eddiginél hangsúlyosabb szerepet kapott rajta a folk metal. A The Great Feast Underground című dalotok igazi folk party-himnusz, a Dance of the Axes pedig egy kicsit olyan, mintha az északi viking metal keveredne a rátok korábban jellemző zenei világgal. Tudatosan mozdultatok el ebbe az irányba?

„Én azzal kezdeném, hogy mindig is voltak népies vagy folk hatású dalaink. Ha ismered a második és harmadik albumunkat, azokon például nagyon sok van. Ezért én nem azt mondanám, hogy elmozdultunk abba az irányba, inkább úgy fogalmaznék, hogy visszahoztunk zenénkbe pár elemet a régi albumainkról. Abban persze volt tudatosság, hogy felgyorsítsuk a tempót, hiszen látjuk a koncerteken, hogy a gyorsabb dalaink sokkal nagyobb hatást gyakorolnak a közönségünkre. A Trollslayer szerintem így sokkal jobban sikerült produkció lett, mint akár a közvetlen elődje, a Warfront volt. Ennek viszonylag egyszerű oka van, a Warfront dalait ugyanis még a pandémia idején írtuk, ezért akad köztük néhány, amely egy kicsit lélekteleennek hat. Az új album kapcsán talán azt mondanám, az a Wintersaga és a Warfront keveréke, amelyben megtalálod a törpe metal összes elemét, de sokkal több élet van benne. Az új albumot egyértelműen jobbnak tartom, szerintem a Wind Rose eddigi legjobbjá lett a Trollslayer.”

Véleményed szerint zeneileg miben különbözik a Wind Rose a folk/power színtér többi zenekarától?

„A Wind Rose zenéjében több stílus ötvöződik. A dalainkban megtalálod a power metal és a folk metal elemeit, s van egy kevés progresszív metal is bennük. Ehhez társul egy teljesen egyéni, az operák világára jellemző énekhang. Ha összerakod mindezt, az egészen érdekes hangzást eredményez. Szerintem nincs még egy olyan zenekar a világon, mint a Wind Rose. Ha elkezdted hallgatni egy dalunkat, rögtön az elején meg tudod mondani, hogy Wind Rose. Erre nagyon büszkék

vagyunk, mivel manapság nagyon önálló hangzást létrehozni. Boldogok vagyunk amiatt, hogy nekünk sikerült.”

Valóban teljesen egységes képet adnak a Trollslayer dalai, kivéve talán a No More Sorrow című szerzeményt. Én leginkább ennél érzem azt, hogy visszanyúltatok a korábbi Wind Rose-albumok világához, hiszen ez a dal hangulatában nagyon eltér a többitől...

„Igen, a No More Sorrow valóban kilóg a sorból, de ennek megvan a maga oka. Ha megfigyelted, az albumaink zárótétele mindig szomorú érzést kelt. Ez megvolt a Warfront esetében is, ott az I Am the Mountain volt hasonló. Ez egy tudatos koncepció, mivel úgy gondoljuk, hogy egy album utolsó dala talán mélyebb hatást gyakorol a hallgatóra. Egy zárótétel gyakran személyesebb, mint a többi. Sok olyan albumot tudnék mondani, ahol az utolsó dal egy egészen monumentális tétel, gyönyörű dallamokkal, szomorkás hangulattal, valamint extra játékidővel, ami akár tíz perc feletti is lehet. A gyönyörű dallamok, a szomorkás hangulat, a télről szóló gondolatok nálunk is jöhetnek, viszont nekünk nincs szükségünk többre öt percnél, hogy leírjuk, mi jár az agyunkban. Amúgy nekem a No More Sorrow a kedvencem a Trollslayer albumról. Valóban egy kicsit más, mint a többi dal, mégis hasonló hozzánk.”

A jövőben is így képzelitek el lezárni az albumaitokat?

„Szerintem ezen nem fogunk változtatni. A zenélés ugyanis nemcsak művészet, hanem üzlet is egyben. Ahhoz, hogy képes legyél fenntartani magadat, muszáj slágereket írnod, vagy úgy összeraknod egy albumot, hogy azt megvegye a közönség. A kiadó is ad tanácsokat, amiket érdemes megfogadni, hiszen üzleti szempontból ők jobban átlátják a zeneipar működését. Azt azonban nem ők javasolták, hogy minden albumnak legyen egy ilyen zárótétele, ezt mi találtuk ki. Lehet, hogy nekünk jobban tetszik ez a megoldás, mint a

rajongóknak, de akkor is ragaszkodunk hozzá. Hé, barátaink, amikor olvassátok ezt az interjút, írjátok meg a közösségi médián keresztül, hogy mit gondoltok erről a kérdésről!”

Az előző Wind Rose-album, a Warfront 2022 nyarán jelent meg. Azóta rengeteget turnéztatok, nemcsak előzenekarként, önállóan is. Mikor volt időtök elkészíteni az új dalokat?

„Igaz, hogy folyamatosan sok turnénk volt, de összességében ezek négy hónapnál többet nem vesznek el egy évből. A többit otthon töltjük, így van elég időnk a dalszerzésre. Általában hetente több alkalommal is összejövünk, hogy az ötleteinket megmutassuk egymásnak. Ma már egyikünk sem dolgozik máshol, a Wind Rose a teljes körű munkánk, így könnyebben meg tudjuk ezt tenni.”

A Wind Rose számára az első igazán nagy sikert a 2019-es Wintersaga album és egy videójátékból ismert dal, a Diggy Diggy Hole feldolgozása hozta el. Azt viszont kevesen tudják rólatok, hogy már azt megelőzően is volt három albumotok, amin sokkal több volt a progresszív elem. Miért döntöttetek úgy, hogy változtattok?

„Nem tudatos döntés volt, hanem egy természetes fejlődési folyamat eredménye. Vannak zenekarok, akiknek a hangzása és a zenei világa egyáltalán nem változik, a teljes karrierjük során ugyanúgy szólnak, ugyanazokat a dalokkal jelentkeznék albumról albumra. Szerintem ezek a zenekarok egy idő után önmaguk feldolgozása, vagy tribute bandájává válnak. Mi nem ezt az utat követjük, hiszen az idő halad, s a személyiséged is változik. Ma már egyikünk sem ugyanaz az ember, mint aki tíz éve volt. Én is változtam, s ezzel együtt a gondolataim, zeneszerzésről alkotott elképzeléseim is változtak.

Amikor elkezded zenét írni, hozzáfogsz egy dal kidolgozásának, az időközben ért rengeteg hatás befolyásolja a gondolataidat. Nem teszünk mást, csak írjuk a dalokat, ahogy azt a szívünk diktálja. Sosem törekedtünk arra, hogy a sikernek rendeljük alá a kreativitásunkat. Nem azért vált dominánsabbá a folk metal a zenénkben, mert azt vártuk volna, hogy népszerűbbek leszünk attól. Most éppen a Trollslayer hangulatában írtunk dalokat, de az is lehet, hogy két év múlva mást gondolunk, s készítünk egy olyan albumot, ami tele lesz olyan hosszabb és technikásabb dalokkal, mint a No More Sorrow vagy az I Am The Mountain. A zenében egyetlen arany szabály létezik: mindig azt csináld, amit szeretsz.”

„NEM TESZÜNK MÁST, CSAK ÍRJUK A DALOKAT, AHOGY AZT A SZÍVÜNK DIKTÁLJA.”

Az említett a korai albumokat most újra megjelentette a jelenlegi kiadótok, a Napalm Records. Vásárolják az emberek ezeket is?

„Lehet, hogy meg fogsz lepődni, de jobban keresik ezeket az újrakiadásokat, mint annak idején az eredeti verziókat. Ennek bizonyára több oka van. A Napalm Records nemcsak ismét piacra dobra őket, de sokkal szebb és minőségibb kiadásban hozta őket újra forgalomba. Időközben a zenekar ismertsége, népszerűsége is jelentsen nőtt, talán lettek új rajongóink, akik a régi albumokat is magukénak szeretnék tudni.

Érdekes kérdés ez, mert nem tudhatjuk, hogy mi jár egy új rajongónak a fejében. Ha te most ismernéd meg az Iron Maident, melyik albumát vennéd meg? A legelső, vagy a legújabbat, ami által megismerted? Esetleg a The Number of the Beastet, amit sokan a legjobb Maiden-albumnak tartanak? Vagy ott van a Metallica. Ha most ismernéd meg őket, akkor a bestseller lemezüket, a Fekete Albumot választanád vagy az utolsóként megjelentet?”

„EZ AZ EGÉSZ DOLOG A STREAMEREKNEK ÉS GAMEREKNEK, VALAMINT A DUNGEONS & DRAGONS SZEREPJÁTÉKNAK KÖSZÖNHETŐ.”

Régen a zenekarok többsége csak zenélt, dalokat, albumokat készített, mostanában viszont egyre többen szerepjátékossá is válnak. Ti is utóbbiak közé tartoztok, nemcsak énekeltek a törpékről, de meg is személyesítitek őket a színpadon és a klipjeitekben. Szükségetek van erre ahhoz, hogy a közönség felfigyeljen a zenekarra?

„Szerintem ez az egész dolog a streamereknek és gamereknek, valamint a Dungeons & Dragons szerepjátéknak köszönhető. Akik ezzel játszottak, azok kezdtek először úgy viselkedni, mint maguk a játékhősök, majd ez az egész átragadt a zenei világ azon szereplőire is, akik a dalaikban szintén fantasy témákkal foglalkoznak. Mi magunk is gamerek vagyunk, ezért abszolút megérjük azokat, akiknek a fantáziája kap egy nagy löketet az ilyen szerepjátékoktól. Azt is tudni kell, hogy a gamerek gyakran hallgatnak zenét játék közben. Nem tartom kizártnak, hogy valakinek éppen Wind Rose szól a fülesében, miközben egy fantasy játékot játszik.

Tudod, a külső alapján már nem lehet egyértelműen megítélni, hogy ki milyen zenét kedvel. Nem lehet mindenki metalhead, én magam sem vagyok az. Nem megyek mindenhol bőrkabátban és csizmában. Amikor tini voltam, akkor még igen, de ma már nem. Ahogy változott az idő, úgy az emberek is jobban elfogadják a dolgokat. Míg a '90-es években tabu volt a metalzene, ma már egyáltalán nem az. Emlékszem, amikor gyerek voltam, azokra, akik metalt vagy rockot hallgattak, gyakran rásütötték a bélyeget, hogy drogosok, alkoholisták vagy huligánok. Manapság szerencsére már nincs már így, és olyanok is eljárnak a koncertjeinkre, akik egyáltalán nem néznek ki metalheadeknek.”

Azt mondod, ti magatok is gamerek vagytok, és kedvelitek a szerepjátékokat. Arra nem gondoltatok, hogy készítenétek egy videójátékot a ti karakteritekkel?

„Boldog lennék, ha lenne erre lehetőségünk, és szeretném is, de egyelőre ez még várat magára. Valamiért még nem csináltak rólam karaktert egyetlen játékban se. Ha bárki is akarna ilyet, az nyugodtan írjon rám, és biztosan meg tudjuk beszélni a feltételeket.” *(nevet)*

A törpék Tolkien regényhősei. Ti is a Gyűrűk Ura vagy a Hobbit révén találtatok rájuk?

„A törpék iránti szeretetem akkoriban alakult ki, miközben a Warhammerrel és más online játékokkal játszottam. Persze, Tolkien műveiben is fontos szerepük van, de ő jobban figyelt az elfekre, még saját nyelvet is adott nekik. A törpék nála az árnyékban maradtak, talán azért is, mert mindig a hegyek mélyén bujkáltak, így az emberek csak keveset tudtak róluk.”

Hamarosan újra Magyarországra jöttök, a Powerwolf és a Hammerfall társaságában lesz koncertetek. Azt gondolom, ez a turné hatalmas lehetőség számotokra. Te is így látod?

„Hadd kezdjem azzal, hogy nem Magyarországra jövünk, hanem hazaérkezünk, hiszen a zenekarból hármam Budapesten élünk. A gitárosunk, Claudio Falconcini, a billentyűsünk, Federico Meranda, és jómagam is itt lakunk már egy ideje. Mi hárman lényegében magyarok lettünk. *(nevet)* És igen, ez a turné nagyon nagy lehetőség lesz számunkra, mert rengeteg ember előtt léphetünk fel. Ha jól tudom, eddig összesen körülbelül 130 ezer jegyet adtak már el a különböző helyszínekre, több városban is telt házas koncertek várnak ránk. Budapesten az MVM Dome-ban léphetünk fel, úgy tudom, Magyarországon ez a legnagyobb fedett csarnok. Szóval részesei lehetünk a power metal történelemnek, és a power metal történetének hőseivel játszhatunk együtt.”

Hogyan kerültetek bele ebbe a turnéba?

„Ezt a menedzsmentünk intézte. Miután ugyanannál a kiadónál vagyunk, mint a Powerwolf és a Hammerfall, aránylag könnyen ment. Nagyon profi a szervezés, egyáltalán nem érezzük azt, hogy nyitó zenekar lennénk, hiszen ránk is odafigyelnek, és minden lehetőséget megkapunk. Úgy érezzük, száz százalékban itt a helyünk.”

Mennyi időtök lesz a színpadon?

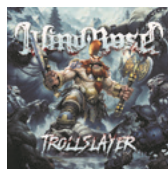
„35 percünk, ami nem túl sok, de öt-hat dalt így is el tudunk játszani. Ha ennél többet szeretnétek tőlünk látni, gyertek el a saját turnénkra, amit a jövő évben tartunk.”

Annak ellenére, hogy hárman is Budapesten éltek, a Wind Rose mégiscsak egy olasz zenekar. Az emberek többségének az olasz zenéről hosszú ideig csak a San Remo-i dalfesztiválok és azok a régi tánczenék jutottak eszébe, amit a szülei és nagyszülei hallgattak. Talán a Rhapsody volt az első olyan metalezene, ami nemzetközi karriert tudott csinálni. Ti is így látjátok?

„Igen, az olasz metal zene fénykorát a Rhapsody megjelenése hozta el. Ők igazi nemzeti hősök lettek. Megjelenésük után Olaszországban rengeteg metalezene alakult, mára azonban alig maradt belőlük valaki. Talán három-négy olyan zenekar van még abból az időből, akik továbbra is aktívak. Igen, a Rhapsodynak sikerült elérnie azt, hogy Olaszország a '90-es években jó metal hely legyen.”

Szerinted a Wind Rose is lesz majd valamikor ilyen nemzeti hős?

„Szerintem igen, legalábbis remélem. Egy kis hírnevünk már van Olaszországban, de azt sem tartom elképzelhetetlennek, hogy Magyarországon még híresebbek leszünk. Majd a jövő évi saját turnénkon talán kiderül, hogy hol kedvelnek bennünket jobban az emberek.” *(nevet)* **HW**

OLD SCHOOL

Válogatás az Új Metal Hammer H magazin 1994. októberi számának tartalmából.

SZÖVEG: POSTA JÁNOS

AZ ELSŐ INTERJÚ

„Rendeteg ötlet halmozódott fel, ezért biztos, hogy nem lesz ugyanolyan az egész, mint az Ossian volt. A lényeg, hogy nincs görcsös erőlködés, hogy pontosan ugyanolyat kell csinálni. Az Ossian zenéje sokszínű és változatos volt. Ezt akarjuk folytatni. Nagyon színes, nagyon érdekes, élvezetes rockmuzsikát szeretnénk játszani, ami mindannyiunknak tetszik.”

– Paksi Endre, Wellington

TEGNAP ÉS MA

„Ronnie Dio-tól '92 novemberében váltunk meg végleg, amikor nem akart fellépni a Cosa Mesa-i Ozzy/Sabbath közös koncerten. Akkor Rob Halford segített ki minket. De aztán visszahívtuk Tony Martint, aki időközben nagyon fejlődött, mint frontember. Vele vettük fel legutóbbi, Cross Purposes című albumunkat. Tudod, minden lemezünket nagyon jónak tartom, de igazából már régóta nem tudom, mennyire vagyunk az a Black Sabbath, ami huszonöt évvel ezelőtt. Mindenesetre ma már nincsenek illúzióink, szeretünk zenélni és ha valamiért, hát ezért készítünk új lemezeket.”

– Tony Iommi, Black Sabbath

ÚJ LEMEZ A MEGAGONDOK UTÁN

„Az új lemez [Youthanasia] túlnyomó része elég egyszerű, de úgy érzem, hogy ezek a dalok ugyanakkor sokkal súlyosabbak lettek, mint a Countdown nótái voltak. Szerintem nem kell ahhoz nagyon sok hangot lefogni a gitáron, hogy igazán kemény, durva legyen egy téma. Egy dal sokkal keményebb lehet, ha egy kicsit egyszerűbb és lassabb. Nem az volt az elsődleges szempont ennél a lemeznél, hogy minél több hang legyen a dalokban, hanem hogy a legjobb hangok legyenek bennük! Nem kell félni, nem lesz tele az album rádiós slágerekkel!”

– Dave Ellefson, Megadeth

LÉPÉSELŐNYBEN

„Több olyan lemezkritikát is olvastam, amiben az állt, hogy mi elloptunk dolgokat más bandáktól, hogy teljesen lenyúltuk a Pantera hanzását, és loptunk a Helmettől éppúgy, mint a Ministrytől. És a legszomorúbb, hogy sokan el is hiszik ezt! Azt elismerem, hogy Dimebag és én sok ötletet elcsórtunk egymástól. De ez egy kölcsönös dolog. Dimebag egy fantasztikus képességekkel megáldott gitáros, de én egészen más stílusban játszom. Az én hatásaim valahol a Helios Creed és a Killing Joke környékén keresendők. Minden további nélkül beismerem, hogy például a Killing Joke gitárosát, Geordie-t szemérmetlenül lenyúltam

párszor! James Hetfield is nagy hatással volt rám. Hetfield egy egész gitáros-generációra volt hatással, nemcsak rám, de sokan ezt nem ismernék be a világ minden kincseért sem, mert ez jelenleg nem hangzik túl divatosan. Én nem vagyok a Randy Rhoads/Eddie Van Halen iskola híve. A szólóimat is inkább úgy közelítem, mint Frank Zappa, aki gúnyt űzött mindabból, amit éppen játszott. Ugyanakkor Zappa technikai szempontból tökéletesen gitározott.”

– Tommy Victor, Prong

AZ ÉV DEBÜTÁLÁSA

„A csapat indítása óta azt akartam, hogy a Machine Head szuper-szuper súlyos legyen! De úgy, hogy közben semmiféle korlátok közé ne szoruljunk. Azt akartam, hogy ez a csapat bármit eljátszhasson, amit csak akar, és hogy képesek legyünk az érzéseinket a zene segítségével továbbadni másoknak, legyen szó bármilyen érzésről: dühről, gyűlöletről, szomorúságról vagy bármi másról.”

– Robb Flynn, Machine Head

HANGPRÓBA

DREAM THEATER – Awake 8,8

John Petrucci kezében éppúgy benne vannak a klasszikus skálák, mint a Satriani/Vai-féle modern rockgitározás, és mindezeket hihetetlen érzékkel tudja alkalmazni a dalokban. A ritmusok páratlanok, a bőgő és a dob leírhatatlan dolgokat művel együtt, Kevin Moore billentyűjátéka pedig legalább olyan meghatározó a csapat hangzásában, mint Petrucci gitárbúvárszkedése.

Lénárd László / 10

SAVATAGE – Handful Of Rain 7,8

Aki power metalt akar hallani, az megnyugodhat, a nyitó Taunting Cobras vagy a Nothing Goin On biztos meggyőzi majd. De a Handful Of Rain kicsiny szentélye mégiscsak fájdalom-ból épült, és Criss szelleme végig ott kísért. A címadó merengős powere, a Castles Burning baljóslatú, streetses dallamai, és egyáltalán, minden hang öt idezi.

Uzseka Norbert / 10

PSYCHOTIC WALTZ – Mosquito 7,2

Hasonlítani, kritizálni, magyarázni, mellőzni, mentegetni, egyszerűen félredobni, leírni, elmesélni, megfesteni nem lehet a Psychotic Waltz különös, körökbe tekerődő tancát. Nincs mihez hasonlítani őket, progresszív rock ez, mely maga a csoda, a lélegzetet visszatartó ámulat.

Szarka Joseph / 10

AXEL RUDI PELL

A ZENESZERZÉSHEZ MÁGIA KELL

Október 14-én Budapesten is bemutatta a nyár elején kiadott legújabb nagylemezét a német gitáros, Axel Rudi Pell nevét viselő zenekar. Bár a Risen Symbol alapvetően tipikus Axel Rudi Pell-albumnak tekinthető, ám zeneileg mégis tartamaz új elemeket, s eddig kevésbé jellemző hatások is fedezhetőek fel rajra. Gyuricza Tamás Marcell többek közt erről kérdezte a zenészt.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: KAI HOFMANN

A nyár elején kiadott legújabb nagylemez, a Risen Symbol egy nagyon hangulatos, tipikus Axel Rudi Pell album lett, amin egyértelműen érezhető a Ronnie James Dio- és a Tony Martin-korszakos Black Sabbath hatása. Egyetértesz ezzel?

„Abszolút, a legteljesebb mértékben. Szerintem úgy lehetne ezt a változást megfogalmazni, hogy az új album egy kicsit feketébb, mint az előző, a Lost XXIII volt. Van benne olyan mágia, ami a Ronnie James Dio-korszakos Black Sabbathot jellemezte, ahogyan te is mondtad. És persze érződik rajta a Tony Martin-korszakos Black Sabbath, vagy a Led Zeppelin és a Rainbow is. Utóbbiak azonban nem olyan mértékben, mint korábban, de az ő hatásaik is felfedezhetőek az új dalokban.”

A hatások mellett egy konkrét Led Zeppelin-feldolgozás is szerepel az albumon, a The Immigrant Song. A te előadásodban teljesen másként szól, mint a dal eredeti változata.

„Szerintem nincs sok értelme úgy feldolgozást készíteni, hogy csak eljátszod az eredeti verziót. Ennek a dalnak az eredetije mindössze 2 perc 40 másodperc hosszú, és nincs benne gitárszóló. Én viszont az a gitáros vagyok, aki ragaszkodik a szólókhoz. Miután nagyon szeretem ezt a dalt, többször is eljátszottam a gondolattal, hogy vajon milyen szóló illene hozzá. Eleinte csak maga az ötlet merült fel bennem, aztán ahogy hallgattam a dalt, elkezdtem magán a szólón is agyalni. Szóval, tényleg itt volt az ideje annak, hogy elkészüljön ez a feldolgozás. Szerintem az emberek többségének tetszik.”

Milyen elképzelések alapján lehet szólót alkotni egy olyan remekműhöz, mint a The Immigrant Song?

„Erre nincs válaszom. Egyszerűen csak ez jutott az eszembe. Egy zseni vagyok. (nevet) Tudod, zenét komponálni nem lehet úgy, mintha valami ipari terméket készítenél egy gyárban. Kell hozzá varázslat is, ami vagy ott van a levegőben, és akkor sikerül, vagy nincs, és akkor hiába is próbálkozol, nem jön össze.”

Van egy saját dalod is az albumon, ami szintén emlékeztet a Led Zepelinre, a tíz perces Ankhaha. Ezt szintén a Led Zeppelin inspirálta?

„Természetesen tőlük jött az ihlet. Gyakran hallgatom Led Zeppelint, mert imádom azt a különleges hangzást és gazdag hangszerezést, ami a dalaikat, például a Kashmirt jellemzi. Az Ankhaha ötlete egy ilyen alkalommal, a Kashmir hallgatása közben született. Mindig szerettem volna magamnak egy ahhoz hasonló monumentális dalt, és most végre el is határoztam, hogy tényleg megcsinálom. Bobbyval, a dobosommal kezdtünk el dolgozni rajta, és a közép részből indultunk ki. Szerintem nagyszerű lett. Nemcsak a leghosszabb dal az albumon, hanem a legjobb is. Egyszerűen imádom, nem tudok betelni vele.”

Létező hely Ankhaha vagy a te fantáziád szüleménye?

„Én találtam ki. (nevet) Tudod, van az egyiptomi kereszt, amit ankhnak neveznek, innen jött az ötlet. Miközben írtam a zenét, olyasmir járt az eszemben, hogy szomjasan vonszolod magad a sivatagban, a forrásától már a poklok kínjait éled át, és aztán az

egyik homokdűnére felkapaszkodva hirtelen egy gyönyörű hely, egy csodaszép oázis bukkan fel előtted egy hatalmas piramissal. Összeszeded minden erődöt, rohansz oda, hogy olthasd a szomjadat, s ahogy odaérsz, hirtelen eltűnik minden. Akkor döbbsz rá, hogy nincs is ott semmi, csak képzelődés. Ez az elképzelt világ Ankhahaia.”

Ez egy tíz perc hosszúságú dal. Szerinted van, aki ebben a felgyorsult világban, amit a 10 másodperces videóok uralnak, végighallgat egy ilyen monumentális szerzeményt?

„Nem tudom, de nem is igaz. Engem egyáltalán nem érdekel a TikTok. Azt sem tudom, hogy hogyan működik, mit és hogyan befolyásol, de én nem azoknak szerzek zenét, akik a TikTok világában élnek. Az Ankhaha a nyári koncerteken már bekerült a programba, igaz, rövidebb verzióban, de úgy láttam, hogy nagyon szerették az emberek.”

A nyári koncerteken nélkülözni kényszerültetek a dobos Bobby Rondinellit. Mi volt ennek az oka?

„Volt egy komoly műtétje, egy nyitott szívbe beavatkozás. A nyári koncertek kezdete előtt három-négy héttel derült ki csupán, hogy meg kell operálni. A kórházból hívott fel, és annyit mondott, hogy keressünk valakit a helyére, mert most nem tud velünk jönni, de azt megígérte, hogy októberben már ott lesz a lemezbemutató turnén. Nagyon izgultunk érte, úgy voltam vele, hogy csak ne legyen semmi komplikáció. Tudod, amikor azt hallom, hogy valakinek szív műtétje lesz, mindig arra gondolok, hogy kész csoda, ha az illető két nap múlva is életben lesz még. Bobby ehhez képest az operáció után két nappal már hívott is, hogy minden rendben vele, és éppen a kórház folyosóján sétálgat.”

Miért egy viszonylag ismeretlen session zenésszel, Andree Schneiderrel csináltátok végig a nyári turnét? Szerintem biztosan találtál volna egy ismertebb dobost, aki szívesen csatlakozott volna hozzátok...

„A JÓ ZENE SOSEM AZON MÚLIK, HOGY MILYEN STÍLUSBAN ALKOTSZ. HA NINC S VARÁZSLAT A LEVEGŐBEN, AKKOR NEM LESZNEK JÓ DALOK.”

„Andree nagyszerű dobos, akit legalább harminc éve ismerek már. Egy Demon's Eye nevű tribute formációban játszik, amit az egyik legjobb Deep Purple és Rainbow tribute zenekarnak tartok. Többször láttam már őket a színpadon, egy alkalommal meg is hívtak, hogy zenéljünk együtt. Mivel tisztában voltam a technikai tudásával, és emberileg is nagyon jól megértjük egymást, ő volt az első választásom. Azonnal igent mondott, így nem is kellett mást keresnem.”

Visszatérve a Risen Symbol zenei világára, a Black Sabbath-hatás mellett minek köszönhető, hogy ezúttal erőteljesebben megszólaló dalok hallhatóak az albumon? Van, aki egyenesen arról beszél, hogy Axel Rudi Pell a régi tradicionális metal helyett ma már power metalt játszik...

„Ehhez tényleg nem igazán tudok mit hozzáfűzni. Mindenki annak nevezi a zenét, aminek akarja, Szerintem az a lényeg, hogy maguk a dalok jók legyenek. Nézd, az én zenémre mondták már azt, hogy heavy rock, mások szerint melodikus hard rock, amit játszom, de valóban nevezték power metalnak is. Engem ez egyáltalán nem

érdekel, amíg eljárnak a koncertjeimre az emberek, s megveszik az albumaimat, addig nincs bajom azzal, hogy milyen jelzót aggatnak rá.

A jó zene sosem azon múlik, hogy milyen stílusban alkotasz. A zeneszerzéshez mágia kell. Ha nincs varázslat a levegőben, akkor nem lesznek jó dalok. Valószínűleg az történt, hogy amikor a kezemben a gitárral leültem zenélni, akkor az volt a levegőben, hogy erőteljesen megszólaló dalok szüleszenek tőlem. Sosem állok neki zenét írni azzal, hogy most egy lassú, vagy egy gyors dal kell. A Risen Symbol készítése idején sem járt olyasmi a fejemben, hogy erőteljesebb legyen a megszólalás. Tudod, én hónapokon át gyűjtögetem az ötleteket. Ezek olyan riffek, melódiák és dallamok, amikből aztán mozaikszerűen rakosgatom össze a konkrét dalokat.”

A Risen Symbol borítóján egy piramis látható, mint ahogy annak idején a Black Moon Pyramid albumén is. Van kapcsolat a kettő között?

„Semmi azon túl, hogy mind a kettő az én albumom. Ez két teljesen különböző piramis. Ezt a formájuk és a díszítésük is jelzi, és persze a színük is.”

Idén 35 éve, hogy a Steelerből való távozásod után újtára indítottad az Axel Rudi Pell projektet, ami aztán nagyon is sikeres zenekarrá nőtte ki magát. Annak idején Balingenben megünnepeled a zenekar 25 éves jubileumát, majd a harmincévesre is készült koncertalbum. A 35. évfordulóra nem tervezel semmi különlegeset?

„Nem, ez szóba sem került. A 25 éves jubileum egy speciális évforduló, ott valóban volt értelme ünneplésnek. A 30. vagy 35. évfordulónak már nem tulajdonítok ekkora jelentőséget. Talán a negyvenedikre kitalálunk valamit, de az ötvenedikre biztosan, ha még mindig élek. *(nevet)* Most semmi speciális dolog nem lesz.”

Rögtön a beszélgetésünk elején elhangzott több legendás név. Muszáj megkérdezni, szerinted kit illet a minden idők legjobb zenekara cím? A Led Zeppelint, a Black Sabbathot vagy a Deep Purple-t?

„Ez nem kérdés, csakis a Deep Purple lehet az. Ők voltak azok, akik megalapították, létrehozták azt a stílust, amit hard rock zenének nevezünk. Amikor 1970-ben megjelent az In Rock album, azzal minden megváltozott. Szerintem a mai napig az minden idők legjobb hard rock albuma. De a Deep Purple nemcsak a stúdióban alkotott hatalmasat, a koncertszínpadon sem volt hozzájuk hasonló kvalitású zenekar. Ugye, ismered a Made in Japan albumot? Nos, azt is a hetvenes évek elején vették fel a japán turnén, és ez az album lett minden idők legjobb koncertlemeze. Mindenki remek formában volt, nagyon jól improvizáltak, és minden este mást játszottak. Imádom a Deep Purple-t, és imádom a Made in Japan albumot is, soha nem lesz annál jobb koncertlemez.”

Néhány éve saját márkás parfümökkel jelentkeztél. Ennek mi a magyarázata? Talán van vegyész végzettséged?

„Nem, az nincs, se sokat kísérletezgettem illatszerekkel, mert nagyon imádom őket. Folyamatosan kerestem, hogy melyik illik a legjobban hozzám. Jelenleg is 120 különböző parfümöt tartok odahaza. Mindegyik más illatú, de egyik sem olyan, amire azt mondtam volna, hogy »hű, pont ez az, ami nekem kell«. Egyszer beszéltem erről egy nagyobb parfümgyártó cég vezetőjének, aki visszakérdezett: ha valóban így van, miért nem készíted el a saját parfümödet? Rákerestem, és tényleg nem olyan bonyolult folyamat egy parfümöt megalkotni, csak az ezerféle illatanyagból kell a megfelelőket kiválasztani, majd azokat jól összevegyíteni. Ha csak egyetlen százalékot is változtatasz az arányokon, már teljesen más illatot kapsz. Ez egy nagyon aprólékos munka, több hónapos kísérletezéssel sikerült az első saját parfümömet megalkotnom.” **HW**

CHARLOTTE WESSELS

A VILÁG, AHOGY AZT CHARLOTTE LÁTJA

Három évvel ezelőtt teljesen váratlanul, minden különösebb előjel nélkül robbant szét a szimfonikus metal színtér egyik fontos szereplője, a Delain. A holland zenekarból az alapító Martinj Westerholt kivételével mindenki távozott akkor, így az énekes Charlotte Wessels is, aki azóta szólókarrierbe kezdett. Első önálló albuma, a The Obsession szeptemberben jelent meg. Az alább olvasható beszélgetés annak kapcsán készült vele.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: TIM TRONCKOE

Az első saját dalod, a Lizzie már azelőtt megjelent, mint távoztál volna a Delain zenekarból. Ezek szerint már előtte is gondolkodtál szólókarrierben?

„A saját Patreon oldalamat 2020-ban indítottam el, de akkor még csak másodlagos projektnek terveztem a Delain mellett. Egy olyan platformban gondolkodtam, ahova azokat a dalokat tehetem ki, amelyek nem igazán illettek a Delain stílusához. Az eredeti elképzelés tehát ez volt, ugyanis nem akartam, hogy azok a dalok elveszessenek. Elég termékeny szerző vagyok, sok dalom van, ezek közt akad olyan, ami passzolt a Delain stílusához, de olyan is van, ami egyáltalán nem. A Patreon oldalt tehát már akkor elindítottam, amikor még a Delainben voltam. Aztán amikor szétvált a zenekar, az tűnt leginkább logikusnak, hogy azt a projektet folytassam. Ha már egyszer ott volt az a lehetőség, értelemszerűen adta magát, hogy a figyelmemet arra fordítsam. Mondhatni, ez az egész folyamat történelmileg alakult így.”

A Delain volt tagjai közül jelenleg is együtt dolgozol Timo Somers gitárossal, Otto Schimmelpenninck van der Oije basszusgitárossal és Joey de Boer dobossal. Nem éreztétek úgy, hogy titeket illetett volna meg a Delain név?

„Nem, mert ahhoz a névhez valóban Martijnnak van a legtöbb köze. Ő találta ki és ő is regisztrálta, szóval lényegében legálisan tartozik hozzá. Nekem adott a saját nevem, bőven elegendő az is a számomra.”

A kiadó által küldött sajtóanyagban az olvasható, hogy a The Obsession az első teljes játékidejű szólóalbumod. Ezek szerint az előző két kiadványt, a Tales From Six Feet Under Vol I. és II. lemezeket nem tekinted annak?

„Technikailag azok is teljes albumok, de amikor a rajtuk szereplő dalokat írtam, még nem gondoltam arra, hogy azok egy albumon is szerepelni fognak. Egyszerűen csak megírtam őket, mert az volt a szándékom, hogy minden hónapban közzé teszek egy-egy dalt a Patreonon. Odahaza, a saját pincémben raktam őket össze, digitális hangszerekkel. Igazság szerint ezek teljesen random, spontán ötletek voltak, nem volt semmi stílus, amihez ragaszkodtam volna, ezért elég változatos is a kép. Az a két album tehát csak egy-egy gyűjtemény. Igen, a gyűjtemény a legjobb elnevezés rájuk.

Ugyanakkor azt is el kell még mondanom, hogy ezeknek a daloknak a megírása nagyon sokat segített abban, hogy olyan szerzővé váljak, aki képes önállóan is összerakni egy dalt, s ehhez nincs szüksége más személy, például egy producer segítségére. A The Obsession az első teljes zenekari album. Ezt már a Delainből történő kilépésem után készítettük, mert akkor már szerettem volna egy tradicionális albumot. Egy olyan nagylemezt, aminek az összes dala kapcsolódik egymáshoz. Aminek van kezdete, és van vége. Szerintem elég markáns különbség érezhető a Tales From Six Feet Under albumok és a The Obsession között. Abból a szempontból is, hogy ez utóbbi nem digitális hangszerekkel készült, hanem nagyon tehetséges zenészek játszották fel.”

**„EGY OLYAN PLATFORMBAN
GONDOLKODTAM, AHOVA
AZOKAT A DALOKAT TEHETEM KI,
AMELYEK NEM IGAZÁN ILLETTEK
A DELAIN STÍLUSÁHOZ.”**

„FELISMERTEM, OLYAN ZENÉT AKAROK, AMINEK RÉSZESE EGY TELJES ZENEKAR IS.”

Mondhatjuk azt, hogy a Tales From Six Feet Under albumok azért tartalmaznak ennyire változatos stílusú dalokat, mert akkoriban még kerested a saját zenei arcodat?

„Nem, ennek egészen más oka van. Ahogy az imént említettem, még tagja voltam a Delain zenekarnak, amikor elkezdtem ezt a projektet. A szimfonikus metal mellett ugyanis más stílust is szerettem volna kipróbálni. A Tales From Six Feet Under Vol. I. albumon ezért még metaldal sincs. Tizenhat éven keresztül voltam a Delain tagja, és vágytam arra, hogy valami mást is csináljak. Ez egy kicsit olyan, mint bármennyire is szeretted a palacsintát, nem akarsz minden nap azt enni, vágyasz másra is. Miután szétváltunk, továbbra is főleg ezzel a projekttel töltöttem az időmet, mert még mindig nagyon élveztem ezeket a különböző stílusú kalandozásokat. Ebben persze a pandémia is közrejátszott. Mivel egyedül voltam odahaza, ezért csak azokkal a

digitális hangszerekkel tudtam dolgozni, amikkel ezek a felvételek készültek. Hiába tudtam, hogy adott dalhoz egy shredding gitárszóló kellene, s jobban szólna benne egy igazi gitár, ha csak minibilentyű állt rendelkezésemre. Ez behatárolta a lehetőségeimet, azaz úgy kellett megírnom a dalokat, hogy digitális hangszereken is jól szólaljanak meg.”

Ezeket a dalokat élőben, teljes zenekarral nem is játszod?

„De, és éppen vezetett oda, hogy akarjak egy olyan albumot is, amin már zenekarral dolgozom. Boldog voltam attól, hogy eljátszhattuk élőben a Tales From Six Feet Under albumokon szereplő dalokat, de mégsem az volt az igazi. Ahhoz viszont hozzásegített, hogy felismerjem, olyan zenét akarok, aminek részese egy teljes zenekar is. Szerintem logikus volt, hogy így alakuljanak dolgok egymás után.”

A Tales From Six Feet Under albumokon elég sok popzene is hallható. Nem gondoltál arra, hogy popénekesnőként folytasd a karrieredet, ami biztosan jobb megélhetési lehetőségeket kínált volna?

„Nem, egyáltalán nem. Vannak olyan popdalok, amiket nagyon szeretek, mint magánember, és lehet, hogy a későbbiekben is fogok még írni ilyeneket, de szerintem nekem ott a helyem, ahol most vagyok.”

Ezek szerint az a fajta modern metal a te igazi világod, ami a The Obsession albumon hallható?

„Amikor azon gondolkodtam, hogy vajon mi tenne a leginkább boldoggá, akkor valósult meg ez az album.”

Mennyire követed a mai zenei trendeket? Van olyan zenekar vagy előadó, aki hatással van rád?

„Természetesen van. Egyik fő kedvencem a Gojira, és nagyon büszke voltam rájuk, hogy felléptek az Olimpia megnyitóján. Szerintem a teljes metalszintér elfogadásában nagyon sokat számít ez a lehetőség.”

Valamennyi dalnak te vagy a zeneszerzője?

„Igen, az összesnek. Annyi csupán a változás a Tales From Six Feet Under albumokhoz képest, hogy mivel a The Obsession dalait már zenekarral vettük fel, ezért mindenki egy kicsit önmaga ízléséhez megfelelően tudta alakítani a hangszereket. Emellett volt egy olyan segítőt is, Vikram Shankar, aki a kórus részeket dolgozta ki a dalokhoz, s hangszerelési ötleteket is adott, de dalszerzőként egyedül jegyzem ezt az albumot.”

Első ízben a Delain April Rain albumánál volt olvasható a neved szerzőként. A Delain tagjaként azonban még együtt dolgoztál Martijnnal és másokkal. Ott mennyire tudtad érvényesíteni a saját elképzeléseidet?

„Szerintem teljes mértékben. Bár valóban az I'll Reach You volt az első olyan dal, ahol megjelöltek szerzőként, de már a Lucidity albumhoz is írtam dalszövegeket, énekdallamokat. Martinj már azt megelőzően felkért erre, hogy a Delain tagja lettem volna. Szóval előbb voltam dalszerzője a zenekarnak, mint énekes. Szerintem jól tudtunk együtt dolgozni. Voltak nézetkülönbségeink arról, hogyan szóljanak egyes dalok, de mindig fel tudtuk oldani ezeket a vitákat. Emiatt az összes Delain-dallal tudtam azonosulni, a magaménak éreztem őket.”

A már említett Otto, Joey és Timo mellett további zenészek is szerepelnek az új albumon. Kérlek, először is beszélj a billentyűs Sophia Vernikovról. Ki ő, mit kell róla tudni?

„Sophiát egy producer, Joost van der Broek révén ismertem meg, aki nagyon sok zenekarral, például az Ayreonnal vagy az Epicával is dolgozott már együtt. Ő mutatta be Sophiát, aki tavaly végzett a zeneművészeti egyetemen. Fantasztikus zenész, csupa kitűnő osztályzattal fejezte be tanulmányait. Először ő kért fel, hogy szerepeljek egy vizsgakoncertjén, majd én hívtam meg arra a fellépésemre, amikor a Tales From Six Feet Under albumok dalait játszottuk. A The Obsession albumon a zongorát és a Hammond orgonát szólaltatja meg ő. Nagyon örülök, része lehet a csapatunknak.”

Vannak vendégénekesek is, Alissa White-Gluz az Arch Enemyből, illetve Simone Simons az Epicából. Ők egy-egy dalban működnek közre. Te ajánlottad fel nekik a lehetőséget, vagy ők szerettek volna veled együtt dolgozni?

„Simonével régóta ismerjük egymást, s amikor először adtam interjút arról, hogy gyógyszert szedek a depresszióm miatt, akkor vettük fel ismét a kapcsolatot egymással. Újra nagyon jóban lettünk, csináltunk is néhány közös produkciót egymás Patreon oldalaira. Amikor közzétettem a Dopamine című dalt, azonnal rám írt, hogy nagyon imádja, s tulajdonképpen ekkor jutott eszembe, hogy mi lenne, ha felkérném arra, hogy ő is szerepeljen benne. A dal amúgy is arról az érzéketlenségről szól, amit a gyógyszer miatt tapasztalsz, és mivel éppen az miatt kezdtünk el újra beszélni egymással, úgy voltam vele, hogy ez olyan jelzés, amit nem lenne szabad figyelmen kívül hagynom. Nagyon boldog voltam, amikor Simone igent mondott a felkérésemre, és szerintem nagyon jól sikerült ez a közös produkció.”

Alissával 2013 óta ismerjük egymást, s már elég régóta csinálunk közös dolgokat. Akkor találkoztunk, amikor a Delain először turnézott Amerikában. A Kamelottal együtt léptünk fel, s akkor Alissa volt a koncertjeiken közreműködő énekesnő. Őt azért hívtam meg, mert az albumon van egy olyan dal, amit az angol költő, Percy Bysshe Shelley egyik ismert verse, az Ode to the West Wind alapján írtam. Utóbbi időben ugyanis szokásommá vált, hogy feldolgozok egy-egy verset. Ahogy ezen dolgoztam, hallani véltem benne kettőnk hangját, s az üvöltéseket is. Megkérdeztem, volna-e kedve szerepelni benne, boldogan belement. A dalhoz készített klipet azonban nem volt egyszerű összehozni. Alissa éppen lakásfelújítási munkában volt, ami eléggé lekötötte idejét és energiáit, de végül eget s földet felforgatott, hogy meg tudjon valósulni a klip. Nagyon hálás vagyok neki mindezért.”

Azt mondják, a nők általában féltékenyek egymás sikereire. Te hogy látod ezt?

„Szerencsére én nem tapasztaltam ilyent, sőt, e tekintetben csak pozitív élményeim vannak. A metal műfajban nincs olyan női előadó, akivel kapcsolatban rossz tapasztalatom lenne. Mindig élveztem azokat a turnékat, ahol rajtam kívül más nő is volt az utazó csapatban. Bár a Delain férfitagjaival is elég szoros, baráti a kapcsolat, de vannak dolgok, amiket egy nővel mégiscsak jobban meg tudsz beszélni.”

Kik a legközelebbi barátaid a zenei világból?

„Rendeteg jó barátom van a metalszíntérről, s nagyon hálás is vagyok azért, hogy a bizalmukba fogadtak, konkrét neveket azonban nem szeretnék mondani.”

Az imént említett Dopamine című dal klipjében mindketten, te és Simone is rózsaszín hajjal vagytok láthatóak. Ez lesz az új frizurád?

„Nem, nem igazán. Két évvel ezelőtt leborotvtam a hajam, teljesen kopaszra. Úgy voltam, hogy muszáj kezdenem valamit vele, mert a koncertek előtt a hosszú haj nagyon sok időmet elvette. Nagyon sokat kellett bíbelődni a frizurámmal, hogy olyan legyen az, amivel színpadra léphetek. Ezért döntöttem úgy, hogy megvállok a hosszú hajtól. Azóta parókákat hordok, és elég sok mindent meg is tanultam velük kapcsolatban. Egy paróka nagyon kényelmessé, illetve jóval gyorsabbá is teszi a koncertek előtti készülődést, de egy videóklip forgatásra is igaz ez. Csak kigondolom, hogy milyen hajam legyen, azaz mi illene legjobban az adott kliphez, és már veszem is elő. A Dopamine dalnál például azt akartam, hogy valami olyasmi legyen, mint egy Dopamine lövet. Nagyon színes és boldog, s ehhez tökéletesen illett a rózsaszín paróka.”

Rózsaszín haj, rózsaszín képi világ, party és sütemények. A Dopamine klipjében ez a képi világ jelent meg. Egy kicsit olyan, mintha egy Katy Perry-klip lenne...

„A dal arról szól, hogy keresel valamit, ami boldoggá tesz. Ezért olyan videókat akartunk csinálni, ami azt mutatja, hogy nemcsak egy partit tartunk, hanem abszolút túltolunk benne mindent. Az volt az alapötlet, hogy minden téren lépjük túl a még elfogadott normákat. Vannak részei, amik nem működtek volna, ha nem lenne ennyire elborult az egész. Szerintem ez a videó teljesen jól támasztja alá a dal mondanivalóját, azt, hogy keresel valamit, ami miatt jól tudod érezni magad. Elsőként az jutott eszembe, hogy kell bele egy születésnap torta, s aztán innen épült fel az egész. Tudom, hogy lesznek néhányan, akiket nem érdekel, hogy a szöveg és a képi világ mennyire összhangban van, csak azt látják, hogy milyen fura ez a klip, s talán még a rózsaszín is taszítja őket, de ezt akkor is meg akartam csinálni.”

Olyan szövegtémák is vannak az albumon, mint a rögeszmés gondolatok, a kényszerképzetek vagy a félelem. Ezek nem túl könnyedek. Mi hozta elő őket belőled?

„Az élet. Nem igazán gondolkodtam előre azon, hogy miről szóljanak a dalaim, ezért aztán azt sem dönthettem el előre, hogy ilyen témákban írok majd szöveget. Egyszerűen jött egy pillanat, amikor elkezdtem leírni mindazt, amit éreztem. Ez jött ki belőle.”

2022-ben, majd 2023-ban is volt néhány önálló fellépésed, de ezek kizárólag Hollandiát, a hazádat érintették. Európai turnét tervezel-e?

„Mindenképpen. Novemberben lesz egy nagyobb közös turnénk a Vola zenekarral. Ez Angliát és Európa számos más országát is érinti, de Magyarországot sajnos nem. Egy hónapig leszünk úton, és már nagyon várom, mert elég régen voltam egy teljes turnén. Jövő nyáron pedig a fesztiválokon tudtok találkozni majd velem.” **HW**

HARCOSOK AZ ALVILÁGBÓL

War metal. Így nevezi saját stílusát az a 2018-ban indult Warkings, amit négy különböző karakter, egy kereszties lovag, egy viking, egy spártai harcos és egy római korban élt néptribunus alkot. A zenekar az európai power metal színtér egyik markáns szereplője, aminek népszerűsége dinamikusan növekszik, köszönhetően hangulatos dalaiknak és lendületes, magával ragadó élő fellépéseiknek. Ezek alapján az sem meglepő, hogy egyre több nyári fesztiválra is kapnak meghívást. Gyuricza Tamás Marcell egy ilyen alkalmat használt ki arra, hogy a zenekar énekesét, Tribune-t szóra bírja. Az alábbi rövid interjú Csehországban, a Rock Castle fesztiválon készült.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

Óriási tempót diktáltak, hiszen a 2018-as megalakulások után gyors egymásutánban négy albumotok is megjelent. A 2022-es Morgana után azonban mintha elfogyott volna ez a lendület, legalábbis egyelőre nincs hír az ötödik Warkings-nagylemezről. Elfáradtatok a csatában, vagy ezután már hosszabb szüneteket tartatok az egyes albumok között?

„Kezdjük talán azzal, hogy mi négyen nem 2018-ban találtunk egymásra, hiszen mindig együtt voltunk az Alvilágban. Hat évvel ezelőtt csak visszatértünk a Földre. Az Alvilágban rengeteg ötletünk gyűlt össze, szóval elég könnyű volt négy albumot ilyen gyors ütemben egymás után megírni. Most egy kicsit más helyzetben vagyunk. Úgy voltunk vele, hogy négy album elég ahhoz, hogy megmutassuk a világnak, kik vagyunk és mit akarunk. Most arra törekszünk, hogy egy új remek művet készítsünk, de ehhez egy kicsit több idő kell. Így az ötödik Warkings album 2025 nyarán jelenik meg.”

Azt mondod, hogy régóta együtt voltatok már az Alvilágban, de ott is egymásra kellett találnotok. Hogyan sikerült ez?

„Mind a négyen más-más időben éltünk a Földön, majd miután olyan sebeket szereztünk a csatákban, hogy nem maradhattunk tovább, leszálltunk az Alvilágba. Ott bolyongtunk, amíg egy hatalmas bulin össze nem futottunk. Az Alvilág tele van nagyszerű zenészekkel, a legutóbb Ronnie James Dio volt ott velünk, az ő zenéjét hallgattuk. Mind a négyünket lenyűgözte. Úgy voltunk vele, ha mindannyiunknak tetszik, miért ne csináljuk meg a saját zenekarunkat. A riffeket a gitárosunk, Crusader írja, az énekdallamokat én találok ki, a dalszövegeinket pedig Vikingnek, a basszusgitárosunknak köszönhetjük. Van még velünk egy negyedik tag is, Spartan,

WARKINGS

a dobos. Ő nem is tudom, hogy mit csinál. Ja, persze, dobol. Tudtam, hogy erre nem számítottál...” (nevet)

A zenéteket war metalnak nevezitek, ami szerintem nagyon is közel áll a power metalhoz. Mitől lesz war metal stílusú egy dal?

„Attól, hogy a háborúkról szólnak, és attól, hogy mi adjuk elő őket. Mi mind a négyen rengeteg háborúban vettünk részt, megtapasztaltuk, hogy milyen harcolni egy csatában. Ezért mi vagyunk a leghitelesebb személyek arra, hogy war metalt játsszunk. Miután mind a

négyen más-más korban születtünk, s egészen különböző csatákban harcoltunk, ezért el is tudjuk mesélni azokat a történeteket. Hősköltevényeket például az ókori görögökről vagy rómaiakról, legendákat a vikingekről, de vannak középkori háborús történeteink is. Rengeteg olyan téma van, amiről tudunk énekelni.”

Mennyire megerőltető abban a páncélban végigénekelni egy koncertet?

„Elég az, főleg a nyári időszakban, a fesztiválokon. De mi egy koncert egy háborúhoz képest? Én csatákban edződtem, hozzászórtam ahhoz, hogy vértet viseljek, így már nem nagyon foglalkozom vele.”

És mi az a fekete anyag, amit az arcodon, a nyakadon vagy a tested több pontján is láthatunk?

„Az Etna hamuja. Ez a hatalmas szicíliai vulkán, folyamatosan köpi a tüzet. A hamuja védelmet ad az ártalmakkal szemben.”

Mi a fontosabb a számotokra? A zene, a dalokban elmesélt történetek, vagy azok a karakterek, amiket képviseltek?

„Ennek a háromnak a kombinációja együtt. Szinte tökéletesen megfogalmaztad, hiszen ahhoz, hogy ezeket a történeteket el tudjuk juttatni az emberekhez, szükség van egy jó dramatikus zenére. Egy erőteljes zenei stílusra, olyasmire, amit mi is játszunk. Több zenekar próbálkozott már ezzel, de senki sem volt olyan hiteles, mint a Warkings. Mi ugyanis saját magunk vagyunk a háborúk királyai. Én nagyjából kétezer éve vagyok néptribunus, Crusader pedig több mint ezer esztendeje lett kereszties lovag. Mi így születtünk, nem mi választottuk ezt az életet.”

Több olyan dalotok van, amiben női ének is helyet kapott. Ezek egy részét egy boszorkány, Morgana le Fay énekelte fel a stúdióban, aki most is itt van veletek ezen a fesztiválon. Arra nem gondoltatok, hogy Morgana esetleg állandó tagként is csatlakozhatna hozzátok?

„Ez egyelőre nem lehetséges, mivel Morgana még élő személy. Nagyon jó társ, folyamatosan velünk tart az úton, és minden csatában részt vesz, de ő még nem warqueen. Majd akkor válik azzá, ha meghal. Akkor automatikusan a zenekar tagja lesz.”

Az imént arról beszéltél, hogy a következő nagylemezetek jövőre jelenik meg. Mondanál egy kicsit több részletet erről az albumról és a jövőbeni tervekről?

„Természetesen. Az ötödik Warkings album egy igazi remekmű lesz. Tele jobbnál jobb Warkings dalokkal. Talán egy kicsit több lesz az epikus rész, és biztosan lesz benne hörgés is. A stílusunkon azonban nem változtatunk, aki az eddigi négy album kapcsán megkedvelt bennünket, az nem fog csalódní. Az album megjelenésével párhuzamosan lesznek koncertjeink is. Az már egészen biztos, hogy több európai fesztiválon is jelen leszünk, erről már meg is állapodtunk a szervezőkkel. 2025 telén pedig a Subway To Sally zenekarral lesz közös turnénk Németországban, amit egy európai headliner turné követ majd az utána következő év tavaszán. Egyelőre ezek a tervek.”

Láthatunk benneteket Magyarországon is?

„Mindenképpen. A múltkor nagyon jó koncertünk volt ott, és jó lenne visszatérni. Magyarország egy remek hely, sok igazi harcos él ott.” **HW**

TRANSYLVANIUM

A HARD ROCK ÍZE

Nemrégiben a H-Music gondozásában jelent meg a székelyudvarhelyi Transylvanium zenekar második albuma, Az élet íze. Az énekes Orosz-Pál Leventével egyfelől végigvesszük a dallamos hard rock/metal banda történetét a kezdetektől napjainkig, de szó esett a közeljövő terveiről is, éppen úgy, mint a szép emlékű Székelyföldi Rockmaraton fesztiválsorozatról vagy a rockrádiózásról.

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER · FOTÓ: ZENEKARI ARCHÍVUM

A zenekar 2012-ben még nélküled alakult, nem sokkal később jött veled együtt jött Transylvania Rock Band név, ebből lett aztán, már 2018-ban Transylvanium. Kapcsolódott valami konkrét esemény – például jelentősebb tagcsere – az utóbbi névváltoztatáshoz, vagy szimplán csak a jobb hangzás miatt döntöttetek a névcsere mellett?

„Mindkét dolog igaz, hiszen egyrészt elég komoly tagcserek zajlottak le nálunk az évek során, másrészt pedig menet közben azért az is bebizonyosodott, hogy az XY Rock Band vagy XY Blues Band elnevezésnél valami karakteresebbre volna szükségünk. Gyakorlatilag az első albumunk megjelenése környékén jött a váltás – ahogy te is mondtad, 2018-ban érett meg erre a helyzet, a lemez már ezen név alatt jött ki. Az új névvel egyébként én álltam elő: mindenképpen egy olyan frappáns nevet akartam, ami megmutatja, hogy kik vagyunk, honnan jövünk, és van egyfajta különleges, 'unicumos' hangzása is. Így lettünk tehát Transylvanium.”

A zenéteket én a hagyományos magyar hard rock és heavy metal határmezsgyéjére lőném be. Melyek a legfontosabb hazai, illetve külföldi zenei hatásaitok?

„A kérdésed valahol magában rejti a választ is, hiszen ahogy a különféle régebbi és frissebb hatásainkat hoztuk magunkkal, úgy alakult ki fokozatosan a zenei világunk. A régi klasszikus hard rock vonal, a Deep Purple meg a Uriah Heep éppen úgy 'hozott anyag' nálunk, mint a hozzájuk képest már modernebb Whitesnake, vagy akár a kortársak közül mondjuk a Brother Firetribe. De a tradicionális heavy metal vonal ugyanígy hatott ránk, itt a magyarok közül a Pokolgép, az Ossian és a Stress nevént említeném meg. És persze ezen túl is mindenkinek megvannak a maga külön bejáratú kedvencei a bandán belül, akár ezen irányzatokon túlról is. Mindebből ered aztán az a fajta hagyományos alapokon álló, de hangzás, produkció és szövegvilág tekintetében mégiscsak fiatalosabb és modernebb muzsika, amit a lemezeinket hallani lehet. A spanyolviaszt ezzel együtt egyértelműen nem mi találtuk fel, ezzel tisztában vagyunk, ám ennek ellenére azt hiszem, mára már kialakult egy kimondottan ránk jellemző zenei világ, amit remélhetőleg a harmadik albumra még karakteresebbre tudunk majd formálni.”

Érdekes, hogy a többi tag életkor tekintetében akár a gyereked is lehetne. Hogy alakult ez így? Korodbeli zenészekkel eleve meg sem próbálkoztál a zenekar megalapításakor?

„Jómagam 1990 óta zenélek, gyakorlatilag a középiskolás évek végén, az egyetem előtt már egy Requiem nevű csapatban énekeltem, és a szólógitáros szerepét is betöltöttem. Később aztán ez a vonal háttérbe szorult, egy időre a klasszikus zene került előtérbe, azonban a rockzenét ez idő alatt sem engedtem el. Újságíróként rockzenei témájú cikkeim jelentek meg, interjúkat készítettem például Schuster Lóránttal és Rudán Joeval, illetve belevetettem magamat a rendezvényszervezésbe is. Jelesül részben én hoztam össze annak idején a Székelyföldi Rockmaraton fesztiválsorozatot, aminek a keretében számos erdélyi, magyarországi és nyugati zenekart sikerült felléptetnünk, sok esetben elsőként ezen a környéken.

Amikor aztán a Maratonnak sajnálatos módon vége lett, akkor fordultam újra az aktív zenekározás felé. Bíró Levente barátom fiának akkortájt indult csapatát segítettem először csak tanácsokkal, háttérmunkával, szervezéssel – majd később felkértek a csatlakozásra is, így lettem a zenekar énekes-e. A Transylvania Rock Band név is innentől datálódik, amiből ugye később a Transylvanium lett, ahogy azt elmondtam az imént. Konkrétan a tagcserekről szólva pedig el kell mondanom: egyértelmű célom ilyenkor a fiatalokat helyzetbe hozni, hogy az addigiaknál több tapasztalatot, rutint és ismertséget szerezhessenek ennek a zenekarnak a tagjaként. Nem egy srác startolt jól innen, és lépett tőlünk tovább például a Kőbányai Zenei Stúdió irányába, hogy csak egy példát említsek. És az is tény, hogy Azahriah csapatának egyik dobosa is nálunk ütötte a bőroket annak idején.”

Habár a debütalbumhoz képest az új lemez zenei világa nem igazán változott, az azért mégis hallatszik, hogy ezúttal minden irányban egy kicsit tovább terjeszkedtetek, mint a bemutatkozáskor. Tudatosan is törekedtetek erre, vagy mindez spontán alakult így?

„Mondhatjuk, hogy ez szándékos volt, igen. Az első lemeznél kialakult egy jól körülrajzolható irányvonal, volt az egésznek egy egységes kisugárzása, ami jól is volt úgy. Hogy ez a második anyag ilyen lett, az nem kis részben a covidnak is köszönhető, ugyanis mivel a magyarországihoz képest nálunk jóval nagyobb szigor-

ral vezényelték le az egészet, és tényleg nem lehetett nem hogy koncertezni, de még rendszeren próbálni sem, ezért rengeteg idő maradt új dalok írására, meg ezzel együtt egy kis kísérletezgetésre, az ötletek alaposabb kidolgozására is. Jellemzően, ez idő alatt zenekari támogatás – sem fellépés, sem raktárkoncert, egyszerűen semmi – mifelénk egyáltalán nem működött.

Aztán ahogy álltak össze az új nóták, úgy alakult ki a fejünkben – az album íve is: az elején a könnyebben fogható, úgymond populárisabb dalokkal indul a lemez, míg az anyag második felén nagyobb teret kapnak a komplexebb, részletgazdagabb, progresszívebb hatású megmozdulások.

Ebben az időszakban főleg Kibédi Levente gitárossal melóztunk nagyon sokat, összeraktuk és szétszedtük a nótákat – van olyan szám, ami például eredetileg három külön dalötletből lett összegyúrva rengeteg melóval, míg máskor egyetlen alkalommal szakadt ki belőlünk négy különböző nótavázlat. Végül amikor a járvány lecsengett, már egy szinte készre csiszolt anyaggal tudtunk nekiállni a felvételeknek Cserfalvi Tőfinél a szolnoki Denevérben.”

A zenekarnév alapján néhányan talán az ellenkezőjét gondolnák, a szövegekben mind a historizálást, mind a direkt aktuálpolitizálást egyértelműen elkerülsz, és inkább amolyan sokak által könnyen átélhető, élettapasztalatokon, egyéni élményeken alapuló dalszövegeket írtatok szerzőtársaidal. Ők név szerint Thököly Vajk, Palanca Gábor és Nagyálmos Ildikó – mit érdemes tudni róluk, kik ők voltaképpen?

„Ami a kérdésed elejét illeti, nos, hát a magunk véleménye nyilván megvan a világ aktuális jelenségeiről – ugyanakkor a direkt szájbarágás nem a mi feladatunk, nekünk nem ez a dolgunk, nem mi kell, hogy megmondjuk a frankót az embereknek. Szikár

„A DIREKT SZÁJBARÁGÁS NEM A MI FELADATUNK, NEKÜNK NEM EZ A DOLGUNK, NEM MI KELL, HOGY MEGMONDJUK A FRANKÓT AZ EMBEREKNEK.”

konkrétumok helyett inkább érzésekről, hangulatokról, amolyan mindennapi dolgokról szeretünk írni, amik akár banálisnak is tűnhetnek időnként – de hát végül is ilyenek sokaságából áll össze az egyes emberek élete.

Az első lemez szövegeit még saját erőnkől, a zenekari tagok összefogásával hoztuk össze, aztán e dalok hatására jött jó néhány szövegfelajánlás a közönségünk, a barátaink részéről – ezek egy részéből lettek aztán dalszövegek a második albumhoz. Vajk és Gábor egyébként másoknak is írtak már korábban, Rudán Joe-nak vagy a Kárpátiának például, míg Ildikó egy Székelyudvarhelyen élő költőné, aki a Visszatérsz című nótánkhoz írt gyönyörű dalszöveget. Ezt játszottuk is szinte minden koncertünkön, és egy nagyon klassz videóklip is készült hozzá, amit itthon, Udvarhelyen vettünk fel. A mindig hazaváró székely tájakat mutatja be, ahonnan el lehet ugyan menni hosszabb-rövidebb időre, de ami mindig visszavár, akár Budapestre, akár Londonba vagy Berlinbe veti az innen indulókat az élet.”

Az album a H-Music jóvoltából jelent meg CD-n, és a digitális platformokon is fellelhető. Vinyl kiadásra van esetleg szándék a részletekről?

„Ez egy dinamikus újra felfutó jelenség, vagy ha úgy tetszik, divat – jó is lenne kihozni mindkét koron-

got ebben a formátumban, és előbb-utóbb erre sor is fog kerülni, de az első számú prioritásaink közt egyelőre még nincs ott ez a dolog.”

Talán korai még a kérdés, de vannak már új ötleteitek, esetleg kész dalaitok a harmadik nagylemezhez?

„Vannak friss ötletek, igen, mint ahogy vannak korábbiól megmaradt dolgok is. Egyelőre viszont azon vagyunk, hogy a már megjelent lemezeket, dalokat minél jobban kifuttassuk, megkoncerteztessük. Annál is inkább, mert idén valamivel kevesebbet játszottunk a szokottnál, eddig olyan 25-30 koncertnél járunk, míg például egy évvel korábban több mint 50 fellépésünk volt. Ennek mondjuk szerencsés apropója van, tekintve hogy a szokásos egyéb civil elfoglaltságok és a munka mellé van, akinek az apaság is becsúszott, és ilyenkor egyértelmű, hogy az első időkben a babáé és a családé a főszerep. Jövőre viszont a koncertezést jobban megszeretnénk majd nyomni, és emellett persze a zene-szerzés, dalírás is menni fog tovább.”

Pár alkalommal láttalak már benneteket élőben, és mindannyiszor nagyon jól szóltatok, mind előzenekari szerepben, mind pedig főbandaként. A minőségi felszerelésen túlmenően mi a titok nyitja?

„Van több is. Egyrészt a rengeteg otthoni gyakorlás és a sok közös próba, meg az ebből adódó összeszokottság és magabiztosság – ez elengedhetetlen. A másik fontos tényező Szabó Huni barátunk személye és szakértelme, aki képzett hangtechnikusként segíti a

munkánkat, és ott van velünk minden egyes koncertünkön, a legkisebb helyszínektől a legnagyobb rendezvényekig. És ahogy te is mondtad: a felszerelés. Éveken át gyakorlatilag minden kis befolyó pénzt beleforgattunk a hangcuccunk fejlesztésébe, beleértve a hangszereket, a backline-t, vagy akár a fülmonitorokat. Nálunk alapvetés, hogy nincsenek samplek vagy bármilyen más előre felvett és utólag bejátszott részek, minden, amit koncerten tőlünk hallasz, az élőben jön a hangszerinkből és a hangszálakból. Büszkéek is vagyunk rá, hogy mostanra eljutottunk oda, hogy gyakorlatilag egységes módon szólalunk meg úgy a próbateremben és a színpadon, mint a stúdióban. Ebben rengeteg munkánk van, de hiszünk benne, hogy megérte.”

Ha már koncertek: élőben rendre elővesztek feldolgozásokat, régebbi és ma is aktív magyar zenekaroktól egyaránt. Külföldi előadók dalai nincsenek tervben esetleg?

„Őszintén szólva a legkorábbi időszakban még játszottunk dalokat külföldi előadóktól: Deep Purple, Scorpions, Iron Maiden, Led Zeppelin, hogy csak néhányat említsek. De aztán hamar rájöttünk, hogy ez nem feltétlenül a mi utunk, és hogy erdélyi magyar zenekarként nekünk a magyar közönségnek kell magyar nyelvű számokat játszani. A saját nóták és a feldolgozások terén egyformán ez lett aztán a vezérfonál. Semmi baj persze az angolul éneklő magyar zenekarokkal, kívánjuk nekik, hogy sikert arassanak akár még Londonban, Berlinben vagy Stockholmban is. Mi viszont elsősorban a Kárpát-medencében élők, és ott magyarul beszélő embereknek akarunk az anyanyelvükön zenélni. Ez a mi hitvallásunk.”

Székelyföldön és Erdély többi részén értelemszerűen elég gyakran megfordultok, és Magyarországon is jó néhányszor felléptetek már. Mi a helyzet a többi határon túli magyarlakta területtel? Például a Délvidéken vagy Felvidéken játszottatok már?

„Ez egy nehéz szituáció sajnos. Meghívásunk volt már több is, azonban különböző okok miatt végül egyiknek sem tudtunk eleget tenni. Ez nem jelenti azt, hogy ne mennénk szívesen, de a munka és a család mellett ötünknek, plusz a minket kísérőknek baromi nehéz ezt úgy összehozni időzítésben, hogy mindannyian egyszerre szabaddá tehessük magunkat. Az egészen a költségvonzatáról már nem is beszélve. Kérdéses a szállás is, a nagy távolságok miatt, ugye. Udvarhelyről csak a magyar határ több száz kilométer, és akkor hol vannak még onnan a felvidéki vagy a délvidéki városok... Egy ilyen kanyart akkor érné csak meg lenyomnunk, ha menet közben több koncertet is le tudnánk vezényelni. És akkor még nem is említettem, hogy ha dél felé indulunk meg, akkor arrafelé adott esetben nagyon komoly határellenőrzésbe is belefuthatunk, ennek minden nyűgével együtt. Szóval nagyon nem egyszerű történet ez, de ha az előbbieket ellenére is adták a feltételek, akkor szívesen nekiindulunk.”

Rajtatok kívül léteznek még zeneileg többé-kevésbé hozzátok hasonló vonalon mozgó olyan erdélyi zenekarok, akik nagylemezzel is rendelkeznek?

„Ha zeneileg és földrajzilag is nagyon szűken értelmezem a kérdést, akkor ilyen tekintetben nincsenek olyan csapatok, akiknek Magyarországon jelentek meg nagylemezeik és hétről hétre koncerteznek. Ha kicsit tágítom a keretet, akkor azért vannak páran olyan sikeres csapatok, akik meg-megfordulnak különböző

**„ELSŐSORBAN A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN
ÉLŐ, ÉS OTT MAGYARUL BESZÉLŐ
EMBEREKNEK AKARUNK
AZ ANYANYELVÜKÖN ZENÉLNI.
EZ A MI HITVALLÁSUNK.”**

fesztiválokon, motoros rendezvényeken, satöbbi. Ilyen például a kolozsvári Knock-Out vagy akár a székelyudvarhelyi Shadows zenekar, akik már jó régóta nyomják. De magyarországi, hivatalos lemez megjelenéssel rendelkező zenekarokról nem nagyon tudok”

A kilencvenes és kétezres évek fordulóján szervezője voltál a Székelyföldi Rockmaraton fesztiválnak, ahol a magyar hard rock és metal színtér krémje mellett külföldi zenekarok a felléptek, sőt egy időben rockrádiózással is foglalkoztál, a székelyudvarhelyi Prima Rádiónál éveken át vezettél egy heti rendszerességgel jelentkező rockműsort. Ezen tevékenységeidet tervezed esetleg folytatni a közeljövőben?

„Nézd, amikor 2002-ben a Maratont elkezdtük szervezni – amibe a későbbi években társként csatlakozott szegény néhai Jére Guszti barátom –, az a szejkelfürdői helyszín teljesen ideális volt az akkori igények kielégítéséhez. Az a táj, az az amfiteátrumszerű színpad, mindezek háttérben a székelykapukkal, egy egészen speciális atmoszférával bírt, amihez hasonló máshol egyszerűen nincs, nem létezik. Itt, és csak itt lenne érdemes újra belevágni, más helyszínt ehhez nem tudok elképzelni. Sajnos azonban a világ túllépett az ott jelenleg rendelkezésre álló infrastruktúra felett. Nagyon komoly beruházásokra volna szükség ahhoz, hogy ott újra megszervezhető legyen a fesztivál. És hát az is fontos lenne, hogy a jó szándékú beruházó valódi szakemberekkel is konzultáljon, hogy ne fordulhasson elő például az, ami valóban megtörtént, hogy aktuálisan csak félig legyen befedve a színpad, vagy egyszerűen nincs a közelben modern tisztálkodási lehetőség. Mondjuk ha a mai igényeknek valóban megfelelő infrastruktúra valahogyan kiépülne, akkor azért érdemes lehetne elgondolkodni a dolgon.”

Hány évig is működött összességében a fesztivál?

„Összesen tíz alkalommal került megrendezésre, az elején még csak erdélyi és magyarországi zenekarokkal, később pedig pár nyugati előadóval: a Brainstorm, a Sabaton vagy a Coronatus is fellépett, olyan bandák mellett, mint a Tankcsapda, a Superbutta, a Kalapács zenekar, az Ossian, meg még egy rakás másik formáció.”

És mi a helyzet a rádiós vonallal? Ott elképzelhető valamiféle folytatás?

„Ennek akkor lett vége, amikor pár éve egy tulajváltás és egy afféle, általam csak neoliberalisnak nevezett fordulat után úgymond áramvonalasították a rádió profilját, oly módon, hogy a rockzene, a metal abba a továbbiakban már nem fért bele. Konkrétan egyébként a Magasfeszültség című, heti rendszerességű műsort szerkesztettem és vezettem először egyedül, majd később Varga Attila Nyufi barátommal közösen. Jó néhány évig tartott ez is, szeretjük.

És hogy lehet-e még folytatás? Nos, más rádiótól már kerestek meg, de jelen pillanatban annyi minden van előrébb a prioritási listámon, hogy ez egyelőre biztosan nem fér bele nekem. Más kérdés, hogy pár év múlva, ha esetleg már kicsit elcsendesedtebb életet élek majd, nem kizárt, hogy talán belefogok valami ilyesmibe. Soha nem mondom, hogy soha, szóval egyszer még ez is bekövetkezhet.”

Mindezek, valamint a civil munkád mellett egy székelyudvarhelyi komolyzenei kórusban is énekel. Nem merült még fel benned, hogy

a hard rockos és a komolyzenei kötődéseidet esetleg valamilyen közös projektben boro- nál össze?

„Jó helyen tapogatózol, erre ugyanis több precedens is akadt már. A feleségemmel amúgy nem is egy, de két kórusban, egy egyháziiban és egy világiban is énekelünk, és volt már rá példa, hogy a Transylvanium zenekarral közös produkciót hoztunk össze, többek között például az egyik évben egy nagy március 15-i városi rendezvény kapcsán. De a két kórusnál ezen túlmenően is van, hogy pop/rock vonalas dalokhoz nyúlunk hozzá: előadtuk például a Bohemian Rhapsodyt, ezt-azt a Beatlestől vagy Presser Gábortól... természetesen a komolyzenei és egyházzenei darabok mellett. Tök jó lenne különben még szorosabban összegyúrni a két világot egy igazán nagyszabású, komoly, turnézó produkció keretében – csak hát azt hatványozottan nehéz lenne működtetni, az is biztos.”

Lassan 2024 utolsó harmadába érünk, aktuális lesz a jövő esztendőről is elgondolkodni. Milyen tervek formálódnak 2025-re?

„Ahogy már mondtam, jövőre mindenképpen szeretnénk többet koncertezni, és ahová csak lehet, elvinni a két lemezünk dalait. Legyen az fesztivál, klubkoncert vagy valamilyen városi rendezvény, ahol csak lehet, játszani szeretnénk. És hogy mindezt az eddigieknél hatékonyabban tudjuk tenni, szeretnénk felállítani egy profi menedzsmentet is, hogy végre ne az én vállamat nyomják csak a szervezési teendők. Egy olyan kis stábban gondolkodunk, akik nem csak a fellépési lehetőségeket hajtják fel, de figyelik a pályázati lehetőségeket, az esetleges bevonható forrásokat, támogatásokat is, a lehető legtöbb szálát és kapcsolatot megmozgatva mindehhez. Mindeközben persze írogatjuk az új zenéket is, lassan-lassan rákészülve a harmadik albumra – de ennyire ne szaladjunk azért előre, ez odébb van még. Mindenesetre dolgozunk minden vonalon jövőre is, ahogy az életünk és a lehetőségeink engedik.” **HW**

WATCH

Sosem hagy cserben

A Watch My Dying új albumára igen sokat kellett várni, de az Egyenes kerülő hozzá is a szintet, sőt. Például a szeptemberi Hangpróbánkon is első helyezett lett. S mivel egyúttal 2024-ben ünnepli fennállásának 25. évfordulóját a zenekar, hát jó sok mindenről kérdezte ki Uzseka Norbert Veres Gábor énekest, Eszenyi Imre basszusgitárost, Bori Sándor gitárost és Potkovác Márk dobost (Szabó Viktor gitáros igazoltan volt távol). A röpké kétórás nagyinterjú zöme itt olvasható.

—IMY DYING—

Bori Sándor gitáros
Szabó Viktor gitáros
Veres Gábor énekes
Eszenyi Imre basszusgitáros
Potkovác Márk dobos

B

ár már az új albumról szóló hírből is elmondhatók, itt sem kerülhetjük meg a kérdést: miért kellett ennyit várni rá?

Gábor: „Arra kellett eddig várni a legutóbbi album óta, hogy elkészüljön a mostani. *(nevet)* Hogy megváltozzon az az elképzelésünk, hogy csak egyféleképpen lehet lemezt csinálni. Eddig mindig nagyon máshogy dolgoztunk, más módszerrel, és azzal próbálkoztunk az előző album után is. Dalokig, féldalokig jutottunk, de nem működött. Át kellett gondolni, hogy ha abban a formában nem megy tovább, akkor hogyan legyen másképp. Olyan metódust kellett találni, hogy legyen végeredménye.”

S mi lett végül a megfajtás?

Sanyi: „Sok otthoni munka, otthoni keverés, és hosszú időre elnyújtott lemezkészítés. Nem egy adott stúdióba vonulás, hanem folyamatban küldtük a dalokat, azokba utólag néha bele is nyúltunk. Egy nagyon rugalmas készítési mód lett a megfajtás, mert egyszerűen képtelenek vagyunk összehangolni magunkat, öten egy helyen lenni egy időben.”

Gábor: „Közben rátaláltunk Bőcse Zsolt úrra, akivel aztán folyamatos online kapcsolatban voltunk. Folyamatosan mentek ide-oda az ötletek, neki is voltak olyan meglátásai, hogy az általunk elképzelt hangzshoz milyen megoldások lennének a célra vezetőek.”

Őt hogy is találtátok?

Gábor: „Én találtam. Van egy death metal zenekara, a Cinder Of Cosmos, aminek tetszett a megszólalása, meg láttam őt indulni Bogren Digital versenyeken, ahol gitársoundokat állítanak be a versenyzők, és az nagyon meggyőző volt.”

Sanyi: „Tavaly év végén jutottunk el oda, hogy kellene valaki, akivel lehet online dolgozni. Ha megkeresünk egy neves producert vagy hangmérnököt, aki profi, azt egy évvel előre le kell foglalni. És adott időszakra, mondjuk márciustól ápriliséig tud veled foglalkozni. De ha nincs kész az összes dal, mert mi rugalmasan dolgozunk, és dalonként dobáljuk át az anyagot, meg átírjuk a dalokat, akkor ez egyszerűen nem működik. Olyan ember kellett, aki hasonlóan rugalmas tud lenni, és azonnal tud reagálni is, ha küldünk valamit.”

Gábor: „Azt hiszem, két dal volt készen, mikor megkerestük, azok alapján elvállalta a munkát. A többi már így, folyamatos küldözgetés mellett készült.”

Sanyi: „És így, hogy nem voltunk bezárva egy stúdióba, rengeteget változtattunk a dalokon, a hangzáson, nagyon sok verziót ki tudtunk próbálni. Erre csak így van lehetőség. Stúdióban ezt nem tudod megcsinálni, főleg, hogy mindenkinek jó legyen. Nagyon sokszor volt, hogy egy hónappal a stúdiózás után már nem tetszett a felvétel.”

Az új album még jó?

Sanyi: „Igen, ez még jó. *(nevetés)* Azt is fontos hozzátenni, hogy a 4.1 és 4.2 EP-ket alapvetően egy albumnak szántuk, de azt az időszakot éltük, amikor mindenki azt mondta, hogy lemezt már nem érdemes megjelentetni. Viszont így, kb. tíz év távlatából, azt látom, hogy az EP-k, kislemezek nincsenek komolyan

véve, valahogy máshogy ragadnak meg az emberek fejében. Ha ez a két EP egyben ki lett volna adva lemezként, egész máshogy reagáltak volna rá.”

Imre: „Az is volt a terv, hogy kiadjuk úgy, az lesz a negyedik lemez, de akkor már csúsztunk bele a sötétségbe, ahogy jött a covid, és erre már nem került sor. Vagy mondhatjuk, hogy azt a lemezt még nem fejeztük be, de az ötödiket már igen.”

Ezzel együtt, bár nekem nincs hiányérzetem, felmerülhet a kérdés, hogy miért csak 33 perces az album?

Imre: „Mert nem csak el akartuk kezdeni, de be is akartuk fejezni.” *(nevetés)*

Sanyi: „Egyébként vannak még kész dalok, de ki lettek szavazva, vagy úgy döntöttünk, hangulatilag nem illenek erre az albumra, ezért maradtak le. Aztán lehet, kiadunk belőlük egy EP-t, ha már azt mondtuk, hogy az EP hülyeség. *(nevetés)* Vagy mennek a következő albumra. Arra biztosan nem kell majd ennyit várni. Márk most vett elektromos dobos, úgyhogy ő is tud otthon felvenni, szóval még könnyebben tudjuk majd alkalmazni az új módszert. Az sem mindegy, hogy a hangzást még akár akkor is teljesen meg tudjuk változtatni, ha megírtuk az összes dalt. Szóval megérkeztünk a 21. századba.” *(nevetés)*

Gábor: „Az a vicc, hogy ahogy az első lemez készült 2001-2-ben, azt a módszert akkor még nem csinálta senki, hogy már előre otthon dobogépes alapokra minden feldemőzünk. Az mára standard lett.”

Továbbra is az egyedi, nyolchúros gitárjaitokat használjátok, vagy most hagyományosabb hangszereket is elővettetek?

Sanyi: „Maradt a nyolchúros, csak ma már nem hat annyira újszerűnek. De már az első lemezen is voltak nagyon mélyre hangolt dolgok, csak akkor hathúrosos oldottuk meg. Most az a jó, hogy nem kell gitárt cserélni, a régi dalokat is elő tudjuk adni egy hangszereken.”

Imre: „Alapvetően az első lemez óta nem változott semmi a koncepciónkban. Ugyanúgy le vannak hangolva a gitárok, ugyanúgy használunk zajokat meg sampleket. A legelső lemezen is voltak ilyenek, csak nem voltak annyira előre keverve, mert tudtuk, hogy akkor még élőben nem tudnánk lejátszani. Most jobban elől vannak, az arányok változtak, de pont ugyanazt csináljuk.”

Márk: „Mindenki meg van lepődve, hogy sok a sampler, holott nem több, mint eddig, csak máshogy van keverve az anyag, régen nem volt annyira kihallható. Amikor koncerten dobolok, és csak a HD sáv megy a fülembe, akkor csomó mindent kihallok, amit amúgy lemezen annyira nem lehet hallani. Tiszta filmzenei

**„ÉN CSAK MEGKAPOM A SZÁMOT,
ÉS ANNYI INSTRUKCIÓT MELLÉ,
HOGY LEGYEN BELŐLE SLÁGER.”**

élmény vagy ambient. De nagyon sűrű a zene, nagyon mély, sok a gitár, nagyon nehéz megoldani, hogy a frekvenciák ne öljék ki egymást, hogy minden hallhatóvá váljon, ahhoz komoly hangmérnöki munka kell.”

Az új albumon azért ez megvan, nem?

Imre: „Sanyinak zseniális szintjei vannak, amiket én hallok feljátszásnál, de a lemezen nem annyira, szóval szerintem lehetett volna még több a sampleken.”

Sanyi: „Nekem ezek sokszor olyan funkciót töltenek be, hogy csak maszatolok vele. Nem a hangot, hanem mintha festenél, és nem akarom, hogy a kontúr túl éles legyen, vagy pont, hogy élesíteni akarok rajta. Tudom, mit hiányolnak, de én nem feltétlenül akartam azokat hangosabban. Most nagyjából az szól, ami az én fejemben volt, azok vannak elől, amiket előre szántam, hátul meg amiket csak a háttérbe szántam.”

Ugye a dalok túlnyomó részét te írod, de nektek többieknek ez milyen? Hogy tudtok becsatlakozni?

Gábor: „Őö... (nevetés) Én csak megkapom a számot, és annyi instrukciót mellé, hogy legyen belőle sláger.” (nevetés)

Sanyi: „Van olyan, hogy Gábor nem is oda énekel, ahova én gondoltam, de mindig adok az ő verziójának időt, mert sokszor megszeretem úgy.”

Márk: „Ezt alá tudom írni, mert a Stabbedben én írom a dalszövegeket Kecskés Attila zenéjére, és amikor hallottam Sándor dalát, én teljesen máshova raktam volna dalszövegíróként a refrént meg a verzéket, egészen más ritmizálás volt a fejemben. Annyira feje tetejére tudja fordítani a dalt, hogy tényleg szokni kell, de ha megszokod, teljesen egyértelműnek tűnik, hogy így kell lennie.”

Lehet, hogy unalmas kérdés, de engem tényleg érdekel, mert hogyan beszélsz különben egy művészeti alkotásról: hogy írod a dalokat?

Márk: „Sanyi mindig azt mondja, hogy ő igazából ugyanazt a dalt írja mindig.”

Sanyi: „Igen, a Carbont nagyon sokszor megírtam. (nevet) Vagy például az Egyenes kerülő a Nicht vor dem Kindre hasonlít. Mindkettőben végig szinte egy hang van, az is üres húron, nehogy már gitározni kelljen. (nevetés) Irdatlan mennyiségű témát felejték el amúgy. Viszonylag sokat pengetgetek otthon, gyakran van a kezemben a gitár, és szerintem véletlenül sikerül olyan témákat találnom, amik megfognak. Zsigerből próbálok ezt csinálni. Gitározgatok, skálázgatok, bár néha előfordul, hogy utcán jut eszembe valami, azt próbálok megjegyezni, és ha van időm, felveszem. De szinte semmi nem marad úgy, ahogy elkezdem. Mire odajutunk, hogy lemezre kerül, már én sem ismerem fel az eredeti témát. Vannak kivételek, mint a Fedetlen lépés, amit egy nap alatt írtam, de általában a negyedik-ötödik verzió a befutó.”

A Minden rendben című dalt Imivel együtt írtátok, az hogyan történt?

Imre: „Mindig próbálok hozni nótákat, és néha egy-egy megmarad. Sanyi a fő dalszerző, az én ötleteim mindig szélsőségesebbek, mint az övéi, kevésbé illeszkednek a koncepcióba. Nyilván valamennyire igen, mert ugye Gáborral mi ketten találtuk ki annak idején a Watch My Dyingot. Amikor huszonpár évvel ezelőtt Sanyi beszállt, akkor neki azonnal stímmelt a WMD, egyből olyan nótákat írt, amik illettek hozzánk. Gábor is hozott riffeket annak idején, például a Túladagolt

időt, meg azóta is néha egy-két nóta becsúszik, de alapvetően Sanyi a dalszerző.”

Sanyi: „Jó időszak volt, engem is nagyon inspiráltak a belépésem előtti dalok, nagyon megfogtak a szövegek is, a Szájzárt például imádtam, de azt a többiek annyira nem szeretik.” (nevetés)

Imre: „A franc akarja még egyszer megtanulni a Szájzárt! Most, ahogy készülünk a novemberi jubileumi koncertre, előszedtem a kottákat, és fogom a fejem, hogy basszus, a korai dalokban minden egyes riff más, egy témán belül is váltakozik valami. Akkoriban tízszer annyi téma volt egy nótában.”

Gábor: „Most máshogy komplex, lineárisan.”

Sanyi: „Nem tudom, feltűnt-e, az Első fejezetben egy téma sem tér vissza, csak a legeleje a legvégén, lelassítva.”

A próbatermi jammelés nem hiányzik? Hogy egymásra néztek, és megvan az összhang?

Sanyi: „Szerintem az csak az AC/DC-nek működik. Ilyen zenét nem lehet próbateremben írni.”

Imre: „Régen csináltunk ilyeneket, és nagyon szerettem. A Nicht vor dem Kind ilyen volt.”

Sanyi: „De abban egy hang van. (nevetés) Abban viszonylag gyorsan meg lehetett egyezni.”

És akkor ezt az új lemezt elpróbáltátok már együtt?

Márk: „Már mindegyiket játszogattuk, Imi dalának kivételével. Ha más nem, Sanyival összenéztük mindet, hogy egyáltalán eljátszhatóak-e.”

Imre: „Az enyém nagyon egyszerű, az biztos eljátszható. Hiába is mondtam Sanyinak, hogy bonyolítsa, nem bonyolította. Mondtam, hogy az csak az alap, nem azt kell játszani, amit felbasszusgitároztam.” (nevet)

Sanyi: „Lehet, hogy én írtam a dalokat, de mindenki véleményét meghallgatom, meg amennyire lehet, figyelembe is veszem, de ezzel kurva sok idő elmegy.”

Imre: „A demokráciának is megvan a hátulütője, de végül is mindenben ki kell mondania valakinek a végső szót, és a dalszerzésben az mindig Sanyié. Ahogy Gábo-

„NEHÉZ A MAGYAR UNDERGROUND ZENÉSZ ÉLETERŐL ÖSSZEEGYEZTETNI A MAGÁNÉLETTEL. ISZONYAT ÁLDOZATOKKAL JÁR ANYAGILAG, IDŐBEN, ENERGIÁBAN, ÉS LELKI ÉRTELEMBEN.”

ré a szövegeknél. Ő mondja meg a végén, mert ő az énekes, azért van.” (nevetés)

Sanyi: „Vannak komplett dalok, nem is csak témák, amik ki lettek dobva, mert valakinek nem tetszettek.”

De ez a negatív oldal. Mi az, amire mondjuk te, Márk, azt mondod, hogy „oké, az az én dalom”?

Márk: „Az összes dobtémát én írtam. Sanyi mindig küld egy nagyon alap vázlatot, de igazából mindet a saját képemre formáltam. A Kopogtatni egy tükrönben tudtam leginkább megvalósítani azt, ahogy én játszom, ott van sok olyan tipikus Stabbed-dobolás, de igazából minden dalban megtaláltam magamat. A kezdetektől fogva nagy hatással volt rám a WMD. Akkor kezdtem őket hallgatni, amikor dobolni kezdtem tanulni. Mondhatni, hogy húsz éve erre készültem, hogy milyen dobtémákat szeretnék én a WMD-be.”

Imre: „És ez csak fokozódni fog most, hogy megvetted az elektromos dobot.”

Márk: „Igen, nehéz három zenekarban elég időt tölteni. (Márk a WMD és a Stabbed mellett a The Answer Lies In The Black Voidban is dobol – UN) A próbaterem rendszeresen foglalt, nagyon limitált az az időablak, amikor be tudok menni a terembe, gyakorolni a dobuccon. A Stabbed lemezkészítéskor volt olyan, hogy hajnali kettőig a próbateremben dolgoztam. De miután az ember párkapcsolatba kerül, meg öregszik, nem tudja ezt a tempót folytatni. Így, hogy otthon van profi elektronikus cucc, sokkal több időm lesz ötletelni.”

Olyan még nem volt, hogy elkészült a dal, az album, majd a próbateremben jött a döbbenet, hogy valamelyik nótát iszonyú nehéz eljátszani?

Márk: „Ilyen rendszeresen van, de fel kell nőni a feladathoz.” (nevetés)

Sanyi: „Rengeteg olyan van, hogy adott dalt nagyon jónak érzek, de élőben mégsem működik. Aztán egy idő után mégis összeáll a kép, de én sem tudom, hogy mi történik. Hogy jóra hallgatjuk, vagy mi...”

Gábor: „Az van, hogy bár metronómra játszunk, mindenkinek megvan a maga belső órája, a saját játéktípusa. És amikor először játszunk egy dalt, nem mindig oda jönnek ki a hangsúlyok, ahova kellene. Olyankor kell egy kis idő, amíg finomhangolódik, és úgy szól, ahogyan kell.”

Márk, te vagy az egyetlen, aki kívülről láthatta a zenekart a tagok közül. Tudtál nekik mondani bármit, hogy valamit máshogy kellene csinálni?

Imre: „Próbálta...” (nevetés)

Márk: „Amit külső szemmel láttam, igyekeztem átadni. A zenekarban nyilván senki nem látja magát kívülről, vagy hogy mit várnak a WMD-rajongók. Az egyik az, hogy rendszeresen túllaggódják magukat, hogy senkit nem érdekel már ez a zene, ki hallgatja ezt, minden dal ugyanolyan és unalmas. Holott én meg, mint külső rajongó, ölni tudtam volna egy-egy új WMD-dalért, és nincs olyan, hogy nem rakok fel a lemezre egy három-

négyéves dalt, mert már régi, mert én, mint rajongó, még nem hallottam, és szeretném hallani! Ilyen jellegű meglátásaim voltak. De ők magukat nyilván csak belülről látják. Amit amúgy nagy örömmel fogadtam, az a modernebb hangzás, mert én sem voltam elégedett a 4.1 és 4.2 hangzásával, sem rajongóként, sem zenészként. Meg én sem értem egyet a két EP megjelenéssel, jobb lett volna albumként.”

Ott azért nyilatkoztatok is, hogy majd ki fog jönni a kettő egy CD-n...

Márk: „Rajongóként ezeknek a belső okairól mit sem tudtam. Emellett mindenkinek ott vannak a magánéleti nehézségei, meg az élet általában. Én is tudom a saját zenekaraimból, hogy mennyire nehéz a magyar underground zenész életet összeegyeztetni a magánélettel. Iszonyat áldozatokkal jár anyagilag, időben, energiában, és lelki értelemben.”

Sanyi: „Nagy dilemma amúgy, hogy csináljuk-e meg a 4.1-et és 2-t más hangzással, albumként, ebbe öljük-e az energiát, vagy mással foglalkozunk?”

Márk: „Szerintem a két EP rengeteg ember mellett elment, teljesen más élmény lenne albumként, más hangzással hallgatni. De akkor el kell dönteni, hogy ez mennyi idő és energia, és megéri-e. De lehet, hogy a mai módszerrel meg tudnánk oldani még új dalok írása mellett is.”

Imre: „Azt a lemezt nem fejeztük be, hamarabb kijött, mint a negyedik album, maradjunk ennyiben... De mi is szeretjük azokat a dalokat, élőben is nagyon működnek, úgyhogy megérdemelné, hogy befejezzük.”

Sanyi: „A keveréssel is lenne mit csinálni, mert ott direkt ilyen élő feelingre mentünk rá, olyan, mint egy koncertfelvétel. Lehet, újra fel kéne venni az egészet. Legalább nem kell szöveget írnod, Gábor.” (nevetés)

A Fedetlen Lépés klipjét a Rockmaratonon vettétek fel, és ilyen klasszikus „megy a banda, valakinél kétkazis dekk, óbégat mindenki” klip lett, kb. Biohazard-Punishment módra. Hogy zajlott mindez? Mit szóltak azok, akik nem vettek benne részt?

Imre: „Őket nem kérdeztük.” (nevetés)

Gábor: „Megvolt, hogy ott vesszük fel a klipet, és nekem jutott eszembe, hogy mit lehetne még kihozni belőle azon kívül, hogy ott ácsorgunk a színpadon és süt a nap. Meghirdettük a Facebookon a dolgot, aztán a helyszínen összeszedtük az embereket, elkezdtünk fel-alá masírozni. Látszott, hogy tudtak róla többen, és mindenki elröhögcsélt rajta. Pozitív volt az egész hangulata. Meg volt, hogy útközben csak úgy ácsorogtak emberek lángossal-sörrel, és behúzgáltuk őket is, és jött mindenki, jól vették a lapot.”

Imre: „Nyilván egyezettünk előre a Rockmaratonnal, hogy lesz ez, és nekik is tetszett az ötlet.”

Az Utolsó Fejezetben a Dharmából illetve Gábor Hiinar projektjéből is ismert Ritzel Ani énekel. Hogy-hogy ő, és nem mondjuk Horváth Martina, aki újra felénekelte a Háttal álmódót is?

Gábor: „Erről voltak viták a zenekarban. Az első verzió az volt, hogy én éneklek, de a többi dal felvétele után éreztem, hogy az nem lesz jó. (nevet) Lemezfelvétel közben derült ki, hogy egy csomót változott a hangom a legutóbbi stúdiózás óta. Nem tudok olyan magasra felmenni, mint régebben, viszont sokkal mélyebbek jönnek ki. Eltolódott lefelé a skála, meg én nem szeretem visszahallgatni a saját tiszta éneklésemet.

Szóval jött, hogy ez legyen hasonló, mint a Háttal álmódó. De a dalszövegről Ani jutott eszembe, az ő hangja illet ehhez a dalhoz. Martina a népzene felől jön, míg Ani karakterében van valami kicsit bluesos. Úgy kapta meg a demót, hogy megvolt a zenei alap, és fogta a fejét, hogy hova lehet ezen énekelni. Mert így, hogy kész, egyszerű dalnak tűnik, de nagyon nehéz rá éneket kitalálni.

Mikor megvolt a dalszöveg, felmondtam-felstuttogtam neki mankónak. Kicsit tiamatos lett úgy. S hogy még egyszerűbb legyen neki számolni, meg a stúdióban gördülékenyebb legyen a dolog, csináltam egy dobalapot, úgyhogy ő így kapta meg. Ő is olyan elfoglalt, mint mi, úgyhogy a stúdiózás előtti este tízkor állt neki, hogy meghallgatja, és még olyan üzenetek jöttek tőle, hogy »nem találok a fejhallgatómat, mert a férjem a markolóban hagyta.« (nevetés)

A stúdióban az volt a szerencsénk, hogy Restás Gergő, akivel az énekfelvételek zajlottak, egy zseni, és nagyon jó instruálásban is. Azonnal tudta, hogy mi az, amivel nem szabad leragadni, hogy hagyjuk úgy, és nem töltöttünk órákat azzal, hogy tízszer felvegyünk újra olyan dolgokat, amik már elsőre is vállalhatóak voltak. Ani kijött tényleg nulla óra alvással, kirakta maga elé a papírt, és olyan dallamokat énekelt, hogy néztem, hogy ezt így, hogy?! Nagyon más lett az egész karaktere, mint amire számítottam, de tök jó lett.”

Hallottam olyan véleményt, hogy a WMD zenéje és szövegvilága valahogy túl művészkedő. Ti ezt hogy látjátok? Direkt fogalmaztok nehezebben megfajthatóan, vagy egyszerűen csak így jön?

Gábor: „Értem, hogy mit nem értenek a dalszövegeken, meg ez biztosan képez is egy korlátot, amivel nincs kedve mindenkinek bíbelődni. Olyan dolgok érdekelnek, amik nem feltétlenül illeszkednek maradéktalanul a metal retorikába. Ezeket igyekszem a lehető legpontosabban megfogalmazni, de van, amit nagyon nehéz belepasszírozni egy dalszöveg kereteibe. Hogyan fogalmazod meg egyszerűen azt, hogy hátat fordítva alszik valaki, akit szeretnél felébreszteni, mert mondanál valamit, de úgy el vagytok hidegelve, hogy ettől szinte látod a lehetét? Vagy ha hozzáérnél a vállához, olyan ridegnek éreznéd, mint egy márványszobrot, amitől lefagy a kezed és aminek a felszínéről leperegnek a szavak?”

Hogyan csinálts együtt énekelhető, közös sörözésre alkalmas dalszöveget arról a pillanatról, amikor várod apád leleteit a kórházban? És amennyire egyszerűen és közhelyesen jut eszedbe, hogy miért pont veled történik ez, ugyanilyen egyszerű lett volna többször mondani neki, hogy szereted? Meg vajon honnan volt benned ez az ellenállás, mi volt ennek a mértékegysége?

Nagyon nehéz az ilyeneket pontosan megfogalmazni, és megértem, ha sokan úgy vannak vele, hogy bőven elég a zene energiája, meg nem kell annyit okoskodni egy metaldalban. Én meg ezeket sosem valami lila művészkedős szerepben tetszelgésnek élem meg, hanem csak ösztönösen leírom, ami eszembe jut. Az Egyenes kerülőnél teljes erőből próbáltam gyököt vonni ezekből a többbrétegű mondatokból, mert mindig szerettem volna érthető és világos lenni, csak ha ettől is tovább gallyazom, akkor már nem azt jelentik, amit mondani akartam velük. Végtelenül irigylem azokat, akik ezt meg tudják csinálni, de ahhoz Radnótinak vagy József Attilának kell szülni, én meg ilyen ügyetlen vagyok hozzá sajnos.”

A borító Sanyi festménye. Mit kell tudni róla?

Sanyi: „A borítón szerintem Abbázia látható, de ez még vitatott. (nevetés) Egy nagyobb tájkép része. Azt szerettem volna, hogy minél asszociatívabb legyen, ne legyen túl konkrét, de valamit bele lehessen látni. Hajókat, gyertyalángot, vagy csak valami absztrakt ábrát. Nem konkrét kép, engem egy kicsit Abbáziára emlékeztet, hasonló léptékű, hegyek, házak, vízpart van rajta, és a tengerből egy kis darab. Szerintem nagyon jól illik a lemezhez. Jó, mondjuk ezzel a fekete-fehérral nehéz mellélni ilyen zenével, de nem nagyon láttam még ilyen borítót.”

Van három rövid instrumentális darab is a lemezen, amelyeknek a címei aztán a következő dalban visszaköszönnék a szövegben. Ezek hogy jöttek?

Sanyi: „Kerestem azokat a pontokat a lemezen, ahol jól jött volna valamiféle fellélegzés, vagy valami hangulati plusz. Mind kötődik az utána következő dalhoz. Vagy ugyanaz a ritmusképlet, tehát a következő dalra vezet fel. De így volt már annak idején a Technika angyalával is. Rengeteg szintisáv van, van, ami magában is jól szól. Úgy éreztem, ez gazdagítja a lemezt.”

Gábor: „Élőben is szoktuk ezeket használni, mert ilyenkor lehet például visszatolni a helyére a ládbotot.” (nevet)

Márk: „Emberfüggő. Akit csak a metal érdekel, az átlépteti ezeket, de én nagyon sok elektronikus zenét hallgatok, és imádom ízlelgetni ezeket a dolgokat is a WMD-ben. Hogy milyen sample-ök vannak a háttérben. Meg kicsit olyan, mint amikor már látod az alagútban, hogy jön a vonat.” (nevetés)

Sanyi: „Meg a filmzenés hatást lehet vele fokozni. Én összefűzve szoktam csak hallgatni a lemezt, nem trackekre bontva, úgy, ahogy a bakeliten is lesz, egyben, és amikor a második dal után bejön az a dobos rész, és ahogy abból beindul a Napköszörű, az a kedvenc részem. Mintha moziban ülnék.”

Imre: „Ilyen elemeket mindig is használtunk. Már ahogy az első demónk befejeződött, úgy kezdődött a második. A Húsmágnesen is voltak ilyen átkötések. A szisztéma ugyanaz.”

Sanyi: „Nekem ezekről bevillan valami. Például az Utolsó fejezetről a Twin Peaks. Ami szerintem az egész lemezre meg Gábor szövegvilágára is jellemző. A slágerdal előtt meg ami van, arról meg az, amikor a Terminátor 3 végén bombák robbannak, és kívülről mutatják

„TÖBB MINDENT TUDNÉK MONDANI, AMIKOR HOZTUNK VALAMI NAGYON ROSSZ DÖNTÉST, DE VISSZATEKINTVE LÁTOM, HOGY EZEK MIATT AKÁR ÉVEKET VESZÍTETTÜNK.”

a Föld bolygót... Szóval ez olyan, mint valami nagyon sötét dolog, amiről leveszed a hangot. És ez valahogy megfogott.”

Akartam is kérdezni, hogy nektek milyen érzés meghallgatni a saját lemezeteket?

Gábor: „Kérdezd meg évek múlva. Ilyenkor még csak azt hallja az ember, hogy hova mit kellett volna máshogy. De nemrég elővettem a Moebius-t, és néztem, hogy milyen jó számok vannak rajta.” (nevetés)

Márk: „Nehéz az, hogy az ember évekig ezzel kel meg fekszik. Csomó álmatlan éjszakát okoz, hogy próbálok tanulni a dalokat. Felébredek hajnali kettőkor, hogy oda ez a dobtéma kellene, nem az. Nehéz eltávolodni tőle. Ezért általában a lemez megjelenése után pár hónappal szoktam csak meghallgatni, akkor már egy kicsit tisztábban látom.

De a most volt egy olyan, hogy Görögországban nyaraltunk a párommal, és neki nem magyar az anyanyelve, és kérdezte, hogy amúgy miről szólnak a WMD-dalok. Megmutattam neki az Utolsó fejezetet, és mondta is, hogy gyönyörű, meg nagyon érzelmes, de miről szól a dalszöveg. És ültünk a reptéren hazafelé, elkezdtem fordítani angolra a szöveget, és nem bírtam végig, mert elcsuklott a hangom, és elkezdtek folyni a könnyeim, mert annyira erős. Hallottam ezerszer a dalt, szeretem, de csak akkor ütött be úgy igazán, hogy mennyire nehéz hangosan kimondani Gábor dalszövegét.

De a Zuhogó testek is ilyen volt, ahogy elolvastam a dalszöveget, rendesen elsírtam magamat rajta. Annyira mély tartalmat mozgat meg az emberben. De zenészként igaz, hogy nagyon nehéz külső füllel hallani, és nem munkaként tekinteni rá. Évekkel később tudod csak más füllel hallgatni.”

Sanyi: „Én ilyenkor még egy darabig elég sokat hallgatom, aztán meg már nagyon ritkán.”

És van olyan, hogy sok évvel később előveszed, és azt mondod, amit én mondanék, a külső hallgató, hogy „azt a kurva élet, hogy lehet ilyen jó?”

Márk: „Azt szoktam mondani, hogy úgy vagyok ezzel a zeneírással, hogy nem mi írjuk a dalokat, hanem a dalok önmagukat írják, meg akarnak születni. És onnantól kezdve, hogy megszületik egy dal, valahogy önálló entitássá változik, elkülönül tőled. Nálam rendszeres élmény, főleg, ha dalszöveget írok, hogy olyan, mint az álmodás vagy eszméletvesztés. Elkezdek írni, valami meg akar születni, valami nagyon ki akar jönni, és utána ránézek, hogy »Úristen, ezt én írtam?!« Gábor is mondta, hogy sokszor így működik neki is. Ilyenkor az ember elkap valamit odaátról, vagy nagyon mélyen belülről, vagy valami kollektív dologba nyúl bele.

A művészlét talán olyan mintha érzékeny radarunk lenne valamire, ami nálunk több vagy nagyon mélyen van, és ez meg akar születni. Ilyenkor a zenész szerintem csak annyit csinál, hogy ezt megpróbálja minél alázatosabban szolgálni, hogy a lehető legjobb dal születessen. De utána mi is rácsodálkozunk, hogy »Jé, ezt ki írta?! Hogy lettek ezek olyanok, amilyenek lettek?« Soha nem tudja senki.”

Hogy a közönség hogyan reagál, az számít?

Gábor: „Az mindig meglepetés. Néha olyan dalokra mondják, hogy »Hú, ez nagyon jó lett!«, amire nem is számítottál. Soha nem lehet, meg nem is kell mások fejével gondolkodni.”

Értem, csak mondjuk a hallgatónak ad valamit nagyon durván a zenétek, és mit mond erre a művész?

Gábor: „Hogy bocsánat. Pardon. (nevetés) Nehéz. Nem is nagyon tudok ezzel mit kezdeni. Egyébként olyan keresves a zeneírás, a zenekarozás, hogy olyan, mint amikor kijössz a fogorvostól, hogy kihúzták a fogadat, és a váróteremben megtapsolnak az emberek, és nem tudod, mi bajuk van.” (nevetés)

Igen, rakat zenész van, aki akár belehalt a zenélésbe, meg megírta a szenvedései nyomán azokat a dalokat, amiknek meg én így örülök. És ez gáz, hogy van profám örülni annak, hogy ő szenvedett?!

Gábor: „Devin Townsend is addig volt jó, amíg nem szedte a gyógyszereit.” (nevetés)

Igaz is, Márk a sajtóanyagban mondtad, hogy jó volt látni, ahogy gyógyul a zenekar. Miért, beteg volt?

Imre: „Igen, de nem úgy.”

Márk: „Ennyi idősen az ember már nagyon sok mindent cipel magában, meg egy 25 éves zenekarnak is sűrű a csoportpszichológiája. Az embert óhatatlanul rengeteg trauma és stressz éri, amit lehet, hogy nem dolgozott még fel, vagy nem tud odáig eljutni, hogy fel dolgozza. Ilyenkor elkezdnek működni olyan minták, amik nem segítik a zenekar működését.

A Stabbedben is éveken keresztül néztük, ahogy fejlődik a személyiségünk, ahogy egymásra hatunk, és ott is rengeteg mindent tanultunk abból, hogy a radikális őszinteség a legcélravezetőbb. Meg kell tanulni egymással kommunikálni, és kimondani, ami fáj, és utána lehet továbblépni. Meg kell élni azt a fájdalmat, örömet, ami az emberben benne van, ki kell beszélni, és eljutni odáig, hogy miben tudunk kompromisszumot kötni, mi az, amiben senki nem akar engedni. Hogy gyógyító módon tanuljunk meg kommunikálni egymással, és együttműködni.”

Sanyi: „Akár magánéletileg, akár zenekarilag is, több mindent tudnék mondani, amikor hoztunk valami nagyon rossz döntést, nem is feltétlenül tudatosan, csak úgy csináltuk, ahogy jónak tűnt, de visszatekintve látom, hogy ezek miatt akár éveket veszítettünk. A lemez emiatt is csúszott. Mire ezeket kinyögtük, hogy máshogy kéne, addigra elment egy csomó idő.”

Márk: „Gondolj bele, a legtöbb zenész úgy kezdi, hogy fiatalok vagyunk, zenélni akarunk, összejövünk, elkezdünk zenélni. De senki sem úgy kezdi, hogy tisztában van a zeneipari és szakmai háttérrel, hogy hogyan kell szervezni egy zenekart. A legtöbb magyar zenekar az összes buktatóba belemegy, mielőtt megtanulja, hogy mik a jó és mik a rossz döntések. Egy nagyon sűrű magánélet mellett ez még nehezebb. És ezek sokszor elkerülhetetlenek. Az ember hoz döntéseket, amiket megbán, és ezeknek akár években mérhető következményei lehetnek. És mivel nem ezzel foglalkozunk napi 24 órában, így tud működni a zenekar, ahogy.”

Sanyi: „Mindenkinek volt már olyan, hogy feladná.”

Imre: „Nekem nem. Én úgy vagyok vele, hogy ha akármilyen lassan is, de mindenképpen működjön a zenekar. Lehet, hogy ennyi idő alatt már fel is oszlahatnak volna a zenekart, meg vissza is térhettünk volna, és lett volna legalább kettő jó buli. (nevetés) De nekem jobban tetszik, hogy folyamatos. Hogy van. Létezik. Nem is feltétlenül kifele, hanem magunknak. Hogy tudom, hogy ha évekig nem is csináltunk semmit, de vagyunk, együtt.”

Beszéljünk egy kicsit arról, hogy a zenekar huszonöt éves. Arra például még emlékeztek, hogy lett ez a csapat neve?

Gábor: „Imiék találták ki a nevet még a beszállásom előtt. Akkor kezdődött az első iraki háború, ami az első volt a történelemben azzal, hogy tévéstábok élőben közvetítették. Ez sajnos ma már nem annyira sokkoló, mint akkor volt, ebből is látszik, mennyivel érzékletlenebb már mindenki, mint huszonöt éve. Én személy szerint nem szeretem a zenekarnevet, ma már elég távol áll a mondanivalónktól, meg be is zár egy elég kicsi skatulyába. De így járt a Leprous, az Anathema meg a Thy Catafalque is, szóval túléljük mi is!” (nevet)

Mik voltak a huszonöt év legjobb és legrosszabb momentumai?

Imre: „Az egyik legjobb, hogy megjelent az új lemezünk, az egyik legrosszabb, hogy az utóbbi tíz évben nem igen jelent meg semmi. De nem akarom a rosszakat sorolni, ez a közel ötvenesek siránkoznak nagyon gáz. (nevet) Volt egy időszak, amikor azt mondtuk, hogy kihagyunk egy évet, nem koncertezünk. Az alatt az idő alatt nem is nagyon beszéltünk egymással, de aztán kiderült, hogy mindenki olyan szarul volt már, hogy szerveztünk egy koncertet, hogy »bakker, most már valamit csináljunk!« (nevet)

Gábor: „Az egyik Stage Diving volt az, és már előtte voltak problémák, hogy nem tudtuk, hogyan tovább, ezért eldöntöttük, hogy tartunk egy éves szünetet, és ez a koncert lesz az utolsó. Addig otthon rendezze mindenki a sorait. Kírtuk, hogy idén ez az utolsó koncert, és ez januárban volt. Erre mindenki, hogy »Úristen, mi van?!« Mi meg, hogy semmi. Aztán eltelt az egy év, »Na, sikerült rendezni a dolgokat otthon?« »Nem.« »Akkor hagyjuk, fölösleges.«

Imre: „És még szarul is érezte magát az ember, mert még a feszültséget se tudtuk levezetni.” (nevetés)

Sanyi: „Én tudok két legjobbat mondani. Az egyik az, amikor a Klausztrófiát beavogatták a Hangsúly-díjra, és minden idők legjobb magyar metallemezei között a negyedik lett. Az nekem nagyon jól esett. Arra tők büszke vagyok. A másik meg a mostani lemez, mert ezzel a módszerrel, ahogy most dolgoztunk, még nekem sem volt sosem ennyi lehetőségem egy lemezzel foglalkozni. Stúdióban sosincs idő ilyen szinten baszakodni a dalokkal, mint most, és ezt nagyon élveztem. És örülök, hogy ezzel a módszerrel ilyen sok energiát tudunk beletenni.”

Gábor: „Voltak jó flashek az évek alatt. Például, mikor az Opeth előtt játszottunk, és Akerfeldt a koncertjükon két dal között mondta, hogy »Watch My Dying is a fucking great band«, az nagyon nagy volt. És közvetlenül aznap este volt az egyik legrosszabb, amikor annyian voltak az E-Klubban, hogy mondták a szervezők koncert előtt pár perccel, hogy most vitt el a mentő egy lányt, mert rosszul lett a tömegben, ráadásul terhes volt... Úgy kellett kiállni... görcsben volt mindenki.

Vagy amikor kimentünk Londonba, ahol két koncertünk volt. Első alkalommal még mentek angolul az átkötő szövegek, aztán folyamatosan magyarul válaszoltunk vissza a közönségből, a harmadik szám után már végig magyarul beszéltem. Az nagyon vicces volt. Meg a Brutal Assaulton ugyanez. Kisszínpad, bár az ottani kisszínpad sem olyan kicsi, és jöttek az emberek magyar zászlókkal. Látsz ilyet focimeccseken, úgy elmegy az ember mellett, de ott a helyszínen meg majd' elsírod magad. Úgyhogy ott is voltak magyar átkötő szövegek.”

Elég kevés metallenek mondhatja el magáról, hogy Oscar-díjra jelölt filmben hallható

ket, üvölt, mint a barom, vicsorog, meg bonyolult az egész zene, és azért ennek van egy üvegplafonja. Ami volt, azt szerintem kimaxoltuk. Amit ez a fajta zene tud, koncertlehetőségek terén is, megjelenés, elérés, nézőszám szempontjából, amit lehetett, kihoztuk. De most másfajta kimaxolás van, és ez is érdekes. Most valahogy csak így magától működik.”

Több dalban is érzem nem is megkeseredettséget, hanem hogy ebben az országban ilyen élni középkorúként. Ugyanakkor meg huzsonöt éves a zenekar, még mindig itt vagytok, tehát kell, hogy legyen valami pozitív is, amit leszűrtek az évek alatt.

Imre: „A zenekar mindenképpen a mérleg azon nyelvén van, ami a sok negatívumot ellensúlyozza. Ez az alapkonceptió. Hiába vannak nehézségek a zenekarban, maga a zenekar a hétköznapi nehézségeket kompenzálja.”

Gábor: „Nem is feltétlenül a zenekar, hanem maga a zene. Mióta egy picit eszméletemen vagyok, meg ilyen zenéket hallgatok, 11-12 éves korom óta, azóta volt itt rendszerváltástól kezdve mindenféle, teljesen más világ van. De az az egy biztos volt, hogy mindig lesz következő Slayer-lemez, meg Motörhead, ilyenek. Most már az sincs. Ebben a teljesen megváltozott korban még az is teljesen fejre állt, amit a tapasztalatai alapján az ember elképzelt, hogy x év múlva miféle életet fogunk élni. De önmagában véve a zene sosem hagy cserben, arra lehet számítani, az nem fog változni. Lehet, hogy kifordul magából körülöttem minden az országban, meg öltönyös gazemberek jönnek-mennek, mégis van egy csomó dolog, ami nem változik, ami maradandó. És az maga a zene.”

Sanyi: „Kicsit kellemetlen az embernek a saját dolgairól beszélni, de szerintem zeneileg és szövegileg is a WMD egy kicsit időtlen. Például kifejezetten élvezem Gábor finom odaszúrásait a jelen rendszernek, amiket lehet, hogy nem is annak szánt, de hiszek abban, hogy ezek a dalok érvényesek. Nem is mondanám, hogy modern, meg azt se, hogy retro. Egyik sem igaz rá. Én relatíve kevés zenét hallgatok egyébként, metalt főleg. Csomó mindent későn fedeztem fel, Deicide-ot például, de mostanában AC/DC-t hallgatok, pedig mindig utáltam.” *(nevetés)*

Na, erre nem számítottam...

Sanyi: „Feldobta a Youtube, meghallgattam, és valahogy hirtelen megértettem, hogy miről szól. Valószínűleg korábban rossz elvárásokkal hallgattam ezeket a zenéket. De szerintem a WMD-nek van egy olyan hangulata, ami nem nagyon van meg más zenékben. Kicsit olyan kakukktojás, mint mondjuk filmekben David Lynch. Egyszerre borzalmas és felemelő, és a legtöbb zenekar általában csak az egyik oldalt úzi.

Egyszer mondta nekem egy csaj koncert után, hogy azt szereti a WMD-ben, hogy összességében mégis csak valamifajta katarzis, valami pozitív örömmel jön ki belőle, miközben maga a zene meg nem egy Négy évszak. *(nevetés)* De szóval a WMD ennyiben mindenképpen hozzátesz az életemhez, még akkor is, ha sokszor az én dalaimról van szó, hogy egy olyan hangulatot kapok, amit máshol nem.”

Azt nyilatkoztatok a lemezkészítés kapcsán, hogy „a végén mégis azt érzi az ember, hogy sokkal többet kap vissza más formában.” Mindig érdekelt: mit kap vissza?

Gábor: „Azt, amikor valaki odajön koncert után elmesélni, hogy adott élethelyzetben egyik pillanatról

a másikra mégis beüt, hogy ezek mégsem átláthatatlan sorok, és hogyan tudnak teljesen maguktól értetődőek lenni.”

És a turné milyen lesz?

Imre: „Valamikor nagyon rég bejelentettük, hogy soha többé nem turnézunk, és ezt be is tartottuk egész eddig. A magyar turné inkább országjárás, nem olyan nagyon sok helyszínnel. De ilyet nagyon rég csináltunk. Az Ørdög és a Don Gatto zenekarokkal megyünk. És ha ez sem működik, akkor tíz évig megint nem megyünk.” *(nevet)*

A még újrakiadatlan korábbi anyagokkal mi a helyzet?

Gábor: „A Klausztrófia című első albumunkat még idén szeretnénk megjelentetni vinyl formában, mert pont húszéves. A többivel mindig felmerül, hogy jó lenne újra venni őket, mert jó dalok, főleg a 4.1 és 4.2 kapott kevés figyelmet, de annyi energiabefektetést igényelnének, ami helyett célszerűbb lenne új albumot csinálni. Lassan ötvenévesek leszünk és nem feltétlenül reális már húszéves távlatokban gondolkodni.”

Elhangzott már, hogy a korai idők dalaiban megjósolt jövő mára valósággá vált. De amúgy hogy látjátok a jövőt?

Gábor: „Ez egy átok, komolyan. Most jött ki az Egyesenes kerülő, rajta Csontféhérrel, utalva a lyukas zászlóra a refrénben, ami kifakul fehérre, meg a Petőfitől kölcsönzött szavakkal, amiket sokat láttunk viszont a napi hírek kommentmezőiben. Egyetlen hónap sem telt és betű szerint bejött. Jobb lett volna, ha nem teszi.”

Hosszútávon bizakodó vagyok, és szemétség kimondani, de el fognak fogyni a bácsik, akik a huszadik századot vonszolják maguk után még erőből, de ez hamarosan nagyon kevés lesz bármihez. Jön még jónéhány nehéz év, és el fogunk menni a katasztrófa határáig, de ez a káosz, ami most vesz körül mindenkit, szükségszerűen le fog tisztulni. Nincs más lehetőség. Ugyanabban a süllyedő hajóban ülünk, és semmi értelme ütni a másik oldalon evezőket. Majd hamarosan felismerjük ezt, csak még mindig nem fáj eléggé.” **HW**

D-A-D

Egy kis nemzet nagy hősei

Megalakulásának negyvenéves jubileumát ünnepli ez évben a dán D-A-D, amely az 1989-ben megjelent No Fuel Left for the Pilgrims albummal, illetve annak gigaslágerével, a Sleeping My Day Away című dallal hívta fel magára a világ figyelmét. Az album sikere időtállóan bizonyult, amit többek közt az is jelez, hogy a Rolling Stone magazin 2019-ben beválogatta azt minden idők 50 legjobb hair metal albuma közé. Az évek során persze változott a D-A-D zenéje, de mindig képviseltek egyfajta lazaságot, s a rájuk jellemző minőségből sem adtak alább. Legújabb albumuk, a Speed of Darkness október 4-én került boltokba, a zenekar alapító énekes-gitárosa, Jesper Binzer ennek kapcsán nyilatkozott lapunknak.

SZÖVEG: GYURICZA FERENC/GYURICZA TAMÁS MARCELL
FOTÓ: MORTEN ABRAHAMSEN

Hivatalosan 1984-től számoljátok a D-A-D pályafutását, ez azt jelenti, hogy negyvenéves a zenekar. A megalakuláskor gondoltad volna, hogy negyven év elteltével is a zenétekről és a zenekarodról fogsz beszélgetni újságírókkal?

„Nem, és ha úgy vesszük, elég sokkoló is ez a szám. (nevet) Negyven év, igen, ennyi van már mögöttünk. Trióként kezdtük, Stig (Pedersen basszusgitáros), Peter (Lundholm Jensen), az akkori dobosunk, és én. Ez még korábban történt, majd amikor 1984-ben beszállt az öcsém, Jacob, onnan számoljuk a D-A-D történetét. Stiggel tehát már 41 és fél éve együtt zenélünk, és eszünkbe nem jutott volna, hogy ennyi éven át tart majd ez az utazás. Az akkoriban kibontakozó punkmozgalom tagjai voltunk, mindenki játszott mindenféle zenekarban. Senki sem számított arra, hogy lesz ezek közt a bandák közt olyan is, amelyik ilyen sokáig bírni fogja. A D-A-D abban különbözött a többitől, hogy bennünk több volt a kreativitás, és

nagyon eltökéltek voltunk. Teljesen függővé váltunk a zenéléstől, minden nap hajnalig fennmaradtunk, hogy dalokat írjunk, és kitaláljuk, hogy mi legyen a következő dobásunk.”

Szerinted előny vagy hátrány, hogy egy zenekarban játszol a testvéreddel?

„Mindenképpen előny, de én a teljes zenekarra úgy gondolok, mintha valamennyien testvérek lennénk. Tudod, valamennyien ugyanonnan származunk, nagyon jól ismerjük egymást, ezért tényleg olyan, mint ha testvérek lennénk. Sokszor még úgy is viselkedünk. (nevet) Persze a magánéletünkre odafigyelünk, mert annak nem szabad összefolynia a zenekar ügyeivel.”

A negyvenedik évforduló tiszteletére tavasszal kiadtatok egy válogatásalbumot, és voltak jubileumi koncertjeitek is. Eddig rendben is van, hiszen ez szinte kötelező minden olyan zenekartól, amely megél ennyi évet. A D-A-D azonban sokkal kreatívabb ennél. Voltak egyéb akciók is?

„Készült egy saját márkás fejhallgatónk, ez szerintem elég menő dolognak számít. A Dán Nemzeti Múzeum pedig rendezett egy kiállítást a tiszteletünkre. Egy kicsit vicces is volt a sztori, mert ez egy nagy történelmi projekt volt, egészen a vaskorig vezették vissza a dánok történelmét. Meg akarták mutatni, hogy az évezredek alatt mi történt a kontinensnek azon a pontján, ahol ma Dánia található, valamint azt is, hogy hogyan fejlődött a dán kultúra. Megkerestek bennünket ezzel az ötlettel, és azt mondták, hogy utolsó negyven évet a mi prizmánkon keresztül mutatná be, ami egyrészt nagyon megtisztelő volt, ugyanakkor el sem akartuk hinni. Tényleg arra kérnek fel egy punkmozgalomból indult zenekart, hogy a Dán Nemzeti Múzeumban állítson ki, és ezzel reprezentálja az utóbbi negyven évet? Persze, belementünk, de nagyon sok munkánk volt vele. Tudod, ők nagyon hivatalosnak képzelték el ezt az egészet. Úgy gondolkodtak, s úgy is kommunikáltak, mint egy múzeum, mi viszont szerettünk volna rockzenekaros feelinget belevinni a kiállításba. Voltak elképzelések mind a két oldalról, amelyek sok kompromisszumot és egyeztetést igényeltek, de szerintem teljesen vállalható lett a vége, és az embereknek is tetszett.”

Mekkora sztárnak számít Dániában a D-A-D?

„A legnagyobbak közé tartozunk, ezt bátran merem állítani, de miután Dánia nem egy hatalmas ország, ezért olyan nagyok azért nem vagyunk, mint egy francia vagy egy német nemzeti hős. Persze, mi is nemzeti hősök vagyunk, de egy kicsi nemzet hősei. (nevet) Úgy gondolom, arra lehetünk a legbüszkébbek, hogy az

„TÉNYLEG ARRA KÉRNEK FEL EGY
PUNKMOZGALOMBÓL
INDULT ZENEKART, HOGY
A DÁN NEMZETI MÚZEUMBAN
ÁLLÍTSON KI, ÉS EZZEL REPRESENTÁLJA
AZ UTÓBBI NEGYVEN ÉVET?”

„CSAK 2022-BEN VETŐDÖTT FEL, HOGY CSINÁLJUNK EGY ÚJ ALBUMOT, AMIHEZ MEG IS ÍRTUNK 10-12 DALT, DE SEMMI ÉRTELME NEM VOLT, MERT AZ ÖSSZES NAGYON ROSSZ LETT...”

évek során rengeteg emléket gyűjtöttünk, és eközben talán mi is okoztunk sok kellemes pillanatot a rajongóknak. Zeneileg is sokat változtunk. Talán kevesen tudják, de punkzenekarként indultunk, aztán átváltottunk hard rockra, most pedig leginkább klasszikus rocknak nevezném, amit játszunk. Szerintem ez a zenei szabadság, az, hogy különböző korszakai voltak a zenekarnak, nagyon fontos szerepet játszott abban, hogy még ma is itt vagyunk, és ennyien ismernek bennünket.”

Azt mondod, odahaza a legnagyobb sztárok közé tartoztok, az albumaitokat mégis egy független kis lemezkiadó, a német AFM Records adja ki, miközben a szólólemezeidet egy multi, a Warner jelenteti meg. Szeretnéd, ha a D-A-D kiadója is a Warner lenne?

„Mindenképpen, és szerintem egy nap el is fog jutni oda ez a dolog, márcsak amiatt is, mert elég nehéz anyagi helyzetbe került az AFM. Több mint tíz éve vagyunk velük kapcsolatban, és először a Dic.Nii.Lan. Daft.Erd.Ark albumunk nemzetközi kiadását intézték. Ők akartak mindenképpen velünk dolgozni, és tulajdonképpen elégedettek is voltunk velük, de most úgy néz ki, hogy megint másik kiadót kell keresnünk. S mivel én valóban a Warner Music dán leányvállalatánál vagyok, ezért egyáltalán nem tartom elképzelhetetlennek, hogy a D-A-D is átkerül hozzájuk.”

Amúgy lesz még szólóalbumod?

„A következő két évben csak a D-A-D dolgaival foglalkozom, de abban is biztos vagyok, hogy lesz még szólóalbumom, mivel nem tudok leállni a dalírással. Azt azonban nem tudom, hogy mikor.”

Térjünk vissza a zenekarral kapcsolatos kérdésekre. Az új nagylemez, a Speed Of Darkness megjelenése szintén a negyvenéves jubileumhoz köthető?

„Hát, ha azt nézzük, hogy az utolsó dal, az I'm Still Here azt írja le, hogy milyen az élet egy rockzenekarban negyven éven keresztül, akkor igen. *(nevet)* Ez azonban csalóka egy kicsit, mert minden albumunkat igyekeztünk egy elkészíteni, hogy azt mutassa meg, amit éppen akkor éreztünk.”

Az előző album, az A Prayer for the Loud 2019-ben, öt éve jelent meg. Miért kellett ennyit várnunk az újra?

„Nagyon jó kérdés. Először is, ott volt ez az egész covid-ügy, ami nagyon sok mindent megállított. Azt sem tudtuk, mi történik. Nekem emiatt például volt lett kis depresszióm, ami körülbelül egy éven át tartott. Így aztán csak 2022-ben vetődött fel, hogy csináljunk egy

új albumot, amihez meg is írtunk 10-12 dalt, de semmi értelme nem volt, mert az összes nagyon rossz lett. *(nevet)* Próbáltuk felvenni őket, de hamar rájöttünk, hogy azokat a dalokat jobb lenne elfelejteni, és elgondolkodni azon, hogy mit is jelent ma a D-A-D. Így aztán újra nekiálltunk a dalok írásának, ami megint több mint egy éven át tartott. Közben voltak koncertjeink is, de tényleg nagyon sok időt töltöttünk azzal, hogy megírjuk a következő D-A-D-album dalait. Ez 2023-ban sikerült, de kellett hozzá az is, hogy előtte rendet tegyünk a fejünkben, s tisztázzuk, hogy kik vagyunk, mit akarunk, és éppen hol tartunk.”

A Speed Of Darkness zeneileg nagyon változatos, akárcsak a legtöbb D-A-D album. Tudatosan próbáltok ilyen sokszínűek lenni?

„Nézd, én nagyon szeretem az AC/DC-t és a Ramonest is, de mindketten ugyanazt a dalt játszzák újra és újra. Én tényleg bírom őket, de leginkább olyankor, amikor egy kissé kilépnek a komfortzónájukból, vagy egy kicsit mást játszanak. Nálunk ez sosem volt probléma, hiszen bennünket mindig az aktuális hangulatunk vezérelt.”

Feltűnt, hogy ez az album egy kissé melankolikusabb, mint a korábbiak voltak. Vannak egészen keserűes dalai is. Ezek szerint ilyen lenne most a hangulatotok?

„Szerintem ez a skandináv melankólia mindig jellemző volt a D-A-D zenéjére. Mi, dánok nem vagyunk annyira elborultak, mint a finnek vagy a norvégok, de bennünk is van valami. Mi a dalainkkal egyfajta helyzetjelentést adunk, azt mutatjuk meg, hogy adott pillanatban mit érzünk, vagy mit gondolunk a világról, illetve hogyan reagálunk bizonyos dolgokra.”

Az új album címadó dalában szerepel egy szövegrész: „If the world needs a washing, let it rain”, azaz „Ha a világnak mosakodásra van szüksége, essen az eső”. Számomra ez olyasmiról szól, mintha beletörődnél abba, hogy nem tudsz változtatni a világ történésein. Jól érzem?

„Igen, pontosan erről van szó. A világ márcsak így működik. Hiába is figyelmeztetnénk néhányan az embereket, hogy rossz irányba mennek a dolgok, ha a többség azt akarja. Egyedül nem tudsz mit tenni ellene.”

A világ dolgai, a közélet, a politika amúgy befolyásolja a szövegírói munkásságodat?

„Mindenképpen. Ami a világban történik, az ránk is hatással van. A politika személyes ügy, és érdekes módon, mi négyen négy különböző politikai nézetet képviselünk, de ez sohasem okozott problémát közöttünk.”

A D-A-D sikere a vicces szövegeknek is köszönhető. Hogyan fér meg egymás mellett a politika és a vicc?

„Ez nagyon egyszerű. Ha például azt tapasztaljuk, hogy egy politikus rosszra használja az emberektől kapott hatalmát, akkor fel kell szólalnunk ellene. Ezt azonban nem direkt módon tesszük meg, hanem humorba ágyazva. Igen, szerintem is hatalmas humorérzékünk van, és nagyon sokszor használjuk is ezt a képességünket. A Speed of Darkness cím is egy olyan szókép, aminek van mögöttes tartalma.”

Sokan azért kezdenek el zenélni, mert meg akarják mutatni a művészetüket a világnak. Vannak, akik csak szórakoztatni szeretnék a közönségüket, vagy maguk is szórakozni akarnak a zenélés által. Mások azért lettek zenészek, mert úgy talán könnyebb csajozni. Te miért lettél annak idején zenész?

„Mindhárom dolognak volt szerepe a döntésemben, s a negyven év alatt mindegyik része is volt az életemnek. A költészet mindig is fontos volt a számomra, azt pedig talán a többiek nevében is elmondhatom, hogy mindannyian vágytuk a közönség szeretetét. Őszintén szólva, a karrierünk elején a partikat sem hagytuk ki. A zenélésre egyébként én úgy tekintek, mint egy tükörre, ami megmutatja, hogy ki is vagyok valójában.”

Hogyan fogalmaznád meg a D-A-D ma érvényes ars poeticáját?

„Szórakoztatni költéssel, magas IQ-val, és megmutatni, hogy mi van a szívémben.”

A zenekar egyik legfőbb jellegzetességét Stig különleges hangszerei adják. Honnan jött ezeknek az ötlete?

„Stig balkezes basszusgitáros, ám miután eleinte jobbkezes hangszereken játszott, nagyon sok problémája akadt. Elfáradt, folyamatosan felsebezte a kezét, ezért úgy volt vele, amint lehetősége lesz rá, csináltat magának egy saját hangszert. Az első fizetését azonnal el is verte erre. Azt mondta, ha már úgyis készítenie kell egy saját basszusgitárt, legyen az a lehető legkülönlegesebb, leghülyébb. Miután úgyis csak két húrt használt, a saját hangszerét eleve úgy készítették el számára, hogy csak annyi volt rajta.”

A beszélgetés végére egy kötelező kérdés maradt még: mikor látnak benneteket újra Magyarországon? Hallottunk pletykát arról, hogy 2025-ben a The 69 Eyes zenekarral indultok közös turnéra. Ez érinti Budapestet is?

„Még szervezés alatt áll a turné, de mindenképp szeretnénk visszatérni Magyarországra. Azért is választottuk a The 69 Eyest turnépartnernek, mert ők eléggé népszerűek Közép- és Kelet-Európában, így velük könnyebben el tudunk jutni abba a térségbe. Szóval, abban bízunk, ha ők tesznek ajánlatot az ottani szervezőknek, senki nem mond nemet.” *(nevet)* **HW**

BATUSHKA VLTIMAS GOD DETHRONED

BP., A38 HAJÓ

SZÖVEG: MILÁN PÉTER

Nem kertelek, ebből a csomagból engem egyedül az Vltimas érdekelt. A Batushkának már a legelső, 2015-ös lemeze okán bekövetkezett felhajtást sem értettem, az időközben kitört szappan-opera pedig tovább erősítette bennem, hogy nehéz komolyan venni a lengyel bagázs(ok)at, mivelhogy kettéosztódtak, mi több – mások is észrevették az egész ügy abszurditását – Batushka-paródiák is léteznek.

Az Ater nevű banda épp befejezte ténykedését, amikor a terembe léptem, s ugyan félinformációkat kaptam, nem tudtam meg róluk sokat.

Véleményem szerint a holland God Dethroned egykor szebb napokat is látott, mivel a '90-es évek végén kiadott, elfogadhatónak mondható két lemezüket követően elkezdtek szürkülni, belealvadni a nagy masszába: olyan csapatok közé, amelyek nem túl nagy invencióval és egyéni elképzelésekkel játsszák a death metalt, inkább megmaradnak a biztonságos szürke zónában. Már régóta Henry Sattler gitáros/énekes az egyetlen eredeti tag, aki rendületlenül nyomja a csapatot – bár volt néhány rövidebb-hosszabb szünet -, s néhány évente el is pottyant egy-egy lemezt az épp aktuális tagsággal. Amikor annak idején Bécsben, a

VLTIMAS

ÉLŐ FÉNY

No Mercy turnésorozat rendszeres részvevői voltak a hollandok, egészen jónak találtam őket, de akkor sem az első ligában alakítottak. Ráadásul olyan sok náluk ezerszer izgalmasabb csapat van a porondon, hogy a megjelenéseikkel csak aktualitásuk időszakában foglalkozok, akkor is egy, maximum két meghallgatás erejéig.

Nem vártam tőlük sokat, de azt teljesítették. Nem volt nagyon csapnivaló a műsor, de nagyon jó sem: pontosan olyan, amire a lemezek is lehet tőlük számítani. Papíron sokat tesz a csapat a változatos-ságért, de épp ez az egyik Achilles-ína a zenének: göteborgi dallamos death, vadabb death, black metal, thrash-es témák, slayeres riffek, még énekdallam-foszlányok is – minden van a palettán, csakhogy igazán éles, penge megoldást keveset hallunk; olyat, ami átlépné az említett szürke zóna határait. Élőben úgy tűnt, mintha Sattlernek fakulna a hangja, minden- esetre jól jött, hogy vokállal, hörgésekkel kiegészítették a többiek. Érdekes módon a gitárja is halkabb volt, mint Dave Meesteré, nem hiszem, hogy én álltam túlzottan a szélen. Egyébként Meester jó gitáros, precízen játszik, bár az elnyújtott, nagyon metaloskodó szólók nekem nem fekszenek ebben a deathes közegben. A death metalhoz, egyáltalán bármely valóban extrémnek nevezhető zenéhez sokkal elborultabb, szürreálisabb szólók illenek – ha szükség van egyáltalán szólókra.

Az előadott számok természetesen inkább az új lemezeiről, meg vélhetően, az utóbbi korszakból származtak, de az 1999-es Bloody Blasphemy (micsoda eredeti lemez-cím...) albumról is elhangzott két tétel – Serpent King, Boiling Blood -, melyek intenzitásukkal, riffjeikkel mindenképpen az erősebbek közé tartoztak. Nem játszottak rosszul, jól üt a dobos (Frank Schilperoot), csak mereven ragaszkodnak a megszokott vonalakhoz, kockázatokat nem vállalva.

Ma már nem ritkaság, hogy egymástól kontinensnyi távolságokra lévő szinterek tagjai összetalálkoznak és közös zenekart alapítanak, amiben benne van az internet szerepe, valamint a különféle underground irányzatok összecsúsása, -olvadása. Ez történik, amikor egymásra talál a norvég black metal és a floridai death metal egy-egy ikonikus egyénisége. Ráadásul Rune 'Blasphemer' Eriksen és David Vincent mellé Flo Mounier (Cryptopsy) is felsorakozott, hogy teljes legyen a nagy trió. Mounier sajnos nem jött el, a turnén a lengyel Paweł Jaroszewicz dobolt, de mivel egy ilyen csapatba nem vesznek be akárkit, nem volt probléma a dobokkal.

A négy tag már színpadon volt, mire Vincent bevonult (Ype TWS a bőgős, João Duarte a másodgitáros), s kezdetét vette a program. Jónak tartom az Vltimas Epic című ideai albumát, de a koncert óta a fejemben ragadtak a lemez legmarkánsabb témái. Leginkább Eriksent akartam látni, s nem is csalatkoztam: élmény látni a keze munkáját a gitáron, a lazasággal együtt megjelenő feszességet, pengetési technikáját, legyen szó blacks tremolókról, death metalos szagatásokról, vagy egyszerűbb thrash-szerű témákról.

Amikor elkezdődött egy-egy dal, mindannyian a dobos felé fordultak, hogy a pörgetések, indítások után mikor kezdődik meg a voltaképpeni dalkorpusz, s világosan lehetett látni, hogy profi az egész gárda. Nagyszerűek voltak élőben az Epic, a Miserere, az Exercitus Irae, a Scorcher, vagy az Invictus riffjei, hatásos, jól eltalált ritmusai, váltá-

sai, de öreg rókáktól ez nem meglepő. Inkább arról van szó, hogy ezeknek a zenészeknek már semmit nem kell bizonygatnia, nem kell a legextrémebbnek, legnagyobb határtágítónak mutatkozni, hiszen ezen a téren Rune és Dave megtették a magukét. Lehet mondani, hogy Dave-nek megváltozott a hangja, bekerültek manírok az előadásába, de egyrészt már nem abban a korban van, amikor az Altars Of Madnesst, vagy a Covenantet felénekelte, másrészt markáns stílusa, megjelenése van. Hosszú fekete köpenyével, kalapjával igazi egyéniség, mély beszéd-hangja pedig karizmáról tanúskodik. A számok között megejtett néhány krajcáros bölcseséget, de szerencsére nem vitte túlzásba a beszédet.

Az 50 perces szettből süttött a professzionalitás, a műfaj(ok) maximális ismerete – melyek feltalálásánál valójában ők is ott bábáskodtak -, a dalok közötti kisebb szünetek ellenére is áradt a lendület, a dinamizmus az Vltimas koncertjéből. Valójában mintaszerű extrém metal-produkció az övék: adott egy nagyon erős frontember, egy gitáros-fenomen, egy briliáns dobos – még ha itt nem is az eredetit hallottuk -, és néhány tag, akikkel teljes lesz a tagság. S ami a legfontosabb: változatos, érett zeneanyag, amit magas szinten prezentálnak. Ez volt a kvintett akciója.

Az Vltimas kimagasló produkciójához képest a Batushka zenéje szinte már kínosan egyszerű volt, mi több, kezdetleges. Én szeretek egyszerű, sőt,

kimondottan primitív dolgokat is, de egyrészt ezekben is legyen ötlet, másrészt tisztában vagyok ezeknek a helyével.

Ahogy a Batushkával is. Kb. tíz perc késéssel léptek színpadra, s addigra a személyzet felépítette a színpadi látványosságokat, a keleti ortodox liturgia minden kiforgatott, fejjel lefelé állított kellékét. Valójában a Batushka – bármelyik tag is találta ki, teljesen mindegy -, lényege ebben a „zseniális” ötletben áll, a zene a látványvilághoz képest másodlagos, sőt, sokadlagos. Ha létezik a mai színtéren száz százalékos image-banda, akkor az a Batushka, vagy inkább Batushkák.

Kivonultak a kámzsás alakok, ketten a kórus-éneket szolgáltatták. Középen minden bizonnal a főnök, Krysiuk állt eltérő színű lepelben, ő recsegte el mondanivalóját, s néha felmutatott egy-egy otrombán elváltoztatott ikont. Én ebben az egész színházsdiban sem most, sem korábban nem láttam különösebben nagy felfedezést, sokkal inkább a zene sekélyességét leplező fedőténykedést. Elismerem, hogy a nagyon egyszerű témákkal ellátott számok között akadt néhány hangulatosabb darab, amelyek pofásabbnak tünnek a többinél, de a bejátszott ortodox-részletekkel, egyéb effektekkel együtt az egész Batushka-jelenség csupán egy jól megtervezett, megszerkesztett blöff. Ez nem egy eleve meglévő ellenszenv részéről az image-re nagy hangsúlyt fektető bandák felé – bár nem sok ilyenre fordított figyelmet -, e lengyel bagázs kapcsán a külsőségek és a zene közötti szakadék az, ami ordít; hogy az előbbire mennyivel nagyobb hangsúlyt helyeznek, mint az utóbbira.

Ha csak a zenénél maradunk, pofonegyszerű black metal ez, mesterséges színezékekkel, ízfokozókkal teleszórva, az ortodox rítusok hangjaival feldúsítva a minimális motivációt sejtető riffelést és ritmusokat. Szegényes táplálék nagy szemfényvesztéssel. ■

1349 KAMPFAR AFSKY

BP., DÜRER KERT

SZÖVEG: MILÁN PÉTER

Objektív okokból kifolyólag csak kb. 15 percet láttam az Afsky műsorából. A teljességgel átláthatatlan lemezözönnek köszönhetően nem ástam bele magam túlzottan az Ole Pedersen Luk által vezetett dán csapat diszkográfiájába, de felületes ismeretség után körvonalazódni látszott, hogy a másfél évvel ezelőtt megjelent Om Hundrede År jól sikerült lemez, érdemes lesz elővenni. A színpadon ködfelhőbe burkolódzott alakokat lehetett látni, a hangzás is a vizuális viszonyokkal állt analógiában, legalábbis hátrébb, ahol én álltam, ennek ellenére a zajos megszólalásból ki-kibontakoztak kellemesnek tetsző dallamok, melyek az Afsky atmoszferikus black metaljának fontos elemeit képezik. Túl sűrűn nem fordul meg errefelé egy ilyen csapat, de tán még sikerül teljes koncerten is elcsípni őket.

Az idén a 30 éves születésnapját ünneplő Kampfar kapcsán vegyesek az érzelmeim, ugyanis kedvelem az első EP-t és a Mellom Skogklede Aaser debütalbumot, ám ezt követően már nem nagyon győztek meg a lemezeik – tán a Kvass volt még kiugró -, s élőben sem tartom őket igazán erősnek. Leginkább korrektnek mondanám, amit a veterán Dolk-vezette norvégok művelnek, vagyis nem játszanak rosszul, de nincs igazán komoly karizmája, kisugárzása a kvartettnek.

Dolk elég egyedi fazon, de a többiek szürke eminenciások, akik előadják, amit kell. Szerepelt a programban néhány régi szám – Norse, Hymne -, ezeket azonnal felismertem, de a program többi része összefolyt a füleimben. A legelején a Ravenheart beazonosítása is beletelt némi időbe.

Dolk a rock/metal-frontemberek nagyon kommunikatív fajtájához tartozik, aki sokat beszél, állandóan hálálkodik a közönség kitartása miatt, s ez a fajta heves érzelmenyilvánítás engem mindig fáraszt. A Kampfar koncerthangzása nagyjából elfogadható volt, pontosabban az idő előrehaladtával azzá kezdett válni, ugyanis nem mindig lehetett kihámozni, mit is játszik Ole Hartvigsen gitáros. Jó párszor láttam élőben a Kampfart, ezúttal is hozták a szokásos középszert. Ami ezután következett, az egy totálisan más szintet képviselt.

Vannak sejtések, amelyek rendre beigazolódnak – ezek elővételezett bizonyosságok -, ezek közé tartozott, hogy tudtam, az 1349 nem fog csalódást okozni. Egy alkalomra emlékszem, amikor jártak nálunk, ez a megboldogult Megapub nevű klubban volt, s akkor is minőséget nyújtottak. Nos, black metal aligha lehet jobban játszani, mint ahogyan ezen az estén az 1349 kvartettje teljesített. Már a bivalyerősre sikerült The Wolf & The King című új album megmutatta, hogy a norvégok nehéztüzérséggel szerelkeztek fel, de ez a koncert egészen elképesztő szintet ütött meg.

Az új lemezzel és ezzel a fellépéssel – s ez nyilván a turné valamennyi állomására igaz – az 1349 egyetlen határozott mozdulattal visszarántotta a norvég black metalt a középpontba, amit sokáig uralt, s ugyan a '90-es évek óta nagyon sok minden történt az extrém zenében és a black metalban, erős csapatokban ma sem szenved hiányt Norvégia, számos nagygyúval rendelkeznek, s az 1349 idén ennek a csatasornak állt az élére.

Mostanában pontosan kezdődnek a koncertek, felsorakozott a négyesfogat, négy egyéniség, akik együtt Norvégia egyik legmordabb, legkomolyabb hadigépezetét alkotják. Ahogy belevágtak a szettbe, az állam azonnal a földön landolt, ugyanis a csapat irgalmatlan pusztítással vetette bele magát a játékba, s ez a lendület egészen az utolsó másodpercig kitartott. Az a lehengető erő és elementaritás, amit a kvartett bemutatott, nem sok csapat sajátja, ami egyrészt magából a zenéből, másrészt az előadásmódjukból fakad. Archaon gitáros mestere hangszerének, ujjai egy pillanatra sem álltak meg a húrokon, élmény volt figyelni, hogy a rendkívül izgalmas új számokban folyamatosan váltogatja a témákat, melyek egy része egyúttal tempóváltást is jelentett.

Élőben még feltűnőbb volt az 1349 old school jellege, ami az arcfestős kiállítás mellett abban volt

megfigyelhető, hogy milyen sok thrashes riffet facsart ki a hangszerből Archaon, de a remekül eltalált pár másodperces kiállítások is a '80-as évek (thrash/death) metaljából eredeztethetők. Ezek a témák, megtűzdelve egyszerűbb döngetésekkel és tremoló-pengetésekkel eredményezik azt a katlanszerű, brutális black metal-örvényt, ami ennek a csapatnak az egyedi stílusát képezi. Az 1349 feszesebb, élesebb, sarkosabb, thrashesebb, dinamikusabb, kevésbé kísérletező kedvű és atmoszferikus, mint mondjuk a Mayhem, de néhány hangulatosabb rész, akusztikus kezdés ennek a kvartettnek a repertoárjába is befért.

A színpadi megjelenést tekintve mind a négy zenész egyéniség, a bőgős Seidemann nagy fekete kázmzásban, szemébe hulló kapucniban játszott, őszes szakállával, festett ábrázatával hatásos halálmadár-kinézettel rendelkezett. A nagy zajban a basszusgitar sokszor elveszett, azonban olykor lehetett hallani a hangszer dörmögését, dústító szerepét. A csapat másik kiemelt szereplője Frost, akinek a dobolása a zenekar egyik legmarkánsabb vonása. Bámulatos, hogy valaki ötvenegy évesen ilyen kíméletlen tempóval, precizitással és komplexitással tud dobolni. Szállás, izmos, vékony testalkatával Frost most is úgy néz ki, mintha húszéves lenne, mindenesetre a mai napig ő az egész extrém metal-mezőny egyik legjobb ütőhangszerese. Az olyan tűzből született dalok, mint az Inferior Pathways, az Ash Of Ages, a The God Devourer, vagy a régebbiek közül az I Am Abomination nagyszerűen szólaltak meg élőben.

Ravn, az 1349 arca, hangja a black metal egyik legmarkánsabb frontembere. A számcímek beordításán túl egy szót sem szólt, s előadásmódja amennyire száz százalékgig metal, ugyanannyira ennek a műfajnak is maradéktalanul eleget tett. Mozdulatai jellegzetesek, látványos támadó mozdulataival mintha legázolni igyekezne valakit, s közben az irányzat egyik legerősebb vokalistájaként adta elő dörgedelmeit. A tizedmásodpercre egyszerre véget érő számok után mozdulatlanul pásztázta a közönséget, s izzó szemeivel úgy festett, mint egy megszállott alak valamelyik Ördögűző filmből. Amit korábban megjegyeztem, most is érvényes: ezek az arcfestések maszkok, amelyekkel bizonyos személyiségeket vesznek magukra a zenészek. Érdemes megfigyelni, hogy a „civil” arcuk mennyire más, mint ahogyan ezekben a festett rémálarokban kinéznek.

Bő egy óra játék után vonultak le a színpadról némi kézfogás, köszönetnyilvánítás után. Mostanában nem sok zenekar játszik ennél hosszabban, ami az egyre durvább jegyárak mellett nem éppen pozitívum, azonban egy ilyen zenéből ennyi elég is, no és tekintettel kell lenni a dobosok teljesítőképességére is. Az 1349 jött, látott, és mindent a földdel tett egyenlővé. Megmutatták e műfaj lényegét. ■

A LEHANGOSABB ROCKMAGAZIN!

HAMMER

"YOUR CRIES ARE IN VAIN
I CAN HELP WITH YOUR PAIN
THE ARRANGEMENTS ARE MADE
YOU WILL DIE BY MY BLADE"

SAXON

A TÁMOGATÓI PÓLÓKAT

ÉS A MÉG ELÉRHETŐ GYŰJTŐI CSOMAGOKAT
KERESD A HONLAPON!

WWW.HAMMERWORLD.HU

FORGOTTEN TOMB NOCTURNAL DEPRESSION SOLIPSISM

BP., BLUE HELL

SZÖVEG: MILÁN PÉTER

Sajnos az általam leginkább várt szlovákiai Solipsism nem váltotta be teljes mértékben a hozzájuk fűzött reményeket, s ebben a zenészek valószínűleg csak részben voltak felelősek. Sejtettem, hogy a csapat nem rendelkezik nagy koncertrutinnal, ami úgymond objektív tény, és noha ez sem válik egy előadás előnyére, leginkább a gyatra hangzás volt zavaró. Élesen, rossz megszólalással recsegtek a gitárok, a dob pedig túl hangosan kopogott. Még a basszushangzás volt a legjobb, de összefolyó gitárokkal nem sokra lehet menni, főleg olyan zene esetében, amely kellő átláthatóság nélkül nehezen értelmezhető/élvezhető. A Solipsism (egészen kiváló zenekarnév) mindkét kiadványa jó: a 2020-as EP korrekt, a 2022-es Our Night Never Ends album kimondottan ötletes, de sajnos hangokat/témákat is alig tudtam kihámozni az erőtlen zajból, nemhogy teljes tételeket, számrészleteket. Mindenesetre az énekes, Diavliv kitett magáért: a szemmel láthatóan introvertált csapat frontembereként a koncert vége felé a földre görnyedve rikoltozta énektémáit, majd a közönség soraiba is kiment.

Érdekes, bár nem meglepő, hogy a hallgatóság között még ma is vannak olyanok, akik egy ilyen „szolid” megjelenésű csapatot (fekete ingek, rövid hajak, semmilyen metalos külsőség) nehezen tudnak összeegyeztetni a black metallal, de én azt mondom, ez egészen apró probléma. Szinte láthatatlan. Remélhetőleg a Solipsism a jövőben tud majd megoldást találni a hangzásproblémákra.

A szlovákokkal szemben a francia Nocturnal Depression már nem rutintalan formáció, egyszersmind a black metal „szuicid” leágazásának egyik legprominensebb képviselője. Idén pont húszéves a zenekar, amelyet az excentrikus frontember, Lord Lokhraed gitáros/énekes vezet. Herr Suizid dobossal együtt ketten vannak jelen az első pillanattól fogva, de mivel ő nem játszik élőben, valószínűleg helyettesítő tag ült a dobok mögött. Mindenesetre jól ütött, s a színvonalat a többiek is produkálták. A Solipsism után a francia kvartett a black metal totálisan old school verzióját hozta, mivel, akár a '90-es években, műfajhoz hű öltözékben, láncokkal, egyebekkel felszerelve, plusz hullasminkkel az arcokon jelentek meg.

Lokhraed egészen elképesztő jelenség: mint egy kis erdei ördög, úgy nézett ki sminkjében. Ilyen rémséges alakokkal a gyerekeket szokták ijesztgetni a mesékben. Amikor épp nem volt a mikrofonnál dolga, akkor is állandóan vicsgorgott, torz pofákat vágott, de igazán az éktelen rikácsolásokkal, sívításokkal tudta az embert képletesen felpaszírozni a plafonra.

A koncert után láttam a merch-pultnál üldögélni már smink nélkül, és egy egészen kellemes arcú, normális embert vehettem szemügyre. Egy-egy BM-koncerten az adott zenész, főleg egy frontember, magára vesz egy személyiséget, egy maszkot, amely mint „persona”, akárcsak az ókori drámákban, színművekben, megjelenít egy bizonyos karaktert. Amikor magára ölti ezt a személyiséget,

akkor azzá válik, vagyis egy ilyen „persona” meg is elevenít egy szimbólumot, egyúttal elrejt egy másikat. Ez jutott eszembe, miután megláttam extra személyisége nélkül a különös francia zenészt.

A dallamosabb, szólisztikusabb részeket a másodgitáros, Sattvahr adta elő, Lokhraed az egyszerűbb pengetéseket vállalta. A black metalosan kifestett napközisfént kinéző bőgős, Matteo Baroni hangszere kellemesen megpendült, összességében a franciák szóltak a legjobban a három fellépő közül. A csapatra leginkább ráillő jelző az lehetne, hogy „groteszk”, de a francia black metal, mint nem először állapítottuk meg, kimondottan beteg. Ugyanakkor el kell ismerni, hogy a Nocturnal Depression terjedelmes repertoárjában nem egy jól sikerült dal található – pl. Tides Of Despair -, melyek közül egy koncertre valótl is döngetett Lokhraed társulata. A szuicid black metal erősen mondanivaló- és lelki alkat-koncentrált zsánerében a Nocturnal Depression kimondottan zeneinek mondható, s ugyan még csak egyszer hallgattam meg a Perpétuelle Éclipse című vadonatúj albumot, nem ödöngenek sírvaríva boldogtalanságba merülve, hanem egészen változatosan, olykor kimondottan gyorsan, lendületesen tudnak játszani. Teljesen korrekt show-t mutattak be.

A Forgotten Tombs utóbbi lemezeitől egyáltalán nem vagyok elragadtatva, mert egyre kevesebb ötlettel, ezzel párhuzamosan mindinkább eluralkodó klisémennyiséggel dolgoznak. A korai Katatonia egy jóval érdesebb, durvább, black metalosabb verzióját játszó olaszok (legalábbis az én definícióm szerint) némelyik korai lemeze jobb volt az utóbbiaknál (a Nightfloating című újat is beleértve), de várható volt, hogy az élő erő, a játék élvezete átlendít majd ezeken az észrevételeken. Az olaszoknál Herr Morbid, vagyis Ferdinando Marchisio gitáros/énekes a főnök, de Alessandro „Algol” Comerio is régi tagnak számít – 2003 óta penget a csapatban. 1999-es alakulásukkal már veterán csapatként könyvelhetjük el őket, de nem lehet állítani, hogy a tizenegy albumot kivesézték volna ezen az estén. Túl sok számcímmel nem szolgálhatok, de az újabb keletű tételek mellett koraiakat is előadtak, a 2003-as Springtime Depression lemezeiről kettő is szerepelt, az egyik a Todestriebe volt.

A négyes színpadi jelenlétét hagyományos rock/metal-kiállítás jellemezte, Morbid úr fejpántja, a barázdált arcú bőgős rockos pózai, együtt-mozgásai, játéka a fiatal gitárossal (Jöschu Käser Svájcából) mutatták, hogy jól akarják magukat érezni, nem áll szándékukban eret vágni. Mondhatjuk, hogy a zene, legalábbis itt élőben, legalább annyira volt old school metal, mint amennyire black. Mint az imént utaltam rá, nem vitték túlzásba a játékidőt, a tervezett időpontnál valamivel hamarabb kezdtek, de még az egyórás idejüket sem játszották végig. A kvázi ráadással együtt, ami az I Wanna Be Your Dog, egy jól ismert The Stooges-feldolgozás volt. A Nocturnal Depression tenném a koncertdobogó legfelső fokára. ■

DEVON GRAVES

BÉCS, ESCAPE-METALCORNER

SZÖVEG ÉS FOTÓ: BALOGH ÁDÁM

Szeptember 27-én, a bécsi Escape-Metalcorner falai között egy felejthetetlen koncertnek lehettem tanúja, amely a zene egy misztikus és felemelő világába kalauzolt. Devon Graves, a Psychotic Waltz karizmatikus énekes akusztikus koncertet adott „The Inner ME Experience” címmel, amelyben egy több mint másfél órás zenei kalandra hívott a lélek mélységeibe. Az esemény különlegességét az is adta, hogy mindössze ötven fő volt a nézőtér, ami varázslatos intim hangulatot teremtett, ahol a közönség és a művész között egy mély, szinte transzcendens kapcsolat szövődött.

A Psychotic Waltz munkásságát nem lehet elégszer hangsúlyozni. A zenekar az 1990-es évek progresszív metal színtérének egyik meghatározó alakja, amelyet innovatív zenei megoldásai és mély, introspektív szövegeik tettek különlegessé. A zenekar hírnevének csúcspontja a „A Social Grace” és az „Into the Everflow” albumok hozták meg, amelyek ma már a metal műfaj klasszikusává váltak.

Számomra zenéjük egy életérzéssé vált, amely évtizedeken át formálta a világomat.

Emlékszem, mikor 1997-ben a Budapesti E-Klubban hallottam őket először. Az a koncert olyan mély hatással volt rám, hogy a zenekar az életem részévé vált. Festőművészként számos művet inspirálta a Psychotic Waltz zenéje, különösen az „Into the Everflow” album. Ha bármikor a kreativitás hiányával küzdöttem, csak fel kellett tennem a lemezt, és azonnal megérkezett a szükséges inspiráció.

A koncert tehát egy várva várt esemény volt, amelyre lázasan készültem. Devon a színpadra lépett, az első akkordok a „Space Oddity”-val indították az estét. David Bowie klasszikusa új fényben ragyogott, ahogy Devon a saját érzéseit öntötte a dalba, és az idő szinte megállt. Ezután az „I Started a Joke” következett, amelyben a mély melankólia és az irónia keveredett, majd a „Cry for Tomorrow”-ban a remény és a várakozás érzései bontakoztak ki. A zene katarzist hozott a koncertterembe.

A „Drift” még mélyebbre hatolt a lélek rejtett zugába, a „Windsong” varázslatos dallamai pedig már-már meditációs állapotba tereltek minket, egyfajta kollektív utazásban vettünk részt. Ezután a „Demystified” érkezett, amely a zene misztikus oldalát tárta fel, és szinte magával ragadott. A „Morbid” hangzásával a koncert egy újabb mélységet nyert, a dal sötét, de lenyűgöző világába merültünk el. A folytatásban, a „Regret” és a „Need” zenéje már-már fizikailag érezhető volt.

Devon időnként megosztott velünk néhány gondolatot. Történetei az egyes dalokról olyan személyes kapcsolatot teremtettek, hogy úgy éreztem, mintha egy baráti beszélgetés részese lennék. A „Locust” és a „Faded” következtek, melyekben az érzelmek szinte tapinthatóvá váltak.

A „Sisters of the Dawn” egy újabb fényes pillanatot hozott, ahol a közönség már együtt énekelt Devonnal. A „Into the Spiral Cathedral” szintén varázslatos élményt nyújtott, a zene és a szöve-

gek egy új dimenzióba vezettek. Az „Black Smoke and Mirrors” egyfajta filozófiai mélységet adott az esthez, már a valóság és az illúzió határait feszegettük.

Ahogy a koncert közeledett a végéhez, a „Hanging on a String” és az „Under the Weight of My Stone” előadása egyszerre hozott feszültséget és megkönnyebbülést. Devon szívből énekelt, a közönség pedig minden szót magáénak érzett. A „My Grave” következett, amelyben a halál és az élet kérdései fogalmazódtak meg, míg az „I Remember” a koncert érzelmi csúcspontja lett. Ekkor Devon elmesélte, hogy a dalt 16 évesen írta, és ez az eredetileg Maiden stílusú nótá milyen átalakulásokon ment át, míg végül megérkezett a Psychotic Waltz „A Social Grace” c. lemezére.

A koncert zárásaként a Tenacious D „Tribute”-ját hallhattuk, amely nemcsak a közönség felé volt tiszteletadás, hanem Adel Moustafa, a Dead Soul Tribe dobosa felé is, aki a közönség soraiban tűnt fel. Az utolsó akkordok elhangzása után a levegőben szinte érezhető volt a zene misztikus varázsa.

A végén Devon a pengetőjét a közönség soraiba dobta. Mikor elkaptam azt, úgy éreztem, mintha a sors ajándéka lett volna, így féltve őriztem ereklyémme is vált. Ahogy aláírtam a lemezeimet, szívem tele volt boldogsággal és hálával. Egy olyan világba utaztam, amely ritkán adatik meg, és amely mélyen belém ivódott. Devon Graves zenei öröksége örökké velem marad, és bízom benne, hogy lesz folytatása ennek a csodálatos rétegzett zenei utazásnak. Mert a zene nemcsak hallható, hanem érezhető is; egy élmény, amely képes összekötni minket, és amely újra és újra elvisz egy láthatatlan világba. ■

AXEL RUDI PELL FIGHTER V

BP., BARBA NEGRA BLUE STAGE

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER
FOTÓ: GYURICZA FERENC

Nemrégiben írott ARP lemezismertetőmben főként a nem éppen szerencsés hangzást, a hevenyészettnek ható stúdiós produkciót hánytorgattam fel fő hiányosságként – e nézetemet azóta is tartom, mint ahogy azt is, hogy magával a zeneanyaggal, a dalokkal viszont nincs különösebb probléma. Azt pedig eleve sejtettem, hogy élőben továbbra is a szokott nivójú előadást várhatjuk Axeléktől. Ezt illetően nem voltak kételyeim.

A bemelegítő banda szerepét a svájci Fighter V vállalta be ezen a turnén – a tapasztaltak alapján azt gondolom, jócskán van még hová fejlődniük ahhoz, hogy egyszer komoly főzenekarként is megállják majd a helyüket. Ugyan láthatóan sokaknak tetszett a műsoruk, nekem azonban egyelőre komoly fenntartásaim voltak-vannak velük szemben. A kiállításuk kb. rendben van, ehhez a hol amerikai, hol inkább brites dallamos rock/metal zenéhez passzolt a vizuális oldal – ezzel nincs komoly baj. Azzal már inkább, hogy ha felvállaltan az olyan bandák örökségét kívánják ápolni, mint a Journey, a Whitesnake vagy a korai Bon Jovi, akkor erősen gáz, ha az énekesnek bizonytalan, néhol hamiskás és erőtlen orgánuma van. És ha ráadásul így vállalják be a Whitesnake Here I Go Again dalát, az bizony pláne kínos. Zeneileg amúgy nem rossz a csapat, a gitáros srác kifejezetten ügyes, de egyrészt markánsabb saját irány kellene (amerikai vagy brit vonal?), másrészt pedig énekesfronton nagyon gyorsan lépni kell valami hatékonyat. Ja, a háttérvokálóknál meg nagyon kilógott az a fránya gépi lóláb... Szóval nem estem hasra tőlük, tucatnyi fiatal csapatot tudnék mondani, akik jobban megérdemelték volna ezt a pozíciót. 40-45 perc lehetett a svájciak műsora – nekem a fele is elég lett volna.

Axel Rudi Pell és barátai nem szeretnek kockáztatni. Nálunk ezúttal már harmadszor jártak – először 2018-ban -, jómagam osztrák és német színpadokon korábban még ugyanennyiszor láttam őket, de ezen kb. 10 év alatt a mostani programjuk gerincét adó nóták minden egyes alkalommal elhangzottak. Eleve az aktuális album két dala, a koncertet nyitó Forever Strong meg a Darkest Hour (plusz a egyvelegbe beleszótt Ankhaha egy részlete) mellett csak a Wildest Dreams fért bele az újabb lemezekről, ezt leszámítva minden egyebet csupán 2006-al bezárólag játszottak. Ezen korábbi érából viszont csupa olyan szerze-

mény hangzott fel, amiket turnék hosszú sora óta nyüstölnek már: Fool Fool, Mystica, Oceans Of Time, Carousel, vagy a már említett egyvelegbe ágyazott The Masquerade Ball és Casbah kettőse – ennél azért bátrabban is összerakhatták volna a setlistet, na. (Két feldolgozás került még elő, a Leonard Cohen-féle, borzongatóan elővezetett Hallelujah és a U2-tól a Beautiful Day).

Szóval ebből az irányból maradt bennem hiányérzet, ezt nem tagadom. Másfelől viszont szűk két órában ez az öt jópofa manus így is olyan bulit rittyentett, hogy nem lehetett nem szeretni az egészet. Egyfelől alapvetés, hogy a jó dalok szinte mindig, minden előadónál és minden helyzetben működnek (a felsorolható példák száma végtelen), másfelől pedig sem az itteni előadás intenzitásába és a koncert megszólalásába nem lehetett belekötni. A lényegében teltházas Blue Stage meglehetősen kis színpadán megvadulva nyargalászó amerikai-olasz frontember, Johnny Gioeli eleve gyárilag egy energia-bomba, aki nem melleleg piszok jól is énekelt ezen az estén. De a többiek is látható jókedvvel nyomták végig a 110 perces szettet – még az örök pléhpofa Rondinelli is el-elvigyorodott, a többnyire visszafogott Axel pedig a közönségben is futott egy nagy

kört az egyik dal hosszabb gitárszólója alatt. Erre azért nem számítottam, na. Ő egyébként ijesztően le van fogyva, ujjatlan farmerdzsekijéből karok helyett lényegében két piszkafa lógott ki, és az arca is erősen egy aszalt szilvára emlékeztetett. Nem sokkal tűnik jobb bőrben lévőnek, mint szegény Mick Mars – mondom ezt úgy, hogy emberünk amúgy sosem volt egy vaskos testalkatú figura. Érdekes, hogy ezzel szemben viszont mégis kimondottan energikusan hozta magát, akárcsak Johnny Gioeli, akít a doktorok derék-bántalmái miatt épp pár nappal korábban tiltottak le az élő fellépésekről – a jelek szerint sikertelenül.

A szemmel láthatóan lelkes publikum nagyon jól vette a lapot, Johnny lényegében a tenyeréből etette a népet, egyértelműen oda-vissza működött a kémia. A ráadás Fool Fool és Rock The Nation után az outróként bejátszott ABBA-féle Arrival hangjaira búcsúzott a csapat – ennyi volt hát a 2024-es ARP turné budapesti szeánsza. A korábban taglaltak okán azért maradt bennem bizonyos hiányérzet a végén – remélem, legközelebb egy felrisszított, kevésbé biztonsági setlisttel jönnek majd el újra hozzánk. Másba viszont tényleg nem tudok belekötni, nálam még a 70-es éveket idéző jammelős betétek és hangszeres szólók is működtek. ■

Menü

OKTÓBER

10/19	Future Palace, Our Promise	—	Analog Music Hall
10/19	Sear Bliss, Perchta, Bohemyst	—	Barba Negra
10/19	Asphalt Horsemen	—	Instant
10/22	Powerwolf, Hammerfall, Wind Rose	—	MVM Dome
10/22	Engulfed, Carnal Tomb, Naxen, Aera	—	Robot
10/22	Majesty, At Night I Fly	—	A38 Hajó
10/23	In Flames, Arch Enemy, Soilwork	—	Barba Negra
10/24	Septicflesh, Equilibrium, Oceans, Scar of the Sun	—	Analog Music Hall
10/24	Ne Obliviscaris, Walkways, Freedom Of Fear	—	Instant
10/26	Soen, Oddland, Trope	—	Dürer Kert
10/26	Vintage Metal MMXXIV - Lady Macbeth, Stress, Classica	—	Barba Negra
10/26	Mother of Millions, The Curious Kind, Goofy Cow	—	Gödör
10/26	Health	—	A38 Hajó
10/29	Imminence, Avaina, Allt	—	Barba Negra
10/30	Glenn Hughes és a Györi Filharmonikus Zenekar	—	Győr
10/31	Scanner, Fortress Under Siege, Adrya	—	S8 Underground
10/31	Support IHE! - Neuropsy, Spectral Despair, Devoid, VÉR, Türeböwitch	—	Riff

NOVEMBER

11/1	Dream Theater	—	Budapest Aréna
11/3	Brothers Of Metal, GrailKnights	—	Barba Negra
11/9	Dalriada, Nevergreen, Dying Wish	—	Barba Negra
11/9	F. O. System	—	Dürer Kert
11/10	Accept, Phil Campbell & The Bastard Sons	—	Barba Negra
11/10	Myles Kennedy, Black River Delta	—	Akvárium Klub
11/10	The Telescopes	—	Robot
11/11	Hypnosis Therapy	—	Turbina
11/12	Sum 41, Neck Deep	—	Budapest Aréna
11/13	Sleep Token, Bilimuri	—	MVM Dome
11/13	Ulcerate, Abigail	—	Dürer Kert
11/14	Ist Ist	—	Dürer Kert
11/15	The Dead Daises, Beasto Blanco, Mike Tramp	—	Barba Negra
11/16	Lucifer, The Night Eternal, Tanith	—	Barba Negra
11/16	Master Boot Record	—	Turbina
11/16	Cehlsea Wolfe, Mary Jane Dunphe	—	A38 Hajó
11/17	Sepultura, Jinjer, Obituary, Jesus Piece	—	Barba Negra
11/20	Kanonenfieber	—	Barba Negra
11/20	Dark Tranquillity, Moonspell, Wolfheart, Hiraes	—	Barba Negra
11/20	Alcest, Svalbard, Doodseskader	—	Dürer Kert
11/22	Thy Catafalque, Saor	—	Dürer Kert
11/23	Thy Catafalque, Gire, Shum & Quetzal Tirado	—	Dürer Kert
11/23	Falling In Reverse, Hollywood Undead, Sleep Theory	—	Barba Negra
11/26	Apocalyptic	—	Barba Negra
11/26	Zebrahead	—	A38 Hajó
11/27	As I Lay Dying, Decapitated, Caliban, Ov Sulfir	—	Barba Negra
11/29	Blues Pills, Daniel Romano's Outfit	—	Barba Negra
11/29	Freedom Call, Night Laser	—	Analog Music Hall
11/30	Entrópia Architektúra, Pozvakowski, Hiraeth	—	Turbina

DECEMBER

12/1	Faun, Petterson & Fredriksson	—	A38 Hajó
12/3	Helmet	—	Analog Music Hall
12/5	Wheel, Múr	—	Analog Music Hall
12/6	Evergrey, Klogr, Inner Vitriol	—	Barba Negra
12/6	Terror, Nasty, Combust, Headbussa	—	Dürer Kert
12/8	Oh Hiroshima, Törzs	—	Dürer Kert

12/10	Kreator, Anthrax, Testament	—	Barba Negra
12/11	Ignite, Slapshot, The Drowns, This Means War	—	Barba Negra
12/11	October Drift	—	Dürer Kert
12/12	Dying Fetus, Chelsea Grin, Despised Icon, Vitriol	—	Barba Negra
12/14	Fit For An Autopsy, Sylosis, Darkest Hour, Heriot	—	Barba Negra
12/17	Self Deception, Eyes Wide Open, Thecityisours	—	Dürer Kert
12/21	Tarja	—	MOMKult

KETTŐEZERHUSZONÖT

1/18	Dark Funeral, Fleshgod Apocalypse, Ex Deo, Kami No Ikari	—	Barba Negra
1/28	Turmion Kättilöt	—	Analog Music Hall
2/3	Pantera, Power Trip	—	Budapest Aréna
2/6	Stick To Your Guns	—	Dürer Kert
2/7	The Halo Effect, Pain, Bloodred Hourglass	—	Barba Negra
2/8	Paganfest MMXXV - Alestorm, Ensiferum, Tyr, Heidevolk, Elvenking	—	Barba Negra
2/11	Royal Republic	—	Barba Negra
2/13	The Night Flight Orchestra	—	Dürer Kert
2/17	Distant, Enterprise Earth	—	Analog Music Hall
2/20	Napalm Death, Crowbar, Full of Hell, Brat	—	Dürer Kert
2/23	Unleash The Archers, Striker, Seven Kingdoms	—	Barba Negra
2/23	Queensryche, Night Demon	—	Dürer Kert
2/23	Unleash The Archers, Striker, Seven Kingdoms	—	Barba Negra
2/25	Planet Of Zeus	—	Dürer Kert
2/27	Ankor, Conquer Divide	—	Barba Negra
3/2	Dirkschneider, Crownshift, All For Metal	—	Barba Negra
3/2	Allt	—	Dürer Kert
3/12	Suffocation, Angelmaker	—	Barba Negra
3/18	Leaves' Eyes	—	Analog Music Hall
3/25	Airbourne, Asomvel	—	Akvárium Klub
3/26	Thundermother, Cobra Spell, Vulvarine	—	Barba Negra
4/1	Avantasia	—	Barba Negra
4/1	The Pineapple Thief	—	Dürer Kert
4/10	Jethro Tull	—	Erkel Színház
4/20	Swallow The Sun	—	Barba Negra
5/19	Arena	—	Analog Music Hall
5/26	Iron Maiden	—	Barba Negra
5/27	Iron Maiden, Halestorm	—	Budapest Aréna
5/28	Iron Maiden, Halestorm	—	Budapest Aréna
10/31	The Offspring, Simple Plan	—	MVM Dome
11/8	Parkway Drive, Thy Art Is Murder, The Amity Affliction	—	MVM Dome

Az itt listázott koncertek fellépője, időpontja és helyszíne csak tájékoztató jellegű, a fesztiválok kiírt műsora nem teljes. Hivatalos információkért keresd fel a szervező kommunikációs csatornáit! A Hammerworld Media Kft. nem vállal felelősséget az esetleges változásokért!

Utolsó frissítés: 2024. október 18.